Kn. 9245

Pamflet

71

The
Robert E. Gross
Collection
A Memorial to the Founder
of the
Lockheed Aircraft
Corporation
Business Administration Library
University of California
Los Angeles

VERDERE 429.

AENTEYCKENINGE OF DUPLYQUE,

Op seeckere

REPLYQUE

Vanden Heer George Downing, *Extraordinaris Envoyé vanden Koninigh van Groot Brittagne, jegens de Remarques vande Gedeputeerden vande Hoog. Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden*

Ingestelt op des selfs ingediende

MEMORIE

vanden 30 December 1664.

Na de Copy

IN 'sGRAVEN-HAGE,

By *Hillebrandt van Wouw*, Ordinaris Drucker vande HoogMog. Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, Anno 1666.

Verdere aenteyckeninge of Duplijcque, op

seeckere Replijcque, van den Heer George Downing, Extraordinaris Envoyé vanden Coningh van Groot Brittagne, jegens de Remarques vande Ghedeputeerden van de Ho: Mog: Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, ingheſtelt op des ſelfs ingediende Memorie vanden dertighſten December 1664.

Ewyle het den Heere Downing

Envoyé Extraordinaire van den Coningh van Groot Brittangien gelieft heeft/door expreſſe ordre van ſijn Meeſter (ſoo hy ſeyt (by forme van Replique in te ſtellen/ende overal te doen divulgeren ſeeckere Antwoort ende Replique, op de ſommiere aenteeckeninge wegens hare Ho: Mo: doen opſtellen/ jegens des ſelfs inghediende memorie den 30 December leſt-leden/ſoo ſal het de pijne waert zijn dat eenige ingredientē van dien wat naerder werden overwoogen ende aengeweeſen/hoe weynig ſoliditeyt inde ſelve zijn reſiderende/tot deſtructie van het gene inde voor-gheroerde ſommiere aenteeckeninghe wert voor-ghebracht/ om hare Ho: Mo: aen te wrijven de blame van eerſte Aggreſſeurs te zijn/ ende klaerlijck voor ooghen te ſtellen op de voorgaende gronden ende overgheleverde Antwoorden/ op verſcheyden inghediende Memorien ter Vergaderinge van hare Ho: Mo: / van hem Heer: Envoyé/ mitſgaders reſolutien/ Deductien ende Miſſiven wegens haer Ho: Mog: ſoo doormiddel van des ſelfs Ambaſſadeur/ als hem Heer Envoyé aen den Koningh van Engelandt overhantreyckt/ de ſincere intentie van hare Ho: Mo: proceduren:

Omme het welck te doen/ſoo dient eerſt verhaelt/ wie occaſie tot dit ſchrijven gegeven heeft/ te weten na dat hy Heer Envoyé met veel ſchrijven ende Memorien/ de Vergaderinge van hare Hoogh Mog: hadde gefatigueert/ Eerſtelijck over de interpretatie/ ende den ſin van het Tractaet/ noopende de exceptie geſtelt in het vijfftiende Artieul van het Tractaet daer by de gene/ die ſeggen beſchadicht te zijn inde Schepen de Bonadventure en Boneſperance, gereſerveert wert de faculteyt omme haer begonnen Proces te vervolghen, de welcke anders in de generale mortificatie waren begrepen/ als zijnde deſe ſaecke al voorghekomen in den Jare 1643. dat is langh voor de reſpective termynen van het jaer 1654. en 1659. in het Tractaet geexpreſſeert/ wat daer van is/ ghenoeghſaem publijck ghemaeckt zijnde/ ende dat verders verſcheydene ſaecken waren voorgekomen/ ende op het Tapijt gebracht/ daer op by haer Hoog Mo: ſatisfactoirlijck werde bevonden gereſolveert/ ſoo op de ingediende Memorien vanden Heere Envoyé/ als ſeecker Antwoord/wegens den Coningh van Engelandt aenden Ambaſſadeur verhantreyckt/ alles by den anderen geſtelt/ ende inde maent November des voorleden jaers doen dueken/ om te beter te konnen informeren die gene/ die van de complaiſances ende condeſcendences by hare Hoogh Mog: tegens den Coningh van Groot Brittangien gebruyckt/ niet te wel waren geinbueert/ ſonder dat den Heere Envoyé klagen kan/ dat t'elckens hare Ho: Mog: Reſolutien hem niet en zijn ter behoorlijcke tyden ter handt gekomen.

So heeft het den Heere Envoyé gelieft gehad den 25 November / 5 December 1664. in hare Ho: Mo. vergaderinge in te dienen seeckere Memorie / vermaen maeckende van de Schepen Bonadventure ende bonne Esperance, vande Schepen Charles, Jaques ende Marie, dat van de selve als op verscheyden klachten ende pretensien ingebracht / geen satisfactie en hadde konnen bekomen. Dat tot de uytwisselingh vande Lijst van pretensien niet en koste geraken/dat ook geen voortganck was gemaekt op sijn geprojecteerde Reglement van Commercie/by hem al in Augusto lestleden ingedient/ dat langen tijt was ingehouden seeker Schip van Gottenburgh/gedestineert naer Engelant/ende voorts besluytende / hoe hy ordre hadde te representeren / dat den Coningh sijn Meester sich niet meer soude konnen dispenseren van getracteert te zijn op dese manier / gelijck als by des selfs Memorie onder Num. 1. hier nevens gaet. Dese Memorie gecoucheert in die termen / dat daer op gheen resolutie en kost vallen / of werden genomen / Doch evenwel vernomen werdende / dat hy Heer Envoyé daer van Copie was distribuerende aen alle Ministers van Coningen / Princen ende Staten hier inden Hage residerende/ ende vorders dede daer ende sulcx niet en betaemde/ so hebben hare Ho: Mo: goetgevonden daer op te resolveren / dat daer het behoorde aengewesen soude worden de hantastelijcke ongefondeertheyt ende abusive affirmatien vande saecken ende circumstantien in de opgeroerde Memorie vermelt / ende ter contrarie te doen blijcken/ hoe den Coningh van Groot Brittagnien ende des selfs Subjecten/desen Staet ende de goede Ingesetenen van dien / met vyantlijcke attaques ende openbare hostiliteyt / heeft beginnen te bejeghenen / Eerst in de afghelegen Gewesten door het nemen van Steden/Landen/ Forten ende Schepen/ende vervolgens mede binnen Europa/ door het aenslaen / nemen ende opbrenghen van alle Schepen hier te Lande t'huys behoorende / sonder dat aende syde van Engelandt kan werden gheallegueert / of oock oyt gheallegeert is / dat sedert het sluyten van het jonghst-ghemaeckte Tractaet / 't welck alle voorgaende differenten ende actien mortificeert ofte reguleert / oyt een eenigh van hare Schepen door de Inghesetenen deser Landen feytelijck is aengetast / beschadicht / ghenomen / of gheruineert / veel min eenige Landen / Eylanden / Forten ofte Steden gheoccupeert ofte vermeestert / Ende al hoe wel hare Ho: Mo: ter saecke der voorsz vyandelijcke aggressien naer het recht der Volckeren tot defensie ende reparatie bevoecht waren/ om middelen van retorsie by de hant te nemen / voornementlijck dewyle den Coningh van Engelandt/ soo aen hare Hoogh Mog: als des selfs Minister / hadde gelieft te verklaren / dat tot het incorporeren van Cabo Cors ende Nieuw Nederlant, selfs ordre gegeven hadde / soo als van gelijcken was doende ten aensien van het aenhalen van soo vele Schepen in Europa / ende sijne hostile acten ondernomen op Steden / Landen ende Plaetsen daer den Coningh gheen recht op hadde / of oock dien aengaende geene pretensien tegen desen Staet oyt gemoveert / voorders ende ten fine als dese Resolutie van date den elfden December 1664. inhoudt / ende mede hier nevens gaet onder Num. 2. Daer op heeft den Heere Envoyé wederom op den 30 December 1664. ghelieft in hare Hoogh Mog: Vergaderinghe in te dienen seeckere Memorie / ghefarcieert ende opgevult met gheduyrighe impertinentien / extravagantien / manifeste onwaerachtighe positien / ende ghedestitueert van het eynde ende conclusie / midtsgaders soodanighe termen van respect ende eere / waer mede de memorien ende Geschriften van Ministers aen eenigh Hoff residerende ingedient werdende / behooren / ende ordinaris ghewoon zijn geaccompagneert te werden : Ende waer hare Ho: Mo: intentie wel geweest / alle het selve te nonchaleren ende met stilswijgen voorby te gaen / ten ware haer was voorgekomen / dat hy Heere Envoyé dese sijne irreguliere memorie niet alleenig door den druk gemeen gemaeckt /

gemaeckt/ ober al dede distribueren/ Maer dat die oock gedebiteert wierde/ tot een justificatoir Geschrifte vande Proceduren der Engelsche tegens desen Staet/ ende als sulex niet alleenig aende Ministers van de Coningen/ Princen ende Staten alhier residerende wiert verhantrepelt/ maer ooli aen de Coningen/ Princen ende Staten selfs/ ende verbolgens aen der selver Hoben ende Hooge Ministers gedistribueert/ Soo hebben hare Ho: Mo: tot justificatie vande sinceriteyt ende rechtmatigheyt van der selver proceduren goetgevonden/ op te doen stellen seeckere remarques op de boven-geroerde irreguliere Memorie vanden Heere Envoyé/ ende wyders daer in doen aenwijsen de extravagantien/ abusive positien/ ende verkeerde illatien by den Heer Envoyé voorgestelt/ welcke remarques aen een Geschrifte van Staet/ volgens hare Ho: Mo: Resolutie van den negenden Febr. 1665. toegesonden zyn/ daer/ ende ten fine als inde opgemelte Resolutie is uytgedruckt/ Soo heeft den Heer Envoyé/ door ordre van synen Coninck (so hy segt) opgestelt seeckere Replique op de voorgeroerde remarques/ de selve doende debiteren als een Geschrift van Staet/ soo hier als elders/ ende gelijck de selve ter Vergaderinge van hare Ho: Mo: niet en is ingedient/ in schijn als sulex voorgestelt met het opschrift van Replique vanden Heer Downingh, Envoyé Extraordinaire van Sijn Majesteyt van Groot Brittangien, &c. ende assumptie van spreckende Persoon van ondergeschreven Envoyé extraordinaris, &c. Soo is niet ondienstich geoordeelt/ dat aengewesen werde dese Replique niet minder impertinente ende extravagant te zijn/ doorgaens vervult met niet weyniger onwaerachtighe positien ende verkeerde illatien/ als des selfs Memorie vanden 30 December 1664. ende voorders niet alleen met hoe weynigh fondament ende soliditeyt daer in tegen gesproocken wert den inhouden van de Remarques voornoemt/ maer oock veeltyts gepreteriert ende ongeroert gelaten de krachtighste argumenten ende positien van de selve/ alles tot meerder illuciatie ende justificatie van hare Ho: Mog: goede meeninge/ ende proceduren omtrent de saeck van Engelant/ ende voorders als in het begin van desen staet geexpresseert. Ende wert eerstelijck by den Heere Envoyé geseght/ dat hem ter hande komende de meergeroerde Remarques, gedruckt in den Hage, dat den Coningh van Engelandt sijn Meester belast hadde aen hem Envoyé daer op te voegen als volcht. Pag: 3 Pag: 3

Eerstelijck/ dat op de scherpe invectiven, reproches en injurieuse termen, vande welcke de Remarques vol soudē zijn van het begin tot het eynde, dat men hier so soude gewoon zijn te doen, hoewel het selve elders seer vreemt is. Wat heeft men (segt hy) gesien menigte van Resolutien van de Staten Gen. wanneer door ordre van hare Superieuren voortbrachten de klachten tegens die van desen Staet, dat men in plaets van Justitie kreegh onwaerdigh tractement, gevende die tituls van onbeschaemtheyt, &c. ende hebbende onlanghs dispuyt met den Bisschop van Munster, dat het niet genoeg en was hem de Plaetse in questie af te nemen, maer dat men hem in den Brief aenden Keyser in date den thienden Junij 1664. uytroept voor een onrechtvaerdigen Usurpateur, &c. dat soicke injurieuse termen by reflectie sijnen Coningh raecken. Voorwaer soo regens gebleven woet in termen van modestie ende respect/ soo wert het selve gepractiseert by haer Ho: Mo:/ ende moeten dapper daer toe geperst ende extreem ghenoot druckt zijn/ als tot hare defensie/ ende het voorstellen van hare gerechtigheyt/ moeten voortbrengen saecken die hare wederpartye tot disrespect komen te gedven/ ende zijn dan noch gewoon 't selve in termen van spreecken soodanigh uyt te drucken/ ende de saeck soo veel moghelijck is te addouceren ende versachten/ dat men oogh schijnlijck sien ende tasten kan/ dat het selve niet en wert voorgebracht tot acerbatie ofte verwijt/ maer alleenlijck het ongelijck hun aengedaen aen te wijsen/ Waer van geen ander Exempel en behoeft/ of beter kan voortgebracht werden/ als alle de Resolutien ende Geschriften die wegens hare Hoogh Mog: over de saecken met den Coningh van Engelandt te de-

mesleren zijn uytgegeven / ende of onder dese saken verscheyden zijn seer injurieux ofte choquant ? de reputatie van dese Staet / echter vermijdt is geworden / die met haer naem sodanig te noemen / daer selfs saken die naer haer eygen voorgeven / niet anders en zijn als disputable saecken / in Rechten tusschen parthyen ende parthyen by de Engelsche anders geen naem gegeven en werden dan injurien / outragien ende so voorts / men sal nergens vinden / dat gesproocken wort van den Coningh van Engelant / ende sijne actien / als met respect ende honneur / sonder dat yets choquant ofte injurieux raeckende des selfs Persoon ende Huys / ergens gevonden werdt / oock niet in dese remarques / by de Gedeputeerde van hare Ho: Mog: opgestelt / werdende over al des selfs Persoon ende Coninglijck Huys verschoont / maer als men reflectie maekt op de saecke selfs / ende aenwijst de onbeschaemde maliversatien ende andere onhebbelijckheden daer ontrent verserende / so en kan het niet mogelijk zijn / dat altijts de termen van respect / ende het bedecken vande Deshonneurs geobserveert zijn ghewerden / al hoe wel in het opstellen van Remarques oock soo veel mogelijck verschoont is ghewor-den den persoon van hem Heer Envoyé / ende gesproocken in soodanige beleeftheydt als de materie eenighsins heeft toegelaten.

Men en moet oock niet meynen / dat so wanneer uyt eenige actien illatien gemaekt werden / die aende tegenpartye eenigh deshonneur schijnt toe te brengen / dat het selfde datelijck kan werden getogen toe injurie / dewijle het notoir is / ende in Rechten gefondeert / dat die sijn saeke / recht / ende gerechtigheyt voorstaet / niemant en injurieert / eñ verabuseert hy hem Heer Envoyé seer / dat hy voorstelt dat indistinctelijk alle het gene aen de Ministers van eenigh Coninck oft Staet wert gedaen / ofte geseyt tot den Coningh ofte den Staet selfs soude redunderen. Als by voorbeelt / daer is dickwils geremarqueert dat hy Heer Envoyé eenigen last krijgende van den Coning sijn Meester / tot het doen van klagten / hy Heere Envoyé (contrarie de maxime van alle andere Ministers / die haer trachten ter plaetse daer sy resideren aengenaem te maken / ende met eenen onder die aengenaemheyt te effectueren het gene van hare last is alles addouceren eñ versagten) altijt die heeft verswaert ende geexaspereert met byvoegẽ van scherpe dreygementẽ van Repressalien / Oorlog / eñ diergelijcke / daer over dikwils is geklaegt gewerden / als mede over andere comportementen van hem Heere Envoyé ten reguarde van sijn dienst / so dat die ook aen de ooren van den Coning sijnen Meester gebragt zijn / Het heeft by veelen een groot bedencken toegebracht / hoe een Minister soodanig als dese in comportementen / oock ten respecte vanden Coningh sijnen Meester selfs / den welcken met sijn gantsche Familie / ende soo wel als doen als jegenwoordige voornaemste Ministers ende Favoryten / hy Heer Envoyé in voorighe tijden op het aldervilste ende abjecste heeft doen deslogeren ende vertrecken / niet alleenig uyt den Hage / maer selfs buyten de limiten van den Staet / heeft konnen werden gecontinueert ofte gestelt in employ ontrent de saeken van desen Staet. Wy moeten seggen niet anders te konnen oordeelen / dan dat op dese voorgaende irregulariteyten / niet dan irreguliere actien konden volgen / Soo dit alles met zijn levende coleuren wierde voorgestelt / (het welk evenwel voor als noch sal werden gepreterieert / om geen schijn te geven aen het voorgeroerde seggen) niemant soude voorwaer konnen oordeelen / het selve te redunderen tot disrepect van den Coning sijnen Heere ende Meester. Wy konnen niet nalaten alhier mede te seggen / hoe geremarqueert is geworden op wat manier by hem Heer Envoyé die dexteriteyt gemeenlijck is gebruyckt gewerden / van geduyrig klachten in te brengen van soodanigen nature / daer over van dese syde te klagen was / om aldus te prevenieren ende in de voorbaet te zijn / als blijckt by de Antwoort van hare Ho: Mo: in date den 8 October 1664. over de protesten ende contra-protesten tusschen

den

den Directeur Generael op de Kuſten van Guine Jan Valckenburgh / ende den Agent vande Engelſche in Cozmantin Franchoys Selwin.

Men liaechde onder andere van incivile termen / choquerende het reſpect vande Engelſche Natie / daer ſo men wilde inſien d'Antwoozt ofte Contra-pzoteſt van den voozgeroerden Selwin / als hier achter onder de Num. 7. wert gevonden / men ſal bevinden de ſelve in ſulcke inſolente ende aenſtootelijcke termen gecoucheert / ende met ſoodanigen exozbitantie dat het wonder is / ſonder dat de ſelve eenige relatie ofte fondement koſten geven tot adſtructie van haer recht dat gepzetendeert wiert / ende evenwel bevint men niet / dat ſulck by den Heer Envoyé of Regeeringe van Engelant opt gedeſadvoueert is geworden. Om den Staet dan aen te wzyven de blaſme van met ſchelden ende injurien by manquement van ſolide redenen hare ſaecken te defenderen / brengt hy voor den Brief van hare Ho: Mo: geſchzeven aenden Keyſer / over de actien van den Biſſchop van Munſter / raeckende het werck van Oost-Vrieſlant. Voozwaer heeft opt eenigen Pzins ofte Staet patientig geweeſt op de incivile actien van pemant van ſijn Nabupren / ſo zijn het hare Ho: Mo: geweeſt. Wat incivile bejegeningh / diſreſpect ende wederwaerdigheden dat haer Gedeputeerden by den Biſſchop zijn aengedaen / ende opt vzedelievendheyt by de ſelve zijn verzwagen / is qualijck te gelooven. Hy Heere Envoyé die met de honneurs van een Miniſter van den Keyſer van gelijken Caracter niet gecontenteert en is geweeſt / ſoude in tienden deele niet gedult hebben 't gene waer over hierſom ruſt ende vzede te houden is geconniveert: Maer alle deſe ſouffrances der opgemelten Biſſchop ſtreckende tot baldadicheyt / ende hy ſich als een openbaren Uſurpateur ende Pyant gedzagende / tot oppzeſſie van een Geallieerde van deſen Staet / wiens Landen ende Luyden haer Ho: Mo: verbonden vonden te defenderen ende pzotegeren / behalven vele ende verſchepde intereſten die hare Ho: Mo: daer ontrent noch bpſonderlijck te demeſleren hadden / ſulex dat tot afweeringe van dit geweit de Wapenen hebben moeten werden gebzuyckt / ſo is het niet vzeemt geweeſt / dat hare Ho: Mo: goetvonden de irreguliere / incivile ende onmabuprlijcke Pzoceduyren van deſen Biſſchop / den Keyſer ſynen Opperheer levendig voor oogen te ſtellen / op dat van alles wel geinformeert zijnde / met wat langmoedigheyt / moderatie eñ verdzaegſaemheyt haer Ho: Mo: hier ontrent ſich hadden gecompozteert / vande rechtveerdigheyt ende ſinceritept van hare Ho: Mo: Pzoceduren / geeſclairciſſeert ende verſekert te zijn. Voozwaer ſo men de gantſche miſſive van hare Ho: Mo: aen de Keyſerlijcke Majeſtept / ende het contenue van dien / ende niet een eenige opgenomen / ende die noch gemutileerde paſſagie / wel wil in examen bzengen / overwegen in redelijckheyt ende billijckheyt / men ſal bevinden ſo ſolide ende fundamenteel de Juſtitie ende equitept van de Pzoceduren van hare Ho: Mo: / en alles in ſo convenable termen geadſtrueert / dat niemant als die moetwillens zijn gewiſſe kracht aen wil doen / ſal konnen ſeggen / dat men hier als de ſtoffe ontbzoocken heeft / geheert is tot laſteren van den Perſoon.

Voozts gaende / ſegt hy Heere Envoyé / dat men tracht te juſtificeren de Proceduyren, Pag van geen communicatie gedaen te hebben van hare Ho: Mo: Reſolutie vanden 11. Decem. 1664. aen hem Heere Envoyé om 2. redenē, eerſt dat hy hadde aen de Griffie te ſenden om een Copye, ende ten anderen, dat de intentie van hare Ho: Mo: niet en was om te antwoorden op deMemorie van de Heer Envoyé, dat ook met de Reſolutie niet te doen en hadde. Sept op het eerſte / dat elck Hoff ſijn ſozme ende particuliere manieren heeft. Daer op dient / dat by hem Heer Envoyé niet ontkent en werdt / hoe in het lichten van Reſolutien op ingediende memorien in Engelant / de Miniſters van deſe Staet niet al te gemackelijk ende civil werden bejegent / hy niet qualijk kan nemen / ſo hier in gelijckheyt werde getracteert / eñ dat het een civiliteyt is van hare Ho: Mo: de Miniſters al-

hier

hier residerende/de Resolutie van hare Ho: Mo: op der selver ingediende memorien/te doen verhantrepcken door een van hare Officieren/gelijk dan oock 't selve geen generael gebruyck is/ maer geschiet niet/als met speciale Resolutie van haer Ho: Mo: / ende is het heim Heere Envoyé gedurigh gebeurt/so is hem gedurigh een civilitept geschiet.

Pag: 5 Op het tweede sept hy/de Resolutie hout immers in, Extract uyt de Resolutien, &c. op de Memorie vanden Heer Downing, &c. soo raeckten hem die immers. De Resolutien van hare Ho: Mo: houden gemeenelijk in het hooft/waer/ofte by wat occasie die worden genomen/ maer wie datse raecken / moet gesien werden upt het gene daer in werd gedisponeert: Upt de dispositie vande Resolutie selfs / soo als hier onder de Num. 2. nevens gaet is af te sien / Dat die niet en strecken tot een antwoort van den Heer Envoyé/ maer wel tot informatie van den genen die in de Resolutie werden vermeldt/ ende voorder niet/ ende over sulex heim Heer Envoyé niet en raeckten.

Ende is hier te remarqueren/dat hy Heer Envoyé niet is by brengende tot adstructie/ dat sijn memorie vanden dertichsten December lestleden/niet en soude wesen buyten sijn ende ordre/ ende hy als Minister wegens sijn Coningh aen desen Staet residerende/ onbevoegt die te debiteren aen alle andere Hoven van Coningen ende Staten/ ende over sulex qualijck gesepdt in syne memorie/ hadt ick soo willen doen, &c.

Maer seght hy / Het is de Coningh synen Meester die sulcx heeft laten doen. Wy willen niet tegenspreken/ dat den Coningh sijn Meester daer toe bevoegt was/gelijck oock hare Ho: Mo: bevoegt zijn sulcke Resolutien/Antwoorden of anderssints/te doen verhantrepcken aen alle Hoven/als sy goet vinden/sonder dat upt het gene gepasseert is/ naer dat de tyden doen stonden/ gemisereert kan worden by haer Ho: Mo: geweest te zijn/een voornemen van de vrientschap met den Coningh van Engelandt af te snijden. Dat hy Heer Envoyé segt niet te doen van wat Caracter een Minister is, vanden eersten ofte vorderen, daer in verabuseert hy heim seer / dewyle een Minister vanden eersten Caracter van een eminenter dignitept is/ende veel bysondere rechten competeert/ welcke die van den verderen Charecter niet en kan pretenderen/ dit vermits die vandē eersten Character/ alleenigh geconsidereert wert den Persoon van sijn Meester te representeren/bovē het doen van des selfs affairen/daer een van een minder Character/ maer alleenigh doet de affairen van sijn Meester/sonder die te representeren/ Ende en wert dien Minister die voorghewesen wordt / om heim aen te wysen de limiten van syne Chargie/dat hy niet en is vanden eersten Character/geen kleynigheyt ofte ongelijck gedaen/ vermits het selfde is conform sijns Meesters sentiment / ontrent sijn persoon ende dienst/ die heim kan geben soodanigen Character als het heim gelieft/ende in sijn macht heeft heim te doen hebben soodanigen lupster / titul ende dignitept als het heim goet dunckt: Ende bevonden werdende dat sijn Meester heim niet gegeven heeft die dignitepten ende character / verstaen moet werden / niet te willen dat daer van jouissere ofte voor werde erkent.

Pag: 6 Dat by hare Ho: Mo: meer toegegeven is, blijckt by de Lijste, &c. moet niet verstaen worden de Lijste van pretensien die volgens het Tractaet zijn gereguleert/maer die Lijste die inden jare 1654. is gefourneert geworden/ welcke pretensien alle gemortificeert zijn/ ende van die Lijste wordt gesproocken / dat daer op quamen van dese syde pretensien / die soo rechtveerdich waren / soo wel ghe verificeert / ende tot sulcke groote sommen/ dat selfs de Commissarisen vande Engelsche zijde als doen gestelt/ bekenden daer niets by te zijn te compareren / daer van der wel eenighe souden konnen voortbrengen ende ophalen / als men vande Engelsche zyde is doende / maer alsoo die ghemortificeert zijn/ soo dunckt ons dat niet ten propooste te dienen.

Pag: 7 Voorder segt/ wat soude men de werelt niet konnen wijs maecken, die voor een waer-

heyt

heyt derven debiteren, dat sedert de generale mortificatie in het Tractaet geëxpresseert, niet een Schip genomen is, waerlijck toekomende de Engelschen, Ende seyt voorders van het Schip de Experience was in Engelandt gebouwt, ende t'eenemael t'huys hoorende, ende genomen op de Kust van Portugael inden jare 1660. met een kostelijcke ladinge, door Capiteyn Quaerts ende andere Zeeuwsche Schepen. Het Schip Charles komende aenden Capiteyn Spraegh, ende andere Subjecten vanden Coningh van Engelant, is in Junio 1660. genomen op de Rèede van Sint Martin, door Enno Doedes Starr, commanderende drie Schepen vanden Staet, ende noch andere meer, voor het sluyten van het Tractaet, die alle op de Lyste werden gebrachr. Eer van sulcke Schepen spreken/so valt aen te merken/dewyle wederom den Heer Envoyé alhier bekent/ geen Schepen effective genomen te zijn/ naer het sluyten van het Tractaet/ daer den Ingesetenen van desen Staet sedert so merckelijck beleedigt zijn/niet alleenig met nemen van Schepen/maer ook met attaqueren ende veroveren van Forten/Landen eñ Steden/ende aengewesen sal werden in het vervolgh/ geenich Schip by den Ingesetenen van desen Staet genomen te zijn/waerlijk d'Engelsche toebehoorende/ende in alle gevallē de decisien van de pretensien uyt het gesustineerde resulterende/ gereguleert by het Tractaet/ met wat fondament hare Ho: Mo: Gedeput. hier so is door nemende.

Wat eerst dan aengaet het Schip d'Experientie, is geweest een Schip komende uyt Brazil naer Poortugael/met het welck doenmael desen Staet in oorloge was/ is niet alleenigh verhuyrt geweest om over te brengen Portugysche Waren ende Koopmanschappen/maer daer het hier meest op aen komt/hadde gehandelt met de Portugisen/ dat hy voor Convoyer soude strecken/ende defenderen tegens de Commissie-vaerders van desen Staet/ noch eenige byhebbende Portugysche Schepen/'twelck hy oock gepresteert heeft/eerst schietende op desen Capiteyn Quaerts/den welcken naer een hart gevecht/ dit Schip verovert heeft/ende in Zeelant opgebracht/ ende is voor de Admiraliteyt aldaer/ dit Schip met alle syne ingheladen goederen/als een Vyandts Schip prijs verklaert/nevens de andere Portugische Schepen ende ladinge/die dat Schip de Experientie aengenomen hadt te defenderen/uytgenomen die goederen alleenigh/die bewesen zijn geworden waerlijck Engelsche toe te behooren / die den Eygenaers ende Reclamanten gevolght zijn/so dat daer over contentement genomen is. Ende uyt hergene voorsz is reesen twee disputen/het eerste/dat eenige Engelsche goederen reclamerende / hun het selfde afgewesen is / op 't fundament / dat bewesen wierdt dat sy haer Borgerschap hadden in Portugael / ende sullex in desen voor geen Engelschen maer Portugysen moesten werden geconsidereert ; het tweede / dat de handelingh die soude aengegaen zijn door den Capiteyn van dit Schip/ genaemt Kingsman, om de Portugysen te defendeeren / geloochent wierde : maer behalven dat de eerste attaque ende schieten was gedaen uyt de Experientie, ende naer een hart gevecht daer op/verovert/ so is bewesen geworden met een meenichte van Getuygen/dat sulcken formelen handelinge by den Commandeur van dit Schip d'Experientie, is aengegaen geweest/ende het daer op verklaert van goeden prijse. Daer en is noyt gesustineert gewerden by yemant / selfs niet by den Heer Envoyé / die over dese saeck menichvuldighe memorien heeft ingedient/ dat het Schip van geen goeden prijse soude zijn/ als sulcken handelinge was aengegaen/maer gesustineert/dat de verificatien niet valabel waren/'twelck evenwel met meenichte van Getuygen bewesen wesende/is door den erkenden Competenten Rechter/ waer vooren parthyen hare bewysen/contra-bewysen ende debatten hebben overgelevert / sonder te excipieren ofte te staen op eenige incompetentie / daer over Sententie uytgesproocken / ende is by hare Ho: Mo: soo verde ghekomen/ ende de klachten van hem Heer Envoyé te ghemoedt ghegaen / dat ghepresen-

teert

teert hebben (niet jegenstaende den tijt tot revisie langh verstreken was) partyen van den laps van den tijdt te releveren/ende in revisie/volgens de Wetten vanden Lande/ op nieuws dese saeck te doen examineren / met toeseggingе van ook het oogе daer op te sullen houden / dat inde revisie geprocedeert wierde met alle doenlijcke opmerckinge/ ende door dat middel toegevoecht soodanige satisfactie / ende wederbaren/ alsulck contentement/als naer recht ende goeden gemoede eenichsints sal konnen geschieden. Daer niet op is gevolgt/dan dat den Heere Envoyé onder de gereguleerde pretensien/ dese saeck wederom opgehaelt/soo dat dit Schip d'Experientie waerlijck geen Engels Schip is geweest/ maer met de voorsz. handelingh van den Commandeur gheworden is een Portugijsch Schip.

Wat aengaet het ander Schip den Charles,ende Capiteyn Spraeg,isser oyt een sack geweest die by hem Heer Envoyé met precipitantie gedreven / ende slecht uytgevallen is/ so is't dese geweest/want den Heer Envoye begeerde prompte satisfactie/sonder te willen uytwachten de behoorlijcke tijt om wel gheinformeert te konnen zijn/ dreyghde daer over desen Staet met Repressailles/daer men daer naer ondervonden heeft / dat desen Capiteyn Spraegh is geweest een openbaren Zee-roover / ende een van die Biscayssche Commissie-vaerders/die sonder te passen op orde ende reglement van den Coning van Hispaignen/op welckers Commissie/ende uyt wiens Haven dat was varende/roovende ende beschadigende Vrienden ende Vyanden/ende specialijk hadde opgebracht een Nederlands Schip / genaemt de Moriaen , Ende niet tegenstaende dat by Sententie ende orde vanden hoog-gemelten Coning/dit schip goet ende wyp verklaert was/soo heeft hy dat geploondert ende gerantsonneert/ende is dit Schip de Charles op orde van hare Ho: Mo: / die alle dese Zee-roovers ende Biscayssche Commissie-vaerders hebben belast op te halen/genomen. Hoe hy is ontkomen ende ontgaen de condigne straffe die soodanige Zeeroovers toekomt / is te sien uyt het genayreerde van hare Ho: Mo: Resolutie vanden 27 Junij 1662. dien-aengaende d'Heer Envoyé ter handen gestelt / hier nevens gaende onder Num. 3. midtsgaders de missive van hare Ho: Mo: vanden selven date aen den Coning van Engelant/daer by gevoegt/so dat dit Schip den Sint Carlos of Karel genaemt/toebehoorende desen Capiteyn Spraeg,inder waerheyt geen Engelsch Schip is geweest/ maer wel een Biscayschen Zeeroover.

Dewijle nu dese twee als de voornaemste exempelen van het nemen der schepen/by den Heer Envoyé bygebracht/ende het daer mede soodanigh is gelegen als boven verhaelt/soo is wel af te nemen/wat van de andere mede sal zijn. Wy sullen evenwel aenwijsen / ter plaetse gekomen zijnde daer de andere enumereert / dat die niet minder en astrueren de intentie van den Heere Envoyé/ als dese twee boven-geroerde/ ende daer mede aenwijsen/dat te vergeefs hy Heer Envoyé is taxerende haer Ho: Mo: Gedeputeerden/dat sy in het opstellen vande remarques de Werelt hebben willen imponeren.

Dat de Lijste van pretentie uytgewisselt is op den convenablen tijt/daer tegens sept
dag: 8 den Heer Envoyé / dat het Tractaet geslooten is den $\frac{8}{18}$ September , 1662. ende de verwisselinge eerst geschiet by de twee jaren daer naer, den 23 Augusti 1664. ouden stijl.

Onder verbetering verabuseert sich den Heer Envoyé/ dat hy dien tijt wil doen loopen van den dach af van het sluyten van het Tractaet/door dien eerst op het Tractaet de'executie in desen moet volgen/van den dag af van de uytwisselinge vande respective Ratificatien/ zijnde die van den Coning van Engelandt van date den 24. Dec. 1662. ouden / of derden Jan. 1663. nieuwen stijl / ende die van hare Ho: Mo: van date den eersten December 1662 ende is de uytwisselingh geschiet half Januarij 1663 daer aen volgende/wanneer die ook eerst haer Ho: Mo: is toegesonden. Zijnde seer absurdt dat haer Ho: Mo: eenige notificatie hoeften geven aen hare Ingesetenen / van het conte-

nue-

nue van eenig Tractaet / als namentlijck van het 15 Artijckel van dien/voor ende al eer de Ratificatie was uytgewisselt. Ende is daer op ten eersten bequamen tijdt / namentlik in de maent van Maert daer aen volgende/zijnde het den voorigen tijt hier te lande besloten water geweest / waer door allen handel ende wandel genoegsaem geinterturbeert wort / aende Ingesetenen notificatie gedaen/ van den teneur van dit 15 Artijckel van het Tractaet/dat haer beschadigtheden wilden opgeven/ behoorlijk geverifieert/ ten zy dat sy wilden haer sien van hare pretensien versteecken/daer toe stellende eenen tijdt van ettelijcke maenden/welcken tijt geescouleert zijnde/is bevonden/ dat 't meestendeel van de Geinteresseerden/ hare geleden schaden liever wilden reticeren / als opgeven met soo weynigh hoop van restitutie/ so dat dat Jaer met het amasseren verloopen zijnde/ ende gesproocken wordende van het perfectioneren van wederzijdts Lijsten / ende vande syde van haer Ho: Mo: wesende voorgedragen ende geinsisteert/dat van wederzyden een verklaringe mogte werden gedaen/dat na de uytwisselinge van de Lyste geen pretensien of actien/anders als in de Lyste stonden geexpresseert / soude werden ter arbitragie gheadmitteert / maer blyven gemortificeert / het welck of wel by den Heere Envoyé redelijk ende conform de intentie te zijn/geoordeelt is geworden/ echter gedeclineert is/ ende zijn de voorsz Lysten uytgewisselt den 23 Augusti ouden/ofte 2 September 1664. nieuwen stijl/naer dat met dese besoignes over de selve Lijsten / de absentie vanden Heer Envoyé / die een korten keer naer Engelandt hadde wesen doen / ende op sijn wederkomste bekent gemaeckt wesende/ dat de Lijste van dese zijde gereet was/ ende hy Heer Envoyé daer op tijdt versocht/ om sijn Papieren naer te sien / eenigen tijdt geescouleert was.

Wie isser nu van gesont oordeel/ende kennisse hebbende/ van wat treyn saeken van sulcken natuyr zijn/ ende by het Tractaet selfs gestelt den termijn van een Jaer/naer het voltrecken van de Lysten/om te tenteren den wech van accommodement voor die te brengen ter decisie van Commissarissen/die seggen sal alle het gene voorsz is over gemerckt hebbende / de opgemelte Lysten niet binnen convenablen tijdt uytgewisselt te zijn ? in allen gevalle daer de knoop leyt / ende waer op t'eenemael de decisie van dese sake aen komt/het geene by den Heer Envoyé wert overgeslagen/ende in sijn Replijck voorby gegaen/als wel op meer andere plaetsen/daer het heel op aen komt/ende geen solutie weet te geven. Het Tractaet exprimeert noch limiteert genen tijdt, binnen welcken preciselijck de Lysten mosten wesen uytgewisselt, Ende zijn de Lysten uytgewisselt ten weder-zyden, sonder eenige voorgaende protestatie dat den tijdt geescouleert was.

Den Heere Envoyé fondeert voorders sijne sustenue/dat drie poincten in het prealla- Pag
ble examen vande Lysten in consideratie komen mosten, eerstelick den tijdt/ten tweeden de materien der saeken/of die sodanig waren dat sy kosten werden gecompromitteert/ ende ten derden seght hy/ of het geposeerde al bewesen zijnde, echter daer uyt kost werden gemetieert eenigh recht tot laste van partyen, waer in hy Heer Envoyé hem verabuseert / Den klaren Text van het Tractaet spreeckt alleenich van de twee eersten / namentlijck den tijdt / en de natuer van de saecken / of die tot het verblijf behooren / te weten / of die van soodanigen nature niet en zijn / dat die voor de ordinaris Justitie konnen werden gerenvoyeert/ ende aldaer tusschen parthijen ende parthyen afgedaen / maer van het derde dat hy Heer Envoyé in consideratie brenght / of het gheposeerde al bewesen zijnde / echter geen recht daer uyt kan worden ghemetieert / daer van spreeckt het Tractaet niet / ende kan oock niet zijn/dewijle alle Rechters/ende by ghevolge oock de aen te stellen weder-zijts Commissarissen Deciseurs in consideratie moeten nemen / ende determineren niet alleen alle het geene in feyten bestaet / ende door Ghetuyghen bewesen moet werden / maer oock alle het ghene uyt de feyten

 gein-

geinsereert ende gesustinueert wort regt te wesen/segge dat in het decideren so wel questio juris, als questio facti in consideratie komen moet. So dat het gene juris was in de preallable conferentie/niet te passe en quam/maer alleenig dese twee poincten/of waren van den gelimiteerden tijt/en of van nature waren dat hoste werden in arbitrage gebracht. Nu dat van de syde van haer Ho: Mog: maer een remarque was op de Lijst van de andere syde/raeckende den tijt/ende dateliick daer aen gedefereert is/daer upt wert qualijck besloten/eerst een facilitept/dewijle het bewijs voor de handt/ende het Tractaet klaer spreckende was/ten anderen/dat daer mede de verdere Articulen van de Lijst soude wesen geapprobeert/en de Justitie geadvoueert/het welcke verre is/want als vooren gesegt is de justitie ofte injustitie van de saken in dit preallable examen niet in consideratie hoft komen/gelijck ook bevonden werden sulcke evidente injuste pretensien op de Lyste der Engelsche gestelt te zijn/ook eenige daer over al lange getransigeert was/dat niet simpel aenwijsen daer ontrent kan werden volstaen/maer alsoo dat inde decisie in consideratie moet komen/so is daer van niet geseght: daer ter contrarie is gepprocedeert by den Heere Envoyé/die de justitie ofte injustitie van de saecke in debath brengende/heeft gewilt dat soude ghelicht werden upt de Lijste die hy voordeelde onrecht weerdigh te wesen/'t welck eygentlick het geene was dat by de Commissarissen Decideurs most werden ghedetermineert. Ende soude het argument vast gaen 't geen hy Heer Envoye is gebruyckende/daer is maer een remarque op de Lyste van de syde van Engelandt bygebracht, Ergo op alle d'andere valt niet te seggen/soo soude geretorqueert ook volghen/dat de poincten ende articulen van de Lyste aen de syde van hare Hoogh Mog:/daer hy Heer Envoye niet van en heeft gesproocken/alle by hem geadvoueert wesen/het welck een grooten pas soude voort gaen zijn.

13: 10 De Remarques die hy Heer Envoyé seyt voort gebracht te hebben op verscheyden Articulen van de Lyste van hare Ho: Mo:, by aldien de positien by de geinteresseerden gestelt, niet en konnen werden geverifieert, ende de illatien van rechten upt het geverifieerde ghevoordeelt werden in geen recht ende reden te bestaen/soo souden voor aen te stellen Commissarissen Deciseurs/den eysch van vergoeding moeten werden ontseyt/ende sulex en heeft in geen consideratie komen komen 't gene den Heer Envoye dienaengaende heeft voort gebracht/ende alhier is ophalende/als voor den tijdt voortgebracht zijnde: ende vermoen dat hy wel wat te seggen vallen soude op alle de poincten die alhier den Heer Envoye is voort brengende/ende grootelijcx syne consideratie meriteren/by aldien deselve naer meriten van de saecke wierden gedebilteert; Sulex dat Wy die alle preterieuren sullen/als zijnde maer remarques op eenige Articulen van de Lijst vande pretensien van dese syde/die van sulcke nature zijn/dat voor Commissarissen Deciseurs/tussen partyen ende partyen souden moeten werden gedebatteert.

dag: 13 Ende komen tot het gene segt van de scheyen Hoopwel, Leopard, Charles, Iaques en Maria &c. Hy Heer Downing en geest niet een woort tot solutie/van het gene wegens hare Ho: Mo: dien-aengaende is voortgebracht/dan alleenig dat wil bewijsen hoe desen Staet maintineert de maxime van Plactsen te Water besett zijnde/sonder dat daer een formeel Leger te Lande voor is leggende/de Commercie/ende het upt ende invaren van Koopvaerdye-scheepen/door de Neutralen niet en vermag te werden belet/bewijsende 't selve upt de sustenue wegens desen Staet tegens Spangien/die de kusten van Portugael/ende de Riviere van Lisbon soude hebben beset gehad/als mede 'tgene gebeurt is ontrent Dantsick/als wanneer daer voor was een notable Vloot vanden Coning van Sweden; Daer op dient/of wel in dese beyde Exempelen seer remarquabele circumstantien zijn/die dese saken een heel ander aensien souden konnen geven/so wordt alhier toegestaen/dat hare Ho: Mog: die maximen houden gegrontvest in het

gemee-

gemeene Volcken recht/ende te vreden zijn die ook te practiseren/ende doen practiseren inde Indien/ niet jegenstaende dat aldaer wel andere consideratien konnen zijn/ vermits daer de meeste Plaetsen zijn/ soodanigh van natuyre ende situatie/dat die niet te lande konnen werden belegert/ende als die te water beset zijn/alle hare advenuen zijn beset ende geinfesteert/het welke de Engelschen selfs ten anderen tijden ende gelegentheden oock soo hebben verstaen/ ende dat het voor Cochin sodanigh is gelegen/dat die Stadt soo wel te Lande als te Water belegert was / ende in Porca noch een besonder recht verseerde / behalven de presentatie van de gedesireerde Koopmanschappen af te halen / echter haer Ho: Mo: gepresenteert hebben de Geinteresseerde in de boven-geroerde Schepen te doen hebben behoorlijcke satisfactie/ende redelijcke reparatie/ van dat uyt als vooren geroerde besette of belegerde Plaetsen waren uytgehouden / ende dit onder verwachtingen dat men over al/ende namentlijck in Europa/ gelijcke voet soude houden/ ende de eygen maxime vast stellen. Omme evenwel aen te wijsen / hoe het met de Schepen Luypaert ende Hoopewel gelegen is / soo gaen hier nevens onder Num. 4. de Deductie over de selfde by die vande Oost-Indische Compagnie/ ter Vergaderinge van haer Ho: Mo: overgegeven/met annexie vande ferificatien tot het geene daer in wert genarreert.

Het gene verders seyt van dese Schepen / ende vande gelegentheyt van Porca, daer van wert breet gesproocken in de boven-geroerde Deductien / het welck geconfereert met het gene alhier geseght wordt/ sal in evidentie stellen/hoe verre het geposeerde van den Heere Envoyé alhier met de waerheyt over een komt/ ofte niet. Pag

Gelijck mede het een seer differente sake is/'t gene is gebeurt voor Bantam, daer over inden jare 1659. getransigeert is/ daer wy niet meer van spreecken sullen/ als dat Wy sullen seggen/ dat sulcken faciliteyt/ als alsdoen is bygebracht om rust ende vrede/wel schijnt den appetijt te verwecken om gedurig te asen op de middelen van desen Staet/ soo dat het noch op desen tijdt een argument geeft voor den Heere Envoyé/ om den Staet/ of wel de Compagnie van Oost-Indien / uyt te perssen hare middelen eñ substantie / aengesien den Heere Envoyé gelieft te argumenteren / doen heeft men u wel door dreygementen tot gelt geven konnen brengen/Wy souden althans of recht of onrecht op den eygen voet gaern voortgaen/ende doen geven naer onsen lust eñ fantasie. Pag

Eer Wy vorder komen/konnen Wy niet voorby gaen de illatien die hier maekt/als hy segt/ op het gene wegens haer Ho: Mo: wert voorgebracht/ dat het gene recht is in Indien,geen onrecht kan zijn in Europe,dat alle Coningen ende Christene Potentatẽ wel mogen toesien,wat in dese Quartieren te wachten is van desen Staet,om met Vlooten de Navigatie ende Commercie der selve te beletten : Voorwaer soo men een sinistre interpretatie kan geven/ aen yets dat ter goeder trouwe voorgebracht is gewerden/ dat geschiet alhier; De intentie van hare Ho: Mo: is/ te adstrueren soo wel in Europe als in de Indien/een vrye ende libere Navigatie ende Commercie over alle Zeen/ende op alle Havenen eñ Rijcken/ende staen toe op dese gronden ende maximen/den Engelschen geinteresseerden te doen erlangen satisfactie / selfs in voorvallen daer circumstantien zijn/die de sacke wel van andere nature soude konnen maeken/soo dat die wel niet een ander oogh souden konnen werden aengesien/dit echter onder verwachtingh/datmen in Europa / de eygen gronden van vryheyt van Commercie ende Navigatie wil vast stellen / op de welcke de Engelschen satisfactie zijn eyschende/vermits het gene in Indien voor recht wert gestelt / in Europa geen onrecht kan zijn. Uyt dit seggen / daer so seer de vryheyt van Commercie ende Navigatie wert voorgestelt / weet den Heer Envoyé te trecken een argument tegens desen Staet / van dat men van hare Ho: Mog: een beslooten Zee / ende gedwongen Commercie ende Navigatie soude te beduchten hebben. Pag

Sept voyders hy Heer Envoyé / dat men soo een Illustre Vergaderinge representatif van het Coninghrijck, soo onweerdigh niet behoorde te handelen, soo wanneer gegeven wiert een vrye oordeel over die onnabuyrlijcke, scherpe ende exordibitante Propositie van het Parlement aen den Coning om desen Staet met Oorlogh aen te tasten. Wy sullen niet seggen/hoe onweerdig dickwils in sijn Memorien ende Propositien den Heere Envoyé/ende noch op verscheyde plaetsen van dese syne Replique/ desen Staet/ ende de hooghste Vergaderinge vande selfde/ is handelende/ maer moeten dat seggen/dat uyt alle de premissen die in de sommiere aenteyckeninghe/ ende voornementlijck inde Deductie/ingestelt tot onderrichtinge vanden Coning van Groot Brittangien door hare Ho: Mo: in date den 9 October 1664. werden aengeroert/anders geen conclusie of illatie en is te maken. Gelijck hare Ho: Mo: door schryven van der selver Ambassadeur onderricht zijn geworden / dat verscheyden Leden van het jegenwoordigh sittende Parlement/ vele oude ongefondeerde ende lang gemortificeerde pretensien hebben weten op te halen ende te resusciteren/ook eenige die lang afgedaen ende gedeterminieert waren/daer van satisfactie gegeven was/ seer aengedreven hebben dese Propositie/ om onder beneficie vande selve/wegens dese gefileerde ende opgeraepte quade actien/pets in hare Casse te krygen; andere hebben misschien andere insichten gehat/ die wel licht met het interest van den Coning niet over een komen sullen/ of wel heeft men het daer toe so belept/om een decksmantel te hebben/so wanneer de tydinge soude over komen van het openbaer gewelt/ ende de hyantlijke attaque die men was doende/ende in America/ ende op de Kust van Africa/ daer toe alberepts de ordre gegeven waren/ende de macht uyt Engelant afgesonden. Wat dat de impulsive oorsaecke soo by de een of by den ander eygentlijck zijn geweest/so is altijts seker/dat hare Ho: Mo: anders gene hebben konnen beoogen als die geseght wert/te weten/naer dat men gedesespereert heeft door dreyghementen den Staet af te persse een contributie van penningen / daer toe men niet gehouden was / den lust ende onversadelijcken appetijt die men heeft tot anders mans goet / ende den smaeck die men gevonden heeft in het nemen / roouen ende plunderen van het goet toekomende den Ingheseetenen van desen Staet / die meer aengenaeckt is geworden door de facilitept ende complaisance wegen haer Ho: Mo: gebruyckt/ende noch in het toekomende meer ende meer soude toenemen/ by aldien men op sodanige frivole en onrechtveerdige pretensien/ als men heeft weten voor te brengen/den Staet hadde konnen afpersse de geimagineerde/wie weet wat immense somme/so dat met der tijt den gantschen Staet/neven den rijckdom van alle der selver ingesetenen/haer tot een spijse soude werden van hare onversadelikheyt.

Ag. 19. Voorts komt hy Heer Envoyé tot de verklaringhe die hy soude hebben gedaen wegens ende uyt last vanden Coningh synen Meester, dat geen schade soude werden toegebracht, of eenige Schepen genomen op de Subjecten van desen Staet, dan naer een voorgaende waerschouwinge ende formele Declaratie van oorloge, ende dat men handelen soude als Luyden met eeren, ende daer op gerust soude mogē zijn. Den Heere Envoyé siende dat de actien vanden Coningh van Engelant niet over een en komen met dese verklaringe/ ende dienvolgende aen dit seer geen salve te strijcken / limiteert die / dat hy maer soude gesprooken hebben van de Oost-Indische verwacht werdende Retourscheepen / de Vloot uyt de Middelantsche Zee / ende die vande Visscherye. Voorwaer was pets van dese ooch genomen geweest/so soude hy altans mede hebben gesprooken te hebben. De Gecommitteerden van hare Ho: Mo: die present geweest zijn tot een goet getal/aen welcke dese verklaringe is gedaen/ ende die ook 's anderen daegs daer van aende volle vergaderinge van haer Ho: M: hebben rapport gedaen / ende als doen niet hebben konnen weten wat naderhant soude voorthomen / wat in-

ter-

terpretatie of detrunquatie den Heere Envoyê soude geven ofte doen aen dese syne verklaringe / getuygen als noch eenstemmelijck / conform haer gedaen rapport / dat die verklaringe is geweest generael ongelimiteert ende ongedetermineert / soodanig oock / dat daer by gevoegt wiert / dat al mosten die verwacht werdende Retour-schepen ende Vloote uyt de Middelantsche Zee passeren door de Brugge van Londen / niet souden werden gearresteert ofte belet / hoewel Wy gelooven dat die souden op den eygen voet getracteert geweest hebben / so die in haer gewelt hadden gekomen / als die arme Luyden / die op sulcke verklaringe haer gerust stellende / onnooselijck om het hare zijn gekomen. Wat apparentie geeft het ook / dat den Heer Envoyé de verklaringe van verseeckertheyt wegens sijn Coning soude gedaen hebben exceptive op de Oost-Indische Retour-schepen / Straetvaerders / ende Visscherye / daer die wierde gedaen (so hy seyde) om den Staet in allen gevalle gerust te stellen / dewyle kennelijck is / dat de Commercie ende Navigatie van de Ingesetenen van desen Staet / haer so wijdt ende zijdt was extenderende naer alle Gewesten van de Wereldt / die men alle in onseeckerheyt soude laten / ende by dit exceptif voorstel / alle tot een vaste proye designeren / het welck voorwaer by geen gesonde herssenen kan werden gecomprehendeert. Men heeft tegens sodanige verklaringe / sonder eenige preallable declaratie van Oorlogh / jegens het gemeene recht der Volckeren / in de Havens van Engelant aengehouden / op de Zee aengehaelt / ende opgebragt / geplundert ende geconfisqueert / de Schepen ende de goederen van de goede Ingesetenen van desen Staet / de selve houdende in stricte gevanckenisse / sonder dat men tot noch toe eenige relaxatie voor de selve heeft weten te bekomen ; ende noch dorft men seggen / dat den Coningh van Engelant hier in gegeve parole heeft gehouden / ende gedaen wat billijck ende recht is / daer men wel weet / dat de voorneemste Rechts-geleerden in Engelant / geconsuleert zijnde over het doen van een publicatie van oorloge / geadviseert hebben / dat volgens het recht der Volckeren / het aenhalen ende confisqueren van so veel Schepen / voor het declareren van den Oorlogh gedaen / in geen Justitie en kosten werden gedefendeert : ende hebben voorts de rechtveerdigheyt van die Proceduyren / laten aenkomen op de detruncatien / verdrayinge van de sin ende woorden van voorige gepasseerde saecken / ende andere / tours de passe passe, by den Heer Envoyé te excogiteren. Den Heer Envoyé remarqueert / dat in de Remarques, het aendoen, arresteren ende confisqueren van de Schepen, geallegeert soude werden als een reden vande Equipagie by haer Ho: Mo: aengestelt, daer dese Equipagie al soude by de handt genomen zijn geweest in het begin vanden Somer, ende het aenhalen, naer dat die geexpireert was : Voorwaer men sal dat niet vinden in de Remarques / ende dienvolgende wert dit seer qualijck geremarqueert by den Heere Envoyé. Daer wert geseght / hoe dat hare Ho: Mo: tot verseeckeringe ende bescherminge van de Commercie ende Navigatie van hare Ingeseten / hebben doen ghereet maecken eenige Schepen / niet excederende het getal in voorige jaren meermael tot gelijcken eynde geequipeert / ende wert geastrueert / dat geen jalousie daer over by de Engelsche kan werden opgenomen / uyt verscheyde redenen die by gebracht worden / ende wort een besluyt gemaeckt / of haer Ho: Mog: geen redenen hebben ghehadt / dewyle het gene daer sy voor vreesden / daer op is komen te volgen / sonder dat in 't alderminste het nemen ende arresteren van Schepen / gestelt werden de oorsaeck vande equipagie / maer wel dat men daer voor vreesden / ende niet te vergeefs / om veele redenen bekommert was ; ende is dese vreese ende bekommernisse / de rechte oorsaecke geweest van de equipagie. Nu wert geseyt een vreemde saeck te zijn / het roepen ende schreeuwen over de voorsorge van haer Hoogh Mog: ende der selver equipagie / daer het gene daer voor men bekommert is gheweest / op is gevolght / te weten het nemen / arresteren ende

opbren-

opbrengen van Schepen. Ende willen ooch gaerne bekennen/ dat de oorsaeck vande aengestelde equipagie is geweest / het rooven / aenhalen ende nemen van Schepen / niet teenemalen als het is gebeurt in het na-jaer / maer gelijck het wierde gebreest in het voor-jaer/welcke breese op geen ydele gronden gefondeert geweest te zijn/wert met verscheyden redenen niet alleen/ maer ooch by de uythomste geadstrueert.

Wat verders seyt / dat de Equipagie van desen Staet extraordinaris groot was, daer Sijn Majesteyt maer seven of acht Schepen (seyt daer nae seventien of achtien) in Zee of in Duyns hadde ende geen balanceerende macht tegens die van desen Staet, en dit boven een Capitale Vloote onder de Ruyter in de Middelandtsche Zee, (ende vergeet dat onder Lawson aldaer gelijck/of capitaelder macht was) dat men honderden van Timmerlieden te werck setten, om de Schepen gereet te maken (daer men weet dat in Engelant gedurighlijck gewerckt ende getimmert wert aen 's Coninghs Schepen) groote ombrage gaf aenden Coningh van Engelant. Wat by hare Ho: Mo: is bygebracht/om den Coningh dese ombrage te benemen/wert genoegh geexpimeert in de Remarques.

Dag: 21 Maer seyt hy Heer Envoyé/ dat het gene van desen Staet hier toe bygebracht is, ende specialick in de Missive van hare Ho: Mog: aenden Coningh van Engelandt vanden 24 Iunij vervat, was niet suffisant genoegh, vermits daer buyten bleef / de Vloot die onder Tromp om de Noort was kruyssende op de Oost-Indische Retour-Schepen; maer hy Heer Envoyé replicceert niet een woort van 't genedat dien aengaende in de Remarques gesept wert / dat het selfde bedingh over de Vloot onder den Heer van Wassenaer te maken/geextendeert hadde konnen werden/ooch over dese Schepen. Maer seght hy / men hadde den Coningh wèl verseeckert dat de Ruyter inde Middelandtsche Zee was tegens de Corsaires van Algiers, ende niet tegenstaende heeft men hem wel konnen afleynden tegens den Coning. Dat de Ruyter is geweest in de Middelandtsche Zee tegens de Corsaires/ende tot geen anderen eynde/ is waer ende seeckier: Maer als Holmes/ ende andere / elders den Staet waren aentastende / erger als de Corsaires / niet alleenigh niet nemen / rooven ende plunderen van Schepen ende goederen van den Ingesetenen/ maer ooch vyantlijk aentasten/ beschieten ende veroberen van Forten/Landen ende Plaetsen/desen Staet toebehoorende/soo hebben hare Ho: Mo: met goet recht de Ruyter derwaerts gesonden/om sulke openbare gewelddenaers ende vyantlijcke Aggressieurs tegen te staen/ ende de uythomst heeft geleert/ dat hy niet en is gheson den geweest directelijck tegens den Coningh / ofte syne Subjecten / die desen Staet/of der selver Ingesetenen niet en waren beledigende/of vyandtlijck aentastende/ maer als naderhant advertentie quam dat men verder was gegaen/endt dat den Coningh advoueerde 't selve op sijn oorde geschiet te zijn / soo is de Ruyter, ende eerder niet/ toegesonden een nader last/ conform de welcke hy geageert heeft.

Dag: 22 Dat haer Hoogh Mog: niet en wilden prevaleren van haer macht / boven die van den Coningh / ende het argument daer toe by ghebracht van het licentieren van de gantsche Vloot onder Tromp, seyt hy Heer Envoyé / dat die soude gheconjungeert zijn met die onder den Heere van Wassenaer, het welcke onwaerheyt is / maer wel is waer/ dat eenige van de selve eenigen tijdt daer naer wederom zijn uytgerust/ wanneer een Vloot van 20 of 24. Schepen gereet was gemaeckt onder Prins Robbert, omme nae de Kust van Guinea te gaen voorder schoon maecken / ende occuperen 't geene desen Staet aldaer noch besat / ende noch niet en was door Holmes geoccupeert; Soo heeft de Vloot onder den Heere van Wassenaer moeten worden gerenforceert / om bestant te konnen zijn / ende het hooft te bieden alle dese groote machten der Engelsche/ selfs soo wanneer de Schepen gedestineert onder van Campen, voor de Kust van Guinea al soude wesen vertrocken.

Dat

Dat den Coning belooft heeft op de Missive van hare Ho: Mo: van den 24 Junij 1664. te rescriberen/ende de rescriptie niet op gevolgt en is / selfs geene satisfactoire antwoort aen den Ambassadeur van hare Ho: Mo: / daer op haer Hoogh Mo: gerust kosten zijn / over het inhouden van wederzijts Vlooten / is waer ende waerachtich/ ende dat sulcx hadde behooren te geschieden/ by aldien men met sinceriteyt ende candeur hadden willen procederen/ kan oock niet geloochent werden. Maer seyt hy Heer Envoyé hier op / Ick hebbe wel lange moeten wachten op antwoort op vele van mijne Memorien ende klachten, Voorwaer soo men dit wel insiet / soo is dit een blaeu eschappatoir / de saecken daer den Heer Envoyé van spreeckt/ zijn van een geheele andere nature: Syne Memorien zijn dickwils van saecken / daer de onderrichtinge van verre heeft moeten komen / over Zee / uyt Indien / ende elders / dien tijt moet immers werden uytgewacht. Maer hier verseerdemen in een ander poinct / malkanderen gerust te stellen over de actien van twee groote Scheeps Armaden / die in Zee waren voor yeders Havenen respectivelijck / dat die malkanderen niet quamen te rescontreren/ende vyantlijck te attaqueren/misschien tegens wil ende intentie van wederzijts Superieuren/dat voorwaer veel verschilt van de bysondere saecken/daer hy Heer Envoyé over klaegt/dat naer sijn fantasie eenige longueurs souden zijn bygebraght.

Op het gene is by gebracht vande vyantlijke actien ende attacquen der Engelschen, niet alleenich van Capiteyn Holmes, in het nemen van het Fort Sint Andries / ende het Eylant Boavista / op de Rivier Gambia/ selfs op den tijt als de Ambassadeurs van desen Staet waren tot Londen handelende over een Tractaet van Vrientschap ende Correspondentie, ende het innemen van Cabo Verde/maer voornementlijck het innemen van de Forten op de Cust van Guinea / Tacorary / Cabo Corso / etc. ende dat van de Landtstreecke van Nieuw Nederlant / de Stadt Nieuw Amsterdam / met alle de Forten ende Sterckten aldaer gelegen, geschiet op ordre ende adveu vanden Coning: Alles gebeurt, ofte ten minsten de ordres daer toe gegeven, lange te vooren dat alle het gene by gebracht wert is te berde gekomen, om te adstrueren, dat de eerste aggressie is geschiet by de Engelsche, daer op seyt de Heer Envoyé niet met allen in dese sijne Replique / gelijck oock daer op niet te seggen vallen en kan / als een saecke die soo klaer is als de Son aen den Hemel / dat de Engelsche aldaer eerste Aggresseurs zijn.

Maer seyt hy/dat dit saecken zijn buyten Europa, ende binnen Europa is de armature by hare Ho: Mo: eerst aengevangen: gelijck of sich te armeren ende inpostuyr van defensie te stellen / daer men so veel rechtveerdige redenen hadden van bekommernisse / ende in een ander oordt van de Werelt vyandtlijck wierdt aengetast / voor aggressie konde werden gereeckent.

Ende komt hy Heer Envoyé verder tot confessie/belachelijck te zijn de aggressie in die verre afgelegen Landen te justificeren, op het afseynden van de Ruyter naer die Gewesten lange daer na geschiet, waer mede dan soo veel geadvanceert zijnde wenschten wy wel dat die eygen confessie voor mochte komen / rakende het opgeraepte ende gesileerde/nopende den Coningh van Fantin/als zijnde de tijdingh daer van gekomen tot Londen lange naer de gegeven ordres niet allenig /maer oock gedane executie vande selfde / tot het attaqueren / nemen ende veroveren van de Forten ende Landen op de Kuste van Guinea ende van America / soo dat ten lesten van die vyantlijcke actien geen ander oorsaeck over en sal blijven / dandie haer fundament hebben in pure usurpatie / violentie ende onrechtvaerdigheydt.

Komende tot het fondament/ daer op hy Heer Envoyé seyt te funderen de rupture in Europa begonnen te zijn van dese zijde/ het aenhouden van een Schip van Gottenborg, geladen met Masten voor Engelant, dat niet alleenig hy Heer Envoyé, maer oock den Coningh sijn Meester, daer over hare Ho: Mo: als eerste Aggresseurs, in de Propo-

 sitie

sitie aen het Parlement in November ghedaen, heeft verklaert, ende 't geene dien-aengaende wert geseyt, reflecteren soude op des Coninghs Persoon; gelijck of men niet en wiste dat den Coningh informatie heeft moeten bekomen van dit seyt door den Heer Envoyé alleenigh/ die de waerachtige circumstantien daer van wel heeft weten achter te houden/ ende 't selfde voorts met onwaerheden soo te versieren/ dat den Coning daer door gecircumvenieert zynde/ het mede heeft voort gebracht/ hoe magher 't oock was/ by gebreck van suffisante reden die niet en waren te vinden. Ten anderen/ dat het ingeladen goedt, de Masten waren tot Gottenburgh ingescheept, voor reeckeningh van een Engelsch Koopman tot Londen Willem Warran, moet genoegh zijn/ dat het de Heer Downingh maer seght/ daer ter contrarie van dese zijde goede informatien zijn/ dat de ingeladen Masten waren toe-behoorende een Koopman woonende tot Saerdam/ Ingeseten van desen Staet/ misschien mede gefabriceerde Burgher van Gottenburgh/ ghelijck den Patroon van het Schip/ ende alle de Matroosen in Noort-Hollandt met Wijf ende Kinderen t' huys hoorden/ ende woonende waren. Doch het kan wel zijn dat desen Saerdammer/ Eygenaer van de Masten/ in contractatie geweest heeft tot de leverantie met desen genoemden Warran/ ende als in de remarque is aen-geroert/ niet wilde finalijck sluyten/ of wel de Masten leveren/ voor dat suffisante borgh hadde hier in Hollandt tot sijn contentement/ over de betalinge/ daer van oock goede informatien zijn.

Ten derden/ seyt dat het Schip by storm in de Havens van desen Staet in-geloopen was, ende als haer Schip zijnde, geen recherche subject en was, volgens het Tractaet tusschen den Coningh ende desen Staet op-gerecht; Welck Articul en seydt hy niet/ sal misschien verstaen het seventhiende/ dat yets diergelijcks seght/ evenwel met verscheydene restrictien/ die alle hier geweest zijn/ de koop ende handelinge over de Inladinge hier te Lande ghemaeckt/ ende 't Volck af ende aen Boordt gegaen: Doch in allen ghevallen is het Tractaet in het minste niet applicabel op een Schip tot Gottenburgh t' huys behoorende/ ende by ghevolch een ghepretendeert Sweedts/ ende geen Engelsch Schip zijnde. Den Heere Envoyé is soo seer niet gedestitueert van oordeel/ dat hy dat oock niet soude bevroeden/ dat het Tractaet spreeckende van de Schepen van d'een of d'anders Subjecten/ niet kan verstaen ende geextendeert werden tot die van andere Staten/ noemt daerom het Schip in questie haer Schip. Een wonderlijcke transformatie/ dat geduyrigh een Sweeds Schip was/ datelijck wert met het seggen van d'Heer Envoyé haer Schip, dat is een Engelsch Schip, om het Tractaet daer toe te konnen appliceren; een manier van doen/ die in niemandt vallen soude konnen/ als in d' Heer Envoyé.

Het vierde dat den Patroon van het Schip, ende andere die de Inladinghe was toe vertrouwt, (meent sonder twijffel daer mede den Koopman tot Saerdam woonende/ aen wie niet de Inladinge vertrouwt was/ als abusivelick wert gesecht/ maer reelijck ende oprechten Eygenaer van de Ingeladen Masten/ ende Verkooper op leverantie in Engelandt) in Persoon in den Haghe gesolliciteert, ende oock geobtineert hebbende consent om te mogen hare reyse vervorderen, ende wederom als om het tweede generael verbodt ghenootsaeckt was ten selfden eynde in den Hage te komen, en doet tot de sake niet/ konnen ook niet sien wat hy Heer Envoyé daer uyt infereren wil.

Gelijck mede niet dat ten vijfden by brenght/ dat het leste generael Verbodt geschiet soude zijn, als de tydinge quam van het generael beslagh in Engelant, van de Schepen den subjecten van desen Staet toe-behoorende, daer uyt infererende/ dat het eerste generael verbodt alhier/ ende dit aenhouden van het Schip van Gottenburgh in questie/ oorsaeck soude zijn van het arrest in Engelandt, want als men den tijdt wel uytrekent/ koste in Engelant van het geene betrof dit schrijven van Gottenburgh/ naulijcx tijdinge zijn/

als

als daer het generael arrest gedecreteert is / gelijck ook by den Heere Envoyé de objectie/ende het argument by de remarques voorgebracht/van dat veel verscheelt eenig Schip onder een generael beslag te werden opgehouden/en naderhandt gerelaxeert en vry te laten / of een generael arrest ende aenhalingh bysonderlijck van Schepen/ ende daer op te volgen beroovinge/plonderingh/ende confiscatie van de selve niet gesolveert en werdt / met dat hy seydt de confiscatie niet voor Februarij daer aen te zijn geschiet.

Dit is alle het geene hy Heer Envoyé segt wegens dit Schip van Gottenburgh in questie/daer alleenich op de rupture en aggressie in Europa wert gefondeert: Hoe frivool/en met hoe weynig fondament/blijckt niet alleenigh uyt het gededuceerde / maer ook uyt het gene dat den Heer Envoyé volgens sijne gewoone dexteriteyt / onaengeroert laet/ ende daer het voornementlijck op aen komt/ te weten/

Dat het Schip niet speciael ende uyt-gekipt, is opgehouden,maer bevat gevonden onder een generael verbodt van uytvoer van Waren van soodanige nature, als waer mede het geladen was.

Ten tweeden, dat most aenwysen den Staet tot sulcken generael verbodt, in hare Havens ende districtien niet bevoecht te zijn.

Ten derden, dat den Staet haer van de ingeladen Masten, mits betalende, niet en soude mogen dienen, als wel uytdruckelijck volgens het achtiende Artijckel van 't Tractaet bevoeght zijn geweest.

Dit alles fondamenteel zijnde in dese saecke/ stapt den Heere Envoyé voorby / ende segt daer niet een woort van.

Tot nader elucidatie ende confirmatie van het geposeerde / soo sullen hier dienstigh zijn de annotatie van de dagen/ wanneer in de Vergaderinge van haer Ho: Mog: elck poinct is voorgeweest. Eerstelick dan op den 16. October 1664. wierdt by haer Ho: Mog: gedecreteert een generael verbodt/ende't selfde d'Admiralitepten aen-geschreven/ van geen Masten uyt de Havens en Zeegaten van desen Staet te laten uytgaen/ voor dien voorgegeven daer van hier te Lande gebreck / en verscheyde Schepen al-bereyts in ladinge liggen gereet om uyt te loopen naer verscheyden Gewesten.

Van dit gepretendeerde Schip van Gottenburgh/ leggende in Texel / en bevat onder dit generael verbodt/wert versocht d'ontslaginghe/gesecundeert door een Memorie van d'Heer Envoyé Downing/en van de Heer Resident van Sweeden Appelboom/op den 14. November/ende noch by nadere Memorien van beyden / op den 22. daer aen/ daer op haer Ho: Mo: t'elckens gerequireert hebben bericht en advijs van de Admiralitepten/ 't welck ingekomen zynde/ is op het selfde den 4. December daer aen volgende/ specialijck dit Schip ontslagen/ en vervolgens ook het generael verbodt afgedaen den 6. December/ op de tijdinghe die in quam/ van dat in Engelandt verscheyde Schepen aengehaelt wierden/is by haer Ho: Mo: geresolveert/en de Admiralitepten aengeschreven indistinctelijcken alderhande Schepen in de Havens van den Staet binnen te houden. Den 15. December versoeckt den Resident van Sweeden wederom exemptie van dese tweede oorde / welcke wederom naer oorde van de Regeeringe gesonden is om advijs aen de Admiralitepten/ende op een nader memorie van den Resident van Sweeden/heel anders van teneur als nu den Heere Envoyé is sprekende/wert op den 17. December de Admiralitepten gerequireert te adviseren op de Eygenaers ende Bevrachters/ die daer op naer genomen informatie ende enquesten / pertinent berichten; en voort den 26. December daer aen het selve Schip gepermitteert te mogen uytloopen: Ende conferende by de boven-geroerde informatien / dat het inkomen hier te Lande by storm en ongeval gesingeert was: den Eygenaer en Patroon van 't Schip/ als meermael is verhaelt/ en die sich uyt-gaf voor een Burger van Gottenburgh/ getrout tot Saerdam/daer alle de Matroosen van het Schip in Hollandt t'huys voo-

rende/de Vrouwe Vader van de selfde Schipper en Eygenaer van de Masten/ een bejient Coopman tot Saerdam woonende / die verklaerde de Masten op leverantie in Engelant verkoft te hebben / die sonder al-vooren hier te Lande voor sijne betalinghe verseeckeringh te hebben / dit Schip niet en wilde laten vertrecken / ende voorts als hyeeder hier vooren is gededuceert.

Alle het welcke geconsidereert / nevens het gene inde Remarques aengaende dit Schip van Gottenburgh wert gededuceert / soo meenen genoch in evidenthept te wesen gestelt / fribool ende buyten alle redenen te zijn / het opgeraepte pretext / om de blame van de rupture in Europe hare Ho: Mo: aen te wyven / ende een krachtigh argument te zijn / dat geen andere konnen bedacht werden / dewyle men sich van sulcke impertinentie genootsaeckt vindt te dienen.

Raeckende het Reglement generael / loochent hy Heer Envoyé oyt aengesprooken te zijn , tot adstructie van het gene daer van geseght wordt in de Remarques / gaet hier neven onder Num. 5. het project soo het by den Heer Envoyé is overgegeven / daer uyt af te nemen is / hoe het selve eenige generale regulen voor stelt / by het gemeene Volckeren recht indisputabelijck gerecipieert / ende sulcx in geen controversie zijnde / dan dat de Engelschen die wel inde Indies / ende niet in Europa voor een indubitabel recht willen hebben aengesien / ende voorders daer in gemenght determinatie van verscheide particuliere questien / die de Compagnien van Indien met de Engelsche te desmeleren hebben : ende als men dit project op wilde nemen als een aenleydinge om te komen tot een generael Tractaet van Marine ende Commercie / daer toe desen Staet altijts seer gelaboreert heeft / soo bondt den Heer Envoyé sich daer toe niet gelast / seggende daer was geen questie in Europa / maar wel inde Indies / soo dat hy wel wilde den Staer gebonden sien aen een Tractaet / daer uyt men in tyden ende wylen soude konnen filleren pretensie op pretensie / ende in Europa de handen vry houden / om desen Staet ende de goede Ingesetenen van dien / ende verbolgens die van andere Rijcken ende Staten van Chrystenrijck / in hare Navigatie ende Commercie te insulteren / ende tracteren naer hare fantasie ende goetvinden / op fondament misschien van haer gemagineert Dominium Maris , dat sy tegenwoordich extenderen tot Cabo Finisterre , dat is by naer over de gantsche groote Zee of Oceaen / soo verre die spectreert tot het ganssche Chrystenrijck / ende dit jegens het gemeene Volcken recht ; ende vermeenen hare Ho : Mo : als noch dat de eygen libertept ende vryheyt die men pretendeert in Indien / ende ook by hare Ho : Mog : wert geadvoueert ende gecarcoyeert / in Europa mede te moeten stant gryppen / dewyle 't geen in het eene Gewest recht is / in het ander geen onrecht zijn en kan.

Ende zijn hare Ho : Mo : niet verobligeert geweest aen te gaen een handeling of contract / dateliick naer den appetijt vanden Heer Envoyé / daer in men soo weynig sijn contentement vondt / studieuselijck opgestelt om desen Staet de handen te binden / by retorsie elders te mogen doen het gene men hier te Lande naer sijn fantasie meende te practiseren / ende te beginnen de handeling op een project / dat in allen sijn ingredienten particulier was / en niet en koste bekomen werden een preallable verklaringen van te sullen werden geextendeert sonder eenige limitatie / tot alle Plaetsen ende Persoonen / behalven dat daer in noch manequeerden de voornaemste ende necessairste ingredientien tot een generael Tractaet van Marine en Commercie / vrydom van Schepen ende goederen / Concept van Zee-brieven ende Paspoorten / visitatie vande Schepen / determinatie van Contrebande ende andere verbooden Waren / ende diergelijcke / daer van alleg de Engelsche haer vrydom wilden houden / om te doen naer haer goetduncken. Waer uyt blijckt / wat staet is te maken

op

op dit roepen ende schreeuwen van haer genegentheyt / om een goede ordre ende reglement op de Marine ende Commercie.

Wyders komt hy Heer Envoyé tot de klachte / van by de twintig Schepen (sohy sept) genomen op den Engelschen, weynig voor het sluyten van het Tractaet, ende nomineert daer van tot een getal van 14 (ses minder als 20) gelijk die op de Lyste van pretensien zijn opgegeven / doch in ordre wat verstelt / met bybeginge nochtans van klachten over gepleechde wreetheden, die als voor het Tractaet daer op geinformeert is geworden / expresselijck geloochent zijn / ende in de Lyste vande pretensien niet en zijn geexpresseert / om te eviteren soo als den Heere Envoyé verklaert heeft / in conferentie over de Lysten gehouden / alle exasperatien tusschen de Natien. Wy moeten daer op seggen / dat dese exempelen / alle genomen uyt de overgeleverde Lyste van pretentien / zijnde voor date van het sluyten van het Tractaet onder die gene zijn / die gereguleert zijn / en ter decisie van wederzijts te noemen Commissarissen gereserveert / en by de selve moeten werden geexamineert / of het gene dien aengaende wert geallegueert / conform de waerheyt en Justitie is / ende sulck of het gene geposeert wert by den Heere Envoyé sal konnen werden valabelijck bewesen / ende of het gene daer tegens by gebracht werdt / van soodanige consideratie niet soude zijn / dat het contrarie gestustineerde niet en soude destrueren: ende by aldien op het gene hier werdt voorgebracht / van stuck tot stuck soude deduceren / het gene daer op kan werden gesecht / ende in consideratie moeste komen / soo soude dit Geschrifte / dat noch groot genoch is / komen te excresseren de behoorlijcke mesure / ende soude in effect de handen geslagen zijn in het werck / dat eygentlijck spreeckt tot partyen hinc inde geinteresseerden. Doch ebenwel om dat men niet meenen soude dat met het denombreren van alle dese Schepen op Engelsche namen ende Eygenaers als of die originelijcken inder waerheyt in Engelant waren t'huys behoorende / ende onrechtvaerdichlijck waren genomen / ende aengeslagen by die vande West-Indische Compagnie / hebben affectie aen hare Ho: Mo: verklaert / dat voor soo veel als haer was betreffende / genoechsaem alle Schepen zijn / die onder Engelsche namen werden gereclameert / hoewel hier te lande gequipeert / ende t'huys behoorende met hare inladinge / daer van de Prysriestarissen hier te lande woonende / den naem van Engelsche ontleenen / om daer door de Wetten / Placaten ende Ordren van desen Staet te konnen ontgaen; dat sy daer van pertinente informatien ende verificatien zijn hebbende / die voor de rechters ende in Justitie competentelijck zijn geexhibeert / wegens het meerendeel vande selve / soo die op dese Lyste behent zijn / en bereyt tot allen tyden daer het behoort / verder te exhiberen ende voor te brengen / met onderwerpinge van een wettelijck jugement ende oordeel / als reden ende billijck is / van den Competenten Rechter / of ook wel volgens het Tractaet van de aen te stellen Commissarissen / het selsde applicerende op de Schepen die hier onder den naem van S. Jan, Marchands delight, Paragon, Daniel, Blackboy l'Ethiopien, Carles, ende noch een ander hier vergeeten / ende op de Lyste vande pretensien gestelt / t'samen tot acht in 't getal / werden voort gebracht.

Ende seggen dat Daniel, originelick genaemt de Roode Fortuyn, een kleyn Scheepjen Hollandts maecksel / binnen Amsterdam te zijn gequipeert / en de ladinge aldaer in bestelt door eenen Samuel de Vogel, Coopman tot Amsterdam / op hebbende tot Stierman Pieter vanden Berg, ook heriderende in het selve / en tot Amsterdam woonachtich / als mede de meeste Matroosen hier te Lande t'huys behoorende / geloopen zijnde op Londen / om daer een Zee-brief te krygen op den naem van Jan en Thomas Knight, is in Guinea geattrappeert / ende als een Lorrendraper aengehaelt / ende in Rechten gecondemneert uyt sijn eygen beschepden / die aen een steen gebonden / in 't Water gebischt / geconvinceert is geworden.

Wyders den Sint Jan, is in Zeelant gequipeert door Ingesetenen van desen Staet/ ende wel met permissie vande West-Indische Compagnie uytgevaren / doch om sijn contraventie in Guinea geconfisqueert / ende naderhant door eenen Claes Clement in Zeelant woonachtich / niet door eenige Engelsche / maer door sijne mede-Reeders alle Nederlanders zijnde / gereclameert / ende is die saeck finalijck afgedaen / ende by partyen geinteresseerden satisfactie genomen in 't gehandelde.

De Marchands delicht, dat is Coopmans plaisier, is een Schip in Hollandt; te weten tot Saerdam getimmert / ende tot Amsterdam door Notaris (ende sulcx invaliede / ende niet door Water-schepens / sonder betalen den veertigsten penning / als volgens het recht ende coustumme aldaer gebruyckelijck behoorde te geschieden) op den 20 October 1660. simulatelick getransporteert door Edmondt Jong, Coopman tot Amsterdam / woonende op de Heere Gracht / in het blaeuwe Huys aldaer / aen Johan Booner, de welcke by Edmont Jong, nevens sijne mede Consoorten/Coopluieden tot Amsterdam woonende/ als namentlick Jan Corneliſſen ende Andries Cramer, stelt tot Schipper op dit geseyde Schip/het selve tot Amsterdam doende voorder equipperen: Ende gelijck aldaer mede het selve Schip sijn ladinge ingenomen heeft / ende dat door reeckeninge van de voorsz Reeders/mitsgaders Daniel Vogel, alle Coopluieden woonende doen ter tijt tot Amsterdam: Ende of wel simulatelick voorgegeven wierde/verscheyden vande ingeladen goederen gecompeteert te hebben aen Ian Iong, Coopman tot Londen/so is judicielick bewesen gworden/desen naem geleent te zijn/ ende in der daet alle de selve te competeren aen den voorgeroerden Edmondt Iongh, ende voorts alles soodanigh geconstitueert als boven is verhaelt.

De Parragon, is een kleyn Scheepje / heeft mede sijn inladinge genomen tot Amsterdam, door reeckeninghe van Daniel Voghel, Henry ende Charles Geraerds, Iohan Adriaenſſen, Iacob Croock en Adriaen van Schilperoort, Coopluyden tot Amsterdam, en gevonden sonder eenige Zee-brief / of waer t'huys behoorde/ als mede sonder eenig ander bewijs/dat het goet aen een Ian Sparrel soude toebehooren/dan een Actie die by den selver Sparrel soude getekent sijn geweest/sonder jaer/dach ofte plaets/ende sulcx maer een Cartabel: Ende is voorders judicielick bewesen geworden ingeladen te zijn ter plaetse / ende op reeckeningh als vooren geschreven staet.

l'Etiopien, door desen genoemt de Liefde, is mede een kleyn Scheepjen geweest / van weynig bakeur / tot Amsterdam gequipeert/ende sijn ladinge ingenomen van ende door reeckeninge van Ioris Clifford, Coopman tot Amsterdam, woonende op de Zeedijck/gepretendeert ten deele van Ian Allen, in de Barbados / ende ten deelen van Matthew Babb tot Londen woonende bevracht te zijn/ende toe te hooren.

De Blackboy, is een Schip geweest in Hollant getimmert ende t'huys behoorende/ ende genoemt daer te vooren de Seven Star, ende hernoemt als vooren de Blackboy, dat is den Swarten Iongen, ofte den Moriaen, gequipeert tot Amsterdam, alwaer oock sijn ladinge ingenomen heeft door ende door reeckeninge van Iaques Thierry, Coopman woonende tot Amsterdam, ende is bewesen judicielijcken dat Arnold Braems woonende tot Voorburgh/ Factoor zijnde van desen Iaques Thierry, tot Amsterdam woonende / sijn naem geleent heeft door desen sijnen Meester / daer alles nochtans competeerde desen Iaques Thierry tot Amsterdam/gelijck aldaer oock gequipeert ende sijn ladinge ingenomen heeft.

Charles, heeft sijn ladinge ingenomen tot Rotterdam, ende mede gequipeert aldaer/ door reeckeningen van verscheyde Coopluieden Woonende tot Amsterdam, ende onder anderen Ian Hendricksz. Tood, mede woonende aldaer/die als Super cargo op het selve Scheepjen was/so als het geattrappeert wiert onder het district van de Compagnie/ende by Ian Hendricksz. voorgenoemt/sijn Persoon seer vermomt hadde / om van de Compagnies Bediende niet bekent te werden.

Alle

Alle welcke Schepen / meest van gheen groot valeur / als hier te Lande geequipeert zijnde / om hier van daen onder het district van het Octroy van de West-Indische Compagnie deser Landen te varen/ende te negotieren / ende in de selve actien geattrappeert / zijn volgheng de Placaten en Wetten van den Staet confiscabel / by wien oock ende wat Parte de equipagie soude mogen geschieden sonder tegenspreken/ vermits yder in sijn Lant sodanige Wetten ende Reglementen konnen maken op de Equipagien/ die in zijn Landen werden aengestelt/als goetvinden/ende die van buyten komen soo wel daer aen gehouden zijn/ als die van binnen zijn / ende de vreemde niet en konnen beklagen als in gelijckheydt getracteert werden nevens de Ingesetenen / Soo dat al waer het schoon dese bovengeroerde Schepen/ende hare ingeladene goederen waerlijck Engelsch hadde toebehoort/ wel ende te rechte aengehaelt souden zijn/ om dat die hier te Lande waren geequipeert / ende hare ladinge ingenomen hadden / om buyten ende sonder consent bande West-Indische Compagnie / binnen haer district te varen / dat op de pene van confiscatie hier te Lande niet en mach geschieden/behalven dat als boven is vreeder aengewesen/ de Schepen ende goederen waerlijck geen Engelsche hebben gecompeteert / maer wel Inwoonders van desen Staet. Ende wat de verdere aengaet / seggen haer niet aen te gaen / want andere misschien op Spaensche of Vlaemsche Commissien hebben ondernomen onder het district ofte limiten van hun Octroy. Ende kan hy Heer Envoyé dese redenen niet in suffisant oordeelen/dewijle deselve is voortvrengende ende allegerende tegens menigte van pretensien wegen Ingesetenen van desen Staet voortgebracht/ die haer beklagen beledigt te zijn van Engelsche / ende van Schepen in Engelant t'huys behoorende/ende van aldaer geequipeert/ende directelijck uytgevaren / dat die gevaren hebben op Portugysche Commissien/niet jegenstaende aengewesen werd/ dat by de Gouverneurs van verscheyden Plaetsen / soodanige Commissie-vaerders gepatrocineert ende gesyrotegeert zijn geworden ; werdende aengewesen/ dat sonder sodanigen patrocinie of protectie/dese hadde konnen worden tegens gegaen / ende de beschadigde geindenneert/'t welck voornementlijck is applicabel op de Schepen Rapahannoch, Sara, Fortune, ende de Lyon, ende misschien noch andere meer die genomen zijn. Van twee Schepen behoorende in eygendom aende Spaensche doen ter tijt met de Ensche in Oorlog zijnde / ende op Spaensche Commissie varende / hoewel hier te Lande getimmert voor reeckening van Spaensche/of aende selve verkocht/het eene genaemt Sint Maria, ende het andere den Eenhooren , of oock Nuestra Signora del Regia , waer op voor Commys voer eenen Ian Serrael , met noch ontrent twintig Nederlanders / ende voort gemant met gebooren Castilianen , tot het getal van over de 170. hebbende tot Opperhooft eenen genaemt Ioan Euriques de Opponte , een Spangiaert.

Wat aengaet de Schepen de Crothergood, de Brazil Fregat, ende Leopard, sullen misschien mede wesen van de eyghen nature/dat is ghenomen of op Vlaemsche Commissie/ of wel bevonden met Portugysche Commissie varende / of yets diergelijcke / daer van op deses tijt geen perfecte determinatie is te geven / vermits in de Registers van den Staet niet gevonden wert eenige aenteeckeninge / dat of by hem Heer Envoyé / of yemant anders eenige addresse gedaen / of memorie overgegeven is aen de Hooge Regeeringe raekende dese dzie Schepen/ ende sulex daer van geen perfecte kennisse kan zijn / ende by aldien de pretensien over de selfde van consideratie waren geweest/ soude sonder twijffel wel degelijck voor den Heer Envoyé daer over geageert zijn geweest/ende niet soo simpelick naer het verloop van soo veel jaren / (want werden voorgegeven onder de oudtste van date) op de Lyste van pretensie gestelt / ende van daer alhier in de Republijcque overgebracht/wat datter oock van mach zijn /is van naeder onderzoeck.

Dyt

g. Dyt alle het welcke blijckt / hoe extravagant ende weynig ten prejooste zijn die zoinjurieuse expressien die den Heer Envoyé verbolgens naer het denombrement van alle dese Schepen in sijn Replijcque is booztbrengende / ende wat te defereren is / aen de verklaeringen daer van aldaer is gewag makende / mitsgaders gepretendeerde Cruauteen als andersins / die boorgegeven werden gepleecht te zijn / ende hoe weynig die desen Staet zijn conterenerende / ende sullen daer over de selve al preterieren ende overslaen / te meer door dien alles gemortifieert of gereguleert is by het Tractaet / ende komen tot het geen naer het Tractaet boorgekomen is.

g. Het is remarquabel / ende wordt by den Heer Envoyé ook bekent / Dat geen Schepen genomen zijn sedert het Tractaet / altijdts zijn daer over geen klachten ingekomen: By Heere Envoyé bemerckende de kracht ende 't gehalg daer van / restringeert sijn bekentenisse tot de Indies, ende sept dat Pag. 27. van de Remarques anders sal blijcken / alwaer gesprooken werdt van de Handmaid, ende de Chaloupe genomen door Capitepn Bancker; ende konnen niet bevroeden waer toe dese exceptie is dienende / dewijle de Handmaid gerestitueert zijnde / soo die genomen was upt handen van de Corsaires van Barbarpen / die de selfde op den Engelschen genomen hadden / gerestitueert is geworden sonder eenige bergloon of premie / dan dat daer over van de Engelsche zijn bedanckt / ende de Chaloupe die ghenomen was door een Portugysche Commissie-baerder op den Ingeseetenen van desen Staet roobende / gerestitueert / met satisfactie van alle schaden ende Interesten / sonder te willen spreecken van een bysondere actie / daer over de Coningh met een extraordinaris expressie den Staet bedanckt heeft / ende verklaert sich grootelijcx verobligeert te houden; maer laet eens door gebracht werden een eenige actie van gelijcke genereusheyt ende Justitie van de Engelschen / ten reguarde van desen Staet / sedert het gemaeckte Tractaet / daer soo veele ende menighvuldige klachten zijn / daer op wel eenige soodanige actie hadde behooren of konnen volghen / gelijck een goet getal werden geenumereert in de meer geroerde Deductie van den 9. October 1664.

Ende wat aengaet de exceptie van de Schepen Jaques, Charles ende Marie, &c. dat die getracteert zijn als men alle andere Engelsche Schepen langs de gantsche Kust van Africa was tracterende / de selve generalijcken belettende in hare Commercie is een onwaerheyt / ende dient tot onderrichtinge / dat daer zijn op de kuste van Guinea geweest twee Plaetsen / Comani ook genoemt Akitaki in het Landtschap Commendo, ende Cabo Corso in het Lantschap Futu, beyde door de Byanden van de Compagnie de Naturellen van het Landt ingenomen / omme dese Plaetsen wederom te recoubreren / heeft de Compagnie genootsaecht geweest te gebruycken de macht van hare Wapenen / de selve Plaetsen haer eenige advenue te Water beset houdende / en sustineert de Compagnie / dat sy niet met goet recht upt de meer-gemelte Plaetsen alle andere / ook Neutralen / vermogen heeft upt te houden / ende beletten dat daer niet in soude varen / sustinerende 't selbe te zijn conform het recht der Volckeren / ende is door de Bediende van de Compagnie beleefdelijck versoeck ghedaen aen de Officieren der aldaer arriverende Engelsche Schepen / dat doch niet en wilde beletten de rechtveerdige poursuitte van Oorloge die hadden tegen hare Byanden / tot recoubrement van hare afgenomene Plaetsen / op dat niet genootsaecht soude zijn in onvriendelijckheyt te vallen. Van dese twee Plaetsen of Forteressen by des Compagnies macht beset wesende / zijn meer-gheroerde Schepen / Iacques, Charles ende Maria, &c. upt-gehouden ende afgeweesen / en niet belet de gantsche Custe van Africa langs van hare Negotie / als den Heer Envoyé hier seght / soo dat dit sulcke gefundeerde klachten niet en zijn / als men gedruyrig is roepende over dese Schepen / ende echter noch om Vrede ende vruntschap te onderhouden met den Coningh van Engelandt / by haer Hoogh Mog: aengeboden de

Gein-

Geinteresseerden te doen hebben redelijcke satisfactie / als meermalen is gesecht. Het welck immers veel verscheelt van het gene voor-gegeven werdt / ende seer frivole exceptien zijn/om te enerveren het gevolch van de confessie ende notoiriteyt/dat geenige Schepen sedert het Tractaet genomen zijn.

Wyders bekent hy Heer Envoyé / dat het niet genoegh om te verifieren, of suffisant bewys en is, dat hy geklaegt heeft, of klachten ingebragt over eenige violentie en moetwilligheden, die in het afwijsen aen dese Schepen soude zijn toegebracht, dat simpel seggen geen preuve en maeckt, maer seyt de woorden van myne Memorie en zijn niet als blijckt door de klachten van tijt tot tijt ingebracht, maer dat sijn woorden zijn als dat blijckt door de klachten, &c. ende dat onder het bygevoegde woordeken &c. verstaen moet werden de voorgeroerde klachten geaccompagneert / als die geweest zijn, (dat echter wel expres geloochent wert) met valable bewysen in goede forme aende Gedeputeerden geexhibeert. Waer op naer gesien zijnde de originele Memorie by den Heere Envoyé overgelevert/wort niet gevonden dit woordeken &c. ter plaetse voorsz gestelt te zijn. Waer uyt af te nemen is/wat geloof men moet geven / ende hoe vast en seker men kan gaen op de woorden ende het schrijven vanden Heer Envoyé in andere saken van meerder importantie/ende daer soo licht niet achterhaelt ofte geconvinceert kan werden/dat alhier om te justificeren dat niet qualijck geargumenteert en heeft/nu daer op geconvinceert wert/by stelt het woort &c. 't welck in het origineel niet gevonden en wort / ende sullen voorts werden afgewacht de verificatien van sijn gepretendeerde valable ende solide fondamenten / de welcke noch niet geexhibeert of gesien en zijn/ende noyt sullen voor den dagh komen/of geexhibeert konnen worden.

Komende tot het gene gesegt is gewerden rakende sekere Declaratie van den Directeur Generael Valckenburg, seyt hy Heer Envoyé/dat hem wel is gegeven een antwoort, maer geen satisfactie.

Het gene in de Antwoort van hare Ho: Mog: date den 8 October 1664. is te gemoete gevoert / so dat niet satisfactoir en is / soo weet niet hoe eenige kan gegeven worden/en kan oock daer van niet veel meer werden gesegt/ als hier op in de Remarques is aengeteyckent. Het welcke nevens hare Ho: Mo: Antwoort boven geroert naergesien zijnde / daer by gevoegt het origineel protest by Valckenburgh uitgegeven onder Num. 6. en contra-protest by den Agent Selwin onder Num. 7. hier nevens gaende/sal konnen afgenomen werden, wat van het gene wegens dese syde met fundament geinfereert wert/tegens 't welcke den Heere Envoyé niet is bybrengende / dan allenig dat het protest ofte Manifest van Valckenburg anterieur soude zijn, als dat van Selwin, sonder dat in consideratie wil nemen (so anterioriteyt of posterioriteyt hier yets is bybrengende) dat de insinuatie door Holmes gedaen/veeltijts precedeert die van Valckenburg, de welcke geconfereert met die van Holmes en Selwin, in gene delen te compareren is/hoe die oock by de Engelschen mach werden geextendeert/ noch in subject / noch in stijl met de voorsz twee andere; op seggen en woorden / kan met seggen en woorden satisfactie werden gegeven / maer als op seggen ende woorden volgen dadelijckheden / als geschiet is op die van Holmes, met het vyandtlijck aentasten ende occuperen van Forten ende Sterckten / daar op zijn de woorden / van te sullen doen dat recht ende billick is / alleenigh niet satisfactoir.

Maer seght hy Heer Envoyé / de insinuatie gedaen aen den Commandeur Cop aen Cabo Verde; is verbael geweest, en hadde behoort in geschrift vervat geweest te zijn, ende zijn maer hooren seggen, ende vliegende discoursen, ende segt vorders / by aldien op alle verbodt ende dreygen soude acht genomen werden, dat sy wel wat anders te doen soude hebben. By aldien van eenigh verwijt of dreygen wist te spreecken / hy Heer Envoyé soude die wel voor den dagh brengen / en veel geruchts maken / dewyle sulcx

wel is doende / daer die niet zijn als gefabriceert. Het aenseggen op den naem en van wegen den Coning van Groot Brittangien van den Commandeur Holmes, door die aensienlijcke Persoonen / daer toe expresse gecommitteert aen den Gouverneur van een Plaetse ofte Fortresse / dat hy sal hebben binnen seeckeren geprefigeerde tijdt te deslogeren van de selfde Plaetse / ende voorts de gansche Custe van Cabo Verde tot Cabo de bonne Esperance, met alle die van syne Natie / met byvoeginge / dat het recht om te varen en te trafficqueren op die Kuste / (zijnde over de 1500. groote Duytsche mijlen weegs) alleenigh competeerden aen Sijne Majesteyt / met seclusie van alle andere Natien / ende als dan daer noch op volgen t' sijner tijt de dadelijckheden ende executie / het vyandtlick attaqueren en innemen van Forten en Sterckten / dat zijn maer by den Heere Envoyé vliegende discourssen / hooren seggen / verwijten en dreygementen / by aldien het thiende deel wist by te brenghen tegens dese zijde / hy soude daer op funderen de Justitie van de Wapenen van zijnen Koningh.

Maer seyt hy Heer Envoyé / dese insinuatie is geschiedt voor het Tractaet, ende die van Valckenburgh daer naer, gelijck of het impertinent en injurieus schrift van Selwin, oock niet en was geschiet naer het Tractaet / Wy en weten niet dat de injurien en violentie die voor het Tractaet geschiet zijn / minder Injurien en violente actien konnen genoemt worden / als die naer het Tractaet zijn voor-ghekomen / dit onderscheydt isser nochtans van / dat die voor date van de termijnen in het Tractaet geexpresseert zijn voor-gevallen / zijn gemortificeert / en die naer de voor-geroerde termijnen / doch voor het sluyten van het selfde Tractaet zijn voor-gevallen / zijn gereguleert / hoe dat sullen moeten werden afgedaen / en is het nemen van het Fort Sint Andries, en het Eylandt van Boavista, als voor het Tractaet geschiet / van soodanige nature / en dien-volgende behalven de restitutie van de voorschreve Plaetsen / de gheleden schaden en Interessen gebracht op de Lijste van pretensie / ende vry wat beter gefundeert / en tot hooger somme / nevens andere meer / van dese zijde op de voorsz. Lijste ghestelt / als meest alle die by de Engelschen werden van hare zijde voort-gebracht / ende tot een baerblijckelijck exempel / dat by het assenden van de Ruyter, en de ordres hem mede gegeven / gebleven is in de termen van het Tractaet / soo heeft den selven Heer de Ruyter, als recupererende was de Fortressen van Cabo Verde, niet getragt te hernemen dese Plaetsen van Sint Andries en Boavista, maer alleenich aenghetast en hernomen / 't geene vyandtlick door desen Capiteyn Holmes, naer het sluyten van het Tractaet was geoccupeert / tot dat hare Ho. Mo. tydinge kregen / dat op adveu van den Coning verder was gegaen / hem oock verder last is toe-gesonden gewerden. Dat op de generale woorden van den Coning / te sullen doen dat recht en billik is, hare Ho. Mo. haer niet gerust hebben konnen stellen / is wel uytdruckelijck aen den Coning van Engelant bekent gemaeckt / by hare Ho. Mo. verklaringe van den 9 Augusti 1664. daer desen Staet vyantlick aengegrepen wiert / met 't beschieten / forceren / en vyantlick in nemen van Forten en Plaetsen / door Vlooten ten oorloge uyt gerust / versien met Krijgsvolck / en ander Oorlogsgereetschap / en daer men tot vorder gewelt te plegen / noch ghereedt maeckten meerdere macht / om de Plegers van die hostiliteyten te worden toegesonden / ende d'uytkomste heeft geleert / hare bekommernisse niet ydel geweest te zijn / ende wort met geen minder verwondering / als ongerijmtheyt alhier gesien / de expostulatien van d' Heer Envoyé / van dat hy verwagt had een desadveu van't protest van Valkenborg, sonder dat hy komt te desadvoueren dat van Selwin. Alles wat d'Engelsche doen is al Justitie / en ter contrarie / hoe onnosel de actien van de Nederlanders mogen wesen / het zijn al Injurien en ontragien. Komende dan tot de sake van den Koning van Fantin, is ergens yets opgeraept / so is't hier / sonder waerschijnlickheyt en eenig bewijs / en is by haer Ho. Mog. immers satisfactoirlick daer op verklaert van te sullen straffen / soo men bewijsen kost

het

het gene geposeert wierde/ maer daer is niet voor gebracht / dan een Extract van een Brief/geteyckent van den Agent Selwin en Tomas Dobson uyt den Raet aldaer/waer op alleenig dese saeck gefundeert is/en wat geloof desen Selwin meriteert/ is af te nemen uyt het impertinent en Injurieus Geschrift ofte Contra-protest by dese Selwin uytgegeven/waer van meermaels gesproken is/en hier mede onder Nu.7 nevens gaet/ en is een onwaerheyt/dat eenige preuve ter wereldt oyt of oyt dien-aengaende geproduceert is/gelijck in de Remarques is geseyt/of sal geproduceert konnen werden/ gelijck de gepretendeerde Attestatie/geverifieert in 't Hooge Hof van de Admiraliteyt in Engelant/noyt is geexhibeert/en weten oock niet wat dat by kan brengen/tot bewijs van een feyt in Guinea gebeurt/ de verificatie van het Hooghe Hof van de Admiraliteyt in Engelant so veel mylen daer van daen zijnde/gelijck mede gene communicatie is gedaen/anders als het voor-geroerde Extract uyt den Brief/ mede soo geseyt wert/ by Dobson getekent. Van de verklaringe van den geseyden Dobson, een voorneem Persoon in die Gewesten, by aldien dese verklaringe van Dobson niet het selfde is/dat men met soo breede woorden boven seyt te zijn / een Extract van een Attestatie geverifieert van het Hooge Hoff vande Admiraliteyt van Engelant/en soude dese verklaring moeten werden geexamineert/wat redenen van wetenschap hy wist te geven / van dat by den Directeur Generael Valckenburg den Koningh soude zijn omgekocht en geadsisteert/om de Engelsche Fortresse Cormantin af te loopen. Om een saecke van soodanige importantie soo versoeyelick/en ten hooghsten strafbaer/ te bewijsen / is het niet genoegh het simpel segghen / maer moet gecircumstantieert zijn met volkomen reden van wetenschap/ en moet anders desen Dobson mede niet van al te groote calibre zijn en geloove/ die nevens den Gouverneur Selwin, een Missive teyckent/ghewach maeckende van sestigh dooden en gequetsten in die rencontre / daer uyt de advysen daer van daen gekomen/consteert niemant doot gebleven te zijn: want de relatien van die Gewesten brengen mede/dat in Februarij/ wert geseyt den sestienden/ de Fantijnsche zijn gekomen voor het Fort Cormantijn, en 's anderen daegs hare macht vergroot zijnde/ een gevecht gehouden hebben met de Engelschen/ en in het selfde niemant doot gebleven te zijn / dat dit gevecht by ghekomen is / niet op de instigatie van Valckenburgh, maer wel om dat de Engelsche in haer Fort protegeerde eenen Ian Cabes, Subject van den Coning van Fantijn/die vele delicten hebbende geperpetreert / sig op 't selfde Fort hadde gesalveert/ en by de Engelschen geprotegeert wierde / weygherde de selfde over te leveren aen den Coningh van Fantijn / die den selfden was eysschende tot zijn wel-verdiende straffe; en noch daer en boven hadden de Engelschen in Cormantin een ander Fantiner een oore afgesneden, en aldus spot telijck weder uytgesonden / 't welck die Natie soodanig geirriteert hadde/ dat sy tot dusdanich een feyt haer hadde geengageert/ soo dat het geene wert geseyt van de instigatie/ ende het Contract van Valckenburgh, een pure calumnie is. En wort mede gerelateert / dat generalijck de Engelsche in Cormantin geduyrigh seer petulant en dertel zijn geweest/ende soo dickmaels als in het Fort waren drinckende de gesontheyt van haren Coning/'t welck zy deden als het haer in het hooft quam / sy met haer grof Kanon met scherp geladen ondernamen te schieten inde Nederlandtsche Logie Adia genoemt / niet wijt van het Fort Cormantin zijnde/en of wel het eerste/soo menichmael als het haer beliefde vry stondt / soo is het niet te prijsen/wanneer het tot een occasie ende excuse van soodanighe dertele ontragie als het tweede is/ gebruyckt wort.

Wyders soo voldoet hy Heer Envoyé niet aen de circumstantien die by de Remarques wierden gerequireert/ met het geene voort gebracht wert in sijn deelen te verdeelen/daer elck deel anders geen verificatie en heeft / als het geene tot de gantsche saeck wert by gebracht/dat is het bloote seggen van Selwin ende zijn Raedtsheer Dobson.

Waer gelijck als dese gefingeerde actie van den Fantijner / gestelt werdt in de memorie van den 30. December 1664. als een principale oorsaeck van de vyantlijcke aggressie ende attaque van Cabo Corso, Nieuw Nederlandt, &c. en de ordres daer toe by den Coningh gegeven/soo wert daer op by de Gedeputeerden van haer Ho. Mog. seer wel geremarqueert / dat dit niet moghelijck zijn kan / vermidts het nemen van Cabo Corso, en de ordre tot de hostiliteyten in Nieuw Nederlandt geprecedeert moeten hebben den tijdt wanneer van dese actie de tijdinge eerst in Engelandt ghekomen is / ende sulcx wederom het effect geexisteert voor de oorsaeck/ Waer op den Heere Envoyé niet met allen in zijn Replijcque is seggende / het welck / als mede de illatie daer uyt ghemaeckt/ met stilswijgen voorby gaet / dat als aenmerckens weerdich te noteeren staet.

g. Komende dan voort op de saeck van Cabo Corso, siende dat daer gheen salf aen te strijcken is/ soo als het heeft voorgestelt / ende dat de fourbe en het bedroch by de Remarques evident ontdeckt zijn/ seyt hy Heer Envoyé/ dat ordre heeft van den Koning synen Heer ende Meester te verklaren, dat noyt geadvoueert of geseght heeft ordres gegeven te hebben aen Kapiteyn Holmes, om dese Plaetse van Cabo Corso te occuperen, dat het selfde in de Antwoort den vijfden Augusti aen den Ambassadeur gegeven, verklaert soude hebben, dat Holmes geen ordre en hadde tot het nemen van Cabo Verde, of andere Plaetsen den Nederlanders toe-behoorende, ende eenighe hostiliteyt te doen; voorwaer een vreemde saeck/ dat men een adveu ende confessie uyt des Conings eygen mondt/voor al de Wereldt in een publijcque audientie gegeven / by niemant tot noch toe tegen gesproocken/ nu derft lochenen/soo hy Heer Envoyé secht/door expresse ordre van den Koning sijn Meester, Daer hy voorwaer in sijn memorie van den 30. December lestleden/de permissie tot sulcx te doen van den Coningh gegeven/tracht te justificeren/hoewel hy Heer Envoyé alhier het woort permissie by hem gebruyckt/soude willen geven een differenten sin van het woort ordre, Voorwaer soo yets is de Werelt imponeren / soo is het dit. Wy konnen oock niet sien dat den Heer Envoyé met alle dit seggen yetwes advanceren kan/ dan dat hy betoonen wil voor de gantsche wereldt/ dat geen soo manifeste waerheyt is/ die hy niet en soude derven negeren / ende niet soo onwaerachtigh/ dat niet en soude derven sustineren/ende is remarquabel / dat alle het selfde oock seyt van het occuperen van Nieuw Nederlandt, als volghen sal/daer nochtans een Copie van de schriftelijcke ordre door den Coningh daer toe gegeven / by de Occupateurs is over gegeven gewerden. Maer seyt hy Heer Envoyé/dat alle 't gene den Koning aen den Ambassadeur soude mogen gesegt hebben, rakende Cabo Corso, geweest kan zijn, dat hy het werck van Cabo Corso anders aensach als dat van Cabo Verde, voor soo veel als hy ordre soude mogen gegeven hebben tot het occuperen van die Plaetse, dat hy daer toe veel soude konnen allegueren. Dat hy Heer Envoyé in zijn memorie van den 30. December oock soo gesproocken heeft/evens eens of de gantsche memorie niet en was mede-brengende een geduyrige justificatie van de positive gegeven ordres des Conings: voorwaer een fraeye Comedie/daer datelick een gelijcke force byvoecht/ want seydt hy/ den Staet hadde daer niet veel tegens te segghen, of reden om te klagen, dewyle die Plaets al-bereyts den Engelschen toe-behoorden; niet alleenig uyt recht van residentie en vrye Commercie, maer dat in den Iare 1649. den Heere Tomas Crisp, den gront en alles gekocht had van den Koning van Fetu, dat het Lantvolck met roepen en schreeuwen, werpende stof om hoog, dit soude bekrachtight hebben, dit heeft den Heer Crisp self aen den Heer Envoyé geschreven, en onderteyckent, en daerom is het waer. By aldien de Enghelsche anders geen verificatie en hebben tot hare pretense koop / als die gefundeert is op de verklaringe en onderteyckeninghe van den Heere Crisp/ so en is die niet veel te achten/ofte van weynich valeur/ so hier uyt eenig recht te metieren is / soo is den tytul van die van de Compagnie/ als ouder zijnde / te

weten

weten van Anno 1637, van meerder consideratie / behalven de Tytul die geacquireert heeft uyt het recht van oorlog en conqueste op hare vyanden de Portugysen. Wy konnen niet naerlaten wederom te seggen / dat den Heer Envoyé niet ter werelt is replicerende / op het gene by de Remarques wert gesegt tot justificatie van de possessie der Compagnie / want dat van den Sieur Crisp zijn maer fabeltjens / sonder eenich fondament of bewijs / dan het bloot seggen van den Heer Crisp / ende daer mede kan niemant vallabelijck bewijsen / recht tot den eygendom van eenige gronden die hy niet en possideert. Maer hy Heer Envoyé moet bewijsen dat de Compagnie deser Landen / om te bekomen de possessie van de Plaetse / yets hadde te demesleren met de Engelsche en vorders satisfactoirlick antwoorden / dat by aldien sy eenich recht tot dese fortresse hadden / dat sy hadden moeten aenspreken de Sweeden / die dese Fortresse eerst hadden doen bouwen / en daer na de Deenen / of de Naturellen van het Lant / als sy die Plaetse possideerden / en noch hadden sy moeten spreken / als dese Plaetse voor het oogh van al de Werelt by de Compagnie belegert was / soo langen tijt aen den anderen / ende niet gepretendeert hebben dat men haer qualijck uyt een Plaetse hielde / te Water belegert / beseten van haer Vrienden / maer geseyt dat het haer Plaetse was / moste oock sonder protesteren niet aengesien hebben dat dese Plaets by de Compagnie belegert wierde / en met gewelt genomen uyt handen van haer Vyanden / ende het seer impertinent is / eerst te spreken wanneer de Plaetse is geoccupeert / op alle dese argumenten in de Remarques vermelt / en die peremptoir zijn / en spreeckt of repliceert den Heer Envoyé niet een woort / gelijck mede niet een woordt en spreeckt / dat voor de violente occupatie en usurpatie van dese Plaetse / die eerst hadden behooren te werden geeyscht / ende dat voor alle vyantlijcke attaque volghens alle Rechten een eysch hadde moeten procederen / en by weygering van satisfactie of restitutie / soo eenig recht hadde / eerst bevoegt kosten werden tot feytelijckheyt / en dat het niet genoegh is te seggen / het en was geen apparentie / dat men soude hebben satisfactie gegeven / en so voorts / op alle het welcke hy Heere Envoyé swijgt of hy op een Padde ghetreden hadt / tot een baerblijckelijck bewijs / dat daer op niet en weet te segghen / en over sulcx dese vyandtlijcke aggressie / anders geen recht of fondament en heeft als pure violentie ende usurpatie.

Maer in plaetse van op alle dese poincten solutie te geven / gaet over en segt / dat de Ministers van Denemarcken seggen / dat de Compagnie het recht tot dese Plaetse noyt gekost en hebben, maer haer dienende van de ongelegentheydt van de belegeringh van Coppenhagen, en de sobere constitutie van dat Rijck, op dien tijt gedebaucheert hebben den Deenschen Commandeur om haer de selve over te geven voor de somme van seven of acht duysent guldens, sonder ordre ende weten van den Coningh van Denemarcken, waer op dient / wat different over dese Plaetse is tusschen desen Staet en den Coningh van Denemarcken / dat en raeckt de Engelsche niet / vermids ten tijde van de violente aggressie en occupatie / de Compagnie dese Plaetse in vredige possessie hadde / ende dat 't gene boven verhaelt is / dit een saeck is die te desmeleren staet tusschen den Coning van Denemarcken en desen Staet / het gene evenwel werdt genarreert / soo als werdt voort gebracht / is buyten waerheyt. Het isser aldus mede geleghen / als dese Plaetse staende den Oorloge tusschen de Noortsche Croonen Sweeden ende Denemarcken / in den Jare 1657. op den naem van Denemarcken / op de Sweeden gewonnen was / soo is dese Plaetse door de Naturellen belegert geworden / en hebben de selve soodanig benaut / dat den Gouverneur disperetende van de Plaetse te konnen langer maintineren en geen ontset voor handen siende / heeft liever / als te vallen / of dese Fortresse over te geven in handen van hare Vyanden / begeert te treden in handelinghe met die van de Compagnie / om aldus hare Vyanden en Belegeraers te ontsetten van haer winste / en met een haer selven te salveren / dese Plaetse / wanneer sy die niet langer kosten houden /

 over-

overdoende voor een geringe somme aen die zy verhoopten de selfde souden konnen defenderen tegens haren gemeenen Vyant: daer op die plaetse gekomen is in handen van die van dese Compagnie/ die hoewel daer te Lande vry sterker zijnde als eenige Natie/ niet machtig hebben geweest om dese Plaetse noch te defenderen/ maer is vervallen in handen van de Swarten/ tot een baerblijckelijck bewijs en descharge van den Deenschen Commandeur/ dese Plaetse voor haer niet te houden en is geweest. Nu so is een yder kennelijck/ dat na het recht der Volckeren/ alle Gouverneurs en Commandeurs van belegerde Plaetsen/ soo wanneer sy de selfde niet langer en konnen houden / of defenderen tegens hare Vyanden / daer over macht hebben te capituleren/ en die over te geven sonder ordre of kennisse van hare Superieuren / en worden sodanige handelingen/ Capitulatie en Accorden die aldus gemaeckt worden/ door het recht der Volckeren valide en van waerden gehouden ; daer dit in specie rakende dese Plaetse noch by komt/ dat in de Capitulatie gemaeckt met den Coning van Denemarcken/ door de gene die dese en andere Plaetsen op Sijn Majesteyts Commissie soude gaen nemen van Sweeden/ bedongen is de selve niet alleenig in het particulier haer soude toekomen/ om daer mede te doen na hun welgevallen/ maer oock wel uytdruckelijck by haer wert gereserveert de faculteyt en het vermogen in cas van noot / aen des Conings Geallieerden de selve te mogen overdoen/ gelijck als hier is geschiet. Wyders als nu dese Plaetse selfs naer dat gekomen was in handen van die van de Compagnie/ noch vorder belegert bleef van de Swarten en Naturellen van het Lant/ onder het beleyt ende commando van eenen Ian Claessen Tianni, van het Lantschap Futu, eerst met blocqueren en daer naer oock met attaque/ so hebben des Compagnies Ministers daer te Lande geresolveert te tenteren het ontset van dese Fortresse/ met meerder macht en geweldt : en gemerckt de Engelschen dicht onder het selfde Fort hadden een Logie/ ende om die buyten schade en ongemack te houden/ 't welck men in sulcken gelegentheyt / daer Oorloge wert gevoert / gewoonlijck onderworpen is/ ende voornementlijck by sulcke Heydensche Menschen/ so hebben de Regeeringe van de West-Indische Compagnie goet gevonden/ alvooren yets tegen de voorsz. Ian Claessen, en den sijnen by de hant te nemen/ en te attenteren/ te seynden den Opper-Commijs Francoys Roman, aen den Engelschen Principael ofte Overhooft in Cormantin, genaemt Rogier Capel, om hem niet alleen bekent te maken de onredelijckheyt van den gemelten Ian Claessen, maer oock de intentie van den Directeur Generael ende Raden van de Compagnie aldaer. Gelijck hem dan vervolgens voorgedragen is / dat van meeninge waren de Fortresse van Cabo Corso te ontsetten/ daer by voegende de swarigheden die te bednchten stonden voor de goederen en Coopmanschappen in de Logie of Huysingen der Engelschen by dese occasie/ ingevalle de selve niet en wierde geberght/ en daer in voorsien: waer op den Engelschen Principael moveerde voor eerst eenige swarigheden / of de Compagnie aldaer wel een ander huys soude willen toelaten te bouwen/ indien het sijne tegenwoordige mochte komen te verbranden/ daer van door den Opper-Commijs Roman zijnde verseeckeringe gedaen/ so heeft den Engelschen Principael daer op niet alleenig contentement genomen/ maer over alles bedanckt/ belovende en toeseggende / dat hy dese courtosie en voorsorge in alle beleeftheyt soude trachten te recompenseren / goede vriendtschap ende correspondentie onderhouden / den voornoemden Roman met alle eere ende teyckenen van vrientschap in het Fort van Cormantin onthalende en dimitterende/ en is by occasie van dese attaque ende seyt van Oorloge/ de Engelsche Logie onder Cabo Corso in brant geraeckt/ ende geruineert geworden/ ende dat sonder toedoen (soo de Bediende van de Compagnie voor geven) van den haren; naderhandt de Fortresse vervallende in handen van de Vyanden / soo is by de Bediende van de Compagnie/ door een geduyrige belegeringe ende blocquade / in het ooge van alle de

Werelt/

Werelt/ en mede van den Engelschen/ getracht dese Fortresse wederom te winnen/ gelijck ook geschiet is. Nu kan het wel gebeurt zijn / dat de Engelschen onder dese actien van Oorloge eenige ongemacken zijn over gekomen/ en gedurende dese belegeringe/ ook belet gewordẽ van de toevaert op dese Plaetse/ als meermalen is van gesproken: Zijnde niet vreemt/ dat onder actien van oorlogen tusschen twee partyen/ de Neutralen eenige ongemacken overkomen. En wert niet geloost 't gene hier gesept wert/ dat Ian Claessen naer het innemen van dese plaets erkent soude hebben het recht van de Engelschen / en die soude gepresenteert over te geven in hare handen / of dat naer sijn doot/ de Regeeringe van de Naturellen/ een publijcq Minister souden gesonden hebben op Cormantin, om dese Plaets aen de Engelsche over te geven / ende dat daer over een handeling soude zijn geslooten tusschen den Gouverneur van Futu en de Engelsche Commissarissen/ en daer op/ volgende de Articulen een somme gelts contant betaelt/ dewijle de Engelschen nopt daer van gesproken hebben gedurende de belegeringe/ die de Compagnie in het ooge van alle de Werelt/ en van de Engelsche selfs/ so lange gecontinueert heeft/ tot sy die Plaetse wederom uyt de handen van hare Vyanden heeft geconquesteert / en allen den tijt gedurende geswegen van eenige pretensie op die Plaetse; en by aldien sy sulcke handelinge gesloten hebben / als vertrout wert neen/ so en konnen sy uyt den hoofde van dat Contract wederom geen recht metieren tegens de Compagnie/ als haer niet toecherende/ wat de Engelsche met een ander zijn handelende/ en so sy yets hebben te prerenderen/ moeten dat eyschen van die geen met de welcke sy gehandelt hebben / dat zijn de Naturellen ofte Swarten. Nu seght hy Heer Envoyé/ daer was geen seeckere kennisse in Engelant, dan maer een vliegent gerucht, dat de Nederlantsche weder in possessie waren van dese Fortresse, wanneer de ordres en Instructien van Holmes zijn geformeert geworden, en als nu aen Holmes sulcke ordre gegeven waren. sept hy / wat hadden de Staten daer tegens te seggen ? Daer op dient/ dat notoirlijck desen Staet was in possessie van dese Plaets / ten tijden van het sluyten van het Tractaet/ en de Engelsche pretensien/ so eenige mochten hebben/ als neen/ anterieur van date zijnde/ en by gevolge gemortificeert/ so dat sulcke oorsaeck ende actien daer op gevolgt/ niet anders te noemen zijn als pure geweldadigheden/ injustitien en violente usurpatien.

Eer wy voortgaen/ so kan niet passeren dat hy Heer Envoyé in 't voorby gaen durft seggen/ een regel te zijn van de Gedeputeerden van haer Ho: Mo: / dat men mag wedernemen met Wapenen, het geene door Wapenen is genomen, daer het een regel en maxime is by den Heer Envoyé/ in sijn Memorie van date den 13. Februarij/ 1664. ingedient/ voorgestelt en gesegt is geworden/ dat hy Heer Envoyé niet tegen kan spreken/ een maxime en regel by hem selfs eerst voorgestelt/ en daer sich van gedient heeft/ so wanneer die wederom tegens hem gebruyckt en geretorqueert wert.

Voorders wat is betreffende de satisfactie die op alle klachten wegens de Engelsche voort gebracht, souden zijn gedaen, ofte niet gedaen, ende dat niet een stuyver waerdig, is geobtineert. Wy vertrouwen so veel als de saeke selfs is betreffende / genoech gededuceert te zijn / in de welgeraisonneerde Deductie ingestelt / tot onderrichtinge van den Koning/ van date den 9. October/ 1664. ende sien met verwonderingh / dat hy Heer Envoyé sept / sijn seggen te zijn gelimiteert met de woorden / van daer hy Envoyé over heeft geklaeght, gelijck of hare Ho: Mo: alleenigh op den Heer Envoyé hadden te sien/ ende niet op den Coningh sijnen Meester / ende voorders op de justitie van de saecken die versocht worden. De Handmaid, sepde hy/ is wel gegaen door mijn handen, maer was een Schip niet genomen van de Engelschen door de Hollanders, maer de Turcken hadde die eerst genomen van de Engelschen, ende de Hollanders wederom van de Turcken. Maer laet hy Heer Envoyé een eenige dierghelijcke actie voor-

boortbzengen op soo menighbuldige klachten van dese zijde booz gebzacht. Hare Ho: Mo: hebben gemeent/dat zy met den Koning van Engelant sijn Meester te doen hadden/en met niemant anders / so dat geen relatie genomen is/ of die saken booz handen van hem Heer Envoyé gegaen zijn/ of niet / en enumererende alle saken van eenige importantie die haer boorgekomen zijn/ sonder eenige wetens ober te slaen/ wijsen aen dat op de selve of satisfactoirlick is gereselveert/of volkomentlick satisfactie gedaen/ gock eenige sodanige/ dat daer in genereusheyt en complaisance gebzupckt is/ als in het subject van dese Handmaid, en meer andere/ so dat niet alleenig geen redenen van klachten ober en zijn/ maer wel om te werden bedanckt ; zijnde verre daer af/ dat niet een stuyber weerdig ont soude zijn geobtineert (dat nu hy Heer Envoyé dit limiteert/ op sijn aengewende debboiren/ en kan aen hem Heer Envoyé geen eer/ noch ten aensien van sijn Meester/noch ten aensien vande Werelt by bzengen) maer dat ter contrarie van dese zijde kan werden geklaegt op so menigbuldige saken/als alle daer werden geenumereert/ niets te konnen hebben geobtineert/ noch op fundament van Justitie/ noch van complaisance.

Hy sepe boorders/om te bewijsen dat het recht van Cabo Cors voorgestelt te zijn voor de violente occupatie van Capiteyn Holmes, dat Selwin in het Geschrift den 14. Junij, 1663. formelijck geprotesteert heeft over de detentie van die Plaetse : Wy zijn verwondert/ dat oock niet en seght van Holmes in de aenspraeck aen den Commandeur Cop aen Cabo Verde, als hy sende dat sijnen Coning pzivatlelich toequam/met exclusie van alle Natien/het recht van alleen te bevaren en te behandelen de kusten van Africa/van Cabo Verde af tot Cabo de bonne Esperance toe/in welcke limite mede begrepen is Cabo Corso. In het bovengeroerde impertinente en extrabagante Geschrift van Selwin wert mede gesprooken nebens Cabo Corso, van Tocorary of Anta, Anamaboa en Aga, misschien van alle dese Plaetsen sal mede wel booz den dag komen een verklaringe van eenen Crisp, dat het Volck aldaer so geroepen heeft/ en stof om hoog gesmeten : Het zijn boozwaer belacheliycke dingen/ niet waerdig te beantwoozden.

Maer seght hy Heer Envoyé/ Ick hebbe op den $\frac{11}{21}$ Februarij daer van gesproken, als den negenden Mey daer aen Holmes dese Plaets eerst innam: Boozwaer/so men dese tijt uptreeckent/en de oozdres en instructien die Holmes mede gegeben zijn om Cabo Corso te occuperen/ haer justitie ende fundament doet nemen / op het gene by den Heer Envoyé op den $\frac{11}{21}$ Februarij soude seggen ende discoureren/ so sal men bevinden wederom een diszozde in den tijt/booz dien een oozde tot Londen gearresteert/ ende den negenden Mey geexecuteert op de kust van Guinea / anterieur van date moet zijn als den $\frac{11}{21}$ Februarij daer booren.

Wy moeten verklaren/dat wy niet en konnen bevroeden hoe een vliegent discours/so eenig mochte hebben geweest/ sonder byvoegen van schriftelijcke redenen en deductie van saken/sonder eenig nader verbolg of wisselinge van reden/verstaen kan werden een boorstelling en poursuitte van zijn pzetensie en recht op eenige Plaetse te wesen.

Den Heer Envoyé most bewijsen/en boortbzengen een eenige Memorie/met deductie van 't recht van sijn Koning/lang booz date van de violente occupatie gedaen/ en dan sal hy bewijsen het geene dat in sijn Memorie van den 30 December is seggende/en in de Remarques onder de onwaerheden van den Heer Envoyé in die Memorie staende is aengeroert : Dat hy langen tijt geklaegt soude hebben booz oozde van den Koning sijnen Meester/dat dese Forztresse hem toequam/ en onrechtvaerdelijck daer van wierde onthouden.

Gelijck wel ter contrarie Pzoposities zijn boorgekomen van den Heer Envoyé / die sulck boorstel seer pzejuniciabel zijn/en inde Remarques alhier werden aengehaelt/als boornamentlick doen dese Plaetse in handen was vande Oyanden vande Compagnie/

met

met de welcke de Engelsche waren in neutraliteyt ende bytentschap/ en dat om de belegeringe/ de Engelsche daer upt wierden gehouden/ mosten sy haer klachten gefundeert hebben/dat men haer upt haer eygen hielt/ en niet upt een Plaets/ die Neutralen en hare Bytenden competeerden/niet sozmeel genoeg belegert. Ten anderen/dat die Plaets in het ooge van alle de Werelt by de Compagnie/tot hare excessive kosten belegert en beset is gewozden/'t welck jaer en dagh gedupzt heeft / sonder datter eenige denunciatie of waerschouwinge is gedaen/ dat sy daer op eenigh recht hadden te pretenderen ; en by aldien sy vermeynt hadden eenigh recht te hebben gehadt/op die genen die sy seggen het haer afhandig te hebben gemaeckt/so sulcx opt gebeurt is/so moesten sy 't selve als doen/ten minsten met eenig publijcq pzotest bekent gemaeckt hebben/en niet naer een verloop van veertien jaren/ en daer ontrent/ na dat het Fozt soo menigmael in verschepden handen hadde geweest/en sy het nu met bedzog en pupz gewelt hadden geoccupeert/ eyndelijck dese pzetensie fileren/ op alle het welck den Heer Envopé niet een woozt is replicerende : maer op het geene noch verders gesept wozt/ dat hy jegens desen Staet de pzetensie van de Deensche tot de Fozttesse heeft helpen appupperen wegens sijn Coning/ sonder eenigsins te gewagen/ veel min te pzotesteren van 't recht der Engelsche/daer op sept hy Heer Envopé/dat sijn last en interessie generael waren geweest, dat Denemarcken hadde gehadt andere interesten te desmeleren ontrent die Gewesten,het ophouden van hare Schepen derwaerts,belet van Commercie aldaer, en so voorts. Wy vermeenen/ by aldien in sijne Memorie dien-aengaende obergelevert/ niet stont geexpzesseert de aengeboden Interpositien te strecken oher de verongelijckinge die den Coning van Denemarcken pzetendeerde in die Gewesten van de West-Indise Compagnie deser Landen gelecden te hebben/ dat hy Heer Envopé geen swarigheydt soude maken op dese tijt te seggen/ sijne interpositie te hebben gestreckt ober de bysondere differenten / die den Conings van Denemarcken met desen Staet heeft/geen gemeenschap hebbende met de questie over Cabo Corso/ om aldus te equiberen de pzejuditie die hy siet dat gelegt is / tot het Imaginair recht der Engelsche/ met te appupperen de Deensche pzetensien tot den eygendom van die plaets / dewijle nu hy Heer Envopé selber bekent/ dat sijn Interessien geweest zijn ober het ongelijk die den Conings van Denemarcken sustineerde in Guinea te zijn wederbaren van de West-Indische Compagnie deser Landen/ ende dat niet geloochent kan werden / de Deensche pzetensie tot Cabo Corso te zijn geweest een van de poincten daer ober gedebatteert wierden (gelijck wy konnen seggen dat poinct niet alleenlijck daer onder/ maer selfs het pzincipaelste/jae genoegsaem het eenigste was/daer ober wierde gecontroverteert) soo vertrouwen wy in ebidem hept gestelt te zijn / dat den Heere Envopé wegens sijn Heer de Coning heeft helpen appupperen de pzetensie van de Deensche tot den eygendom van de Fozttesse op Cabo Corso/en vermits hy dat gedaen heeft sonder te spzeecken/veel minder te pzotesteren van het geimagineerde recht der Engelschen/so volgt daer upt het geene in de Remarques/en hier boven meermalen is aengeroert.

Voozt komt hy Heer Envopé tot de saeck van het Eylant van Pouloron, sept dat de Heeren Gedeputeerden niet antwoorden, op het geene in sijne Memorie was gestelt,dat dit Eylant most gerestitueert werden uyt krachte van het Tractaet d'Anno 1622. en dat hy noch niet en weet dat het overgelevert was. De Heeren Gedeputeerden antwoozden wel degelijck daer op in de opgestelde Remarques/namentlijck dat het waer is/dat ontrent den jare 1622. handelingen zijn aen gestelt geweest ober verschepden pzetensien en interesten/die de Oost-Indische Compagnien in Engelant / en in dese Landen respective boozgebzacht/en met den anderen te desmeleren hadden/daer onder mede was dat van den eygendom over Pouloron, een van de Eylanden van Banda, zijnde alle d'andere beseten by die van de Compagnie deser Landen/pzetenderende d'Engelschen

hun dit te competeren / zijnde in gevolge van het Tractaet in den jare 1654. met den gewesen Protector Cromwel gemaeckt/alle de saecken die tusschen beyden te desmeleren waren voor wederzijdts aengestelde Commissarissen gheventileert / ende by arbitragie ende uytspraecke af gedaen / ende dit Eylandt den Engelschen toegewesen. Nu is kennelijck dat met die uytspraeck of Tractaet novatie gemaeckt zijnde / dit Eylandt niet en koste worden geeyscht/ uyt kracht ende in gevolge van het Tractaet d'Anno 1622. maer wel uyt krachte en in gevolge van de boven-geroerde uytsprake: zijnde een bekende regel in de Rechten / dat alle novatie wegh neemt de oude obligatie: Dat oock sulcx de meeninge ende intentie is geweest van weder-zijds Contrahenten / blijckt daer uyt / dat in het gemelte Tractaet gevonden wordt een generale mortificatie van alle pretensien voor date van dien voorgevallen/ ende daer onder mede de pretensie/dat Pouloron niet was overgelevert indien stant/en op dien tijt als het Tractaet 1622. was medebrengende. Men behoeft evenwel niet te vermeenen/d'overleveringe uyt een pure dertelheyt/of sonder fondament van redenen naer gebleven te zijn: Daer waren vry wat meer andere saecken te desmeleren tusschen beyde de Compagnien/ die van dese zijde groote pretensien makende / die van d'andere zijde daer tegens/en soude dickwijls tot groote swarigheyt hebben uytgeborsten/hadden de authoriteyt van den Coning aen d'eene zijde / en die van hare Ho: Mo: aen d'andere zijde daer niet tusschen gekomen/ so dat alles wel gehouden is gewerden in vredigen state/ en dickmaels oock by verscheyden voorslagen seer naer tot accommodement gebracht/ tot dat ten lesten in den jare 1654. het Tractaet met Kromwel gesloten zijnde/dese sake by uytspraeck van weder-zijds Commissarissen finalijck is getermineert/ soodanigh/ dat de Compagnien van Oost-Indien van deser zijde betalen soude seeckere somme gelts / (bedragende by de negen Tonnen gouts / te weten 88615. ponden Sterlings) ende afstant doen van Pouloron, en dat voorts alle questien en pretensien die eenighsints over en weder hadden/gemortificeert en te niete gedaen souden zijn/ sonder eenige reserve. Het gelt by de uytsprake begroot/ is ter behoorlijcker tijt betaelt en acquit gegeven. Met de inruyminge van Pouloron als vorder afgelegen/kost soo niet gehandelt worden/ als wel met het betalen van het gelt/ evenwel kan men niet seggen / de Compagnie van dese zijde in mora geweest te zijn: ondertusschen quamen wederom nieuwe disputen over het aenhalen en nemen van eenige Schepen die in Bantam wilden/ met welcke Stadt de Compagnie in oorloge was geraeckt / en de selve te water beset hielden/ ende is die saecke in der minne afgedaen tusschen Geinteresseerden/door 't tusschen spreecken van den Heere Envoyé ende Gedeputeerden van haer Ho: Mo: elck wegen haer respective Heeren Superieuren / soo dat parthyen over ende weder volkomen genoegen ende contentement genomen hebben. De conditien waren / dat de aengehaelde Schepen nevens de ingeladen goederen ende Koopmanschappen souden blyven aen de Compagnie deser Landen voor seeckere somme gelts ; dat Pouloron ingeruymt soude werden/ ende dat vorders alle questien ende pretensien over saecken/ hoedanigh die oock souden wesen / ende tusschen wat Persoonen / die voor den $\frac{10}{20}$ Januarij 1659. tijdt van het sluyten van dese handelinge / ghebeurt waren in Oost-Indien / daer van kennisse in dese Gewesten was/ doodt ende te niete souden zijn ; daer op gevolcht is de veranderingh ontrent de Regeeringe in Engelandt / als yeder bekent is / soo dat wel de satisfactie / soo veel het gelt belanghde/ gevallen zijnde/ daer ontrent niet en resteerde/ of alles hadde sijn accomplissement/ uytgenomen de inruyminge van het meergeroerde Eylandt Pouloron, daer over mede gecouvenieert was/ als volgens de nature van de saeck heeft konnen geschieden ; ende brenght den expressen teneur van dit Tractaet mede / dat de Bewinthebberen van de Oost-Indische Compagnie deser Landen kosten volstaen met aen de Engelschen over te leveren de

ordres

ordres aen den Gouverneur van de Eylanden van Banda, om de inruyminge te doen/ aen den genen die om het selve Eylandt te ontfangen / ter plaetse behoorlijck gequalificeert/ sich soude komen te presenteren / ende zijn de Depesches daer toe specterende / overgesonden naer Engelandt. Maer alsoo men onder de handt verstondt/ ende om goede redenen seer beducht was / dat men wederom verscheyde pretensien soude ophalen die lange geaboleert waren / sonder eenigh reguard te nemen op de genooten penningen / ende voorgeroerde mortificatie / ende dat men wel pretexeren soude/ dat de aengetelde penningen niet ter hande gekomen waren aen die gene die daer toe best gerechticht souden zijn geweest / ende dat het Tractaet onder d'authoriteyt van den Vsurpateur gesloten / van invaliditeyt wel mochte gesugilleert werden / soo heeft men swarigheyt gemaeckt de extraditie van de boven-geroerde ordres te doen/ ten zy te vooren de generale abolitie en mortificatie boven geroert / wierde bekrachtight by den Coningh / onder het groot Zegel van Engelant/als recht en reden was; ende zijn daer over verscheyden debatthen ghevallen in Engelandt / soo wanneer hare Hoog. Mog. Ambassadeurs aldaer waren handelende over een Tractaet van Alliantie. Waer dat het op aen quam is eygentlijck te sien ende af te nemen uyt het bericht van d'Oost-Indische Compagnie / als doen den Ambassadeurs van desen Staet ter handen gestelt/ ende hier nevens gaende onder Num. 8. Daer wiert gesustineert aen d'eene zijde / dat den Coningh geen obligatie kost hebben/ of in allen gevalle niet koste bekrachtigen eenige handelinge met den Vsurpateur geslooten/ daer op geseght wierde / dat wat regeeringe ende usurpatie in Engelandt gheweest was/ niet en toucheren andere Potentaten of Staten: Zijnde genoech dat die by de Natie was geagnosceert/ dat Vytheemsche geen oordeel hadden te nemen over de wettelijckheyt of onwettelijckheyt van een Regeeringe / ende dat door het recht der Volckeren alle handelinge die een uytheemsche Staet ter goeder trouwen aengaet / met die Regeeringe die op de stoel sit / ende by den Subjecten erkent wert / stant moet grijpen / ende naer moet gekomen worden / de wettelijcke Regeeringe herstelt zijnde / voornementlick soo de herstelde Regeeringe uyt het gehandelde pretendeerden/ of quam te ghenieten het voordeel / dat oock mosten presteren 't geene tot nadeel was. Dat in allen gevallen die van de Engelsche Oost-Indische Compagnie in Engelandt de selfde waren / die soo merckelijcke sommen van penningen hadden genooten / ingevolge van de Tractaten / onder authoriteyt van de Cromwels gesloten / dies zy niet en kosten ontgaen naer te komen dat van haer gestipuleert was/seggende voorts de hier-landtsche Oost-Indische Compagnie / dat zy te vreden waren alles in zijn voorigen stant te stellen / mits het selve mede geschiedende van de zijde der Engelsche / dat men haer restitueerde haer uytgeschoote penningen tot sulcke merckelijcke sommen / soo wilden sy gaerne alles wederom op nieuw in debath brenghen / vermeenden dat sy als dan souden zijn van beter conditie / door dien zy van opinie waren by de uyt spraecke van den Jare 1654. seer beleedight te zijn / ende niet te wel reguard genomen op hare rechtmatighe pretensien. Dat sy echter door authoriteyt van den Staet / ende andere bysondere redenen meer / bewoogen waren geweest alles te acquiesceren. Dese debatthen hebben dien uytslagh genomen / dat men te vreden is geweest aen de redenen van dese zijde by ghebracht te defereren/ by aldien men koste exhiberen een Tractaet / geratificeert by de Cromwels, daer in dese generale abolitie en mortificatie van pretensien was geexpresseert / 't welck vertoont zijnde / soo zijn uyt de selve alle 't geene dese mortificatie raeckt / over-ghebracht in het Tractaet jongst met den Coningh geslooten/gelijck het in 't 15. Artijckel te vinden is. Hangende nu dese disputen/ of het meer-geroerde Eylant most overgelevert werden in krachte van 't Tractaet d' Anno 1622, dat is/ dat men 't selfde overleverende/noch

 soude

soude subject blijven de querellen die de Engelsche van sints waren voor te brengen / of upt krachte van het Tractaet / onder authoritept van de Cromwels gemaeckt / dat is dat met de overleveringe soude gemortificeert zijn ende blijven alle pretensien / soo hebben die vande Engelsche Compagnie / echter dit eylandt gaen eysschen in Indien / sonder de behoorlijcke depesches te hebben / wel wetende dat dese disputen waren / ende dat vermidts de depesches ende ordres haer niet verhandtreyckt waren / vervolgens haer het meer-geroerde Eylandt niet en hoste werden obergelevert. Waer over sy wederom groote klachten en pretentien hebben gemaeckt / met wat reden is upt het booren-verhaelde wel af te nemen. Als nu het Tractaet geslooten was / en de Ratificatien uptgewisselt hare Ho: Mo: toequam den 13. Januarij 1663. so zijn dadelijck daer aen ook de noodige depesches tot het overleveren van Pouloron verhandtreyckt gewerden / en is daer op haer Ho: Mog: toe-gekomen den Brief van den Koning van date den 22. Januarij ouden / ofte 1. Februarij 1663. nieuwen stijl / daer by hy hare Ho: Mo: bedanckt van hare promptitude in dese by-gebracht. Dese Missive van den Koning is jonger / als de uptwisselinge van de Ratificatie ontrent vijftien dagen / en niet vijftien maenden / als men hier raesshalt / sonder weten tot wat eynde / om een tijdinge te fabriceren die upt Indien soude komen / ende heeft hem voorts in alles toe-gedragen als in de Remarques aen-geroert is gewerden.

Dat hy Heer Envoyé seght / by aldien het overgeven van d'ordres in Europe sufficant was geweest, soo souden wy het Eylandt lange gehadt hebben gehadt; Hier in Europa kost anders niet gedaen werden / als over te geven de ordre en depesches daer toe noodigh / en het Tractaet en requireert ook anders niet. Want segt hy voorders / als naer het Iaer 1660. de Engelsche Oost-Indische Compagnie ontfangen hadde de ordres van de Staten Generael, ende die van de Oost-Indische Compagnie, daer van hy Heer Envoyé sept onder sich de Coppe te hebben / en dat daer mede quamen by den Gouverneur Generael der Nederlandtsche Compagnie tot Batavia, soo heeft hy daer aen niet gedefereert, weygerende eenige ordre te geven aen den Gouverneur van Banda, tot restitutie van het Eylant Pouloron, en evenwel hebben sy om niet in mora te willen zijn, haer vervoecht naer Banda, daer den Gouverneur en Raedt haer ook heeft afgewesen, doende de Plaetse versien met Krijgs-macht, ende haer aenseggen, dat sy haer van die Plaets abstineren souden. Dat hy Heer Envoyé segt / dat hy Coppe van de ordres onder hem heeft / kan wel zijn dat hem die gegeven is gewerden / om naer te sien of die ware in behoorlijcke termen gecoucheert / gelijck men gewoon is in sulcke gelegenthepdt te doen / maer dat de originele depesches souden obergegeven zijn / ende dat de Engelsche die op Batavia, en daer naer aen Banda quamen / met de selfde voorsien soude zijn geweest / is een manifeste onwaerheyt / en wert van de Coppe van de ordres / by hem Heer Envoyé hier soo in gevoegt om de Werelt te bedriegen / en doen gelooven / het effect op de gegeven ordres niet te zijn gevolcht. De originele Depesches en zijn niet obergelevert / om redenen hier vooren breeder verhaelt / voor dat weghens den Coningh / onder het groot Zegel van Engelant / geadvoueert en bekrachtigt was / als behoorde de generale abolitie en mortificatie van alle pretentien / het welck bekomen wiert voor de uptwisseling van de Ratificatie van het Tractaet / en als doen soo zijn eerst de opgemelte depesches en ordre van hare Ho: Mo: en de Compagnie / geextradeert gheworden / sonder eenigh uptstel / soo dat ober dese promptitude / binnen 14. dagen naer de uptwisselinge van de Ratificatie / den Coning van Engelandt by opgemelte missive van den 22. Januarij ouden / of 1. Februarij 1663. nieuwen stijl / hare Ho: Mo: heeft bedanckt / als booren is aengeroert. Nu de Ministers van de Compagnie deser Landen in Indien tot Batavia of Banda, en waren niet gehouden te pareren de Acte van authorisatie van den Coning van Engelant / of pets daer aen te defereren / soo lange haer niet ter handen en quamen

de

de ordres van hare Ho: Mo: en die van de Compagnie/haer Meesters/en souden oock qualijck gedaen hebben/by aldien sy daer op het Eylant overgegeven hadden/niet tegenstaende sy kennisse mochten hebben van het Tractaet /dewijle hare Superieuren boven geroert/ tot de extraditie van de ordres/en de daer op te volgen overgeving van het Eylant niet en hadden konnen verstaen/ ten zy alvooren een valabel Instrument in handen bequamen/soo dat hun de generale gestipuleerde mortificatie/ niet en koste werden gedisputeert. En vermeenen wy datter meer reden is aen de zijde van d'Oost-Indische Compagnie tot klachten / dat de Engelsche haer aenstellende om feytelick te occuperen dese Plaetse/ en daer door in die Gewesten een grooten onrust gecauseert hebben/dan dat sy haer konnen beklagen/dat hun die Plaetse niet overgegeven is/vermidts sy de behoorlijcke Depesches niet mede en brachten/ en het haer eyghen selven te imputeren stont/dat zy die niet machtich en waren ghewerden/vermidts sy aen die van dese zijde niet over en langden een valabel Instrument / als behoorde noopende de mortificatie/ als boven is breeder aengeroert.

Dat nu van de overgeving van den Engelschen acquijt moste werden gegeven / is notoir/ en dat de Acte van authorisatie van den Coning om het Eylant te ontfangen/ niet alleen leesbaer/ maer oock een gaef en net Instrument most wesen/ende daer voor by dien het Eylant over geven moste/ erkent/ is mede niet tegen te spreecken/ende dat de Engelschen om het selve daer voor te doen erkennen / als ghesecht is / dat daer aen getwijffelt wiert/ niet kost weygeren Acte van verklaringe te geven / het Instrument 't gene men exhibeerde het rechte te wesen/lijdt oock geen contradictie/so dat so lange als dit alles niet en is voldaen geweest/ aen den Engelschen selfs ghestaen heeft / dat het Eylandt haer niet en is ingeruymt/ maer als alles voldaen is/ende alle dispuyten afgedaen zijn/en geen obstaculen meer en wierden gevonden/ende niet meer manqueert dan de actuele possessie te gaen aenvaerden/en dat men daer selfs in naerlatig blijft/so heeft men niet meer te seggen/en wert buyten propooste gesproken van den Heer Envoyé/dat hy noch niet en weet dit Eylant overgelevert te zijn.

Den Heere Envoyé roert hier aen/ dat in de periode / spreeckende van Pouloron, in de Remarques souden gevonden worden / dat hy selfs den boven-geroerden Brief van Sijn Majesteyt/ van date den 22. Januarij duden / ofte 1. Februarij 1663. nieuwen stijl/ soude hebben overgelevert aen haer Ho : Mo : daer hy op dien tijdt soude in Engelant geweest zijn,en dat de Acte van authorisatie van den Koningh,om Pouloron te ontfangen, genoemt wert een papier, daer geen Actens onder het groot Zegel van Engelant oyt uytgegeven worden, dan geschreven op Parquement. Ende of wy niet konnen sien dat dit seer veel tot de saeck doet/ en van geene essentie is/so moet men evenwel seggen/ dewijle den Heere Envoyé meent dat hy hier wat wonderlijcx uyt-gevonden heeft/ so dient gelet/ dat de originele Remarques/so die by de Heeren Gedeputeerden van hare Ho: Mo: opgestelt / ende in handen van alle de Werelt zijn/ en het eene nochte 't andere niet gevonden wort; Zijnde alle de Werelt kennelijck/ dat hare Ho: Mog : Registers in de Nederduytsche Tale werden gehouden/ en over sulcks de Remarques/soo die uytgegeven zijn/het Nederduyts voor het Origineel te wesen/ niemandt ignoreren kan. En aenghesien een goet Translateur sich soo seer niet bindt aen de woorden/ als aen den sin/soo is in het oversetten van de Remarques in de Fransche tale dese vryigheyt mede geassumeert. Nu aengaende den Brief/ soo staet in het Origineel / en konnen hare Ho. Mog. sich erinneren, &c. het welck ghelesen is by den Translateur/ als offer stondt/ ende kan hy Heer Envoyé sich erinneren, gelijcker niet en staet/ 't welcke niet ter quader trouwe/ maer wel door mesguarde kan zijn geschiet. Ten anderen/ soo wert in het Origineel oock niet gevonden/dat de opgeroerde Acte,oyt ghenoemt wort een Papier,maer altijts een Acte/gelijck den Translateur die oock is noemende/ maer

 heeft

heeft ooch dooz meſguars in de tranſlatie miſſchien om de kakophonie, of quade klanck wille/en dat in een periode meermaels het woozt van Acte quam/ aldus/ exhiberende d'Acte van authoriſatie des Coninghs ſoodanigh bemorſt, bemeuſelt en toe-geſtelt, dat men reden hadde om te twijffelen, of dit wel ſoodanigen Acte mochte weſen, en vermits men gewoon was ſoodanige Actens, &c. ſoo ſtaet in het origineel/ ende inde tranſlatie/ pzeſenterende een Papier ſoo bemorſt, &c. ſettende voozts ober al het woozdeken Acte: is dit niet boozwaer een bequame ſtoffe booz een Miniſter van Staet/ om ſich van te dienen in het verhandelen van de differenten die tuſſchen twee machtighe nabuyrighe Staten op het Tapijt zijn?

Den Heer Envoyé gaet voyder ober tot de ſaken van Nieuw Nederlandt/ en ſeydt/ dat niet en diſputeert de grammaticale ſin van de woorden van Octroy, Charter of Patenten, (dat wozt ooch niet gedaen by de Heeren Gedeputeerden) en ſeydt/dat die van hare Ho. Mo. niet te compareren zijn, by die by de ſucceſſive Coningen van Engelant gegeven zijn, en ooch incompleter zijn. Daer in by Heer Envoyé ſich verabuſeert/ dewijle hare Ho. Mo. ſoo wel de facultept hebben om Chartre/Patenten en Octroyen te geven/als den Coning van Engelant/en van de eygen efficatie en valeur zijn. Ende is die aen de Compagnie van West-Indien gegeven ſoo compleet/ als eenige die den Coningh gegeven heeft of geven kan. En is de Compagnie by het twede Artical van haer Octroy wel uytdzuckelijck geauthoriſeert tot boozſettinge van Colonien/ beſit van Landen/en bozders ſoo beel en groot als eenigh Patent van den Coning ſich kan extenderen/en by hare Ho: Mo: onder het groot Zegel van den Staet alſoo expzeſſelick verklaert. Maer daer en lept de knoop niet/ en het komt daer niet op aen/ maer daer de knoop lept/en daer het op aen komt/daer ſpzeeckt den Heer Envoyé niet van/ te weten/of het Octroy, Charter of de Patente die den Coningh geeft, diſponeren kan vorder als over goederen en gerechtigheden, die hem of ſyne Subjecten competeren, en of die wel prejudicieren konnen de gerechtigheden van de ſubjecten van andere Coningen en Staten, en ober ſulck hier van geen conſequentie te zijn wat in de Patenten van den Coning ſtaet geexpzeſſeert noopende Nieuw Nederlant, alſo den Coningh daer in kan doen influeren ſoodanige clauſulen als hem gelieft/ ende niet en pzejudicieert het recht van de Nederlantſche Natie in die Geweſten/ ende is hier te noteren/dat by den Coning van Engelant ſelfs het aldus ſchijnt verſtaen te werden/ dewijle in eenige Coninglijcke Patenten aen Engelſche Colonierg verleent/wel uytdzuckelijck gebonden wert deſe exceptie en clauſule te influeren/ mids dat de gheconcedeerde Landen te vooren by geen ander Prins of Staet ſullen zijn gepoſſideert. Maer ſoo den Heer Envoyé dit ſoude willen by brenghen/ tot verificatie van de Engelſche poſſeſſie in die quartieren/is ooch niet balabel/dewijle poſſeſſie is een reele appzehenſie/ en een continuatie in het ſelfde/en ober ſulck een ſept het welcke geverifieert moet wozden booz Getuygen/ende in 't minſte niet kan werden beweſen/ booz het upt-geben van eenigh Patent ofte Koninghlijck Octroy/ſoo dat ſoodanige Acte van den Koningh van Engelant/ daer by de facultept verleent aen eenige van ſijn Onderdanen/om het Noozdtſche deel van America te mogen cultiveren/ende in poſſeſſie nemen/ ooch onder conceſſie van een ſouvereyne Regeeringe ſoo ſulck mochte zijn/expzimerende ſeeckere limiten binnen de welcke de Landtſtreecke van Nieuw Nederlant ſoude mogen werden bevonden/ in het minſte booz geen bewijs kan werden op-genomen/ dat de Engelſche opt Nieuw Nederlandt ſouden hebben gepoſſideert.

Maer ſegt hy/ men is niet gehouden om te poſſideren elck gedeelte, zijnde ghenoegh dat zy een deel aengevaert hebben binnen de Limiten van hare Patenten, ende ſulcx het overige te competeren, daer van haer Patenten ſpreecken; Dit ſoude wel eenichſints plaets hebben van eenige deelen die ongepoſſideert zijn/ ende geinclaveert in die deelen

die

die gepossideert worden / maer als een ander genoeghsaem bijstigh-Jarighe possessie heeft ter contrarie / soo en komt dat niet in consideratie / ten ware om te farderen soodanige violente usurpatien als hier werden gedaen / zijnde potoir dat een saeck maer by een kan werden gepossideert / ende wil gaerne concederen aen den Heere Envoyé / by aldien de Engelsche in Ceylon, ofte andere Nederlandtsche Conquesten / een Lantstreeck possideerde / als de Nederlanders in het Noordder deel van America hebben gedaen / dat hun het eygen recht sonde competeren dat hier gepretendeert werdt. Ende segge voorders 't geen in de Remarques werdt gesecht / dat die secht een anders possessie precair te zijn / het selfde moet bewijsen / door dien het precarium niet gepresumeert en werdt. De possessie van de Nederlanders in America is publijcq ende in het ooghe van alle de Werelt / die kan nu niet ghepresumeert werden precair te zijn / sulcks te bewijsen stont aen de Engelschen ; om het selfde te bewijsen / brenght den Heer Envoyé niet een jota voort / dan segt hy / het is haer van tijdt tot tijdt aengeseyt, ende hoewel dit aenseggen ook niet waer en is / ende daer van geen bewijs sal konnen werden geproduceert / soo sonde 't selve ook niet suffisant zijn / soo lange de aenghesepde het als sulck niet en acceptreert / dewijle het seggen van de eene partye / sonder dat van de andere worde geagnoseert / geen prejuditie en geeft / ende sonde dan de Heere Envoyé moeten bewijsen / dit aenseggen ook te zijn aengenomen.

Voorders op het gene in de Remarques gesecht wert / van dat die goederen die wilt / desert / steril / en van niemant beseten worden / volgen die de selve komt te occuperen ; dat desen tytul van occupatie den geenen is die de Inghesetenen van desen Staet hebben tot de Landen van Nieuw Nederlandt, ende dat de Engelsche geen anderen tytul selfs hebben tot de Landen die sy possideren in die Ghewesten / daer op en replicceert den Heer Envoyé niet een woort.

Dat ter quader trouwen de woorden van sijne Memorie ontrent dese saeck souden werden aengeroert / ende daer over alhier exposturleert / sal niet werden gevonden / alsoo d'eygen woorden van den Heer Envoyé werden aengehaelt / het welck geconfereert met het Originael / sal blijcken ; maer inde translatie schijnt eenichsints daer ontrent gedebiteert te zijn / sulck de expostulatien die hier over maeckt / niet beele fundament en hebben.

Op het Argument by ghebracht van de Limijt-schepdinge gemaeckt Anno sestienhondert vier-en-vijftigh, sept hy Heer Envoyé / dat de Engelsche gedisponeert soude zijn ghewerden, te consenteren aen de Nederlanders eenighe limiten, binnen de welcke zy zouden haer selven moeten ghecontenteert houden, welck zijn effect zoude hebben gehadt, ende geratificeert, sonder de diversien gecauseert door hare nieuwe insolentien.

Soo men de handelingh van Limijt-schepdinge wil examineren / men sal bevinden / dat die is een Acte ende handelinge tusschen parthyen ende parthyen van wederzijds onderteeckent / ende geen simpele concessie / als woordt gesecht / tot een baerblijckelijck bewijs ende erkentenisse van de Engelschen self in die Ghewesten / dat het district ende de Landtstreecke van Nieuw Nederlandt by den Ingesetenen van desen Staet is gepossideert gheweest / onder haer eyghen Wetten en Regeeringe / sonder eenighe erkentenisse der Werelt aen gemandt bugten desen Staet wie het soude mogen wesen.

Tot naerder adstructie van het selfde / soo wanneer tusschen den Engelschen ende Nederlanders / den een den anderen daer in sustinerende te nae te komen / wederom disputt was over de Limiten / ende uyt-strechingh van der selver Territorien / zijnde dit ghenoeghsaem de eenighste oorsaeck van alle de differenten aldaer / ende nogt ghesustineert dat de Nederlanders het gene sy hadden geoccupeert / niet en sonden besitten in vollen eyghendom / soo ten reguarde van de

Gronden

Gzonden ende Erben/als wettige Regeeringe/en andere Territoriale rechten/ sonder
pemant te erkennen buyten desen Staet/soo is aldaer wepnig voor het arrivement in
die Gewesten van de Engelsche macht/ waer door de violente occupatie is geschiedt/
geaccordeert dat elck soude blijven besitten en behouden daer van sy als nu in possessie
waren / en trachten de questien over de limiten door weder-zijdts Superieuren te doen
determineren binnen 's Jaers; waer uyt blijckt de turbe aldaer geschiet/ niet anders
te zijn als een violente usurpatie ende vyandtlijcke aggressie. Wat nieuwe incursien
daer geschiet zijn van de Nederlanders/wert niet gesecht/gelijck ook niet seggen kan
eenige te zijn/ en volgens het Tractaet en de Interpretatie die den Heer Envoyé het
selfde geeft/moste eerst Justitie versocht zijn geweest/en afgewacht den tijt van twaelf
maenden / maer den Engelschen staet het vry te doen wat dat sy willen / die zijn aen
geen Tractaet verobligeert/ 't is al Justitie wat sy doen/daer 't selfde gedaen van dese
zijde/door ongeoorlooft wert uyt-geroepen.

Dat het niet apparent is, dat een kleyn getal van de Nederlanders interprenneren sou-
den op sulck groot getal Engelschen, segt hy Heer Envoyé/ soo veel grooter is haer in-
solentie ende ontrecuidance, dat soo een kleyn getal vreemdelingen (als of de Engel-
schen aldaer altijts Naturellen hadden geweest) van tijdt tot tijdt derven ondernemen
tegens sulcken macht van Engelsche, bequaem om Legers van twintigh duysent ghewa-
pende Mannen te velde te brengen,en is soo veel wonderlijck hare patientie : die de Na-
tuyr kent van de Engelsche Natie/sal wel konnen oordeelen/ wat van dit seggen van
den Heere Envoyé te oordeelen is.

Wonders bekent hy Heere Envoyé / dat hy inexcusabel soude zijn / soo dit alleenigh
van sijn eygen productie was geweest, dat hy hadde gehadt die presumptie van te veyn-
sen dese allegatien, en daer mede te imponeren hare Ho : Mog : en ook alle de wereldt,
dat de Nederlanders in die Gewesten de Engelschen geinjurieert hadden , en op de selve
geimpieteert van tijdt tot tijdt soo sulcx niet waer en was geweest. Dit is voorwaer een
ronde confessie van den Heer Envoyé/ Daer op hy dan moet bewijsen de gheseyde in-
jurien en incursien van tijdt tot tijdt/of is volgens sijne eyghen bekentenisse inexcusa-
bel/en om die te bewijsen/brengt hy geenige voort die onlangs soude gebeurt zijn / in
't minste niet/ want soodanige en zijnder niet/maer haelt op saken die over lange Ja-
ren gebeurt souden zijn / en alle volgende zijn eygen bekentenisse voor den termijn van
abolitie in het Tractaet vermelt/en dien-volgende gemotificeert/seggende/ soo wan-
neer den Koning Charles den Eersten derwaerts gesonden heeft,nu ontrent 25. Iaren ge-
leden,den Heere Howe, wie desen Heer Howe geweest/wat van zijn actie is/ wert niet
gevonden in eenigh geschrift onder de Compagnie van West-Indien gheexpresseert/
niet jegenstaende onder haer seer perfecte Registers / Relatien ende Journalen zijn/
met alle gerequireerde verificatien voorsien/over alle het gene in die Gewesten opt of
opt is voor-gekomen/ sulck dat men daer van niet seggen kan / anders dan dat dit een
lange gemotificeerde fuck soude zijn / ende moet werden gheoordeelt een gefingeert
ende versiert werck te zijn / soo langhe daer van gheen naerder descriptie en bewijs
voor en brenght. Doch by die occasie is in het naersien van de Registers der Com-
pagnie / van ontrent dien eygen tijdt / te weten van het Jaer 1641. gevonden een
seer notabel bewijs/ daer uyt consteert den eygendomende het territoriael recht van
de Provintie ende Landtstreecke van Nieuw Nederlandt / onder de Souverainiteyt
van desen Staet/aen de Compagnie indubitablement te competeren / volgens de toe-
stemminge van de Engelsche selfs / dat als doen by Commissie ende op Procuratie
van de Engelsche Regeeringe in die Gewesten/ alhier te Lande over gekomen is seker
Persoon/die voor sijn factuyn ende actien naderhant seer door de Werelt is bekent ge-
worden/omme te handelen/en een finael beslupt te maecken/ over het gene aldaer tus-

schen

schen beyde de Natien te desmeleren stont / daer in voornementlick bestaende / dat elck soude weten/hoe verde hare limiten souden strecken/ waer over de dispuyten waren/en in 't minste niet over den eygendom/ territoriale gherechtigheden/ ofte Souverainiteyt van de Landen en Gronden/die by de eene of de andere wierden gepossideert/ waer van noch de originele Acte van pouvoir en last in handen zijn / geteyckent van de Gouverneuren der Engelsche in die Gewesten.

Wat wyders den Heere Envoyé is seggende van die andere Plaetsen / die in sijn Replijcq is noemende/soo zijn de selve geweest over controversien rakende de limiten/sustinerende die van de Nederlandsche Regeeringe deselve binnen hare limiten/en die vande Engelsche binnen de hare te leggen ; en zijn daer over dispuyten geweest elck sijn recht en titulen voorstellende / sonder dat weten eenige feytelickheyt aldaer wegens de Compagnie gepleeght te zijn/ daer op gevolght is de limyt scheydinghe van den Jare 1650. meermaels aengeroert. Nu is het soo verre daer van daen / dat den Heer Schott ghesonden soude zijn aen de Nederlantsche Colonien aldaer/om haer te adverteren vreedsamelijck te leven, sonder de Engelschen te injurieren, als hy Heer Envoyé is seggende ; daer ter contrarie waerachtigh is/ dat desen Schot op een seer injurieuse wyse / de ruste ende vrede aldaer heeft beginnen te turberen / en op een seer impertinente manier / binnen de limiten van de Compagnie/ de Subjecten van de selve heeft bejegent/ waer van de verificatien in handen zijn/en eenige Extracten onder Num. 9. hier nevens gaen. Daer uyt blijcken kan / met wat beleeft ende bescheydenheyt de Proceduren van desen Staet zijn verselt geweest/ en dat oock buyten de waerheyt geseyt wordt/ dat injurien en nieuwe insultatien van de Nederlantsche zyde tegens de Engelschen souden zijn gepleeght/ daer door die souden bewogen zijn geworden de Sterckten van den Staet aldaer te incorporeren / dewyle sulcx selfs van de Innemers niet en is voort gebracht / maer wel de expresse ordre die sy hadden van den Coningh van Engelant ; soo dat daer uyt mede voor oogen wort gestelt / wat geloof men moet geven aen de voorstellen van hem Heere Envoyé over dit gantsche werck.

Op het gene de Heeren Gedeputeerden op verscheyden plaetsen zijn segghende, dat den Coningh soude geadvoueert hebben het nemen van Nieuw Nederlant te zijn geschiedt op sijn ordre, seyt hy Heer Envoyé/ heeft Sijn Majesteyt belast te seggen, dat daer niet meer van geseydt is als van Cabo Corso, en noyt aen den Ambassadeur van desen Staet geseydt te hebben, daer toe ordre gegeven te hebben, als oock niet gedaen en heeft, ende dese Plaetsen niet genomen te zijn op sijn ordre, daer van is oock gewach ghemaeckt hier vooren Pag. 27. ghelijck niet minder vreemt als wonderlick is / dat het gene in een publijcque Audientie uyt den monde des Coninghs selfs gehoort/ geloochent derft werden/ alleenigh om een geimagineert uytvlucht te vinden/ en niet genootsaeckt te zijn/ tot het verantwoorden van soodanighe actien en feyten / die by haer selven onverantwoordelijck zijn/ ende niet te verschoonen van openbaer gewelt. Pag. 51.

Het is aenmerckens waerdich/hoe de Occupateurs van Nieuw Nederlant, om hare violentie te verschoonen/daer toe sy geen pretentie en kosten vinden/ niet alleenich gesegt hebben/ dat haer exploict waren doende op expresse ordre van den Coningh / maer hebben oock geexhibeert Extract uyt desselfs Missive van date Withal den 23 April 1664. daer by den Coningh ordonneert en last gheeft tot het reduceren van die Ghewesten by den Nederlanders beseten / onder sijn gewelt / ende noch derft hy Heer Envoyé lochenen/ dese hostiliteyten te zijn geschiedt met ordre van den Coningh.

En brenght hy Heer Envoyé voort tot bewijs/seggende/ by aldien de Heeren Gedeputeerden hadden geconsidereert hare Ho: Mo: Antwoordt van den 9 October, gepresenteert aen den Coningh door haer Ambassadeur, sy souden gevonden hebben, dat het occu-

peren

peren van Nieuw Nederlant niet geimputeert en wort den Coning, maer wel des selfs Subjecten, en dese Antwoort is jonger als het affenden van de Ruyter, sonder dat men de minste tydingh hadde in Europe van Cabo Corso, als langh naer des selfs ordre om derwaerts te gaen. Waerom dan seydt hy geimputeert aen Syne Majesteyt het adveu van dese actien, om te justificeren het affenden van de Ruyter. Dit is voorwaer een seer kranck argument/om te bewysen alles buyten kennisse en ordre van den Coningh te wesen geschiet. De Ruyter is afgesonden eerst teghen Holmes, en andere in die Gewesten/de Subjecten van desen Staet beleedigende/met expresse ordre/ omme niet te attenteren teghens Syne Majesteyt/ ofte syne Subjecten/ die niet en waren attaquerende of beschadigende de Subjecten van desen Staet/gelijck oock blijckt in het uytvoeren van desselfs Commissie/dat hy sich daer naer oock gedraghen heeft: Want hebbende in sijn ghewelt een Conings Oorloghschip/gemonteert met 46 stucken/of volgens het rapport van d'Heer de Ruyter 33 stucken/heeft dat vry en liber gedimitteert/ nevens soodanighe andere Schepen/die niet van de beledighers en waren/ selfs niet trachtende te recupereren het Fort S. Andries, en het Eylant Boavista, om dat het genomen was voor het Tractaet/ op het welcke den Heer Envoyé nerghens is replicerende: maer als daer naer tydinghe was ghekomen/van dat Holmes niet alleen Cabo Corso hadde gheoccupeert/ maer dat oock daer en boven Nieuw Nederlant ingenomen wiert / soo is daer over aen den Coning geklaecht door den Ambassadeur van desen Staet: zijnde dese attaques van die Ghewesten soo universeel / dat men die qualijck meer op kost nemen by rencontre gheschiedt te zijn/ en daerom den Coning gepresseert zijnde op dese klachten/ most sich verklaren: te seggen nu dat het actien waren van sijn Subjecten/buyten sijn adveu en kennisse/was/ om de circumstantien ridicule voor al de Werelt/en niet te verschoonen. Sulcx dan advouerende dese actien van syne kennisse te zijn / soo hebben hare Hoogh Mog: aen den Heere de Ruyter toegesonden een tweede ordre/ die wat verder gingh als de eerste / ende minder ghelimiteert; sulcx den Heere Envoyé sich seer verabuseert/ dat het affeynden van de Ruyter, geseydt soude worden geschiedt te zijn op het adveu van den Coningh/ daer ter contrarie die om de vyandtlicke actien van Holmes, en de syne afgesonden zynde/ het adveu van den Coningh op de verdere vyandtlicke attaques daer op volgende/ oock de naerder ordre den Heer de Ruyter is toegesonden.

ag. 52. By aldien den Coning van Engelant op Cabo Corso of Nieuw Nederlant eenige pretensie hadde gehad/dat het selve gemortificeert is by het Tractaet/ en dat de mortificatie in het Tractaet vermeldt/ moet verstaen worden van pretensien van dese nature/dewyle de pretensie tot Pouloron van soodanigen natuyr zijnde / geexcipieert wordt in alle andere van gelijcke natuyre/verstaen moet worden plaetse te hebben/ dewyle den regel geconfirmeert wort door de exceptie/ inde voorvallen niet geexcipieert zijnde; daer op repliceert den Heere Envoyé niet anders/ als dat hy seydt dat de generale mortificatie niet gaen en soude over actien en pretensien tot Landen ende gerechtigheden, te bewysen door het exempel van Willem Lauwer, en andere meer, geexpresseert in de Lyste gevoecht, by de Antwoort van den 9 October, en dat op dese instantie niet en soude worden geantwoort; waer op seggen/dat op dese instantie wel degelijck geantwoort is/en gesecht/dat diergelijcke exempelen hier geensints te passe komen/als zijnde particuliere disputen en processen tusschen Subjecten en private persoonen/spruytende uyt erffenissen/contracten/ende diergelijcke/over goederen gelegen in des eens of des andere indisputabele Territorien/ die niet verstaen en zijn onder de generale mortificatien begrepen te zijn / maer wel soodanige als den Coning misschien soude hebben op Cabo Corso, Nieuw Nederlandt, ofte diergelijcke: want om het selfde noch naerder aen te wysen / noopende de instantie van Willem Lauwer, so zijn de goederen en Landen daer over de questie was/ gelegen onder

De

de jurisdictie van het Hoff van Hollant/ sonder dat die saken in het minste raecken den Coningh van Engelandt / ofte hare Ho: Mo: ofte der selver Ecritozien ofte Dommeynen/daer ter contrarien de gefileerde pretensien op Cabo Cors, Nieuw Nederlant, Pouloron, ofte diergelycke/ voornemelick saken het supreem gesach van den Coning van Engelant en hare Ho: Mo: over de voorgeroerde plaetsen/zijnde notoir by alsdien den Coningh/ behalven tot Pouloron, dat geexcipieert is geworden/eenich recht wilde reserveren/ soo moeste dat expresselijck gesepdt en uytgedruckt gheweest hebben by het slupten van het Tractaet/ 't welck niet gedaen zijnde/ alle het recht en pretentie tot deselve moeten geconsidereert worden / als begrepen in de generale mortificatie / sonder dat hier tegens pets doet dat de saecken en pretensien van particuliere tusschen partyen en partyen voor een behenden Rechter hangende / daer onder niet en zijn begrepen / als zijnde van een geheele andere nature.

Maer sept hy Heere Envoyé / als wel wetende hoe convincant het voren verhaelde is/ al was het gelijck de Heeren Gedeputeerden sustineren, soo soude dat niet helpen, vermits de menichvuldige en groote provocatien op den Engelschen in Nieuw Nederlandt, sedert het Tractaet, sonder dat hy eenige wederom specificeert/ofte aenwyst opt daer over gelaecht en reparatie versocht te zijn / en daer en boven presupponeert een recht/ van te mogen wantlijck attaqueren en innemen Plaetsen/ Fozten en Steden desen Staet competerende/op fondament van ghefingeerde provocatien/daer men ondertusschen disputeert aen desen Staet van openbare Geweldenaers / dewelcke wantlijck bevechten en innemen Steden/ Fozten en Plaetsen den selven competerende / tegens te staen/ en te repousseren; het welck voorwaer een vreemde saeck is. Pag. 5

Wat aengaet de saeck van Guiana, en het gene verders seght van het gedecreteerde arrest in Vranckrijck/ wozt als noch gesecht/ dat den Heer Envoyé niet en raeckt/ als geen kennisse hebbende / wat hare Hoogh Mo: te desmeleren hebben met den Coningh van Vranckrijck/ wat intrigues daer in en ontrent zijn verserende.

Men spreeckt soo veel (sept hy Heer Envoyé) van het Fort S. Andries, daer het selve is competerende aen den Hertogh van Courlandt, en niet aen de West Indische Compagnie, die onder pretext van het selfde voor hem te bewaren, het hebben beseten, soo dat den Hertogh, en niet sy ta klagen hadden, maer heeft hem ook naderhant geappliceert aen den Coning, die met hem daer over in Accoort gevallen is, en een Tractaet gesloten heeft. Daer is voorwaer niet soo vreemt / dat hy Heer Envoyé niet derft sustineren / om dat over dese Plaetse questie is tusschen den Hertogh van Courlant en de Compagnie / soo zijn de Engelsche bevoecht die te nemen? de Compagnie besit die Plaets om te bewaren voor een ander / ergo rechts genoech voor de Engelsche om die te moghen nemen. Dit isser van/ den Hertogh van Courlant in ongelegentheyt gevallen zijnde/ en onmachtich om dese Plaets te bewaren/ contracteert daer over met de Compagnie/ dat die de selve soude overnemen / en besitten / ter tyden tot dat haer soude gerestitueert worden seker verschot en onkosten/ bzeeder gexpzimeert in dese handelinghe: Nu over de voldoeninghe van dit verschot zijn wel eenige disputen gheweest tusschen de Compagnie en den selven Hertoge/ maer soo langhe dese disputen niet afgedaen/ en die van de Compagnie volkomentlijck voldaen zijn/ soo moet aen de Compagnie blyven de possessie van dit Fozt Sint Andries, en dat jure pignoris, sonder dat de Engelsche eenich recht haer konnen aenmatigen/ wat ook hier over tusschen den Vozst van Courlant/ en de Compagnie te desmeleren was: en kan daer mede de hostile aggressie van Holmes niet werden verschoont/ gelijck ook wat ex post facto tusschen den Coning van Engelant en den Hertogh van Courlandt daer over gehandelt soude mogen wesen/ in geen consideratie kan komen/ ommme te verschoonen de voorgaende violente usurpatien: behalven dat ook niet en Pag. 5

weten/ dat eenich Accoort gesloten soude zijn tusschen den Coning van Engelant en den Vorst van Courlant/ en eer gelooven gefingeert/ als waer te zijn/ dewyle aen alle kanten consteert/ dat de Engelsche hare tytulen tot eenige saeck weten gemackelijcker te bekomen/ dan dat sy daer eenich gelt soude over debourseren/ namelick het een of het ander gefileert pretext/ ghefundeert op een valsche verklaringhe/ ofte sinistre interpretatie van eenich recht ofte Tractaet: Ende of het al waer was/ dat den Hertoch van Courlant met den Coningh van Engelandt hadde gehandelt (gelijck de Geauthoriseerden vanden Vorst van Courlant als noch poursuiverende hier te Lande hare pretensie dien aengaende rondelijck uyt verklaren geene handelinge ter Wereldt daer over in Engelant aengegaen of gesloten te hebben/ doch alleenich aldaer bekent gemaeckt te hebben haer recht tot den eygendom van dese Fortresse/ en dat de Compagnie het selve jure pignoris hadde beseten) soo soude dat niet verder konnen gaen/ als syn eyghen recht mede brenght/ te weten tot lossen van het pant/ en niet om het selve violentelijck te mogen occuperen. En is hier aenmerckens waerdich dat soo lange als den Hertoge van Courlandt of desen Staet beseten hebben het meer-gheroerde Fort van Sint Andries, noch de Engelsche/ noch eenige andere Natien belet zijn geworden te bevaren en behandelen de Riviere van Gambia, daer soo dra d'Engelsche dese Plaetse niet hebben geoccupeert/ of hebben den Ingesetenen van desen Staet/ en voorts alle andere Natien uyt dese Rivieren gehouden/ en den handel aldaer te dryven belet.

1.55. Vorders seyt hy Heer Envoyé/ wat konde den Coning meer doen, als dat hy toeseyde te sullen doen dat recht en reden is, als Holmes soude wederom gekeert zijn, moetmen geen convenablen tijdt geven om sich te defenderen? Dat Holmes verwacht wiert, dat men dit soude voorgeven, en maer illusien te zijn, is, seyt hy/ Holmes niet geleert, ende datelijck op sijn arrivement door ordre van den Koningh in den Tour gheset, daer men niemandt set om particuliere disputen of andere offensien, daer den Coningh niet geinteresseert en is: Voorwaer om de Werelt te imponeren/ confondeert hy Heer Envoyé alhier de saecken van Holmes, en stelt dit voor als of op de klachten over het nemen van het Fort Sint Andries, en het Eylant Boavista, Holmes was geapprehendeert/ en in den Tour geset/ daer niet minder is gheschiedt/ maer sonder dat de minste satisfactie daer over is bekomen/ heeft men Holmes d'eerste mael t'huys gekeert zijnde/ niet alleenich sonder recherche ofte calange wederom gedimitteert/ maer noch daer en boven met meerder macht derwaerts gesonden/ daer hy op vorige impuniteyt sondigende/ heeft vyandtlijck geattaqueert en geoccupeert het Eylant Goeree, en het Fort daer op leggende aen Cabo Verde, en voort gaende/ noch geattacqueert/ beschoten en ingenomen de Forten Tacorary, Cabo Corso, en andere op de Kuste van Guinea, ende soude noch verder ghegaen hebben/ ten ware de macht onder den Heere de Ruyter derwaerts gesonden tegens desen violenten Aggresseur en de syne/ het hadde belet. Hy nu de tweede mael in Engelant arriverende/ wiert wel eenigen tijdt naer sijn aenkomst gearresteert/ om rekenschap te geven van sijn doen/ van welcke? van dese violente aggressien? in het minste niet. Want soo sulcx hadde gheweest/ men soude het selve aen den Staet/ of des selfs Ambassadeur moeten hebben bekent maecken/ men heeft dat oock niet eens gepretexeert. Den Heer Envoyé selfs en secht het niet/ maer naer sijn ghewoonlijcke manier alles op schroeven settende/ secht/ Is hy niet in den Tour geset? om het examen van syne actien subject te wesen? maer welcke actien/ en secht hy niet. Men is wel onder recht/ over welcke actien het gheweest zijn/ niet die raken om satisfactie te geven aen desen Staet/ maer wel aen de Engelsche Royale Compagnie: want desen Holmes hebbende grooten buyt gemaeckt door sijne rooveryen op de Ingesetenen van desen Staet en de West-Indische Compagnie/ hadde het principaelste sijn eyghen particulier profijt toegeeygent/ en namentlick als die van de

Royale

Royale Compagnie een perfecten steert bequamen van de inladinghe van het genomen Schip / genaemt Walcheren, het welck seer kostelick was geweest / ten dat hy Holmes van het selve niet veel te voorschijn en bracht tot profijt van sijn Meesters soo heeft men hem doen logeren soo lange in den Tour / tot dat hy daer over soude hebben gedaen rekeninge en satisfactie / sonder dat hy in het minste aengesproken is over de actien gepleecht tegens desen Staet. Hy heeft evenwel overgegeven aen den Koninghe een schrifftelijk rapport van alle sijn actien en vyantlycke feyten / gepleegt op en ontrent de Custe van Africa / tegens die van de Compagnie / de selve trachtende te justificeeren soo op de generale gegevene ordres van den Coninghe / om de Negotie en het profijt van de Engelsche Natie voort te setten / en eenighe voorvallen die singeert / aldaer ghebeurt te zijn / waer uyt den Heer Envoyè geexcerpeert en uytgekosen heeft / gelijck hy Heere Envoyè selfs is seggende / alhoewel eenigsints verandert het gene hier is stellende. En sullen dan vervolgens kortelick aenroeren op elck poinct / het geene die van de West-Indische Compagnie / geaccompagneert met valabele bewijsen / verklaringen en gehouden Journalen aen hare Ho: Mo: hebben ingedient.

Hy seydt dan / wat aengaet het Fort Sint Andries, zijnde gekomen in de Riviere Gambia in het jaer 1661. om te traficqueren, gelijck te vooren de Engelsche gewoon waren / soo schoot men op hem uyt het Fort, sonder toe te laten dat de Riviere op voer, het welcke hem verobligeert haer op 't lijf te vallen: Dit is niet genomen uyt 't leste rapport van Holmes, maer is die actie gebeurt selfs doen d'Ambassadeurs van desen Staet tot Londen waren besig om een Tractaet van Vrientschap en Alliantie op te rechten / dese Fortresse en het Eylant Boavista op de voorseyde Riviere vyantlijck was weeck nemende; gelijk daer over klachten gedaen zijnde aen den Coning van Groot Brittagne / heeft syn Majestept satisfactoirlick sich daer op verklaert / by aldien het effect dien consorn / daer op hadde gevolght / disadvouerende alle het gepasseerde aldaer / toeseggende restitutie en reparatie: in plaetse van het selfde te bekomen / soo werdt by de wederkomste van Holmes overgelevert dzie regulen schrifts uyt het rapport van Holmes, dat die van het Fort op hem geschooten hadden / sonder yet verders daer by te voegen / gelyck als behoorde te worden: of in sulck schieten eenigh excess was gepleeght / waer in dat bestaen hadde / en vordere presentatie om wederzyts reparatie te doen. Pag. 5

En als voorgegeven wiert / dat Holmes komende onder het gesepde Fort / die honneurs niet en toonde als men gewoon is te bewijsen / so wanneermen passeert eenige vaste plaetsen / met een lose schoot tot het selfde vermaent is geworden / in allen gevalle dat onder benefitie van reparatie en satisfactie oock met straffen soo eenigh excess wierde bevonden gepleeght te zijn / restitutie van het afgenomen behoorde te geschieden / soo hadt men daer geen ooren toe; tot dat het Tractaet geslooten is geworden / en dit mede onder de gereguleerde pretensien van dese zijde op de Kuste gebracht / en daerom als de Heer de Ruyter Cabo Verde was recupererende / niet hernomen als gemackelik en met de eygen macht hadde konen geschieden / om niet te contravenieren het Tractaet / als meermaels is aengeroert. Of nu daer het recht der Volckeren / als men door een loose schoot vermaent wert tot de reverentie die men pretendeert / vermach vyandtlick aen te tasten en te occupereen eenige Fortressen / daer men eenige pretentie ter werelt op heeft / en het selfde genomen hebbende / niet verobligeert en is tot restitutie / soo wanneer den Souverain van de beleedigde berept is / soo eenig excess begaen is / tot reparatie staet by de Weereld te oordeelen.

Wyders dat die van het Fort soude belet hebben / dat Holmes de Riviere niet en soude mogen opvaren / is van de inventie van Hem Heere Envoyè / alsoo dat nopt is voorgegeven / of nopt geseght / selfs niet by Holmes, maer hier soo by Hem Heere Envoyè in dese syne Replycque bygebracht / en de circumstantien / te weten de grootere macht van

Holmes, ende de bysondere constitutie van die Riviere/ bewijsen dat het opvaren van de Riviere te beletten/ niet soo te doen en was; zijnde dit Fort Sint Andries gheleeht alleenich tot conservatie van de effecten en Koopmanschappen in die quartieren; gelijck oock niemandt privativen handel op die Riviere ghepretendeert en heeft/ maer altijdts gefrequenteert is geworden by alle Natien indistinctelijck/ tot dat door dese injuste en violente occupatie van Holmes, dese Fortresse in handen van de Engelsche vallende/ door hun alle andere Natien op dese Riviere te handelen is belet gewerden/ en is misschien daerom by hem Heer Envoyé hier by ghevoecht/ hoewel buyten waerheydt/ het belet van opvaren/ om te konnen hebben eenich pretext en schijn van titul van haer injuste usurpatien/ van alle andere Natien te secluderen van de Negotie op die Riviere.

56. Seyt vorders/ wat aengaet Cabo Verde, dat wederom komende op de Kuste van Africa, en derwaerts varende, men aen den gemelten Holmes bekent soude hebben gemaeckt, hoe den Commandeur van seker Schip genaemt den swarten Arent, en Agent van de Compagnie aldaer, den Coning van Batra gheinspireert soude hebben, en effective oock geengageert om de Engelschen in die Plaetse den Oorloch aen te doen, 't welck den Coningh van Batra selfs soude gedeclareert hebben, als blijckt by de Attestatien, &c. dat oock soude hebben geldt geemployeert, en andere sinistre middelen, om de Engelsche Officiers te corrumperen, op dat hen in handen wilden stellen de Engelsche Plaetsen en Factoryen aldaer. Dat op de Plaetse ghenaemt Ventam, soude hebben verklaert aen 't Hooft en andere Portugysen, dat besloten hadden de Engelschen van daer te verdryven. Waer op dient/ dat alle dit genarreerde een gecontrouveerde onwaerheyt is/ daer van geenige andere verificatie en is/ dan de verklaringhe van Holmes en de sijne/ sulcx als in des selfs rapport boven geroert/ geexprimeert wert/ en by den Heer Envoyé genoemt/ verklaringe onder eede/ selfs in presentie van den Lord Major van Londen/ als of het vry wat daer toe dede/ dat des selfs naem ghebruyckt wierdt in verklaringe over saken die in Africa voorgekomen zijn. En kan daer op oock seggen/ dat het gene hier wert genarreert/ soo met eenigh temperament werdt gerecht/ volgens de eygen maxime van den Heere Envoyé voor gestelt/ dat het soo seer niet te misprysen is/ dat desen Commandeur getracht soude hebben wederom te nemen het gene op sijne Meesters soo onrechtveerdichlick was genomen. Doch als hebbe gesecht soo is daer niet aen/ en is alles een gecontrouveerde onwaerheyt. Doch dit isser van/ en daer van sijn seeckere verificatien/ te weten/ naer dat die van de Engelsche Royale Compagnie al in de jaren 1660. en 1661. in den sin hebbende gehadt de gantsche Kuste van Africa onder hare directie en gewelt te brengen/ aen Cabo Verde hebben ghedaen insinueren/ door middel van den Capiteyn Holmes, dat de Compagnie deser Landen/ binnen ses maenden alle hare Comptoiren voor den Koningh van Engelant souden moeten inruymen/ en by provisie met force de Kasteelen in de mondt van de Riviere Gambia geleghen innemende/ en vervolgens de Negotie van desen Staets Ingesetenen op de selfde Riviere soeckende infructieus te maken/ daer op mede hebben getracht den Commijs van de West-Indische Compagnie/ ghenaemt Pedro Justo Baeck, en de Koopmanschappen die hem toe vertrouwt waren/ meester te worden/ en te berooven/ ghelijck sy hem ten dien eynde/ naer het veroveren van de Forten/ in Gambia beset/ en verscheyden tochten op hem gedaen hebben. Doch de Portugysen en Naturellen van den Lande sulck ongelijck siende/ ende niet willende lyden/ hebben hem geprotegeert/ tot dat hy naer Cabo Verde aen het Over hooft syn ongelegentheydt soude konnen over schryven/ 't welck door twee van sijn byhebbende Volck gheschiedende/ die met een Portugysch Vaertuych of Barque naer Cabo Verde depescherende/ is 't selfde door de Engelschen tot twee malen toe geattrappeert en aenghehaelt/ eer dat aen Cabo Verde heeft konnen komen/ door dien presumeerde daer in

veel

veel goederen te zijn/ den boven gheroerden Baeck competerende/ steeckende met Hasegayen in den Ballast / om de goederen soo daer waren te ontdecken / by occasie van welck aenhalen de twee voornoemde Persoonen aen de Forten werdende ghebracht/ hebben gesien hoe den Engelschen Commandant/de Brieven aen het Opperhooft van Cabo Verde, met gewelt den Capiteyn afgeperst heeft/ ende voorts gehoort hebben dat hy ghesecht heeft / soo hy den voorsz. Baeck machtich wierde / hem soude laten doorschieten / ofte levendich verbranden. Dit sal van de verbintenisse zijn van den Commijs Baeck met den Koningh van Batra, die den Capiteyn Holmes sinisterlijck voorgeeft/ als of die was gemaeckt geweest om de Engelsche te bespringen / daer de Engelsche ter contrarie willende den voornoemden Commijs overweldigen in het Landt / en onder het gebiedt van den Koningh van Batra, den voornoemden Koningh sijn vry gheleyde by hem aen den geseyden Commijs gegeven/ alleen heeft willen mainteneren/ en vervolgens den Commijs in sijn Territoir protegeren tegens de injurien en het gewelt der Engelschen : Zijnde het soo verre daer van daen / dat den opgemelten Commijs Baeck getracht soude hebben de Forten in Gambia by de Engelsche geoccupeert/te vermeesteren/ dat ter contrarie de Engelsche toeghelecht hebben om hem wech te nemen/ sonder dat haer de minste offensie hadde ghegeven : van welcke violentie by de Compagnie aen hare Ho: Mo: geremonstreert zijnde/ is by de selfde daer over gheklaecht aen de Koninghlijcke Majesteyt van Engelandt / dewelcke disadvouerende alle dese Proceduyren / wel expresselick verklaert heeft sijne wille niet te zijn / dat men op de Riviere Gambia de Negotie van de Compagnie deser Landen souden interturberen / van welcke verklaringe de originele Missive des Koninghs ter Griffie van hare Ho: Mog: berustende/ soo is op het vertrouwen dat sulcks soude naergekomen werden/ gheaccompagneert met een Copie autentijcq van de selve Missive derwaerts gheequipeert / ende heeft het Jacht den Arendt daer op aldaer passagie gevonden. Doch eenigen tijdt daer naer twee Scheepjens zijnde gesonden om de achter gelaten goederen van het ghemelte Jacht den Arendt af te halen/ zijn de selve met force te rugghe ghedreven / seggende den Engelschen Commandant aldaer / dat de geheele Kuste haer eygen was / ende dat een groot aental van Schepen in aentocht waren / om alle de Comptoiren en Plaetsen op de selfde in possessie te nemen/ en dat ordre hadde niemant te laten passeren/weygerende aen de opgemelte Scheepjens hare goederen / en selfs water tot haer nootdruft te mogen af halen/ pretenderende mede de bovengeroerde verklaringe ende Missive van den Koningh valsch te zijn.

Waer uyt blijckt / van hoe weynich apparentie en waerschijnlijckheydt het is / het gene den Heer Envoyé verhaelt van het desseyn van den gemelten Commijs Baeck.

Voorts seyt hy/ dat op dese motiven hy gelooft heeft, dat hy sich behoorde te transporteren naer Cabo Verde, niet met desseyn om het te attaqueren, of aldaer te handelen als Vyandt, maer alleenich om te abboucheren met den Gouverneur, ende te seggen sijn sentimenten, op dat geen misverstant ende verwyderingh en quam, &c. Derwaerts te gaen met soodanich een sentiment tot sulcken eynde als hier voor ghegeven werdt / is niet te blameeren / maer te prysen / by aldien soo in der daedt was : maer de opgevolchde actien hebben geleert/ dat hy andere meeninge en intentie gehadt heeft / vermits vyandtlick genomen heeft den Bril en Nepthunus, ende ghetracht te bekomen het Schip d'Eendracht, het gene het ontzeylt is/ selfs voor het arrivement aen Cabo Verde, ende aldaer komende / gheprocedeert heeft als dadelick verhaelt sal worden / daer uyt blijckt wat van dese voorgegevene intentie ende meeninge geweest is. Pag. 5

Seyt verder/ maer zijnde gekomen in het Port, soo schoot men over hoop op hem uyt het Fort aldaer, sonder yets te denuncieren, daer hy nochtans niet gedacht en hadde te ge-

ven

ven eenige provocatie of offensie, beschadigende sijn Schip en Mast soo furieusselijck, &c. soo dat wat heeft moeten retireren, om sich te reaccommoderen, sonder intentie om weder het Fort te willen naderen, of sich te resenteren van dese aggressie. Hoe seer dit ghenaereerde met de waerheyt over een komt/ blijckt uyt het volgende/ daer van valable bewysen in handen zijn/ te weten/ dat zeylende naer Cabo Verde, vyandtlijck ghenomen heeft achter het Duyven Eylandt ontrent Cabo Verde, het Schip den Bril, en komende by het Eylant Goeree, op den 30 January 1664. de Bay om het vallen vanden avont niet konnende bezeylen/ echter die beset heeft/ weeck nemende het Schip den Nepthunus, en trachtende mede te nemen het Schip d'Eendracht, dat geschappeert en ontzeylt is/ is wyders by Capiteyn Holmes 's anderen daeghs zijnde den lesten January 1664. ontrent de middach in de Bay van het Eylandt Goeree aen Cabo Verde, dicht onder het Fort ghenaemt Nassau, inghekomen/ by hem hebbende onder andere twee Koninghs Schepen van oorloge/ het eene genaemt George, gemonteert met 46 stucken Canon/ en eenige Bassen/ daer by Robbert Holmes selfs op was/ en het andere genaemt de Catharina, daer op commandeerde eenen Robbert Fenn. Den ancker gekomen zijnde/ heeft daer op aenstonts met een Boot aen het selfde Fort ghesonden een Persoon/ ghenaemt Steven Ustick, om het selfde/ en andere Sterckten/ met het gantsche Eylant op te espschen/ gelijck hy ook inden vollen daedt ghedaen heeft/ uyt last (soo hy seyde) van sijnen Generael Robbert Holmes; en daer op gevraecht zijnde/ uyt wiens last sijnen Generael sulcx bestont te doen/ antwoorden hy/ sulcx niet te konnen seggen/ maer dat hy alleen des Generaels oorde was volgende/ waer op hem een affslaende antwoort gegeven/ en gesecht zijnde dooz het Opperhooft van het ghesepde Eylandt en Fortresse/ dat het soo niet en koste op geven/ maer sich verobligeert vondt het selfde te defenderen/ uyt den naem en van wegen haer Hoogh Mog: als ook de geoctroyeerde West-Indische Compagnie/ en soo voorts/ als op sulcke materie is passende/ is den opgeroerden Ustick een Missive mede gegeven geaddresseert aen den Engelschen (soo hy hem noemde) Generael Robbert Holmes, inhoudende dat daer op schriftelick soude willen antwoorden/ uyt wiens last en oorde hy aldaer hun quam af espschen dese Plaetsen en Fortressen/ op dat sulcx gesien/ naerder mochte werden ghereselveert/ en is den bovengemelten Steven Ustick (die soo ghesepdt wierde Commandeur in Gambia was) daer mede wederom naer sijn hoogt ghevaren/ de welcke soo dra aldaer niet geschreven was/ of men heeft uyt het grootste Schip ('t welck sich seer dicht en het naeste onder het Fort hadde geset) seer sterck en vehement op de Fortresse begonnen te Canonneren en te schieten/ ghelijck ook insgelijcx uyt het Fort op hun gedaen is geworden/ tot naer Sonnen ondergang/ soo wanneer dooz de duysterheyt het schieten heeft opgehouden/ en het groot Engelsch Schip gheretireert is/ en naer dat den selfden nacht noch uyt de Baey was weeck ghehaelt een Schip van de Compagnie genaemt de Visscher, en noch een ander particuliere toekomende/ genaemt de Viskorff, en dat dooz dese attaque binnen het Fort verscheyde dooden en gequetsten hadden/ en voorts seer gemattert waren/ waer over en om andere incommoditeyten meer/ sy haer niet bestant oordeelde/ om 's anderen daeghs uyt te staen de tweede ghedreyghde attaque/ waer toe haer de Engelschen waren prepareerende/ soo dat sy goet vonden eenige van den haren uyt te senden omme te capituleren/ gelijck dan vervolgens een Accoort gemaeckt is/ en die Plaetse met sijn toebehooren daer op den selven dach/ zijnde den eersten Februarij 1664. overgegeven is geworden. Hoe het Accoort gehouden is/ ende hoe met de goederen van de Compagnie en particuliere omgesprongen/ en sy belegerde aen hare Persoonen getracteert zijn/ sal niet seggen/ dooz dien den Heer Cabaré alhier preterieert/ 't gene Holmes in sijn Relaes sepdt/ alhoewel buyten waerheyt/ dat 't Accoort punctuelijck gehouden/ en het Volck wel getracteert te hebben.

Sept

Seyt voorders / van daer gaende na Sestus, daer den Coningh van dat Landt selfs soude hebben geseght / dat weynigh geleden seker Hollants schip genaemt d'Eendracht, van daer vertrocken, groote instantie soude hebben gedaen om hem Coningh te persuaderen, om den handel der Engelschen te verdryven, dat hy daer toe niet willende verstaen, den Capiteyn van 't voorgeseyde Schip, alle die om te handelen aen boort waren gekomen, en andere, die hadden konnen attrapperen, gevangen genomen, en tot Slaven gemaeckt zijn geworden. Van 't gene hier wert verhaelt / en heeft de Regeeringe en de Compagnie geen kennisse ende wert niet gelooft yets daer af waerachtig te zijn / maer by hem Holmes puyr gefingeert / die als uyt het even vooren-verhaelde / wel is af te nemen daer soo verre tegens ende buyten de waerheyt heeft derven gaen in een actie / daer in kost werden achterhaelt / hier de stoutheyt niet en sal ontbreecken / daer soo klaer niet kan worden geconvinceert / om te fingeren wat goet sal duncken; En by aldien haer Hoogh Mogende of de Compagnie van soodanige feyten kennisse hadden / soo souden sy de culpable niet naerlaten exemplaerlyck te straffen. In allen gevalle is dit geen saeck die de Engelschen toucheert: Ende voor soo veel als het Schip de Eendracht haer handen / ende vyantlicke aggressie ontkomen zijnde / yets soude mogen hebben getracht te attenteren tot afbreuck van hare Vyanden / naer dat alle de voorgeroerde hostiliteyten ende geweldtdadigheyt waren gepleegt / en is niet soo seer buyten reden en rechtmatigheyt te stellen.

En voorders seyt hy / hebben de Nederlanders passerende verscheyde Plaetsen, laten wayen de Engelsche Vlagge, om de eenvoudighe Naturellen aen boort te locken, ende als Slaven wech te voeren, latende voor de Engelsche een quade naem. Op dit seggen is ook geen acht te nemen / vermits niet en wert geseyt waer / by wien / en op wat tyot / en is soo rasch en misschien met meerder fundament te seggen van de Engelschen / Holmes en de sijne / die gewoon zijn andere Natien te laste te leggen / het geene de selfde noyt en hebben gedacht / om dat sulcx by haer gepleeght zynde / sy oordeelen hare vuyle actien daer mede te konnen bedecken.

Seyt vorders / dat passerende van daer na Anta, een Engelsche Factorye hy gevonden heeft, dat den Capiteyn Vroom den Engelschen soude geforceert hebben haer Vlagge te strijcken, die sy gewoon waren aldaar te laten wayen. Den Heere Envoyé slaet hier veel over / 't geene den Capiteyn Holmes in sijn relatie is seggende / dat eenen Capiteyn Vroom, commanderende op de Fortresse Tacorary, het welcke de Compagnie deser Landen aldaer heeft / by hem soude wesen geeyscht in sijne handen te werden overgegeven / alsoo pretendeerde dat de Engelschen door hem Vroom souden beschadight zyn geweest / en dat hem des selfs Persoon geweygert zynde de selfde Fortresse / soude wesen met force overweldight en ingenomen / na dat te vooren op de Kust gerencontreert / en oock genomen hadde het Schip de Goude Leeuw, toebehoorende de West Indische Compagnie. En slaet hy Holmes hier over in sijn rapport / dat mede ghenomen heeft het rijck geladen Schip genaemt Walcheren, al voor sijne komste aen Anta of Tacorary. Het is dan daer mede soodanigh / dat na het vyandtlyck occuperen van Cabo Verde, en 't geene daer van dependeert / als breeder boven verhaelt / en het nemen van den Gouden Leeuw, als hier seght / en noch het nemen van het Schip Walcheren op den achtsten April / hy Holmes met een goet getal Schepen is gekomen op de Reede van Tacorary, op den negentienden April 1664, en aen Landt gesonden heeft / om de Naturellen van het Landt te engageren tot het bestormen van de Fortresse die de Compagnie aldaer was hebbende / is des anderendaeghs met een witte Vlagge gesonden aen de Fortresse om die op te eysschen / en overgegeven een Missive geteyckent by Ioseph Cubit in het Schip de Welkom, inhoudende dat menichte verachtingen en onverdraeglijcke affron-

ten aen sijne Majesteyt den Koningh van Engelandt / sijnen Souvereyn / en de injurien en prejudicien aen sijn Onderdanen / door den Generael in Mina, ende protestatien daer tegens gedaen / de geheele Werelt soude hebben bekent gemaeckt de recht veerdigheyt van sijne tegenwoordige Proceduyren / t'sedert de expressie tot een vriendelijke conferentie van den voorschreven Generael soude zijn verworpen / voorby gaende de aggrevatien van de onvriendelijcke bejegeninge aen Syne Majesteyts Vlagghe noch desen dagh, weshalven hy tegenwoordigh geresolveert was / om te verseeckeren de eere en interest van sijne Majesteyt / en om een moderatelijck begin te maken / soo versocht hy dat aenstonts in syn handen soude willen overgeven / tot des selfs gebruyck het Casteel / dat so onrechtveerdelijk was besittende / welke civiliteyt en goetheyt verwachten soude. Dit is den inhoud van den opgemelten Brief / daer uyt blijkt hoe weynich fondement heeft het doen strijcken van de Vlagge / soo by Holmes voorgegeven werdt / te stellen als een oorsaek van dese violentie aggressien / daer soo menichte hostiliteyten voorgegaen / en het alhier in den Brief van opeysschen / onder de actien dien eygen dach voorgevallen / wert aengerdert. Welken Brief ontfangen zijnde / is daer op geantwoort / dat den selfden soude overseynden na de Mina, om ordre daer op te bekomen / doch dat sy het Fort niet kosten overgeven. Daer op ten tweeden mael gesonden zijnde met persuasie / soo in vrientschap de Fortresse overgaven / dat wel souden werden getracteert / of anders dat dien nacht souden werden bestormt / soo eenen schoot schooten / dat alle soude doot slaen / daer op gheantwoort is wederom / dat sulcks geen krijghs gebruyck en was / dat sy haer souden defenderen / als oock gedaen hebben / waer op het Fort beschooten is geworden / vervolgens bevochten / en geforceert tot overgeven. Wat aengaet dat den Persoon van Capiteyn Vroom opgeeyscht soude zijn / daer en is niet aen; en al geweygert zijnde / soude daer aen niet misdaen wesen.

Seyt verders / passerende voorts na de Goutkust (soo als die genoemt wert) heeft gevonden dat men aldaer niet alleenigh belet hadde de Negotie (waer van voor sijn vertreck uyt Engelant al was gheklaeght) maer dat den Directeur Generael Valckenburgh 't selfde empeschement noch continueerden, dat hy hadde doen publiceren een Declaratie, waer van hier voren was gesproken, daer in pretendeert dese gantsche Kust en de commercie van dien uytsluytende, &c. Alle het voorgaende wert niet gevonden in 't rapport van Holmes, maer by den Heere Envoyé alhier soo ingevoecht / om des selfs Holmes actien te justificeren / op de klachten hier te Lande by hem voort gebracht / met wat fundament / is genoech uyt het gene dienaengaende wert gevonden gededuceert / af te nemen.

Seyt wijders / dat van de Naturellen de gantsche Kust langs geinformeert was, dat den geseyden Valckenburgh op elck Hooft van de Engelsche gestelt hadde een Bendijs Gout, en meer so van hooger qualiteyt waren. Waer op dient / wat daer van soude mogen zijn / is in 't minste aen de Compagnie geen kennisse / en wert gelooft het selfde so wel als dat van den Coningh van Fantijn / daer van meermaels is gesproken / versiert te zijn / en soude oock als sulcks al was / niet soo seer strijden tegens alle redelickheydt / dat na soo veel hostile actien gepleecht door Holmes en de sijne / in 't nemen van Schepen / Forten en Landen / en dat noch verder was ondernemende / sy niet anders konnen werden geconsidereert als openbare Vyanden / aen de welcke het recht der Volckeren toe laet by retorsie wederom afbreuck te doen / en deselve om het leven te brengen / door Soldaten by maentlijcke soldye daer toe gehuyrt / of door premien daer toe gemoedicht.

8. Daer op komende voor 't Casteel del Mina, om te abboucheren met den geseyden Valckenburgh, hadde hy gevonden dat den Capiteyn Cubit, Commandant over een Esquadre schepen van de Royale Compagnie, aen hem ten selven eynde geschreven hadde, namentlik om te leven en traffiqueren als Vrienden, maer dat hy t'eenemael sijn ooren hadde gestopt.

Wat

Wat een fraey leven en traffiqueren als Vrienden / by Holmes en Cubit en de haren gesocht is gewerden, blijkt uyt het vorige genarreerde / en wert in 't origineel rapport van Holmes veel meer gevonden / als hier by den Heer Envoyé wert verhaelt / en namentlick dat den Generael Valckenborgh soude geschreven hebben / dat hy hem ongequalificeert vondt te handelen over de gepretendeerde schade en aen adjustement van de Negotie voor het toekomende / gelijck oock in der daet waer was / dewijle 't selfde in Europa tusschen wederzijds Superieuren af te handelen stondt / en daer over oock aldaer handelingen aengestelt waren. Zijnde hem wel aenbevoolen het recht van sijn Meesters voor te staen / met protesten en andere ligitime middelen / maer geen last ofte Procuratie vorder hebbende / gelijck oock Holmes en de sijne daer over niet en kosten gelast ofte geinstrueert zijn / dan voor so veel die mocht authoriseren sijne geweldadigheden. Om dan vorders te verhalen 't gene van de Proceduyren van Holmes hier omtrent is voorgekomen / soo is hy Holmes met de sijne / na 't nemen van de Schepen en het occuperen van Tacorary op den 21 April 1664. breeder voren geroert / den 23 daer aen gekomen voor de Reede van del Mina, met syn gantsche macht / sterck elf Schepen / daer onder twee Koninghs Schepen / de selfde Reede heeft beset / ende gheeracht te nemen de Schepen van de Compagnie die aldaer lagen: maer alsoo die in goede versekeringe onder 't Casteel zijn gekort / en sy geen apparentie en sagen om die Fortresse / als haer te sterck / en daer wel op haer hoede zijnde / te vermeesteren / hebben het gewent na Cabo Corso, latende de Reede van del Mina beset met drie Schepen en een Brander / seer braverende op haer te voren gekregen victorie en conquesten / en voornementlijck over het nemen van soo veel Schepen / en daer onder boven al 't Schip Walcheren, met alle syne inladinge voor Abene ghenomen / zijnde dit een capitael Schip / en voorgevende dat sy hoopten in 't kort haren Standaert oock te planten op 't Casteel del Mina, dat de geheele Kuste van Africa hun toequam uyt gifte van den Koning van Portugael / dat sy uyt Engelant een secours verwachtende waren van noch elf capitale Schepen / en souden dan alles onder hun gewelt brengen.

Seyt vorders / om welcke oorsaecke, ende om dat seeckere tijdinge bequamen, dat de Nederlandtsche het Fort op Cabo Corso wederom vermeestert hadden, is hy derwaerts getogen om te sien of met den Gouverneur aldaer soude konnen overkomen op eenigh Reglement tusschen de Natien, hebbende de minste intentie om te exerceren eenige hostiliteyt, of offentie te geven. Wat van syn intentie is geweest / is uyt alle het voorgaende genoegh af te nemen / ende blyckt noch klaerder / dat sy soo dra niet voor Cabo Corso gekomen zijn / of hebben de Fortresse opgeeyscht / beschooten / ende met gewelt gedwongen tot overgifte / belettende door het beset houden van de Reede van del Mina, dat geen secours daer binnen heeft konnen werden gebracht.

Seyt verders / dat daer op, ende sonder eenige ordre des Koninghs, die verklaert noyt gehadt te hebben, geresolveert heeft dese Fortresse aen te tasten, dat van geenige ordre des Koninghs / en staet in het origineel Relaes van Holmes niet / en is hier by den Heer Envoyé soo bygevoecht / overslaende het ghene in het Relaes staet / namentlick doende een recapitulatie van alle het ghene hier vooren is verhaelt / van dat om den Coningh van Batra soude hebben opgemaeckt / willen hernemen de Forten in Gambia / den Coningh van Sestus geinciteert / den Koningh van Fantijn ghepermoveert om hem oorlogh aen te doen / dat het Fort hun originelijck toequam / ende diergelijcke / ende dat tot geen adjustement kan komen / hem ende sijn Krijghsraedt gepermoveert soude hebben dese Plaetse te occuperen.

Seyt vorders / dat ghesonden hadde om den Gouverneur van Inashangh een Engelsche Factorie om te komen na Cormantin, ende passerende langs Aga, de Nederlanders op hem

 gescho-

geschoten hadden, quetsende verscheyden van sijn Volck, den gheseyden Gouverneur tot Convoy mede gegeven, gelijck mede gedepescheert hebbende een Tamboer met een Brief naer Annamaboa, met Nederlandts Guarnisoen beset, een ghedeelte van het selfde onmenschelijck den Boode gedoodt hebben onder de Wallen van het Fort, den selfden vredelijck defigurerende, &c. Het gene dat Holmes hier van in sijn Relatie verder seght/ namentlijck dat hy dese Plaetse van Aga ofte Adia de Compagnie afgenomen heeft/ uyt reden dat de Swarten die wilde attaqueren en nemen / hy occasie soude hebben om het leven te salveren/ aen die gene die dese Plaetse soo langh onrechtveerdich beseten hadden/ dat sy refuseerden by Accoort die Plaetse over te geven / hy die met assaut hadde geemporteert/ dat hy sijne voorgenomen barmhertichept toonende/ so is beloont/ dat de Hollanders haer brengende in een Magazijn/ het Kruyt aen brant hebben gesteken/ en de Fortresse verradelijck doen springen/ soo dat veel doodt gebleven zijn/ dat de Swarten daer over geirriteert zijnde/ groote cruantez hebben bedreven. Dat voorders de Missive afgesonden door den Tambour boven geroert aen Annamaboa/ niet als vriendtschap en goede conditien was presenterende/ niet was ontfangen/ dat daer op hoewel met groote moeyte de selfde Plaetse van Annamaboa hadde geoccupeert. Het is voorwaer een wonderlijcke specie van barmhertichept / een Plaetse met gewelt en stormenderhant in te nemen/ om het leven te bewaren van de gene / die de selfde volgens eer ende eedt verobligeert zijn te defenderen. Maer dit werdt daerom hier soo voorgegeven / om misschien te verschoonen de grouwelijcke en Barbarische wreetheyt aen de Nederlanders aldaer gepleecht. Dit isser van/ dat naer by de Engelschen Cabo Corso was verovert/ sy haer desseyn hebben beginnen te maken / om beyde de Plaetsen Adia en Annamaboa mede in haer gewelt te kryghen/ 't welck sy aldus hebben aengeleecht/ dat sy den Brasso/ en de Cabosseros van Fantijn hebben getracht om te koopen/ en daer toe door haer Gesanten doen presenteren een beurse met hondert bendijs Gout/ om dat sy souden willen toestaen/ dat sy beyde de Plaetsen Adia en Annamaboa souden mogen attaqueren en occuperen / daer van op den 20 Mey 1664. van de selfde Plaetsen advertentie krygende/ hebben sy op haer versekeringe begonnen te dencken. En onderrecht zijn ghewerden/ dat door eenighe gisten ghesonden van den Agent Selwin, verscheyden Cabosseros waren omgekocht/ doch dat den Brasso sulcx niet en wilde toelaten. Den 23 daer aen is noch een naerdere besendinge en presentatie ten voorsz fine op Fantijn gedaen door de Engelschen/ en daer over onder den Cabosseros onderlingh/ en Brasso eenige differenten zijn ontstaen/ die eenighe daghen gheduert hebben/ sonder dat den Brasso is konnen werden gedispoueert tegens de Nederlanders.

De Engelschen siende geen Meester van dese Plaetsen te konnen werden/ teghens wil vande Naturellen/ hebben op den tweeden Juny een Nederlants genomen Fluytschip / genaemt het Groeninger Wapen, gebracht dicht onder de Brandingh van Adia, de stengen van dien afnemende/ daer op stellende het ghenomen Volck daer onder vier Engelsche Matrosen/ van meeninge eenich zwaer geschut daer op te brengen om Adia te beschieten; doch heeft de ongestuymigheydt van de Zee sulcx niet willen toelaten/ hebben 's anderen daeghs het geseyde Vaertuych van syn Kabels en Anckers berooft/ latende 't selfde op een Paerde lijn aen een ysere stuck leggen dryven / en de Gevangens daer op sonder Boot / op dat niet en souden konnen ontvluchten. De questie onder de Caboseros noch durende/ en d'Engelsen met hare sollicitatien als voren noch aenhoudende/ soo is in de Fortresse tydinghe ghekomen/ dat de Caboseros den Brasso hadden afgeset/ die seyden hem dat over te komen / om dat de Nederlanders socht te maintineren/ dat hy syn revenge wel weder soude krygen / liet versoecken eenighe Ammunitie van oorloge / en vorder onder de Naturellen daer over groote tumulte ontstaen zijnde/

hebben

hebben de Engelschen aen hare Schepen/ die so op de Reede voor Adia als Cabo Corso lagen/ daer van advertentie gegeven/ daer op den elfden Junij 1664. de gantsche macht der Engelsche van Cabo Corso voor Adia gekomen is/ 't selfde naeuw besettende/ gelijck op den eygen dagh/ omtrent twee uyren naer de middagh/ aen het gesepde Fort gekomen is een Tambour/ exhiberende eenen open Brief/ by den welcken den Agent Selwin en Ioseph Cubit waren opgeschende beyde Adia en Annamaboa. Daer op geantwoort is/ dat dese twee Plaetsen gepretendeert werdende toe te komen de Kopale Compagnie/ in der daer behoorde aen de Ho: Mo: Heeren Staten Generael/ en der selver geoctropeerde West-Indische Compagnie/ dat daer soo niet upt koste gaen/ ende by aldien gelijck voor heenen/ als Vrienden wilden komen/ sy ooch haer als Vrienden souden bejegenen/ en ter contrarie bpandtschap plegende/ haer weder bpantlijck souden onthalen: met welcke antwoort den Tambour gekeert zijnde/ heeft den Agent Selwin met eenige gewapende geaccompagneert/ geweest tot aen het Mijnsche Voyr/ geen Musquet-schoot van het Fort/ af speculerende waer best Canon souden planten/ om daer mede de Sterckte te beschicten. 's Anderen-daeghs is de Fortresse Adia, soo door de Engelschen als Swarten geattaqueert/ beschooten en bestormt geworden/ en met force ingenomen/ en zijn die daer binnen waren/ al hoe wel quartier belooft was/ seer cruel en qualick getracteert geworden/ welck qualick tractement noch verswaert wierde/ door dien d'Engelschen soo wel als Swarten/ gout ende goet-gierich/ haer begeevende in het Pack en Handel-huys het selfde soo op-hoopten en vol proyten van plunderaers/ dat sy malkanderen selfs quamen te quetsen/ het soodanigh is by gekomen/ dat in dese confusie eenige van de Swarten haer Tonten niet wel bewarende ontrent het Krupt/ den brant daer in is geraeckt/ soo dat daer mede wel de helft van het Fort is op-gesprongen/ en over de hondert (de Engelsche seggen 60) soo Swarten als Blancken zijn omgekomen. Werdende door den Agent Selwin en de sijne uptgestropt/ dat den Onder-Commijs Hontswijck soude het Krupt aen brandt gesteecken hebben/ het welck of wel by hem geloochent/ en getracht wierde anders aen te wijsen/ echter de gemoederen sodanig irriteerde/ dat verscheyden seer wreedelijk daer over gemassacreert zijn geworden/ selfs met af-snijden van neus en oozen/ en levendig af-klappen van het hooft. Dese Plaets dan dus over gegaen zijnde/ de Engelsche sanderen daeghs haer macht/ preparerende om voor Annamaboa te gaen/ sonden sy derwaerts den 14 Junij een Tambour met een Geschrift/ die van de Mijnsche ende andere Negros niet wel getracteert worende/ is echter upt hun handen geraeckt/ nae dat sy hem wat geslagen hadden/ naeckt uptgeplundert/ sijn Tsommel en Geschrift ontnomen/ hem dreygende het hooft af te slaen; dit alles echter sonde toe doen van die van de Fortresse. Op den 15 Junij heeft men eerst begonnen de Fortresse te beschieten/ soo met Musquetten als Canon daer voor geplant/ en over en weder seer veel schade gedaen zijnde en verscheyden doodt gebleven/ is dese Fortresse op den 19 daer aen by accoort over gegeven.

Op dese maniere zijn alle de Fortressen langs de Kuste van Africa geattaqueert ende ingenomen/ en souden mede del Mina sonder twijffel wech genomen hebben/ by aldien van sulcke facile occupatie was geweest of soo de macht derwaerts gedestineert onder Prins Robbert niet en ware opgehouden/ en gediverteert/ dat d'equipagie toe-gestelt/ en andere voorsieninge mede by den Staet by de handt genomen/ die alle het geene voren is verhaelt/ gelijck het selfde upt de relatie en verklaringe daer van overgelevert/ in oprechtigheyt is geextraheert/ wel wil overwegen/ en confereren met het geene by den Heers Envoye wert voort gebracht upt de relatie van den meer gesepden Holmes, sal met geen minder verwondering als indignatie bevat werden/ over het geen so impudentelijck om de Werelt te imponeren voort gebracht. Waer mede wy de saech van Holmes sullen verlaten/ en overgaen tot het verdere.

Voy-

Voorders komt hy Heer Envoye tot den uytleegh van den sin van het 14 Artieul van het lest geslooten Tractaet, en breeckt (gelijck men segt) veel woorden den hals / sonder dat toucheert daer het eygentlijck op aen komt / te weten of ergens in dit Artijckel een eenige clausule gevonden wordt / die inbindt de natuyrlijcke facultept, om gewelt met gewelt te wederstaen.

g:58 Ten anderen / of het straffen van de beledigers alleenigh relatif is tot de justitie van des selfs Souverain. Wat aengaet het eerste / vermeenen soo evident aengewesen te zijn in haer Ho: Mo: gedenckeerde van den 31 October / dat daer niet by te doen is / en het voorgaende soodanigh geadstrueert in de Remarques / dat daer niet tegen te seggen en valt. En by aldien men de handt niet wil moetwilligh voor de oogen houden / om dus doende blint te zijn / so sal men bevinden dat in dit Artijckel drie dingen gesegt werden; het eerste / dat by transgressie van pemants Subjecten tegens dit Tractaet / daer om de weede van de Natien niet sal gebrooken werden; het tweede / dat alleenigh gestraft sullen werden die misdaen sullen hebben, en niemant anders; ten derden / dat recht sal gedaen werden binnen twaelf of achtthien maenden respective. Nu over de interpretatie van het eerste en derde / en weet niet dat eenige dispute is / maer het tweede sustineert den Heer Envoye anner te zijn het derde / dat is doen van justitie / en vermeent dat het woort straffen / moet verstaen worden door de Justitie van den Souverain van de beledigers / daer ter contrarie door de taxative clausule niemant anders, geinfereert wordt het woordt straffen / niet te konnen specteren tot de justitie van den Souverain der beledigers / vermits niet en kan werden geemagineert het straffen / in sulcken geval te konnen gaen buyten de Persoonen der beledigers / daer ter contrarie den Souverain van de beledigde / recht heeft sijn satisfactie te soecken by repressaille / Oorloge / en dergelijcke / ook tegens andere als de beledigers. Nu moet den Heer Envoye bewysen / hoe het mogelijk soude konnen zijn / of konnen werden geimagineert / dat de justitie van den Souverain der beledigers buyten de beledigers selfs / yemant anders souden konnen straffen / 't welk hy Heer Envoye niet eens tracht aen te wijsen / daer ter contrarie aengewesen word / hoe volgens het recht der Volckeren boven de beledigers noch peniant anders gestraft kan werden van den Souverain der beledigde / het welk hy Heer Envoye nergens tegen spreeckt. Wat aengaet het derde / van te moeten justitie doen [illegible] over al gesprooken / wat en waer toe den Souverain van de beledigde verobligeert is / namentlick binnen 12 of 18 maenden respectivelijck justitie te moeten doen / ende by gebreck van de beledigde binnen dien tijt te konnen machtigh werden / hem vpant te verklaren. Het is voorwaer een afgrijselijcke interpretatie / den loop van den tijt van 12 of of 18 Maenden te appliceren tot faveur van den misdadigers die geen faveur of protectie en konnen meriteren by d'een of d'andere sijde / daer ter contrarie gelijk den rechten sin van dit Artijckel mede brenght den laps van den voorgeroerden tydt gegonnen wert in faveur van den Souverain des beledigers van wien de justitie versocht wert / om niet te konnen werden beschuldigt voor dien tijt overstreecken is / van geen justitie geadministreert te hebben / so dat alle het geene gevonden wert raeckende het administreren van justitie ter neder gestelt te zijn / sijn relatie neemt tot het geene den Souverain / waer van de justitie versocht wert / te doen heeft / sonder dat die justitie versoeckt ergens in het gene het natuyrlijke recht der Volckeren hem is gevende / bevonden wert te worden de handen gebonden / voorder dan dat hy sijn ressentiment niet en sal mogen extenderen buyten de beledigers selfs. Dit alles blijckt so klaerlijck uyt den Text van het meer geroerde 14 Artijckel / en wert wijders in de opgeroerde justificatie van den 30 October / mitsgaders in de Remarques so dupdelijck aengewesen en bertoont over een te komen / met de practijcke die de Engelse hier selfs ontrent hebben willen gebruyken /

ken/ so dat niemant als de Heer Envoye capabel is dit tegen te spreecken/ sulcx alhier gerefereert wert tot het geene aldaer wert voort gebracht.

Op het geene segt dat des misdoenders Persoonen en goet/ naer het verloop van de 12 of 18 maenden en eerder niet, soude aenspreeckelijck wesen; dient geremarqueert/ hoe hy Heer Envoye niet alleenigh sich weet te behelpen met het truncqueren van passagien/ maer alhier met een manifeste falsiteyt by voegt de woorden eerder niet, die in het Tractaet niet en werden gevonden/ en by gevolg een seer absurden sin zijn makende/ dewijl den tijt van de respective 12 of 18 maenden werdt geposeert/ binnen de welcke den Souverain aen wien geklaecht werdt/ gehouden is te doen erlangen recht en justitie sonder dien tijt te mogen laten escouleren/ en die verloopen zijnde/ gehouden den Misdadiger oock voor vyandt te verklaren/ en te persecuteren nevens den Souverain van de geledeerde/ maer dat hy eerder niet justitie soude mogen doen/ of den Misdadiger straffen en vervolgen/ is een groote absurditeyt. Pag:59

Al wat onder het Pavilioen en de Vlagge van den Staet geschiet, (seydt hy Heer Envoye) zijn niet de actien van den Staet, als blijckt uyt het nemen van den Charles, door Enno Doedes Sterr, met de Chaloup door Bancker genomen; Wat van den Charles ende van dese Chaloupe is/ is boven meer aengheroert/ ende konnen het selfde gheconfereert met de actien van Holmes, in het nemen van Forten/ Plaetsen ende Steden/ in het minste geen ghelijckenisse zijn. Ende en wert niet gevonden dat de Heeren Gedeputeerden in de Remarques seggen/ dat het gene onder de Pavillioen van den Coning geschiet/ opgenomen werdt voor des selfs actien/ maer segghen dat het protegeren van vyandtlijcke aggressien ende hostile attaquen van Forten/ Steden ende Plaetsen/ gedaen door Vlooten tot koste van Sijne Majesteyt toegerust/ gecommandeert door des selfs Officieren/ een vehemente presumptie suppediteert/ soo geen volkomen bewys/ van dat soodanige actien op voorige ordre/ ofte ten minsten met des selfs kennisse ende voorweten uytgewerckt werden. Waer op/ ende het ghene vorders gevonden werdt in de Remarques desen aengaende aengeroert/ hy Heer Envoyé niet en is replicerende. Pag:60

Maer seyt hy Heer Envoyé op het gene voorgeworpen wort/ dat sulcke interpretatie als by hem werdt gegeven aen dit Articul/ meer patrocineert die violentien die men pretendeert te willen beletten/ daer is noch yets tusschen beyden, te weten het vervolgh in Justitie ende straffe te infligeren naer de respective twaelf of achtien Maenden by het Tractaet vermeldt: Maer daer teghen is boven aengheroert/ dat den loop van dien tijdt tot het doen van de justitie niet kan gheconsidereert werden in faveur van een Misdadiger/ vermidts te ghelijck met de misdaedt door het natuyrlick recht uyt malefitie aen de beledighde verbonden werdt/ ende aldus den misdadigher een patrocinium soude kryghen van soo langen tijdt/ het welcke in de ghedachten niet en kan ghekomen zijn van de Contractanten: maer wel dat dien tijdt soude werden vergunt tot doen van justitie aen die ghene daer gheklaeght wierde. Pag:61

Maer seght hy Heer Envoyé/ de Hoven van Justitie die een Crimineel beschermen van force ende tumulte, die patrocineren de misdaedt niet. Wy willen gaerne bekennen/ dat Holmes met de syne/ wesende in Engelandt binnen de Territorien van den Koningh/ daer sijne Majesteyts Hoven van Justitie haer macht ende jurisdictie te konnen exerceren over des selfs Persoonen ende goederen/ voor soo veel die onder haer gewelt zijn/ het seer absurd soude zijn/ dat de beledichde met force hem soude vervolgen/ dewyle het natuyrlick recht sodanigen macht aen de beledichde niet en geeft/ verder niet dan een wettich vervolch in Rechten; maer so wanneer Holmes en de sijne/ buyten het Territoir van den Koning sijn Meester quam te misdoen/ ende dat tot desen Staet specterende Plaetsen. Als by voorbeelt/ het Fort Rammekens in Zeelandt, quam te beschieten/ ende te bevechten/ ende te veroveren/

ende

en voort ging op Vlissingen, en soo voort / soude men dan van dese syde a bras Croisez dat moeten aensien / de Konings justitie twaelf Maenden afwachten / en laten dien Gewelddenaer al voort gaen / tot dat hy alle de Plaetsen in Zeelandt, ook den Briele, &c. naer sijn fantasie hadde ingenomen. Voorwaer sulcke absurde opinie sal geen patronie vinden dan by den Heere Envoye, op de interpretatie van het voorgestelde 14 Articul van het Tractaet. Maer ter contrarie sal desen Staet wel bevroedt zijn desen Holmes en de sijne tegen te staen defenderende de geattaqueerde Plaetsen niet alleenig / maer ook rempoerende het Fort Rammekens, en andere soo meer genomen zijn / dit uyt reden dat by het Tractaet niet en wordt bevonden benomen te zijn aen den beledigde de natuyrlijcke faculteyt van gewelt met gewelt te weerstaen / en het sijne uyt handen van de Gewelddenaers te recouvreren. Daer is geenige reden van diversiteyt / ten aensien van de Plaetsen op de Kust van Africa / dan dat die wat verder af-gelegen zijn / dat geene veranderinge in het recht kan maecken.

62 Op het geene voorgewoepen wert / dat hy Heer Envoye selfs by sijne Memorie van den 13 February 1664. stelt niet vreemt te zijn dat men tracht met gewelt te hernemen het geene met gewelt ende t'onrecht genomen was.

Dat hare Ho: Mo: aen den Koning geschreven hadden, en geklaegt over een Schip genomen van de West-Indische Compagnie, genoemt het Wapen van Amsterdam, dat het was een Schip Engelsche toe-behoorende, te vooren genoemt Marchands delight, en van Douvres gevaren onder een Engelsch Capiteyn Boner, en by die van de West-Indische Compagnie genomen, daer op als noch geen satisfactie gedaen en was, en dat daer op hadde de vryheyt genomen van hare Ho: Mo: te informeren, dat het so vremt niet en was, of so odieux, als men getracht hadde voor te stellen, te weten dat d'Engelsche souden hebben een Hollands Schip genomen, maer alleenig dat sy machtig waren geworden, weder te nemen een Engelsch Schip; 't welck door macht haer luyden was ontweldight, om daer mede te excuseren *a tanto*. Wat aengaet de saecke selfs / daer van is hier vooren breeder gesproocken / en geseght wat van dit Schip genoemt de Marchands delight of Koopmans playsier mach wesen / en geen Engelsch maer wel een Nederlants Schip / tot Amsterdam gequipeert te zijn / ende de Eygenaers aldaer woonende / in Guinea aengehaelt / en aldaer geconfisqueert / uyt krachte van 't Octroy der West-Indische Compagnie en Placaten van dese Landen / op de Vaert en Equipagie van hier op die Gewesten. Nu is dit Schip genomen by eenen openbaren Zee-rover genaemt Dowman, met dobbele Commissie varende / Engelsche en Portugysche / en in de Virginie opgebracht / en aldaer gereclameert / op fondament dat volgende het 12 Artyckel van het Tractaet / geen Engelschen mochten rooven op Commissie van vreemden / en dat volgende het elfde Artyckel dit Schip most werden gerestitueert aen den Eygenaers Reclamanten / daer noch by quam / dat met het intrecken van de Commissie door den Koning van Portugael / en het Tractaet met den Koning en haer Ho: Mo: gesloten / desen Dowman op dese ingetrocken Commissie rovende / gehouden moeste werden voor een openbaren Zee-rover / die selfs in Rechten niet behoorde te werden gehoort / maer andere ten exempel rigoureuselyck daer over gestraft / en over dese allegatien zijn rechtelijck Proceduyren gevallen / en is dit Schip gereclameert tot Jemstoen in de Virginia / en gesustineert by desen Robbert Dowman, Capiteyn op de Mary Fregat tot Londen, op een Portugysche Commissie wel genomen te zijn in de maent Junij 1663. ende verklaert onder sijn hant-teycken van den 7. Sept. 1663. het selve op de voorsz. Portugysche Commissie te zijn genomen / gelijck breeder noch by de Proceduyren in Virginia gehouden te sien zijn. Tijnde het geene den Heer Envoye hier by sijne Memorie allegeert naderhandt gefileert en opgeraept / als men niet het eerste niet door mocht / ende geseght dit een genomen Engelsch Schip te zijn /

genoemt

genoemt geweest zynde de Marchands delight. Nu het differeert daer over / voor soo veel als het eerste nemen aengaet / als zynde de saeck notoirlick voor date van het slupten van het Tractaet voorgevallen / was onder de gereguleerde pretensien / ende midts dien oock by den Heere Envoyè gebracht op de Lyste van pretensien / ende kosten volgens den teneur van het Tractaet daer over anders niet werden gedaen / als afgewacht de determinatie van wederzydts te stellen Commissarisen : Maer aen de syde van de Engelsche / sy dit Schip met gewelt nemende / justificeert den Heer Envoyè dese actie / op dese by het Tractaet gereguleerde pretensie / ende seydt wel uytdruckelijck, dat het niet vreemt en is met gewelt weder te hernemen, het geene men met gewelt ende ongelijck genomen hadde. Ende is seer wel by de Heeren Gedeputeerden van hare Ho: Mo : gerenargueert / dat by Heere Envoye sonder groote beschaemthept niet tegen spreecken en kan / een maxime ende practijcque omtrent de interpretatie ende het verstant van het 14 Artijckel van het Tractaet / daer van by Heer Envoyè by andere gelegenthepdt geen swarighepdt en maeckt sich van te dienen / ende vermeenen wy desen regel soo vast te gaen / ende dit argument van de Heeren Gedeputeerden soo convincant geweest te zyn / te weten dat men sulcken recht moet erkennen / als men tegens een ander is gebruyckende dat niet en konnen sien daer pets tegen kan gesegt werden : En dien volgende dat men gewelt tegens gewelt gebruyckt / in sulcke manieren als meermaels is voor gestelt / niet te strijden tegens het verstant van het 14 Artijckel van het Tractaet / door dien den Heere Envoyè selfs by de opgeroerde Memorie die maxime vast stelt / als niet tegens het Tractaet strijdig zynde / het welck te onthennen by Heer Envoyè / hoe seer by oock sich alhier verlegen vindt / niet derft bestaen / maer tracht sijne woorden van sijne Memorie te detorqueren / als boven is verhaelt / ende aldus een schijn te geven / dat sulcks by hem nopt en soude zyn voor gebracht / ofte gesegt / voorwaer met geen minder onbeschaemthept als onwaerhept / dewijle daer over kan werden geconvinceert met de exhibitie van sijn eygen originele Memorie / gelijck hier onder Num. 10. mede gaet / daer by wel klaerlijck blijckt, dat by vast stelt de maxime van gewelt met gewelt te wederstaen / ende te mogen hernemen met gewelt / dat met gewelt ende injustitie genomen was / ende niet dat het maer soude zijn gesegt om te excuseren à tanto.

Wat kan men nu (segt by Heer Envoyè) voort brengen tot justificatie van het af-sen- Pag. 63
den van van Kampen ende de Ruyter naer Guinea, boven het geene breeder in de justificatie van den 31 October 1664 ende wyders soo alhier / als in de Remarques woordt gebonden / dese maxime van den Heer Envoyè selfs voor gestelt / te mogen met gewelt hernemen / het geene met gewelt ende t'onrecht genomen was / ende sulcks wederom op Holmes ende de sijne hernemen de Fortresse aen Cabo Verde, die by met gewelt ende injustitie hadt genomen.

Het is seer te verwonderen / dat by Heer Envoyé hier vooren tot justificatie van de vpandtlycke attaques van Holmes, ende het in-nemen van Cabo Verde, by brengt / dat by daer eenigh ongelijck ontfangen heeft / sonder daer over te klagen / ende den tijdt van twaelf Maenden te waehten tot reparatie / selfs met gewelt daer van revenge neemt / ende sulcks van de Engelsche sijde gedaen / als niet strijdigh tegens het Tractaet voor gestelt werdt; daer het eygen van de andere sijde gedaen / dateliick is contravenieren het Tractaet.

Maer (segt by Heer Envoyè) de Instructie van van Kampen was niet alleenigh tot defensie van Plaetsen ende Schepen, maer oock om op het lijf te vallen de Subiecten van sijne Majesteyt, de geene die men pretendeerde quaet gedaen te hebben, niet alleenig om

lich te werpen op Holmes, maer ook alle andere, evenwel met een dobbelsinnige exceptie van niemant te infesteren, ten zy die den Ingesetenen van desen Staet waren beledigende. Dat hare Ho: Mog: tot het geven van sulcke ordre bevoegt waren / ende dat den Koning van Engelandt daer over geene redenen van klachten en hadde / maer ter contrarie wel vernoegt behoorde te zijn / hebben hare Ho: Mog: by der selver justificatie van date den 31 October 1664. wel klaerlijck aengewesen / en dat sulcke was een generale ordre / die t'allen tijden de Commandeurs ende Capiteynen over de Zee-machten van desen Staet mede gegeven was / van geen Subjecten der Geallieerden ende Vrunden te infesteren / voor soo veel ende soo lange de selve desen Staet / ofte de Ingesetenen van dien niet hebben beschadigt beschadigen / of sulex poogen te doen / soo dat al het geene den Heere Envoyé alhier aen desen aengaende by brengt / genoeg gerefuteert is in de op-gemelte justificatie.

pag: 64 Maer sept hy Heer Envoye / eerst was het maer werck van particuliere tegens particuliere. Doch het af-senden van de Vloote van van Kampen voorby de Havens van Sijn Majesteyt, geconvoyeert door een Vloote onder den Lieutenant Admirael van Wassenaer, maeckten het een werck van Staet tegens Staet: Voorwaer so men wel insiet de circumstantien van dit werck / soo sal men daer anders moeten van oordeelen. Die van de Ropale Compagnie / Holmes ende andere waren vast besich met de Fortressen van desen Staet vpandtlijck te attaqueren / ende in te nemen / ende souden al voort gegaen hebben / ten waer daer tegens ordre was gestelt / ende den Koning geklaegt zijnde over dese violentie / desadvoueert de selfde / ende sept die buyten sijn last te zijn geschiet. De macht die tegen dese vpandtlijcke Aggresseurs wierdt af-gesonden / hadde last / ende heeft die ook niet geexcedeert / dan niet verder te gaen dan tegens die geene beledigers waren. Ondertusschen in Engelandt werdt noch een tweede macht gereet gemaeckt / die onder het commando van Prins Robbert, tot adsistentie van dese vpandtlijcke Aggresseurs stont af te gaen: Het secours tot tegenstant alhier gereet zijnde / pretendeert men de passagie te disputeeren / door de Vloot ende macht van den Koning geconjungeert met die van den opgemelten Prins Robbert: Echter beyde de Vlooten rencontreren malkanderen niet / tot dat ten lesten die van desen Staet / door het toe-raden van den Koning van Vranckrijck ten insichte van Vrede wert op-gelegt. Gepresupponeert nu zijnde / dat de actien van Holmes als van een particuliere koste werden angesien soude het selve wel waerschijnelijck zijn / ontrent die macht die gereet wierdt gemaeckt onder den Prince Robbert. Soude den Koning wel door sijn Vloote vermogen te protegeren de macht onder Prins Robbert, gaende tot adsistentie van de Usurpateurs / ende die van hare Ho: Mog: en soude niet bevoeght zijn te doen convoyeren die tot tegenstant van dese Geweldenaers onder van Kampen wiert af-gesonden? soo wanneer Holmes ende andere eenige Fortressen of Plaetsen vpandtlijck occuperen soo is het maer een werck van particulieren / maer soo men daer van restitutie is eysschende / soo heeft den Koning daer op pretensien / ende sustineert die hem toe te komen / ende het blijft evenwel noch al een werck van particulieren tegens particulieren. Het zijn voorwaer vreemde dingen.

Ia sept hy Heer Envoye / hadde den Staet sich daer niet mede gemengt, den Koning soude daer tegens niet gedaen hebben, ende hadde men gewacht, soude bekomen hebben justitie van den Koning, gelijck was doende in andere saecken, even hadde den Staet te hoopen van sijn Majesteyt: Wat staet op dit seggen te maecken is / blijckt uyt verscheyden actien / als het arresteren van Capiteyn Block, over de Sloep van Banckert by abuys genomen / ende het geene den Heer Envoye voor stelt in sijn meer geroerde Memorie van den 17 Februarij 1664. boven breeder aengeroert / ende andere saecken meer.

Ende

Ende voorders of het afwijsen der Schepen van belegerde Plaetsen / als is het voorval van de Schepen Hoopewel, Luypaert, Charles, Jaecques, &c. even soodanig was / als het vpandtlick attaqueren / beschieten ende in-nemen van Forten ende Plaetsen / desen Staet toe-behoorende / ende of mede het in-nemen van Cabo Corso, Tacorary, Adia, Nieuw Nederlandt, &c. op oorde van den Koning gedaen / hoft gereeckent worden voor actien van particulieren / om dat het den Heer Envoye soo maer segt.

Maer sept hy Heer Envoye / men staet hier soo op de Thesis van *mare liberum*, de vrye Zee in dese Gewesten, daer ter contrarie, elders waer sy meester zijn, het tegendeel werdt gepractiseert, getuygen een Declaratie van de Oost-Indische Compagnie in die Gewesten onlangs gepubliceert, ende noch niet gedisadvoueert van desen Staet, daer deselve pretendeert den eygendom van een geheele Zee die haer seer wijdt is uytstreckende: ten anderen / de pratijcque van de West-Indische Compagnie aen Cabo Blanco, op de Kuste van Africa, daer in een open Zee geen Natie wert toegelaten te vischen, sonder permissie ende beding van den thienden Visch voor haer. Zijnde aldaer weynigh jaren geleden, geconfisqueert het Schip de Luypaert, alleenigh om dat aldaer gevischt hadde. Waer op dient / dat voor soo veel het eerste aengaet / ter goeder trouwen geignoreert werdt eenige soodanige Declaratie van de Oost-Indische Compagnie haer Ho: Mog: behent te zijn / ende by aldien een soodanige was / hy Heer Envoye die wel sonde voor brengen / ende seggen van wat datum / ende over wat Zee: Tynde mede kennelijck dat soodanige Declaratie nopt by haer Ho: Mog: sonde werden geadvoueert. Ende wat het tweede aengaet / werdt ooch bupten waerheyt gesegt / dat het recht van vischen in de volle Zee / by de Compagnie aen eenige Natie van de Werelt wert gedisputeert / maer wel soo wanneer de gevangen Visch aen het Landt aldaer gebracht werdt en verkocht / gepretendeert wert haer te competeren seecker recht by de Portugijsen altijdts genooten / voor dat met macht van Wapenen op de selve Portugijsen hare Vpanden / jure belli, het selfde recht nevens de Fortressen ende Sterchten van het Landt / by de Compagnie is geoccupeert gewonden; het welck veele verscheelt van het geene den Heer Envoye alhier is seggende. Het recht van vischen in de ruyme Zee / is een peder vry / ende mach gevangen zijnde / werden vervoert waer men wil / maer gebracht werdende aen Landt / moet subject zijn / ende betalen sulcken recht ende last / als in dat Landt gevonden / ende gewoon zijn betaelt te werden / soo dat het wat anders is als een Tribupt te betalen over het bevisschen van een openbare Zee / of eenen Impost op het verkoopen ende aen Landt brengen van de selfde. En wat aengaet het Schip de Luypaert vooren geroert / wert wel gevonden op de Lijste van pretentie by den Heere Envoye overgelevert / gementioneert te werden / en in de maent October 1656. by Cabo Blanco genomen / en aen het Kasteel d'Arangenich opgebracht te zijn / doch wert nergens gevonden de oorsaeck daer van te zijn alleenich dat aldaer sonde gevischt hebben / gelijck hy Heer Envoye hier is voor-gevende. Ende willen gaerne bekennen het selfde met geen justitie te konnen over een komen.

Maer sept hy Heer Envoye / het dispuyt was niet om te passeeren door de Zee, maer te passeren met sulcken resolutie ende dessyn, ende koft aen sijn Majesteyt geen grooter affront geschieden. Hier op is genoech geantwoort / ende wert het af-senden met sulcken dessyn en oorde / genoech gejustificeert in de meer geroerde justificatie van hare Ho: Mog: van den 31 October 1664. Pag. 65

Maer sepdt hy Heer Envoye / als dese Resolutie op het af-senden van van Kampen den Koning wierde gecommuniceert, so had Sijn Majesteyt reden om te gelooven dat men de Ruyter al hadde der waerts gesonden, ende oversulcx het af-senden van van Kampen een pure grimace, om te vinden een pretext tot het equiperen van een groote Vloot t'sijner

escorte, door dien het niet noodig was dat beyde de Ruyter en van Kampen derwaerts gaen souden. Waer op dient in consideratie genomen/ dat den Heere Envoye nergens gewach en maeckt van de groote macht die in Engelandt gereet gemaeckt wierdt/ om onder den Prince Robbert naer Guinea te gaen/ tot secours, en om voort te setten de dessepnen van Holmes en de sijne/ die aldaer soodanige aggressien waren plegende/ als meer malen gesegt is/ soo dat daer uyt eerder af te nemen zijn de dobbelheyt in de Proceduyren aen de sijde van Engelandt/ en grimace die men aldaer maeckt/ van te seggen geduyrigh dat men alle de actien van Holmes desadvoueert/ ende te gelijck een groote macht onder den Prins Robbert in Engelandt gereet maeckt/ om die te secunderen. Als nu de Ruyter af-gesonden was/ om de vyandtlijcke aggressien van Holmes en anderen tegen te staen/ en dat in Engelant soodanige groote macht onder den Prince Robbert gereet lag/ om derwaert te gaen/ so was noodigh om aen de selve macht de Ruyter niet ten proye te laten/ een meerder secours/ het welcke dan is geweest/ dat onder van Kampen gereet was; so wanneer dan de Vloote onder den Prince Robbert niet vertrock uyt dese Gewesten derwaerts/ is het oock niet necessair geweest/ dat de macht onder van Kampen af ging.

Ende komt hy Heer Envoye vorders op het secreet af-senden van de Ruyter, ende dat hy meynt het hadde behooren te werden gecommuniceert, om wegh te nemen alle ombragie, want (seyt hy) den Koning kost rechtmatigh sich imagineren, dat alles was aengelegt om te werden op het onvoorsienste overvallen, even als men hadde gedaen in het begin van de leste Oorlogh tegens Engelandt. Dat men niet gehouden is geweest te communiceeren het af-senden van de Ruyter, is meermaels aengewesen/ te meer/ dewijl de Instructie en ordre van van Kampen, die de selve waren als de Ruyter hadde/ op den eygen tijdt als de Ruyter af-gesonden wierde/ hadde gecommuniceert/ daer mede/ ende de vordere Declaratien van hare Ho: Mog: tot gerust-stelling van den Koningh genoechsaem waren/ om wech te nemen alle ombragien van overvallen te werden. Maer het is verwonderens waerdigh/ dat hy Heer Envoye dese bekommernisse in comparatie brenght met het begin van den lesten oorloge tegens Engelandt: Als men over die tijden/ en beginselen van dien oorloge met den Koning naer sijne geluckige herstellinge heeft geconfereert/ en aengewesen/ met wat injustitie men als doen is bejegent gewerden/ soo heeft den Koningh gesegt/ dat men wel gerust mochte wesen/ van sulcke bejegeninge meer te ontmoeten/ dat men nu te doen soude hebben met Lieden van eeren/ Gens d'honneur, ende nu dorft men wel so onbeschaemt zijn/ ende de vuylste actien van die Usurpateurs aenroeren/ als een exempel/ tot corroboratie van een geimagineerde overval.

Het is aen al de Werelt kondigh/ met wat een circumspectie wegens hare Hoog: Mog: geprocedeert is gewerden/ om te ontgaen alle verwydering met die als doen in Engelandt de Regeeringe in handen hadden/ selfs oock tot opspraeck ende blame van veele/ daer ter contrarie die van de voorsz. Regeeringe als doen/ den overvloet van de redelijckheyt en complaisance van hare Ho: Mog: misbruyckende/ tot voetsel van hare opgeblasentheyt/ in alle manieren de openbare rupture hebben aengeset/ niet alleen met het bevechten/ nemen ende op-brengen van Schepen/ maer selfs met eerst te aggresseren ende beschieten de Vloote van desen Staet/ onderwijlen den Heere Lieutenant Admirael Tromp, die sich in defensie stellende/ noch geaccuseert wierde eerste Aggresseur te zijn/ met hoe weynigh waerheydt is een yeder genoegh bekent/ oock aen den Koning en die van de tegenwoordige Regeeringe. Soo dat het geene hier voort gebracht wert/ uyt geen andere Persoonen kan deslueren/ als die in de onrechtveerdige actien van de Regeeringe in Engelandt van dien tijdt zijn participerende/

ripierende/ende billijck althans aen den Koning van Engelandt suspect behooren te zijn.

Ende sept hy Heer Envoye voorders/ soo drae en hadde den Koning op sijn verseeckertheyt niet gelet, of het af-senden van van Kampen verdween: Het is hier vooren meermaels geseght/ dat hy Heer Envoye nopt gewach maeckt van de toe-gerustemacht onder den Prins Robbert, om te volvoeren de violente actien onder Holmes begonnen/ welcke dessynen voor-gekomen zijnde door het af-senden van de Ruyter, soo dat die macht in Engelandt verblijvende/ het onnoodigh was die onder van Kampen voorder af te senden.

Ende sept voorder hy Heer Envoye/ so men considereert de woorden van de Instructie van van Kampen, men sal bevinden dat die sich extendeert van de Maze af tot in Guinea, soo dat die so wel kost voorvallen in Europa, als op de kusten van Africa: In Africa was het voor-gevallen/ ende men was aldaer de facto vpandtlijck agerende tegens desen Staet; en by aldien de macht onder den Prince Robbert, die ten selven eynde derwaerts was gedestineert/ gelijcke violentie quam te ondernemen ook in Europa/ soo was het niet vreemt dat aen van Kampen order gegeven wierdt/ geweldt met geweldt te wederstaen.

Wydezs gaet hy Heer Envoye over tot het poinct/ dat door het af-senden van de Ruyter, de Middelantsche Zee ten proye van de Barbaren verlaten is gewerden; daer op by de Remarques is geseght gewerden/ dat geen Tractaet of handelinge daer over en was tusschen den Koning van Engelant en haer Ho: Mo: gesloten. Ten anderen/ dat twee maels by den Engelschen getracteert is geworden met de Barbaren/ sonder inclusie van desen Staet/ende selfs op die tijt als de Ruyter noch in de Middelantsche Zee was/ de tweede handelingen gesloten/ met uytsluytinge van haer Ho: Mo: de selve/ ende de gantsche Christenheyt abandonnerende. Ten derden/ dat de Engelsche hare aenslagen soodanich hebben aengestelt/ dat in andere Gewesten van de Werelt meerder schaden deden aen desen Staet/ en den Ingesetenen van dien/ als de Barbaren kosten toe brengen/ werwaerts dan heeft moeten werden gedetourneert die macht die oorgenelijck was gedestineert tot af-breuck van de gemeene Vpanden der Christenheyt. Pag. 6

Tot het eerste brengt hy Heer Envoye by/ dat hare Ho: Mog: den Koning van Engelant souden genoodigt hebben, om mede een Vloot derwaerts te senden, dat van intentie waren de hare daer soo lange te laten verblyven, tot dat de Barbaren gedempt, en dese Zee van de Pyraten gesuyvert soude zijn. Dat wegens den Koningh geaccepteert soude wesen dit conviement, ende dat mede derwaerts aen sondt een Vloote onder den Ridder Lawson tegens de Barbaren, welcke ageren souden met die van desen Staet in alle goede intelligentie, en hoeft men dit niet gedaen, sepdt hy Heer Envoye/ tot het vertreck van de Ruyter toe? ende noch wil men seggen datter geen beloften souden zijn? Dat met de voor verhaelde declaratie ofte noodigen van haer Ho: Mog: soodanigen obligatie niet en is gecontrahеert/ als den Heer Envoye wil infereren/ is seer licht aen te wysen/ dewijle gelijcke declaratie en noodiging is gedaen aen verschepde Princen en Staten/ voornementlijck mede aen de Koningen van Vranckrijck ende Hispagnien/ met verder versoeck van hulpe en adsistentie tot soodanigen salutair oog-merck/ en gebruyck van de Havenen ende verdere commoditeyten van hare Rijcken/ des de selve ook hebben geaccordeert ende effective gepresteert/ maer geen van allen en metieren daer upt eenich recht ofte obligatie op pare Ho: Mog: soodanich dat sy hare Vloote ende Zee-machten niet en souden vermogen te revoceren/ of elders te gebruycken/ in het minste niet/ ende brengen soodanige declaratien en uyt-

noodigingen / soo daer geen formele Tractaten op en volgen / niet anders mede als een bekent-makinge van de intentie als hare Ho: Mo: hebben gehad/sonder eenige verbinteniſſe : gelijck ook den Koningh van Engelandt van ſijne ſijde niet voor brengt / dat eenige verbinteniſſe hoſt op volgen / dewijle niet anders en ſegt / dan dat mede een Vloot derwaerts ſouden ſenden / die ſoude ageeren met die van deſen Staet in alle goede intelligentie / het geene niet anders en is / dan het welcke goede nabuyrſchap ende correſpondentie mede bracht / te meer / dewijl de Barbaren niet minder den Engelſchen dpantijk waren tracterende / als den Ingeſetenen van deſen Staet en andere Chriſtenen / daer de opgemelte Koningen van Brancrijck ende Hiſpagien wel wat meer toe bracht / namentlijck 't gebruyck van hare Havenen / Timmerpen / als anderſints / ſoo dat in het minſte ſoodanige obligatie als hy Heer Endope ſuſtineert / gemetieert kan worden upt de opgeroerde invitatie : Ende by aldien al eenichſints eenige daer upt hoſte werden getrocken / als neen / ſoo quam die te verballen voor het maecken van de Vreede met de Barbaren voor den Engelſchen / ſonder van deſen Staet eenich gewach te maecken veel min die te includeren / ende ſulex hare Ho: Mo: mitsgaders de gantſche Chriſtenheyt abandonnerende. Wy willen niet ſeggen dat de Engelſchen niet ſouden vermogen hebben de Vreede met de Barbaren te ſlupten / maer wy vermeenen ook dat ſy niet en konnen klagen / dat haer Ho: Mo: volgens haer recht haer Vloote employerende daer ſy oorſaecken meerder noot te zijn / die niet verder deden blijven ende ageren tegens de Barbaren / met de Engelſchen hadden getracteert ende effective geſlooten een Vreede / ſelfs ſonder incluſie ofte eenige interventie van deſen Staet.

g:67 Maer ſegt hy Heer Endope / daer was in de acceptatie geen obligatie om den anderen te moeten includeren, maer alleenig dat ſouden leven in goede intelligentie : Daer werdt nergens geſegt / dat de Engelſche verobligeert ſouden zijn geweeſt geen Vreede te maken / ſonder te includeren deſen Staet / al hoe wel hare Ho: Mo: tot ſoodanigen reciproque obligatie ouvertures hadden laten doen / maer daer wordt geurgeert en geſegt / dat de Engelſchen de Vreede met de Barbaren voor upt en afſonderlijck geſlooten hebbende / en aldus deſen Staet nevens de gantſche Chriſtenheyt abandonnerende / niet en konnen klagen / of voor werpen / dat de macht van hare Ho: Mog: niet en blijft ageren tegens de ſelve Barbaren / ende dat het geweldig abſurt is / een ander te objicieren het geene daer aen men ſelfs ſchuldigh is.

Maer ſegt hy Heer Endope / de Ruyter quiterende de partye, ende wegh gaende, wat middel om verder met hem te correſponderen, ende wat blame voor Sijn Majeſteyt, dat den Commandeur van ſijne Vloot voor de tweede mael gehandelt heeft, ſonder daer in te comprehenderen ofte te adverteren deſen Staet. Wat andere Princen van Europa betrof, Sijn Majeſteyt had met de ſelve geen verbinteniſſe raeckende deſe ſaeck. Dit wert aldus voort gebracht / als of het Tractaet tuſſchen de Engelſche en de Barbaren voor de tweede mael geſlooten was / om het vertreck van den Vice-Admirael de Ruyter, daer het wereldt-kondig is / dat Lawſon gehandelt en geſloten hadde / ſoo wanneer de Ruyter voor deſ ſelfs vertreck den ſelven Lawſon op de Kuſte van Hiſpaignen in 't ſelfde port rencontreerde: ende is dit ook niet voort gebracht / om te abſtrueren dat de Engelſche niet en ſouden mogen handelen ende ſlupten eenigh Tractaet met de Barbaren / maer ten dien fine om aen te wijſen de incongruitent die reſideert in het ſeggen van den Heer Endope van dat met het affenden van de Ruyter naer Guinea / ſonder communicatie daer van te geven aen den Koning van Engelandt / de Middelantſche Zee voor de Barbaren geabandonneert ſoude zijn / daer ſelfs de Engelſche even te vooren een Tractaet geſlooten hadden met de Barbaren / ſonder daer van communi-

catie

nicatie aen desen Staet te geven / veel min die te includeren. Zijnde over sulcx een vreemde saecke / dat men hare Ho: Mog: wil voorwerpen het geene dat men selfs ten selven tijden of even te vooren was doende / te weten de gantsche Christenheyt te abandonneren ten proye van de Barbaren.

Wyders segt hy Heer Envoye / hare Ho: Mog: hebben den Koning eerst genoodigt tot het dempen der Corsairen, dat om Sijn Majesteyt te ontnemen alle bedencken ende ombragie van dese Vloot te konnen elders te werden gediverteert, en onder dien schijn seeker te konnen werden ter schuyls naer Guinea gesonden. Dit werdt wederom by hem Heer Envoye so voor gestelt / als of selfs voor dat de Vloote onder de Ruyter naer de Middelantse Zee af-gesonden wiert secretelijck / de intentie soude geweest zijn om die naer Guinea te senden / gelijck of hare Ho: Mo: verklaring en noodingh boven geroert had gesteeken vol bedrogh / daer al de werelt kennelijck is / haer Ho: Mog: op dien tijdt in gedachten niet gekomen kan zijn de Ruyter naer Guinea te senden / door dien niet te roden was dat naderhandt desen Staet aldaer soude werden vyandlijck geattaqueert / maer als lange naer dat de Ruyter in de Middelantsche Zee was gearriveert / ende ageerde tegens de Corsaires en dat in een ander Gewest / te weten op de Kuste van Africa in Guinea ende in America in Nieuw Nederlandt erger als de Barbaren of Corsairen waren doende / wierde geprocedeert tegens desen Staet / en de goede Ingesetenen van dien niet alleenich met het nemen / rooven en plunderen van Schepen / maer selfs met vyandtlick te attaqueren en incorporeren van Forten / Sterckten / Steden en Plaetsen / soo heeft het hare Ho: Mog: vry gestaen / sonder eenige blame haer macht daer tegen te wenden / en die te employeren daer meerder beschadight wierden. Waer uyt mede blijckt / gelijck in der daet oock is / met wat onwaerheyt by den Heer Envoye gesegt werdt / dat tot dit gepremediteert desseyn / Magazijnen tot Cadix in Hispangien opgericht soude zijn geweest.

Op de verklaringe van dat de Instructie van de Ruyter ende van van Kampen soude zijn geweest conform het veertiende Articul van het Tractaet, van alleen te straffen de Autheurs van de violentie, en vyandtschap, ende dat den Heer van Beuningen soude aen den Koning van Vranckrijck hebben gesegt, dat haer Ho: Mo: Vloote naer Guinea niet gesonden was om reciproquelijck te nemen Forten, Schepen en goederen van de Subjecten des Konings, maer om te hernemen het geene onrechtveerdelijk was genomen, evenwel en was soo dra de Ruyter in die quartieren niet, of saiseerden acht Engelsche Schepen even van Londen gekomen. Daer op dient / dat uyt de actien en exploicten van de Ruyter klaer blijckt / dat het voorgeroerde waerachtig is / namentlijck dat maer was af-gesonden om te straffen de Autheurs van de violentien ende hostiliteyten / dewijle dese aengeroerde Schepen / nevens een groot Koninglijk Schip / gemonteert met 46 stucken / genaemt de Guif, (soo als de tijdinge uyt Engelandt mede hebben gebracht / maer nu met de t'huys komst van de Ruyter verstaen een Schip met 33 stucken genaemt de Victorie) in sijn gewelt hebbende / hy niet alleenig nevens het gemelte Koninglijcke Schip / de selve Schepen heeft ontslagen / maer oock haer heeft gegeven assignatie om hare vrachten te ontfangen / niet jegenstaende sy ingehuyrt waren van de beledigers / en die de hostiliteyt waren plegende / daer niet anders uyt nemende van die goederen ende effecten / de welcke de beledigers en hostile Aggresseurs competeerden / ende dat niet anders heeft hernomen dan Cabo Verde, het welck violentelijck ingenomen was / sonder 't selfs eens te trachten te hernemen / het Fort Sint Andries, ende gevolg op de Riviere van Gambia / door dien het selve genomen was voor het sluyten van het Tractaet / en dien volgende onder de gereguleerde pretentien / en als sulcx op de Lijste gebracht / dat naer de maxime van den Heer Envoye / het wel anders soude

Pag: 68

mogen

mogen geschiet hebben / als in het voorval van des selfs Memorie van den 13 Februarij 1664. vermelt wert / daer een Schip genomen wert dat onder de gereguleerde pretensien op de Lijst gestelt was / ende hier voorzen van breeder is gesprooken : maer so wanneer hare Ho : Mo : advertentie kregen / dat de vpandtlijcke aggressien bupten Europa universeel wierden / en geadvoueert van den Koningh / soo hebben hare Ho : Mo : en eerder niet / aen den Heer de Ruyter nacyder ordre en last gegeven / om mede by retorsie aen te tasten de Engelsche Plaetsen ende Schepen / die hy soude rencontreren in die Gewesten.

Ende gaet wyders hy Heer Envoye over tot een recapitulatie / van het geene hy
ag:69 gesegt heeft / vraegs-gewijs sprekende / om meerder te konnen een achter-deur open houden / tot sijne gewoonlijck equivocatien / ende soo te eschapperen in die positien daer hy misschien wat verde bupten de waerheyt valt / daer upt vervolgens tracht te insereren hare Ho : Mo : de eerste Aggressеurs te zijn / sonder dat hy eenige solutie geeft op het geene hem dien aengaende is voor-geworpen / ende namentlick de actie gebeurt voor de Baye van Cadix, alwaer den Capitepn Allen, of de Schepen tot des selfs Esquadre behoorende / seer surpryennant vpandtlijck geattaqueert hebben de Schepen van den Staet onder den Commandeur van Braeckel, 't welck is geweest de eerste attaque door ende op Schepen van Oorloge van den Staet gedaen / daer mede door den Engelschen openbaerlijck de Vreede eerst gebrooken is in Europa.

Ende sept verders tot beslupt : Ende wat aengaet het geene geexecuteert is volgens
ag:72 de ordre van den Koning, te weten, het faiseren van de Nederlandtsche Schepen in dese Quartieren, te allegeren dat sulcx is geweest sonder preallable denunciatie, gelijckt seer naer de andere inventien ende calumnien van dit boeck, om niet te seggen van 't geene gepasseert is tusschen Sijne Majesteyt ende den Ambassadeur van desen Staet aengaende dit subject, sy daer van getuygen, en van de particulariteyten van dese denunciatie en notificatie de Memorie die ingedient heeft den 27 Julii Ouden, of 7 Augusti Nieuwen-stijl lestleden, &c. Vp aldien het geene den Heere Envoye voor brenght naer het recht der Volckeren / voor een denunciatie van oorlogh te reputeren is / so hadden de Konings Advocaten in sijnen Raedt niet verlegen hoeven te wesen / waer op sy souden rechtelick funderen het confisqueren van de aengehaelde Schepen. Het is notoirlick voor de gantsche Werelt geenige denunciatie gedaen geweest te zijn / soodanigh als volgens het recht der Volckeren wert gerequireert / evenwel sulex te seggen / noemt hy Heer Envoye een calumnie. Vp weten niet dat pets tusschen Sijn Majesteyt en den Ambassadeur van desen Staet soude zijn gepasseert / dat voor een equivalent van denunciatie strecken kan selfs heeft Sijn Majesteyt nopt sich uptgelaten in dergementen / gelijck als hy Heer Envoye / (selfs regen het gebruyck van alle Ministers die aen eenigh Hoff residеren / ende haer soecken aengenaem te maecken / en met eenen de vrede / liefde en correspondentie te cultiveren en releveren tusschen haer Meesters / en by de welcke sy residеren) genoechsaem op elck saecke / daer hy naer sijn fantasie / of niet tijdelijck / of niet conform sijne injuste begeerte / antwoort was bekomende / t'elcken gewoon is geweest voor te brengen / niet spreeckende als van represaillen / met gewelt reparatien te soecken / met oorloge aen te tasten / en diergelijcke sulex dat soo menige Memorie als hy Heer Envoye op gelijck subject heeft ingegeven / aldus soude konnen werden geinterpreteert een denunciatie van Oorlogh te zijn.

Wat nu belangt de aengeroerde Memorie selfs / die segt wel dat by aldien men tegens de actien van Holmes in Guinea gepleegt / recours soude nemen tot de Wapenen dat den Koning sich soude verobligeert houden gewelt tegens gewelt te stellen : daer op te considеren staet / dat het wel waer is / als een Minister van eenigh

Koning

Koning of Staet / sich wegens sijn Meester begint die tale te houden / van dooz dadelijcken reparatie te sullen soecken / dat sulex wel een omsien baert ende bedenckinge / dat op soodanigh wel pets verders volgen sal. Gelijck wel degelijck de gedupzige comminatien van den Heer Envoye in de gemoederen van de Regenten van desen Staet soodanigh omsien ende bedencken gewzocht heeft / maer nopt dat sulex opgentlijck vooz een denunciatie van Oozloge werde opgenomen / dooz dien dzepgen noch geen slaen en is / als men seght / ende dat met de denunciatie van Oozlogh / den slagh selfs komt ; het welcke alles seer wel quadzeert op de opgentlijcke woozden van den Heer Envoye in sijn opgemelte Memozie bpgebzacht / dat tenderende tot voozkominge van misverstant en rupture tusschen sijne Majestept en desen Staet / soo was oversulcks geen rupture / en op de denunciatie van Oozlog wert altijts verstaen de rupture immediatelijk te volgen ende anner te zijn. Daer is een gzoote differentie tusschen een communicatie van Oozlogh / en een denunciatie van Oozloge / dewijl dat wel op het eerste den oozlogh kan komen te volgen / daer het tweede den Oozlogh met sich bzengt / ende gebeurt dickwils dat op het dzepgen van Oozlogh / supst den Oozlogh niet en volgt / daez het verkondigen van Oozlogh niet en kan gebeuren dan met connexie van Oozlogh. Nu is wel waer / dat de woozden van den Heer Envoye in de opgemelte Memozie van den 27 Julij 1664. bpillatie konnen wozden geinterpzeteert vooz een dzepgement van Oozlogh / maer in het minste niet mede bzengen een denunciatie van Oozloge / in allen gevallen niet soodanigh als volgens het recht der Volckeren werdt gerequireezt. Ende is mits dien geen calumnie of inventie als den Heer Envoye derft seggen / dat de hostile actien / aenhalen van Schepen / &c. dooz oozze van den Koning gedaen / zijn geschiet sonder eenige pzeallable denunciatie van Oozloge / als volgens het recht der Volckeren werdt gerequireert.

Ende soude noch wel konnen werden gesepdt / op het dzepgement in de vooz. Memozie vervat / raeckende eenige circumstantie ende constitutie van saecken ontrent den tijt / als wanneer dese Memozie wierdt gepzesenteert / ende daer bp reflectie maecken op verschepden argumenten bp den Heere Envoye vooz gebzacht / als namentlijck dat men sich seeer ontstelt dat hare Ho: Mo: ontrent dien tijdt hare equipagie waren vooz settende / ende hare Vloote in Zee bzachten / niet jegenstaende de verklaringe van hare oprechte ende sincere meeninge / bp der selver Missive van den 24 Julij even te vooren gedaen / daer bp Heer Envoye dit sijn dzepgen nu weet te recken tot een fozmeele denunciatie van Oozloge / ende diergelijcke / 't welck om redenen hier naergelaten sal werden.

BYLAGEN,

Num. 1.

Memorie van den Heer Envoyé, van den 4 December, 1664.

DEn ondergeschreven Envoye Extraordinaris van sijn Alderhepligste Majestept van Groot Brittagne / &c. heeft belast bekent te maecken aen de Heeren Staten Generael van de Vereenigde Nederlanden / den Heere sijn Meester seert t'onvreden te zijn / van te sien dat de continuele instantien / vriendelijcke middelen ende patientie sedert so veel jaren geweest zijn so inutijl ende van soo weynig effect dat tot den dag van heden sedert sijn restablissement in des selfs Rijcken / men niet en heeft konnen obtineren satisfactie op eenige van de klachten over ppraterie en violentien / die gecommitteert zijn jegens sijne Subjecten / door die van dese Landen / waer van haer klachten zijn gedaen van tijdt tot tijdt in sijn naem / door sijn Extraordinaris Envoye. Particulierlijck soo is seer notoir / hoe en op wat maniere men hen getracteert heeft in d'affaize der Schepen Bonne Esperance en Bonne Adventure. En voor so veel als aenbelangt de Schepen Charles, Iaecques ende Marie, niet jegenstaende dat satisfactie belooft is twee maels / echter tot noch toe daer op niet gevolght is / daer door den tijt voor gegeven by het leste Tractaet / om te verwachten minnelicke reparatie van haer Heerlijckheden gepasseert is. Ende voor so veel als aengaet de Lijste van schaden / niet jegenstaende alle sijne debvoiren en serieuse instantien tot expeditie van dese affairen / door de welcke dese saecken die gecauseert hebben / ende dan continueren so veel animositepten en aigzeurs tusschen de Natien mochten hebben komen in het minnelijck en ter goeder uyze by-gelegt; des niet jegenstaende soo zijnder ontrent twee maels twaelf maenden gepasseert / sedert het gesepde Tractaet / eer men heeft konnen optineren het sien van de Lijste der pretensien van dese Landen / altijts geremitteert van tijt tot tijdt met uptstellinge / die men daer naer gebonden heeft / vervult met sulcke valscheden / soo impertinent en extravagant / dat die door den Text van het 15 Artieul geensints en vermochten daer in gemistereert te werden / gelijck of de intentie en het dessein niet en was om te komen tot eenige conclusie / maer alleenigh om sich daer van te dienen tot een pretext tegens de Lijste der rechtvaerdige en wel gefondeerde pretensien / die den ondergeschreven gepresenteert heeft door ordre van den Koning sijn Meester / ten aensien van sijn Subjecten / en sedert de upt-wisselinge van de gesepde Lijsten / heeft hy niet konnen bekomen meer dan twee conferentien / ende de selfde sonder effect / zijnde in de selfde niet geadvanceert van hare syde wegens de reformatie van haer lijste / door de welcke men alleenig soude berept hebben den weg tot het termineren dese disputeu.

Aengesien tot voorkominge van alle soorte van sulcke disordren ende disputen in het toekomende / den Koning goet gevonden heeft / niet alleenich van sich te verklaren t'eenemael berepdt om te komen in een Tractaet met haer / maer ook haer gepresenteert in sijn naem den 25 Augusti lest-leden stijl in Engelant / een project Reglement / tot dien eynde strechende / en dat hy haer t'sedert van tijdt tot tijdt hadde gepresseert / om te expedieren sulck een goet en nootsaeckelijck werck / des niet tegenstaende hadde tot hyden toe niet konnen bekomen eenigh soodanigh antwoort / waer by dese saeck in het minste soude geadvanceert zijn.

Dat haer Heerlijckheden (contrarie het leste Tractaet met Sijne Majestept / goede nabuerschap / en sonder eenige apparentie van reden) hebben gearresteert en opgehouden een so langen tijt seeker Sweeds Schip / geladen tot Gottenburgh met koopmanschappen

schappen door het port van Londen/'t welck genoot saeckt was geweest in dese Landen in te loopen door storm/ niet jegenstaende de versoecken samentlick gereitereert door den ondergeschreven/en den Minister van Sweeden alhier residerende/tot ontslaginge van het selfde: Ende hoewel den Koningh sijn Meester seer geseloigneert is geweest/ van te hebben gegeven occasie tot sulcke Procedupren/ dat selfs wanneer hy hadde gedaen een generael Embargo op de Schepen van sijn eygen Subjecten/ hy des niet tegenstaende op het versoeck van haer Ambassadeur de voorlede weecke verlof gegeven hadde aen alle de Schepen deser Landen/ om liber en vry upt sijn Havens te mogen vertrecken.

Het welck hy order heeft om haer te representeren/ en ter selver tijt haer bekent te maken/ dat den Koning sijn Meester sich niet meer soude konnen dispenseren van getracteert te werden op dese maniere. Gedaen in den Hage den 24 November 1664. Oudenstijl. Was getecknet/ G. Downingh.

Num. 2.

Resolutie van hare Ho: Mo: op de vooren-verhaelde Memorie.

Extract upt het Register der Resolutien van de Ho: Mog: Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden.

Jovis den elfden December 1664.

BY resumptie gedelibereert zijnde op de Memorie door den Heer Downingh/Extraordinaris Envoye van den Koningh van Groot Brittangien/ aen haer Ho: Mog: overgelevert den vijfden deser loopende Maent/ waer van soo men bericht wert/ door den gemelten Heere Extraordinaris Envoye ook Coppe is verhant-repkt aen de uptheemsche Ministers van de Geallieerden van desen Staet alhier residerende. Is naer voorgaende deliberatie goet gevonden aen den Heere van Beuningen, Extraordinaris Minister van desen Staet aen den Koning en 't Hoff van Vranckrijck/met last en order/ om den hoogst-gemelten Koningh/ en sijne Majestepts Ministers upt de retroacta hem voor sijn vertreck van hier mede gegeven/ en voorts upt sijne eygen kennisse handt-tastelijck aen te wijsen d'ongefondeerthept ofte abusive affirmatie van de saecken ende circumstantien daer in vermelt/ en den hoogst-gemelten Koning ter contrarie te doen blijken/ hoe dat den Koning van Groot Brittangien en Sijne Majestepts Subjecten desen Staet/ ende de goede Ingesetenen van dien/ met vpandtlijcke attaques ende openbare hostilitept heeft beginnen te bejegenen/ eerst in de af-gelegen Gewesten/ door 't nemen van Steden/ Landen/ Forten en Schepen/ en vervolgens mede binnen Europa/ door 't aenslaen/ nemen en opbrengen van alle de Schepen hier te Lande t'huys behoorende/ sonder dat aen de syde van Engelant kan werden geallegeert/ ofte opt voor gegeven is/ dat t'sedert het slupten van 't jongst-gemaechte Tractaet/ 't welck alle voorgaende differenten en actien mortificeert/ of gereguleert/ opt een eenigh van hare Schepen door de Ingesetenen deser Landen septelijck is aengetast/ beschadigt/ genomen ofte geruineert/ veel min eenige Landen/ Eylanden/ Forten ofte Steden geoccupeert/ ofte vermeestert. En al hoe wel haer Ho: Mog: ter saecke der voorsz. vpandtlijcke aggressien van Engelant/ over langen tijt naer 't Volckeren recht bevoegt geweest zijn/ om tot rechtmatige en noodige defensie van de Ingesetenen en Onderdanen deser Vereenighde Nederlandtsche Provintien/ mitsgaders tot reparatie van de geledene schaden en offensien d'Engelschen wederom by retorsie alle mogelijcke af-breuck te doen/ voornamentlijck dat den Koning van Groot Brittanien aen haer Ho: Mog: ende des selfs Minister in

Engelandt / openlijck heeft gelieven te verklaren / en te denuncieren / dat sijne Majestept selfs oyre gegeven hadde tot het incorporeren van Nieuw Nederlandt / en tot het wech nemen van Cabo Corso / (so als de selve nu ock gelijcke verklaringe heeft gelieven te doen / ten aensien van 't aenslaen / nemen en opbrengen der voorsz Schepen binnen Europa) synde hostile actien ondernomen op Steden / Landen ende Plaetsen daer den hoogst-gemelten Koning niet alleenelijk geen recht ter Werelt op was hebbende / maer selfs daer over nopt eenige pretensie tegens desen Staet was gemoveert / nochte soo vertrout wert / immers ten reguarde van Nieuw Nederlant / selfs eenige by den hoogst gemelten Koning han werden geimagineert / behalven dat ock sodanige geimagineerde actie en pretensie / als wesende ouder dan van den Jare 1654. door het jonghst gemaeckte Tractaet soude wesen gemortificeert / haer Ho: Mog: echter tot noch toe (in hoope van een vreedige uptkomste gestaen hebben / voornamentlijck haer soodanigen eynde belooven van de goede officien die het den hoogst-gemelten Koninck van Vranckrijck belieft heeft daer ontrent in 't werck te stellen) haer van alle offensive actien tegen den Koning van Groot Brittangien / en des selfs Subjecten hebben onthouden / op dat allenthalven des te klaerder de rechtvaerdigheyt van hare Ho: Mog: saecke in desen blijcken moge. Ende sal dese hare Ho: Mog: Resolutie ock gesonden werden aen den Heer Ambassadeur van Goch, en de Residenten Heins en le Maire, mitsgaders door den Agent de Heyde verhantrepckt werden aen den Heere Grave d'Estrades, Ambassadeur Extraordinaris van Vranckrijck / als ock aen de Heeren Residenten van Sweden en Denemarcken / om te strecken tot haerlupder respective narichtinge. Sullende de depesches hier upt resulterende / afgaen sonder resumptie.

Num. 3.

Resolutie van haer Ho: Mo. mitsgaders der selver Missive aen den Koning van Groot Brittangien, over het Schip de Charles, &c.

DE Staten Generael der Vereenigde Nederlanden / Op de iterative instantien van den Heere Douwning, Extraordinaris Envoye van den Koning van Groot Brittangien / geresumeert en op nieuws geexamineert hebbende de Memorien by den selven Heere Envoye ter Vergaderinge van haer Ho: Mo: ingedient den 26 October ende 9 Novembr des voorleden Jaers / met die geene die daer op voorts van tijdt tot tijdt syn gevolgt / raeckende onder anderen seecker Schip genaemt Charles, in Julio des Jaers 1660. door eenige Oorlogh-schepen van desen Staet / op ofte ontrent de Reede van Sint Martin genomen. Hebben naer rijpe deliberatie goet gevonden / haer voor eerst en voor al dien aengaende te refereren tot hunne voorgaende Resolutien den gemelten Heere Extraordinaris Envoye over 't selve subject hier bevoorens ter handen gestelt / en in specie tot die van den eersten en sesten December des voorleden jaers / mitsgaders tot haer geraisonneerde provisioneele Antwoorde in date den 20 Februarij lest-leden / die haer Ho: Mo: hier houden voor gerepeteert / met vast vertrouwen / dat hy Heere Extraordinaris Envoye / en den Koning sijn Meester daer upt sullen hebben bespeurt de ernstige intentie van haer Ho: Mo: om sijne Majestept te believen in al 't gene de selve van haer eenigsints met recht soude konnen ofte mogen desidereren. Maer nademael haer Ho: Mog: sedert bekomen hebben d'informatien / waerom de selve (als breeder in de voorsz. Resolutien) hadden doen schrijven aen den Vice-Admirael de Ruyter, onder wiens commandement in de Middelandtsche Zee doenmaels was / en noch is Capitepn Enno Doedesz. Sterr, over welckers actien en compertementen by de voorsz. Memorien / voorga-

voornamentlick wert gedoleert / met meer andere preuven / den waren toe-dracht van de voorsz. saeke concernerende / so zijn haer Ho: Mo: niet wepnigh gesurpreenneert geweest/daer upt vernemende dat Capiteyn Eduard Sprag, op wiens sollicitatie/als geweesene Capiteyn van 't voorsz. Schip Charles, de voorgeroerde doleantie werdt gedaen/is geweest een van die fameuse Biscapsche Roovers/ welcke voor eenigen tijt / en namentlijck in de jaren 1657/ 1658 en 1659. door hare ongebondene pirateryen / op alle Natien/ selfs tegens d'iterative beveelen van den Koning van Spaignen/so exorbitante excessen begaen hebben / dat haer Ho: Mo: in den voorsz. jare 1658. eyntlijck genootsaecht zijn geworden / by generale Resolutie van den 29 January des selven Jaers / hier nevens gaende onder Num. 1. te resolveren/ ende sedert/ tot verscheyden reysen/ by renovatie te ordonneren/ dat alle hare Commandeurs ende Capiteynen van Oorlogh-schepen deser Landen/ alle Biscapsche Commissie-vaerders/ sonder onderscheyt/ die sy in Zee souden konnen aentreffen/ souden hebben te houden voor Perturbateurs van de vrye Commercie en Trassicq ter Zee/ en dien volgende de selve / aller wegen (so veel doenlijck) te veroveren en op te brengen/ ja dat meer is/ dat den voornoemden Capiteyn Sprag selfs niet het voorsz Schip Charles, verscheyden Nederlantsche Schepen genomen/ ende beroofft hadde/ en dat de voornoemde Capiteyn Enno Doedesz. Starr, om die oorsaecke / ende volgens de voorsz. expresse last van sijne Superieuren / het voornoemde Schip Charles in Julio des voorsz. jaers 1660. genomen heeft; Zijnde haer Ho: Mo: gebleecken/gelijck by Heere Extraordinaris Envoye upt d'Attestatie onder Num.2. hier by ghevoeght/ mede sal gelieven te besyeuren/ dat den voornoemden Capiteyn Sprag, onder anderen in den jare 1659. met het voorsz Schip Charles, (doenmaels voerende de naem van Sint Carlos) heeft genomen/ en in Martio des selven jaers in de Haven van sint Sebastiaen opgebracht seecker Nederlandts Schip / genaemt de Moriaen, daer Schipper op was Gerrit Jansz. gedestineert naer Amsterdam / geladen met 250 Pypen Canarische Wijn/ 't voorsz Schip in 't geheel / en de ingeladen goederen voor 't meerendeel aen Nederlantsche Kooplupden toebehoorende/ en namentlijck aen Hendrik van der Geyn en Jan Caslo, met hare Consorten/ Inwoonderen van Amsterdam voorsz. ende van Middelburgh in Zeelant; En in den Processe daer over tot sint Sebastiaen voorsz. gevallen van wegen de Reeders en Bevrachters van 't voorsz Schip de Moriaen, niet alleen gecontendeert wesende tot restitutie van dien/ met de kosten/ schaden en interesten / maer oock daer en boven aengewesen zijnde / dat den voorsz Capiteyn Sprag straefbaer was als een Pirael en Zee-roover/ dewijl de selve sich verstout hadde upt de Havenen van den Koning van Spaigne ten Vrybupte upt te varen/ en sijne genomen Prysen in de selve Havenen op te brengen sonder te hebben eenige Commissie/of wettige authorisatie/ oock sonder eenige Borgen te hebben gestelt: Nademael nochtans den voornoemden Capiteyn Sprag, mitsgaders sijne Reeders met namen Ian Blayert en Ian Blanckhof, beyde mede hun verblijf houdende tot sint Sebastiaen voorsz. haer daer jegens geopposeert hebben / onder voorgeven/ dat de ladinge van 't voorsz Schip de Moriaen, was toebehoorende aen Engelsen (doenmaels vpanden van den hoogst-gemelten Koningh van Spaigne) en onder meer andere fridole pretexten/ dat oversulex den selven Koning/ naer examinatie van 't relaes of Proces Verbael van de meriten der voorsz saecke by decreet van den 12 Aprijl des voorsz jaers 1659. geordonneert en geinjungeert heeft / onder anderen dat 't voorsz. Schip de Moriaen, als toebehoorende persoonen van de Nederlantse Natie/met d'ingeladen goederen promptelick soude werden ontslagen/selfs met voldoeninge der leg-dagen voor den tijt dat het voorsz Schip aldaer opgehouden was/ gelijck tot een onwederspreeckelicke prenve van dien / het voorsz. Decreet van sijne Majestept hier benevens onder Num. 3. ons gelept wort. Dat echter niet tegenstaende alle 't selve / den voornoemden

Capiteyn Sprag, en sijne voorsz. Reeders / die wederhoorighept ende stoutighept hebben gebruyckt / van 't voorsz. Schip de Moriaen, tot Sebastiaen voorsz. onder haer geweldt te houden / en in dier voegen de Reeders en Bevrachters van 't selve / naer dat sp tot in September des voorsz jaers 1659. en sulcx ontrent noch vijf maenden naer date van 't voorsz. Decreet / vruchteloos hadden naer geloopen / gecompelleert ende gedwongen / eyndelijck noch tot rantsoeneringe van het Schip / en een gedeelte alleenlijck van de ladinge / te weten 71 der voorsz. 250 stucken Wijns / met noch de helft van 't provenu van 30 andere Pijpen / aen henlupden te betalen seven dupsent dobbelde silvere Realen in comptant gelt / waer van het Contract / oock des noot zijnde / aen hem Heere Envoye Downing sal werden geexhibeert / extorquerende in sulcker manieren van de voorsz. Ingesetenen deser Vereenigde Nederlanden de voorsz. somme geldts / behalven de kosten / schaden / verstpm / en andere interessen / by de selve geleden / en daer en boven hun selven noch applicerende de wederhelft van 't provenu der voorsz. andere dertig Pijpen Wijns / mitsgaders alle de voordere Wijnen en goederen in 't voorsz. Schip mede geladen geweest zijnde.

En al hoe wel upt 't geene voorsz. staet / handt-tastelijck blijckt / dat alle Commandeurs en Capiteynen van Oorlogh van desen Staet niet alleenlijck bevoegt / maer ook verobligeert en gehouden waren den voornoemden Capiteyn Sprag met het voorsz. Schip Charles (als 't in haer vermogen was) te veroberen en op te brengen / niet alleenlijk om dat hy met het selve Schip op d'Ingesetenen van desen Staet in maniere voorsz hadde gepyratereert / maer oock selfs / achter-volgende de voorsz. generale last met goede reden gegeven / om dat hy notoirlick was een van de Biscapsche Commissiebaerders / daer jegens de selve last indistinctelijck was disponerende / so soude hy echter ontwijffelijck door onkunde noch wy en ongemolesteert gepasseert hebben / ten ware by geval op het Schip van den voornoemden Capiteyn Enno Doedesz. Starr geweest waren drie distincte Matroosen / die kennisse hadden van sijn handel en bedrijf / te weten twee die door het voorsz. Schip Charles, nevens anderen waren genomen geweest / en een die op 't gemelte Schip Charles ten Oyphupte hadde gevaren / en oock verschepden Ingesetenen deser Landen daer mede helpen nemen / sulcks dat hy Capiteyn Enno Doedesz. op die seeckere kennisse 't voorsz. Schip Charles aengetast / ende verovert hadde / verklarende oock daer op / naer de veroveringe gevonden te hebben twee Capiteynen sonder Commissie / haer niet uptgevende voor Engelschen / maer seggende van Biscapen te wesen / en voorhebbens te zijn naer Brest in Vranckrijck te varen. Dat wyders 't voorsz Schip Charles alvoorens door den gemelten Capiteyn Enno Doedesz. behoorlijck bemant wesende / gestelt is onder de bewaringe van een ander Capiteyn van Oorloge van desen Staet / met namen Jacob Wiltschut, om 't selve herwaerts aen te convoyeren / doch dat de selve Capiteyn Wiltschut daer mede gekomen zijnde omtrent de lengte van Boulijn / het voorsz. veroverde Schip scheen te sullen sincken / en dat men naderhant in ervaringe gekomen was / 't selve alsoo geschiet te zijn door het upthalen van een verholen pyop onder de Combuys / gepleeght by een van 't voorsz. veroverde Volck / dat om die oorsaecke den voornoemden Capiteyn Wiltschut weder voor 't Eylandt Sint Martin ten ancker gekomen zijnde / alle het Volck van 't voorsz Schip Charles daer wederom op geset / ende het selve alsoo geabandonneert hadde / als oordeelende geene apparentie te wesen om / vermits de vermepnde leckagie / daer mede dese Landen te konnen beseplen; en dat het meer gemelte Schip Charles alsoo in wyphept wesende / naer Rochelle geseplt was: Ende alsoo den voornoemden Capiteyn Wiltschut de onvoorsichtighept gepleeght hadde van 't Volck van Capiteyn Enno Doedesz. Starr daer upt alvoorens niet binnen sijn Scheeps-boort genomen te hebben / dat mits dien daer op gevolgt was / dat

de

de voorsz. geweesene Gebangenen hare Veroveraers geplundert / en de Victuallie die hun door haren Capiteyn mede gegeven was om daer mede in 't Vaderlandt te komen / beroost hebben : Sulx dat haer Ho : Mo : upt alle 't geene voorsz. is / niet anders konnen oordeelen / dan dat den voornoemden Capiteyn Sprag groote reden heeft om sich wel te vernoegen / en sonderlinge te verheugen / dat hy ten voorsz. tijde in maniere als boven is geescappeert / en daer door heeft konnen ontgaen de Procedupren en de Sententie die hier te Lande tegens hem upt saecke van sijne voorsz. roverpen gehouden ende uptgesproocken souden zijn geweest.

En meynen haer Ho : Mo : over sulx ook des te meer redenen te hebben / om haer ten hoogsten te verwonderen / over de onbeschaemthept van den meer gemelten Capiteyn Sprag, van dat hy sich niet ontsien heeft over soodanigen sake van sijne sijde noch te doleren / en den Koningh van Groot Brittangien lastigh te vallen / om daer over in sijn faveur aen haer Ho : Mo : Brieven van voorschrijvens te verleenen / en noch veel meer / dat hy hem Heere Extraordinaris Envoye door sijne sub en oprepthe informatie heeft weten te bewegen / om over 't geene voorsz. is / niet alleen in gemeene en gebruyckelijcke termen te klagen / maer ook om daer over tot verschepden malen in seer ongemeene termen te exposturen / selfs soo verre dat hy heeft konnen resolveren de voorsz. sijne Memorie van den 9 November des voorleden jaers / die alleenlijck van de voorsz. saecke van 't Schip Charles mentie gemaeckt / te besluyten met de naervolgende woorden / Le dict Envoye Extraordinaire pour la seconde fois demande qu'il plaise a leur Seigneuries d'examiner l'affaire & de faire donner satisfaction promptement, si non, le Roy son Maistre sera constrainct de se servir des moyens dont on est accoustumé de se servir en cas de justice refusée. En willen haer Ho : Mo : derhalven ook vertrouwen / dat hy Heere Extraordinaris Envoye voornoemt / upt 't geene voorsz. is / ende de Documenten hier nevens overgelevert / bespeurende hoe groffelick hy door den voornoemden Capiteyn Sprag geabuseert is geweest. Derhalven ook des te efficatieuser de handt daer aen sal houden / ten epnde den hooghst-gemelten Koningh sijn Meester daer over tegens den voornoemden Capiteyn Sprag sijn rechtvaerdig ressentiment betoonen moge / en dat van nu voortaen op alle dolcantien die van de sijde van eenige Subjecten van Sijne Majestept souden mogen voorkomen alle disadvantagieus oordeel sal werden gesuspendeert / ter tijden ende wijlen toe over de ware beschapenhept der saecke de noodige informatie genomen / ende het gerequireerde contra bericht gehoort sal zijn.

Ende al hoe wel haer Ho : Mog : de verepschte reparatie over de violentie en beroovinge invoegen als boven aen 't Schip de Moriaen, ende d'ingeladen goederen gepleegt / met de kosten / schaden en interessen by de goede Ingesetenen deser Landen daer door gesupporteert ende geleden / nopt gemeynt zijn geweest elders ofte anders / dan by den Koning van Spaigne / en tegens des selfs Onderdanen te verfoecken en te vervolgen / upt redenen dat den voorsz. Capiteyn Sprag by haer niet anders dan voor een Biscays Roover aengesien en 't voorsz. sijn exces ook eygentlijck in die qualitept upt de Spaensche Havenen geschiet is / dewijle nochtans hare Ho : Mog : als nu bevinden / dat den selven Sprag jegenwoordig is in effectiven dienst van den hoogst-gemelten Koning van Groot Brittangien / ende dat hy in de gemelte sijne jegenwoordige qualitept ook gelieft heeft te verfoecken / ende te gebruycken de interessie van den selven Koning van Groot Brittangien / over 't gunt hem in qualitept als een Biscaysche Roover is bejegent / soo willen haer Ho : Mo : ook derhalven vertrouwen / dat hoogst-gedachte Sijne Majestept niet sal vinden dat haer Ho : Mo : des selfs authoritept mits desen imploreren om den voornoemden Sprag te doen straffen naer verdiensten over de voorsz. begane excessen / en hem te houden tot restitutie van de voorsz. afgeperste seven dupsent

dobbele

dobbele silvere Realen/ mitsgaders van 't halve provenu der voorsz. 30 Pypen Canarische Wynen/ en voorts van de rechte waerde der voorsz Wynen / en andere goederen/ boven de gerestitueerde 71 en de voorsz. 30 Pypen noch in 't voorschreve Schip geladen geweest zynde/ als mede van 525 Patacons / en noch 36 guldens / en een silvere Schael wegende 12 stucken van achten / die den voornoemden Capiteyn Eduard Sprag naer de veroveringe van 't voorsz. Schip de Moriaen van den Schipper Gerrit Ianss. voornoemt/ in specie uyt syn kist gelicht en genomen heeft / en noch tot vergoedinge van de legh-dagen/ kosten/ schaden en interessen door de veroveringe / ende ophoudinge van 't voorsz. Schip gehad en geleden/ daer toe haer Ho: Mo: hem Heere Extraordinaris Envoye voornoemt mits desen versoecken/ by provisie syne goede officien te willen contribueren/ af-wachtende de voorsz. informatien/ die haer Ho: Mo: nader te gemoet sien/ en t'synertyt hem Heere Extraordinaris Envoye mede meynen ter handen te stellen / van noch meerder violentien / schaden en verongelijckingen by den voornoemden Capiteyn Sprag in de voorsz. syne qualiteyt de goede Ingesetenen deser Landen aengedaen / met het nemen van de welcke men jegenwoordig door oorze van hare Ho: Mo: besich is. Aldus gedaen en gearresteert in de Vergaderinge van de hoogh-gemelte Heeren Staten Generael/ in 's Graven-Hage/ den 27 Junij 1660.

Num. 1.

Extract uyt het Register der Resolutien van Ho: Mo: Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden.

Martis den 29 Januarp 1658.

IS ter Vergaderinge nerhmaels voort gebracht het advijs van de Heeren Gecommitteerden uyt de respective Collegien ter Admiralitept gesorneert alhier in den Hage den 22 December lest-leden; Waer op gedelibereert zynde/ Is goet gevonden en verstaen/ dat aen de gemelte Collegien ter Admiralitept geschreven sal worden dat haer E. alle de Capiteynen en Commandeurs van 's Lants Oorlog-Schepen willen lasten en ordonneren/ dat sy lupden alle Biscapsche Commissie-baerders/ sonder onderscheyt/ die sy in Zee sullen komen aen te treffen / sullen hebben te houden voor Perturbateurs van de vrye Commercie en Traffycque ter Zee / en dien volgens de selve sullen poogen te veroveren/ en op te brengen.

Num. 2.

Translaet uyt den Spaenschen.

Ick Balthasar de Adavalde, Openbaer Notaris van wegen syne Majestept/ en van 't getal der Edelen/ en altijt getrouwe Steden van Sint Sebastiaen / ende van de Koninglijcke Noortsche Esquadre / attestere ende geve waerachtige getupgenisse allen den geenen die desen jegenwoordigen sien sullen: Hoe dat den Capiteyn Eduart Spracq, met syn Oorlogs Fregat/ genaemt Sint Charles, hebbende dit Jaer ter Zee op de kaep gevaren/ in de Havenen en mont deser voorsz. Stadt / in de maent Martij lest-leden opgebracht heeft een Schip van ontrent 200 Vaten/ genaemt de Moriaen, Schipper Geraert Ianss. geladen volgens de verklaringe van syn Volck/ met 250 Pypen Canarische wijn/ welcke Acte en justificatie van syne meeninge by myn Instrument zijn en worden gepasseert: En op datter van blijcke daer en soo 't behooren sal / hebbe ick ten versoecke van de E. Redignir Miguel de Olccago Arismendi, desen tegenwoordigen verleent / ende geteeckent binnen de voorsz. Stede van Sint Sebastiaen den 7 October des jaers 1659. Was ondergeschreven/ t'oorkonde der waerheyt/ en geteeckent / Balthasar de Adavalde.

Onder

Wy hier onderteeckende Notarissen van wegen den Coningh onsen Heere / en Inwoonderen deser Stede van Sint Sebastiaen/ Certificeren ende geven waerachge getuygenisse aen allen den genen die desen jegenwoordigen sien sullen/hoe dat Balthasar de Adavalde, die de bovenstaende Attestatie geschreven ende geteeckent heeft/is Notaris van wegen Syn Majesteyt/ende van 't getal deser voorsz Steden ende Koninghlijcke Noortsche Esquadre / getrouw / legael/ ende van confidentie in syn Ampt / ende soodanige Attestatien / Geschriften ende andere Acten die door hem zyn ende worden gepasseert/is/ ende wordt altyt volkomen geloof ende credit in Rechten en daer buyten toegevoegt. Ende op datter van blijcke daer en so 't behooren sal / hebben wy desen tegenwoordigen verleent/binnen de voorsz Stede den sevenden dach Octobris des jaers 1659. Was met verscheyde handen onderteyckent/t'oirkonde der waerheyt / Franciſco de la Rine Herera, t'oirkonde der waerheydt / Joseph la Bara Ylascao.

In fidem Fid translationis subsei. & sign. Notar. Publicus infra. script. hac die vigesima prima mensis Febr. 1660. Amstellodami.

Emanuel de Larello, Not. Publicq.

Num. 3.

Translaet uyt den Spaenschen.

DEN KONINGH.

BAron de Battaville, Graeff van Corbieros/van mijnen Krijghs-raedt/ende Gouverneur der Wapenen vande Provintie van Guipiscoa / uwen Brief vanden 13 der jongst-leden Maent die ghy geschreven hebt aen D. Louis de Openguren mijnen Secretaris/is gesien gewonden/oversendende relaes vande Prijs-schepen / die de Capers van die Provintie vanden negenden der voorsz Maendt inde Haven van Sint Sebastiaen opgebracht hebben / ende seer particulierlijck overlegt hebbende soo 't voorsz. relaes/'t geene ghy by uwen Brief relateert; is goet gevonden u te seggen / hoe dat voor geen materie van Pleydoye gehouden wordt/de neminge van 't Schip genaemt de Makareel,groot 160 Vaten/Schipper Claes Theunisz, Hollandsche fabrijck/toebehoorende Persoonen van die Natien/ met ladinge Bater / Talck / ende groene Huyden van Engelsche Cooplupden / nochte ook de neminge van het Schip genaemt de Moriaen, groot 200 Vaten/fabrijck vande Spaensche/in dien Schipper Gerard Jansz Hollander/ rakende Persoonen van die Natie / geladen met Canarise Wijnen voor een Spaensche Koopman / niet regenstaende het geene ghy inde margine van 't relaes verhaelt / van 't geene dese twee Schepen met alle hunne ladinge wettelick te procederen / ende sonder hun eenige onkosten ende rechten te verooraken/ ende dat den tijdt der leg-dagen diese opgehouden gewonden zijn/hun promptelick betaelt worden/ voor de Capers die de selve tot prijs op-gebracht hebben / want aen de Hollanders hebbe ick belooft in hunne Schepen te mogen laden ende voeren Koopmanschappen ende goederen van hunne Vrienden/alwaer 't ook datse Pyanden van mijne Koninglijcke Croon waren/sonder datse daerommne met violentie inde Havenen van mijne Rijcken gebracht sullen mogen worden; maer ter contrarie so salmen hun hunne reyse wettelick laten vervolgen / want het aldus met hun veracrooreert is/ in het Tractaet 't welck vereffent is met den Ambassadeur Antonio de Brun, inde verklaringe vande Vrede noopende 't stuck van Commercie/so als seer specialick geexamineert gewonden is inde Articulen 1/2/7 / ende 14/ sonder daer tegens t'opposeren / 't gene in 't derde Artical verhaelt wordt / ten opsien

van Vranckrijck / want in de andere staet het geamplieert ten behoeve vande Hollanders / ende moet verstaen ende onderhouden werden : Ende met dese intelligentie belaste ick U insgelijck distincte ende particuliere ordres aen de Capers te geven / met hoedanige preventie / ten eynde sylupden niets en vernieuwen noopende soodanighe moepelickheden aende Hollanders / ende sult met hoedanige rigueur kastijden de geene die 't selve overtreden sullen / want andersins soo soude de Vrede geturbeleert werden / die gemaintineert moet werden / sonder de Matroosen der residentie der Vereenichde Nederlanden te molesteeren / noopende 't verhaelde gevoelen / dat hun veroorsaeckt het uytgewerckte tot schade van Schepen van hunne Onderdanen / door de Capers vande Provintien / ende een ander / dat se laest geschreven hebben / met groote droef heyt ende overlegginge by Brieven / die der dese dagen ontfangen zijn / alsoo 't voorsz Schip sich vertoont te wesen van Indische fabrick / verscheyden ongevallen voorkomen / waer by 't selve hun wettelijck is raeckende / ten ware het bleeck / dat de Hollanders 't selve van mijne Vasalen onder de Vrede genomen hadden / ende met dese probabiliteyt / dat er geen particuliere noch generale kennisse is / soo moet niet als tegens 't Schip geprocedeert werden / maer niet tegens de daer in wesende koopmanschappen : ende noopende 't Schip genaemt de drie Gesusters, die ghy seght te wesen van Engelschen / ende dat de ladinge Wijnen hun was toekomende / al hoewel daer op Hollanders waren varende / sult ghy inde voorsz saecke tot satisfactie van de voorsz Consul procedeeren / ende sult de Acten der selver oversenden / ende hoe dat ghy de restitutie der voorsz twee Schepen geexecuteert hebt / ende sult my reeckenschap geben inde forme / soo als ick belaste gedaen moet werden. Tot Madrid den 12 April 1659.

Aen den Koningh van Groot-Brittannien, den 27 Julii 1662.

SIRE, &c. Wy hebben gedifferreert te antwoorden op de Missive die U Majestevt ons gelieft heeft te schrijven den 12 September des voorleden Jaers / door dien het ons niet mogelijck waer het selfde pertinenteljck te doen / ten zy wy ons alvooren deden naeckteljck informeeren over den staet van d'affaire / het subject van de selfde Missive / zijnde den Capitevn Enno Doedesz Star, waer over geklaecht werdt / doen ter tijdt in employ / als tegenwoordigh noch is / onder de Vloote gecommandeert door den Vice-Admirael de Ruyter, inde Middellandtsche Zee / zynde noodsaeckelijck om wel te konnen oordeelen / ende aen U Majestevt klaerder te konnen doen sien de sinceritevt van onse intentien / dat wy door hem selfs wierden geclaircesseert op alle de particularitevten / die tusschen hem ende den Capitevn Eduardt Spraeg soude mogen wesen gepasseert. Wy en weten niet of den Capitevn Spraeg kennisse gehadt heeft van het eloignement van Enno Doedesz, ende sich heeft willen dienen van sijn absentie / om aen U Majestevt te geven impressie / contrarie een waerheyt / waer over hy in sijn conscientie overtuygt moet zijn. Hy weet / ende wy hebben de bewijsen daer van gestelt in handen van den Heere Downing, u Extraordinaris Envoyé by ons / op wat maniere hy de Zee geschuymt / ende specialijck in 't Jaer 1659. gepyrateert heeft op alle soorte van Natien indifferentelick / naer het exempel van verscheyde andere Biscaysche Zee-roovers. De excessen door dese Zee-roovers ontrent den selfden tijdt / of eenige Jaren te vooren gecommitteert / ende de incommoditevten die de Commercie der Ingesetenen van dese Provintien daer door over quamen / heeft ons genootsaeckt gehadt in het Jaer 1658. by een generale Resolutie te ordonneeren aen alle onse Capitevnen ende andere Officieren ter Zee / alle dese Biscaysche Commissie-vaerders sonder eenige onderscheyt / te tracteeren als Pyraten / de selfde te attaqueeren waer sy

die

die mochten in Zee rencontreeren / ende verbolgens op-hzengen. In krachte van dese ozdze is den Capitepn Spraeg genomen/ende specialicken om dat bekent wiert dooz dzie Matroosen die haer bevonden op het Schip van Enno Doedesz, hoe gepyrateert hadde/ende genomen met het selfde Schip de Charles, als doen genoemt den Sint Carlos, onder anderen een Schip de Moriaen, toebehoorende nevens het meestendeel van sijn inladinge/ bestaende in Canary Wijnen ende andere Koopmanschappen/ aen Inwoonders der Steden Amsterdam ende Middelburgh in Zeelandt. Dit Schip/ SIRE, is genomen dooz den geseyden Capitepn Spraeg, ende op-gebzacht in de Haven van Sint Sebastiaen in Biscayen / inde maent van Maert 1659. De Eygenaers ende Bebzachters van alles advijs bekomende/hebben de restitutie daer van versocht/ende om het selfde te bekomen/met alle kosten/schaden ende interesten/ vonden soo veel Justitie aen het Hoff tot Madzid / dat het selfde by een authentijcq Decreet van den Coningh van Hispanien / als vooren is geobtineert geworden : Maer den geseyden Capitepn Spraeg, ende sijne mede Geinteresseerden / in plaetse van daer aen mede te defereeren/namen de stoutigheydt van als noch te azresteeren het selfde Schip / ende dooz dit middel nae den tijdt van vijf maenden / van den Patroon ende die genen de welcke het Pzoces vooz den Geinteresseerden waren verbolgende / te extozqueeren een somme van seven duysent dobbelde silbere Realen / met de helft van het pzovenu van dertigh Booten Canary Wijn/ niet jegenstaende dat van de twee-hondert en vijftigh Booten/ waer mede dit Schip geladen was/maer een-en-tseventigh/ nevens het Schip gerestitueert zijn / suler by aldien den geseyden Capitepn Spraeg selfs niet geweest en hadde van het getal deser Biscaysche Armateurs / of liever Pyraten / teghens de welcke wy genoomen hebben dese generale resolutie / ende dat den Capitepn Enno Doedesz niet verobligeert hadde geweest de selve te executeeren teghens hem Spraeg in soodanighe qualitept / soo was hy nochtans eer en eedts-halven verobligeert hem te nemen ende op te hzenghen / ter oozsaecke van de violentie gepleeght aen het geseyde Schip de Moriaen, 't welck by Decreet vanden Koningh van Hispanien gedeclareert is / (gelijck inder daet ook waer was) aen de Inwoonders van dese Pzovintien toe te behooren: so dat het soo veel verscheelt/dat hy Doedesz over sijne Pzocedupren soude te blameren zijn / dat ter contrarie wy u Majestept wel durven verklaren seer bedzoeft te zijn over het accident opgekomen aen het Schip de Charles, (te weten dat een van de Matroosen met dit Schip ghenomen / eenen tappoen met het welck seecker gat gestopt was/ upt trock / het selfde stelde in soodanigen evident pericul van bergaen / dat den Capitepn Wildtschut, aen wien dooz Enno Doedesz de conduite van het Schip / om het herwaerts op te hzengen was toe betrouwt/ geconstringeert wierde het te abandonneren) daer dooz hy Spraeg is geevadeert / ende gesubtraheert gewerden de rechtveerdighe straffe die een juste Sententie hadde konnen pzonuncceren over soodanighe crimes. Wy hebben soo klaer gerepzesenteert ende beweesen dese waerheyt aen uwen Extraozdinaris Envoyé, die wy ook versocht hebben het selfde bekent te maecken aen uwe Majestept / die wy alhier niet sullen importuneeren met een ampelder Deductie over dese saeck / alleenlijck vinden wy ons verobligeert / van te segghen dat gelijck ons dessepn altijts geweest is / van ons te addzesseeren aen den Koningh van Hispanien/ ende sijne Subjecten / om te hebben reparatie over de violentien / berlies ende schaden toegebzacht aen den Ingesetenen van dese Pzovintien / ende van de selfde gesuppozteert/ dooz dat dese Biscaysche Armateurs voeren upt de Havenen van Hispanien/ Wy althans oozdeelen/dat wy ons hebben te addzesseeren aen uwe Majestept (dewijle desen Capitepn Spraeg tegenwoozdich sich bevindt in u Majesteyts dienst/ ende deg selfs naem imployeert in de poursuite van sulcke onrechtvaerdighe pzetensien) ende

van u Majesteyt te verstoecken justitie tegens desen Spraeg, ende dat hy mach werden geconstringeert door alle juste ende raisonnable middelen / tot restitutie niet alleenigh vande boven-geseyde seven duysent Realen / ende de valeur vande Wynen ende andere Koopmanschappen die hy genomen ende veralieneert heeft / maer oock de verdere goederen die hy genomen heeft uyt het Roffer van den Schipper van het Schip de Moriaen, waer van u Majesteyts Extraordinaris Envoyé bekent zijn de stucken / ende de waerde. Wy hebben groote reden om 't selfde te hoopen van de billickheyt van u Majesteyt / ende particulierlick dat u Majesteyt niet sal lijden dat men in het toekomende sich diene van den naem ende de authoriteyt van u Majesteyt / over affaires so qualijck gefundeert / ende veel minder noch om te tyreeren so lichtveerdighlijck onse Procedueren / ende te blasphemeeren onse conduicte / selfs met employ van soodanige termen / die men niet gewoon en is te gebruycken / als tegens die geenen die openbaerlijck recht ende justitie zijn weygerende: maer dat u Majesteyt door hare goede Vrienden ende Mabuyren hebben sal soo veel consideratien / als goethoydt heeft voor des selfs Subjecten / waer van men de conduite niet en condemneert op het simpele rapport van een derde / ende sonder haer tijdt te geven om daer op te antwoorden. Dit is het geene dat Wy gedoordeelt hebben te moeten seggen op het subject van den Brief van u Majesteyt / afwachtende het voltrecken der informatien / die Wy doen nemen op de andere violentien / extorsien ende outragien by den selven Capiteyn Spraeg gepleegt aen de Ingesetenen deser Landen. Ondertusschen bidden Wy Godt Almachtigh / SIRE, &c.

Num. 4.

Dat. 28. rec. 30 Januarii 1664.

Deductien aen Hare Hoog Mog. overgegeven by die vande Oost-Indische Compagnie deser Landen, raeckende de Schepen *Hoopewel* ende *Luypaert*, ende 't geene verders gepasseert is desen aengaende voor *Cochin* en *Porca*.

Hooge Mogende Heeren,

Wy hebben ontfangen U Ho: Mo: Missive vanden 21 deses maents / en daer neffens eenige stucken en Papieren / door de Heer Downing, extraordinaris Envoyé vanden Koning van Groot Britannien / d'Heeren U Ho: Mo: Gedeputeerdens ter handen gestelt / raeckende het uythouden vande twee Engelsche Schepen de Hoopwel ende Luypaert, door de Schepen vande Nederlandtsche Oost-Indische Compagnie uyt Porca, ende waer over den gemelten Heer Downing sijn klachten is doende. In voldoeninge van U Ho: Mo: begeerte / hebben wy de voorsz Papieren gelesen ende geexamineert / en niet willen naelaten U Ho: Mo: daer op / met alle schuldige eerbiedigheydt tot bericht te dienen / dat voor soo veel als aengaet het Schip de Hoopwel, dat wy vande ware toedracht van die saecke / geen andere kennisse of beschept tot noch toe uyt Indien hebben bekomen / als wy U Ho: Mo: by onse Remonstrantie vanden 26 Novemb. des voorleden Jaers hebben bekent gemaeckt / in voegen dat wy niet voor de komste vande Retour-Vloote inde naestkomende Somer bequaem sullen konnen zijn / om U Ho: Mo: daer op naer eysch van saecken te berichten / als zijnde gewoon metter selve alle beschepden van 't gepasseerde in Indien Jaerlijcx te ontfangen. Om ebenwel U Hoogh Mo: voor af te seggen / hoedanigh wy die saecke uyt de voorsz. jonghst-geexhibeerde beschepden begrijpen / soo is wel waer / dat daer uyt schijnt te blijcken / dat het voorsz Schip niet en is gedestineert geweest nae

Couchin,

Couchin, gelijck nochtans de Bzieven van Suratte / aen ons over Landt geschzeven/ en waer van wy Extract aende voozsz Remonstrantie geannexeert gehadt hebben/ wel dupdelick seggen / en waer van ons de Bzieven inde toekomende Somer de waerheydt naerder sullen openbaren/maer naer Porca, een plaetse/soo als inde voozsz overgelever-de Papieren selfs wozdt gesept/gelegen omtrent tien Engelsche mijlen/'twelck stijf dzie Hollandtsche zijn / beneden Couchin ; en sulex in 't gesichte vande Vloot verre inde 20 Schepen van Oozloge / behalven de klepnder Schepen en Vaertuygen / bestaen hebbende/die wy ten selven tijde vooz Couchin hadden leggen/en waer van twee Schepen/ als de (Num.5.) Roode Leeuw en Mayboom, Porca mede geslooten en belegert / soo oock de Rivier (Num.5.) van Cranganor, weynig boven Couchin gelegen/mede met een Schip ter Tholen genaemt/neffens een Batery aen strandt opgerecht / beset hadden / Zijnde (dat te notereen is) den Radia van Porca, die gene geweest / die als (Num.10) een Subject van Couchin, de zijde van sijn Coning en der Poztugysen altijdt gehouden / en ons soo gedpngende de eerste belegeringe van Couchin, (Num.2, 5, 7.) vry veel schade en onge-mack heeft aengedaen/ en met den welcken d'onse niet sonder verlies van Volck oock in een hevich gevecht geweest zijn/en daerom wozdt in schiere Acte / by den Heer Downing gepzoduceert / die voozgegeven wozdt by Jaques Hustaert Admirael / over onse voozsz macht getepckent te zijn/wel dupdelick gesept / dat hy die bande Hoopwel hadde belet nae Porca te gaen / upt oozsaecke den Radia of Coning onsen Vyandt was / en wy die gantsche kust van Porca, tot Cranganor toe te Water en te Lande hadden beset / ende dat hy dienvolgende/nae het recht der Volckeren/niet en soude konnen toestaen/ dat sy in eenige van die Havenen souden komen in te loopen/ebenwel om alle beleefthepdt aen die Natie te toonen/alsoo sy vooz gaven eenige Peper tot Porca geweest te hebben: wert wijders in de voozsz Acte gesept/dat hy de voozsz Peper met een van onse Schepen sou-de laten afhalen/jae dat het voozsz Schip selfs derwaerts soude mogen gaen/by aldien sy hem quam over te geben de Poztugesche Bzieven/ die sy van Goa vooz den Gouver-neur van Couchin waren medebzengende / gelijck hy haer bupten des / van Water, Bzanthout en Vivzes tot haer retour hadde doen versien ; hier op wozdt by de voozsz stucken gesept/dat die vande Hoopwel souden hebben geantwoozt / en haer beklaeght, dat men haer bijf dagen / tot haer gzoote pzejuditie/daer hadde opgehouden / haer niet toestaende met haer Schip of Chaloup nae Porca te gaen/ selfs geen Bzieven aen Fac-teurs aldaer te mogen senden / nochte oock met haer Schip nae Suratte te retournee-ren/ter tijdt toe den Generael die men was verwachtende / daer soude wesen aengeko-men/niet tegenstaende den Generael die daer was/te weten Hustaard, consent tot haer vertreck gegeven hadde/volgens de selve beschepden/ soude den voornoemden Hustaard hier op sijn ongenoegen getoont/en sulex gerepliceert hebben / dat hy sagh / dat hy voo-en in plaetse vande civiliteyt / die hy haer hadde getoont / haer met water en Vyandt voozsiende/onder aenbiedinge van haer Peper van Porca te doen afhalen/van haer met een antwoozt in fozme van pzotestatie bejegent wiert; Dat sy selfs alberepts hadden toegestaen / dat men een Plaetse te Water en te Lande belegert / niet gewoon noch ge-houden was voor andere te laten visiteeren: Ontkennende vozders / dat hy haer met geweldt daer soude hebben opgehouden/ ter contrarie dat hy haer den eersten dach van haer aenkomste verlof/om weder te vertrecken hadde gegeven / maer dat sy selfs excu-sen en dilayen hadden gesocht/haer dan dit/dan dat manquerende. Dat hy haer alleen tot haer eygen voozdeel daegs te vooren hadde geraden / te wachten tot de komste van den voozsz tweeden Generael / te weten van Goens, om te sien of den Radia van Porca Vzede met ons soude willen maecken / daer toe gzoote apparentie was/ en dat hy haer dan niet soude beletten nae Porca te gaen. Waer dewijle sy daer nae niet en wilden

wachten / dat sy konden doen dat sy wilden / protesteerende dat sy selfs oorsaeck van hare schade waren / als refuseerende de presentatie die men haer was doende ; Hier op wordt par forme van Duplicq by haer gesept / dat inde voorsz Replijcq verscheyde frivole pretensien ende verfoepelijcke leugenen waren gebracht / dat wel waer was dat den voornoemden Hustaert de voorsz aenbiedinge hadde gedaen / vande Peper met een vande Schepen vande Nederlandtsche Compagnie te doen afhalen / ende dat sy sulcx oock souden hebben geaccepteert / ten ware den Vice-Admirael daeghs daer nae was gekomen / ende geseydt hadde / dat die presentatie weder was ingetrocken / uyt welcke Acten van protestatie en contra-presentatie dan / soo de selve deuchdelijck zijn / eeniger maten is blijckende / wat vande toedracht vande saecke is / ende dat de Nederlandtsche Compagnie ten voorsz tijde Couchin en Porca formelijck belegert en beslooten hebbende / met intentie van de selve / 't sy met geweldt / 't sy by capitulatie te vermeesteren / gelijck als met Couchin gedaen is / en waer op Porca sich mede geaccommodeert heeft / hoewel gelijck hier naer sal worden geseyt / daer nae weder te rugge getreden / nae het Volckeren recht / soo als het huydendaegs hier in Europa wort gepractiseert / seer wel vermocht heeft 't voorsz Schip van daer af te wijsen / en dat het noch een over groote civiliteyt en courtosie vanden voornoemden Hustaard is geweest / dat hy soodanige aenbiedinge / als geseyt is / heeft gedaen / insonderheyt daer / voor haer vertreck van Surarte / vande herbatte belegeringh van Couchin, en den Oorlogh die de Nederlandtsche Compagnie tegens dat Rijck en onderhoorige Plaetsen was voerende / ten vollen bekent was / en waerom hy haer noch te min over de voorsz afwijsinge te beklaghen hebben / dan geseyt is / de Bzieben en beschepden / die inde aenstaende Somer verwacht worden / sullen ons nader van alles berichten / en seggen wie van beyde d'Engelschen of ons Volck / haer van logens gedient hebben.

Ende hoewel inde voorsz Papieren by den Heer Downing als vooren overgelevert / eygentlijck niet vanden Luypaert, maer alleen vanden Hoopwel wort gesproken / welcken aengaende wy niet en twijffelen of U Ho: Mo: sullen haer met het voorsz bericht ten vollen houden gecontenteert / soo hebben wy evenwel / boven 't geene in 't reguarde van den Luypaert inde voorgemelde Remonstrantie staet aengeroert of gededuceert / nier willen onderlaten U Ho: Mo: by desen mede te communiceeren / 't geene wy die saecke rakende / sedert de voorsz gehouden conferentie / by Bzieben over Landt ontfangen / naerder verstaen hebben. 't Is dan sulcx / dat / wanneer naer de veroberingh van Couchin, onse macht op de Custe van Malabar voornemens was / om redenen hier vooren verhaelt / Porca mede (Num.8.) met gewelt aen te taesten, en 't welck voor het versoecken vande (Num.10.) Vreede, voor den Radia van die Plaets gestuyt of voorgekomen wiert / in voegen dat de voorsz macht sich daer op (Num.10.) nae Cananor quam te wenden, Soo is / mits des selfs eerselen af te rugge treden / t'sedert by den selven van Goens, en des selfs Krijghs-raedt geresolveert / nae de veroberinge van Cananor, gelijck het sedert bemachtight is / hem insgelijcx (Num.11.) by te komen / en tot gehoorsaemheyt te brengen. Tot dien eynde is aen de Engelschen haer residentie en Factorye / daer hebbende / geinsinueert / dat haer voor d'aenkomste van onse macht / van daer soude hebben te retireeren / met aenbiedinghe nochtrans / haare middelen in een van onse Schepen over te nemen / en 't welck sy luyden hebben gelieven te verwerpen / te weten die gene die van haer tot Couchin residerende / onder den President van Surarte sorteeren / en van de welke nu dese klachten schijnen voort te komen / daer d'andere / die onder den President van Bengale behooren / hebben haer laten geseggen / en aende reden gedefereert. En nademael voort na het overgaen van Couchin, uyt vreese van onse Wapenen meest alles uyt Porca Landtwaert in was gevlucht / alwaer de Leveranciers hare

midde-

middelen en gelegentheden hadden versekert/so is daer door veroorsaeckt dat d'Engelschen daer sonder Peper hebben geseten/ in voegen dat /indien de Luypaert daer al ware aen geweest/ echter ledigh van daer soude hebben moeten vertrecken / en daer en boven wel licht daer door so veel tijt versuymt/dat haer reyse na Europa/ door 't vrrloop van 't saysoen niet soude hebben konnen voltrecken/ so (Num.11.) en gelijck dit alles in dier voegen by de voorsz Brieven wort verhaelt / met verdere toesegginge dat den uytslach van saken in Junio als doen eerstkomende te Lande soude overschrijven/om door spoedige advertentie tegens d'Engelsche protesten / gewapent te kunnen zijn. Ondertusschen meenen wy/datter geen stof en materie ontbreken sal/ om so uyt het voorsz schrijvens als daer neffens ontfangen bescheyden / alle in authentijcque Copye hier by gevoegt gaende/ te wederleggen d'argumentē by den gemtlten Heer Downing inde voorsz conferentie jongst by gebracht/als namentlik dat Porca een Land soude zijn niet onder Couchin, maer neffens Couchin, beyde onder den Sammorijn sorteerende. Dat de Nederlandtsche Compagnie met den Sammorijn in Vreede zijnde / niet vermocht heeft de voorsz Schepen uyt Porca te houden. Dat schoon genomen Porca al onder Couchin behoorde / dat sulcx alleen soude wesen onder den Koning en 't Rijck / en niet onder de Stadt van Conchin, dat de Nederlandtsche Compagnie den Oorlogh alleen gevoert heeft tegens de Portugesen/voor soo veel die Eygenaers vande Stadt waren / en niet tegens den Koning of 't Rijck. Dat genomen de gemelte Compagnie al mede in Oorlogh tegens den Koningh van Couchin, en by gevolge mede tegens Porca ware geweest; Dat met of door belegering van Couchin in de selve geensins bevoeght was aen d'Engelschen de Commercie op Porca, als soo veel mijlen daer van daen gelegen/te beletten: voornamentlick niet/dewijle sy daer geseten zijn/en een Factorye hebben : want voor eerst wort wel expresselijck ontkent / dat Couchin en Porca onder den Sammorijn onderhoorigh souden wesen/ter contrarie blijckt uytte bygaende bescheyden/dat Couchin altijdt een Souverain Rijck is geweest / en jurisdictie mede over Porca gehadt en geexerceert heeft/sonder (Num.8.) dat den Sammorijn ooyt eenigh het minste gesach sich of over Couchin of over Porca aengematight heeft. Zijnde in tegendeel den Radia van Porca van alle oude tijden (Num.9.11.) verobligeert geweest/ alle de Peper by ofte omtrent Porca vallende / of uyt het Landt daer aen gebracht wordende / nae Couchin te doen voeren/om aldaer gewoogen/aende Portugesen gelevert / en om door de selve vervoert te werden / en waer van den Koningh van Couchin als dan sijn Thollen en gerechtigheeden was treckende. 't Soude wel kunnen zijn/dat eenige Jaren herwaerts wat indracht daer in is geschiet/veroorsaeckt door den Oorlogh die wy mette Portugesen/ende de selve met den Sammorijn hebben gevoert / waer door sy onmachtigh zijn geweest haer recht te mainteneeren / die oock alle Commercie op Couchin ten principalen belet / of haer benomen heeft/ soo verre / dat sy selfs onvermogens zijn geweest nu veele Jaren aen den anderen een eenigh Schip met Peper voor Portugael in Couchin af te laden / maer dat en doet ter saecke niet: Gelijck geseyt is / zijn die van Porca verplicht haer Peper tot Couchin te brenghen / die Stadt nu aen ons overgegaen zijnde/ hebben wy daer door dat recht verkregen / om die van Porca daer toe te houden / ende sonder dat sy eenige de minste Peper in Porca vermogen te verkoopen / of te leveren/ en 't welck voor Porca geen kleyne subjectie/en voor ons een groot recht is. Dat voor soo veel als de Nederlandtsche Compagnie belanght/de selve den Oorlog niet alleen heeft gevoert tegens de Portugesen / of de Stadt van Couchin, maer sulcks mede moeten (Num.2.) doen tegens den Koningh en 't Rijck/ alsoo den selven / als by de Portugesen gestelt/der selver zijde bleef houden / en de Nederlandtsche Compagnie allt mogelicke afbreuck socht aen te doen / waer door sy oock genootsaeckt is geweest met haer macht

van

van Couchin komende / eerst en alvooren des selfs gefortificeert Hoff aen te tasten / en met gewelt te vermeesteren/alwaer den gedachten Koning (Num.2.) ooch selfs om 't leven is geraeckt / en in wiens plaets by de Nederlandtsche Compagnie eenen (Num.1, 2, 3, 4, 7, 9.) Montadeville is gestelt / nae dat de selve het geheele Rijck alvooren aende opgemelte Compagnie; hadde opgedraghen / om uyt hare handen 't selve weder aen of op te nemen en t'ontfanghen / gheliyck de selve Montadeville sedert meede overleeden zijnde / by de opgemelte Compagnie weder een (Num.8.) anderen die de naeste daer toe was / metre selve naem van Montadeville tot Koning gestelt is. Soo verre is het daer van daen / dat de selve Compagnie over het Rijck van Couchin niet te seggen of op Porca niet te pretendeeren soude hebben/ eo ipso dat den Kadia alle Vyandtschap tegens de meergenoemde Compagnie heeft gepleecht/ en ter oorsaecke van 't welcke de selven aenden voornoemden Kadia mede alle mogelijcke afbreuck heeft gesocht te doen/ soo komt daer door in gene de minste consideratie/of en hoe verre den Coning of 't Rijck van Couchin over Porca te seggen / ofte te gebieden gehadt heeft / geposeert dat den Kadia van Porca t'eenemael op sijn selven hadde gestaen / of niemandt onderdanigh was geweest / soo is de Compagnie door de voorsz gepleeghde Vyandtschap gerechtight geweest/hem den Oorloch aen te doen/behalven dat het voordeel daer over de Engelschen geensints en competeert.

Verhalven/om den gesenden Kadia mede tot reden en gehoorsaemheydt te brengen/ soo heeft de voornoemde Compagnie die Stadt/ als soo dicht onder of by Couchin gelegen/te gelijck mede beset ende belegert gehadt / ende ten ware de selve haer hadde geaccommodeert/hoewel naderhandt daer weder uytgesprongen/,soude nae de veroveringh van Couchin de gantsche macht op haer hals gekregen hebben/ gelijck als noch te verwachten heeft/en waer van den uytslach 't sy over Landt / of metre ordinaris Retour-Vloot/of lichtelijck met beyde te gemoet gesien wordt/en dat is de reden/ dat de Nederlandtsche Compagnie geduyrende de voorsz belegering verstaen heeft / d'Engelschen/ en alle andere Natien daer uyt te houden/en waer in de selve haer/als geseyt is/ na het Volckeren recht gedragen heeft. Dat men wijders voor geeft/dat sy daer geseten zijn/ en een Facrorye hebben / kan haer in 't minste niet helpen/noch patrocineren / want een Factorye geeft niemandt recht noch jurisdictie / sy sitten daer als Kooplupden om te handelen en negotieren/en dat soo langh als het den Kadia wel gevalt. In Couchin hebben sy insgelijck haer Factorye gehadt / maer dat heeft niet belet waerom wy haer geduyrende die belegering van daer niet souden hebben mogen afwijsen / gelijck wy op dat fondament den Luypaert onder anderen mede gedaen / ende sonder dat sy eenige de minste klachten daer over hebben derven voort brengen. Staende mede te noteeren/ dat d'Engelschen geduyrende d'eerste belegering van Couchin, zijnde geweest een jaer voor de verovering/met (Num.12.) een Schip daer binnen wesende / haer 't sy met of tegens haer wil / by het Canon der Portugesen mede hebben laten gebruycken / ende de onse daer mede beschooten / behalven (Num.3.) alle de voordere assistentie / die sy aende Natie tegens ons gedaen hebben/en dat soude men by der selver inlatinge in Porca mede te verwachten gehadt hebben/behalven dat den Kadia by die gelegenthept niet soude hebben nagelaten sich van der selver Geschut/Busskruyt/en andere Ammunitie van Oorloch tot des selfs meerder deffensie ende versterckinge/tegens ons te dienen.

Hier mede/

Hooge Mogende Heeren/etc. In Amsterdam den 28 January 1664. Onder stondt/ U Ho: Mo: ootmoedige Dienaren / de Bewinthebberen vande Nederlandtsche Geoctropeerde Oost-Indische Compagnie ter Kamere tot Amsterdam. Ende uyt de selve geteeckent / Jacob Roch, ende P. de Graeff.

Num. 1.

Extract uyt het Dach-Regiſter des Oorloghs expeditie, onder 't beleyt vanden Ed: Admirael Rijckloff van Goens, tſedert den 24 September 1661. tot den 14 Junii 1662.

Ultimo Januarij 1662.

TEn deſen tijdt vondt hem daer mede preſent den verdreven Couchinſen Koningh Moetadavile, die ſeer ernſtigh verſocht dat ſijn E. hem niet geliefde te hinderen in des ſelfs vaſt-geſtelde voornemen/ van met ſijn E. ende aen des ſelfs zijde/aende zuydkant van Couchin te landen / wanneer hy toonen ſoude wie hy zy / ende veel lieber in duyſent ſtucken als een Soldaet/by den Heer Admirael neder gehapt werden / als een voet te rugge wijcken / ſijn E. ſoude dan bevinden dat de Mayros die hem aldaer toegedaen waren/ſoo haeſt ſijn Perſoon niet ſouden ſien/ of ſy ſouden hem en onſe zijde daetelijck byvallen/ende ſoo 't ſoo geviel / dat wy Couchin veroverden/gelijck hy hoopte/ dat hy dan ſijn Rijck uyt / en van onſe handen ontfangen wilde ſoo groot en kleyn als wy 't begeerden aen hem te geven/ende dat hy van dien tijdt af tot eeuwige daghen ons homagie ende dienſt ſoude bewijſen / erkennende ſich als Compagnies Subaltern: Ende ſo het gebeurde dat wy tot ons gewenſte ooghwit niet en quamen/ende de Stadt niet veroverden/ (dat hy niet hoopte) badt hy ernſtelijck / dat ſijn E. hem van geliefde nae Ceylon te voeren / en met een ſtuckjen Landts tot ſijn onderhoudt verſien/ om hem daer ſtilletjens onder d'onſe te ernehren / &c.

5 Februarij.

Den Engels-man echter / hoewel dit toeſtel in ſijn geſicht gedaen was / hadt hem gantſch ſtil gehouden/ doch ſijn Vaertuygh voor af aen de Stadt / blijckende aen d'onſe by wiſſe teyckenen / het opgingen ende dagelijckſche bevindinge / dat het Engelſche Volck / 't zy dan willigh ofte onwilligh by 't Canon der Portugeſen gebruyckt wierden / ende de onſe beſchooten.

28 ditto.

Weynig later een Engelſch Jacht met de Vlagge van boven / van de Noort ancherden ontrent Bayppin / den Commandeur Roothaes ſeylt met het Zeepaert naer hem toe/ om haer de Rivier af te ſuyden / gemoedt de Opper-hoofden / die by ſijn E. aen hoordt verſchijnen/ſeyden te komen van Zuratta / met dit haer Scheepje genaemt het Surats Fregat, ende dat haer oorde was binnen Couchin te loopen / om daer Plancken te handelen/tot verdubbeling haers Schips/wanneerſe op Bayppin ſouden zijn gekomen/daer hare reyſe heenen ſtrecktten / ſy moſten ook noodſakelijck een Boot koopen / want de hare verlooren was / begeerden derhalven dat wy haer wilden laten binnen de Stadt gaen / om de ſelve hare ſaecken te verrichten ; ende by ſoo verre ſy ſulex niet mochten doen/dat ſy haer reyſe niet machtig waren te volbrengen/ welcke ſchade door onſe hinderinge haer dan ſoude toe komen. De Commandeur remonſtreerde haerluyden de onmogelijckheyt haers verſoecks/ende dat ſulex niet konde toegeſtaen werden / door deſe onſe belegeringhe te Water ende te Lande / volgens ſy wel wiſten/ dat ons onderlinge Contract raekende dat punct/duydelick verklaerde/waer wy ons wederzijts naer richten moſten: Doch niet jegenſtaende alle deſe redenen / inſteerden ſy even hardt/ verſoeckende dat haer inſtantie den Admirael noghmael mocht werden voorgedraghen/ 't welck den Commandeur haer ten gevalle noch eens dede. Doch alſoo ſijn Ed. des Commandeurs jegenwoordigheyt aen Landt benoodigt was / is den Secretaris van Weerden weder by d'Engelſen geſonden / omſe van daer ten gevoegelijckſten te diverteeren/

teren / ghelijck hy door veele persuasien ende waerschouwingen eyndelijck obtineerde/ ende sy ten laesten beloofden te vertrecken sonder Couchin aen te doen / midts dat men haer voorsz nae Batavia mede wilde geven / om aldaer ontrent haet E. soodanige Plancken te bekomen/ als van nooden hadden/ dat hem belooft is. Sy wierden insgelijcx op haer versoeck met een Vat soute Vleesch geaccommodeert / waer vanse recipisse gaven/ en voor gevende datse gantsch geen Rytuygh genoegh hadden/ konde men qualick van haerluyden ontslagen werden/ sonder haer ter handt te stellen een Ordonnantie/ om een Cabel-touw van 13 a 14 duym van Viger gemaeckt op Calicoulang te lichten / ende alsoo de Wint hem niet en wilde dienen / blevense noch heden leggen. Onder stondt / Accordeert. Geteeckent / P. van Dam.

Num. 2.

Extract uyt de Originele Missive vanden E. Rijckloff van Goens,

en sijn E. Raedt, in 't Leger voor de Stadt Couchin, adi den 14 Februarij 1662. geschreven aen de Vergaderingh vande Seventiene tot Amsterdam.

EEn half uyre nae der Sonnen opganck quamen wy (Godt lof) nae onse wensch te Lande / sonder dat ons yemandt hinderde / marcherende voort in ordre nae de Stadt / sonder eenige resistentie / tot in sekeren Papen Landt-huys / daer wy dien nacht halte hielden / hebbende den armen Moetadavile, verdreven Koningh van Couchin by ons / van den welcken het noodigh is u Ed: wat omstandigh verhael in desen te doen/ als zijnde tot noch toe geen kleyn Instrument / die onse saecken alhier versekert heeft/ ende voortaen van ons sal moeten werden ghemaintineert.

Om 't verdryven van desen Koningh wel te verstaen/ is 't noodich te weten/ dat onder de Malabaren niemant mach Koning werden / dan die uyt een Koninglijcke Vrouwe gebooren is / alsoo de Vrouwen hier ordinarie boven de Mannen regeeren ; de presente Koningin van Couchin is gesuccedeert haer Suster/ welcke Suster heeft nagelaten een Dochter ende twee Soonen/ die nae de Malabaersche Wetten/ na de doot van dese Koninginne Erfgenamen des Rijcx zijn. Dese Susters Dochter heeft weder nagelaten een Soon / die met beyde sijne Oomen ende de jegenwoordige Koninginne sijn Oudt-Moeye noch leven/ maer zijn de Oomen ende Oudt-Moeye veroudt/ ende negentig jaren al gepasseert/ ende dienvolgens buyten kracht en vigeur van heerschappye / so dat dese Soon den geenen is / die present den rechten Erf-heer zy / den selven is genaemt Moetadavile, ende door de Portugesen met beyde sijn Oomen over twaelf Jaren verdreven/ die een ander Uytlandts Geslacht haer bysonderlijck toe gedaen/ onder favorable conditien tot Koning gestelt hebben/ tot groot misnoegen der Couchinse Onderdanen/ den selven Moetadavile heeft den Sammorijn ende andere Koningen gestadig tot sijn hulpe / ende die weder ons geroepen om te Portugesen te verdryven / welck instrument ons goet gedacht heeft te gebruycken/ om daer door 't Lant-volck te eer tot ons te trecken / ende die wy tot dien eynde by ons ontboden / ende met de Vloot van Bappin overgevoert hebben.

Den derden zijn wy met den dag weder opgetrocken / ende retireerde den Vyandt al gestadich voor ons henen / steeckende alles in brandt wat hem mogelijck was / tot onder een groote steene Kerck die met pallisaden afgeheynt ende beset was / ende daer wy dachten een dapperen katten-dans met haer te hebben / maer stonden ons niet langh/ ende namen schandelijck de vlucht / steeckende haer Kerck in brandt / tot onse groote droefheyt / die ons anders wonder wel tot een Ammunitie-Huys soude gekomen hebben/ gelijck daer toe present d'afgebrande ruine moeten gebruycken. Wy trocken voort nae de Stadt / om de selve te besichtigen (ende d'Admirael geadsisieert vanden Comman-

mandeur Roothaes, met negen Compagnien na 't Konings Hoff/daer hem den Koning van Couchin (by de Portugesen gemaeckt/ende ons een bitter Vyandt) met zijn Broeders/ ende Erfgenamen/ nevens d'oude Koninginne in beslooten hadt/d'Admirael dede haer by Ole den Vrede aenkundigen / doch onder dit bespreck quamen vijf geresolveerde ende gewapende Nairos dicht by ons/ dreygende nu desen dan die te willen onder de voet schieten / die wy eyntelick deden vatten / ende waer op van haer kant vuyr wiert gegeven in ons Volck / d'Admirael gelaste dese vijf terstont onder de voet te hacken/ende den Capiteyn du Pon met des Admiraels Compagnien aen te vallen / waer op den Commandeur Roothaes volghde met noch drie Compagnien / de Commandeur Gotsken die gelast was 't ooch op den Vyandt te houden / tegens eenige uytvallen der Portugesen/ liet d' Admirael weten dat hy drie Compagnien noch gereet hadt om hem te seconderen: Middelerwijl trock d'Admirael met noch drie Compagnien om den Commandeur Roothaes te helpen / die 't Hoff wel ten deelen hadt ingenomen / maer wiert vande Nayros noch sterck gedefendeert / ende heftig gechargeert / ende hoorde men den Commandeur Gotsken oock tegen de Portugesen die buyten waren gekomen sterck chargeren; d'Admirael sondt terstont om kundschap/ en de resterende twee Compagnien (dat oude Gasten waren) na de Stadt/om den Vyandt van achteren te sluyten / liet den Commandeur Gotsken sijn E. weten / dat hy den Vyandt weder binnen Stadt gedreven hadt/waer mede den Admirael noch een Compagnie naer 't Hoff voerde / gelastende alles doot te slaen wat mannelijcke was / om dat wy driemael schelmachtig waren geabuseert / met het uytsteecken van een witte Vaen / ende wanneer wy dan ophielden / schooten de Nayros d' onse weder onder de voet / dit duyrde wel drie uyren / &c.

Stormende den Commandeur Roothaes van d' eene syde / ende den Admirael van d' andere tot op den avont / wanneer eenige / die noch resteerden quartier aengeboden wierdt / dat van sommige aengenomen / ende vande andere hardtneckigh wierdt gheweygert / die oock alle ter neder wierden gemaeckt / leggende onder de dooden den gemaeckten Koning van Couchin / met twee andere die hem te volgen stonden van sijn Broeders / den jongsten was 't ontkomen / zijnde den selven die 't op Cranganor noch eens te water ontswommen was; niet min dan 500 lagen hier aen allen kanten verslagen/ende waren van de onse oock ontrent de 20 dooden en over de 50 gequetsten/waer mede (Godt lof) den Coningh Moetadavile voor eerst in syn Hoff domicilie nam / ende trock d'Admirael ende den Commandeur Roothaes weder na ons Leger.

Na het occuperen van Bappin / docht ons den besten tydt te wesen / om de Stadt nae u Ed: intentie de geordonneerden Articulen voor te houden / waer toe binnen ghecommiteert zijn den Secretaris Lucas van Weerden, ende den Coopman Abraham Verspreet, de selve wierden statig (hoewel geblint) ontfangen/en binnen geleyt zijnde vanden Portugeschen Generael Ignatio Sermento, courtoiselijck afgeslagen: wy weten seeckerlijck dat datelijck van de Burgers wonder gaerne soude zijn aen genomen/ doch dewijl so grooten aental Militie uyt Goa binnen de Stadt aengekomen/behoest men sich daer over niet te verwonderen / te meer om dat de Engelschen (wiens Volck by de Stucken der Stadt gebruyckt werden / uyt een Jacht dat binnen leyt haer voor onse komste hartneckigh gemaeckt hebben.

De Portugesen hebben seer proffitable conditien met de Malabaars Prinsken bedongen/en ingevoert/ende bysonderlick dat alle den Peper ende wilde Caneel voor den Portugaelschen Coning was: Ende dewyle den nieuwen Couchinsen Coning Moetedavile, van U. Ed: handen ende macht gemaeckt is/hoopen wy geen minder conditien van hem te verwerven. Onder stondt / Accordeert. Ende geteeckent / P. van Dam.

Num. 3.

Extract uyt de Missive, of het sommier vertooch, concerneerende de tocht aen de Navale expeditie van 't Eylandt Ceylon nae de Kuste van Indien Anno 1661. gedaen by den E. Rijckloff van Goens, en den Raedt, ingestelt in 't Schip de Nooteboom, seylende omtrent de Straet Sunda den 28 Mey 1662. gepresenteert aen den Gouverneur Generael ende Raden van Indien, staende geregistreert in Batavias inkomende Brief-boeck vanden Jare 1662. Fol. 422.

Den 18 May 1662.

VOor Couchin konden wy lichtelijck mercken dat den Vyant al door d'Engelschen van onse intentie ende aenkomst verwittigt was/gelijck ons ook seckerlijck bleeck/ dat sy al drie a vier weecken voor onse komst door vijfthien Fregats met Volck ende Ammunitie van Goa waren geassisteert geworden. Ende Stadt sagen wy nu ook perfectelick een heel ander gedaente/ als voor henen / ende dat de oude Muyr achter een curieus Aerde-werck nae de Europiaensche inventie verborgen waren / ende suler met seer wel geordonneerde punten/ende strijck-weeringe van Geschut/verstonden wy dat hen de Engelschen rijckelijck / ende niet min van Oorloghs-Ammunitien versien hadde / zijnde weynige dagen voor d'aenkomste vanden Commandeur Roothaes, noch een kloeck Schip van daer gheseylt / ende noch een ander van die Natie daer binnen gebleven / doch dit was een Suratts-baerder / ofte koopbaerdye-schip / etc.

Wy considereerden mede dat aende zuytzijde den Koning van Pozca / so wel als den Koningh van Couchin onse bittere Vyanden waren / ende derhalven sagen wy ons met reden gedwongen Cranganor eerst aen te tasten / &c.

De gelegenheyt begon ook daer in te rechter tijdt / tot voldoeninge onser beloften wat te dienen/want den ontbluchte Godsone/Broeder vanden Koning van Couchin/ had hem gevoegt by den Coning van Pozca/ ende brachten t'samen te Veldt een swaer Leger van Nayros/om ons (soose voor gaven) te besoecken/en naderden ook te effecte tot ontrent drie uyren gaens van ons Leger; Moetadavile ongewoon te regeeren/hadde noch in die korte tijt so veel authoriteyt niet konnē aennemē/dat de voornaemste macht des Konings van Couchin hem absolutelijck toeviel/ maer bleven onder diversche pretexten van de handt / haer oberkomst gestadig uytstellende onder aller beleefste schijn die mēn soude konnen bedencken / ende suler buyten twijffel om eerst een uyt-eynde te maken/of van Couchin te sien/en haer dan aende seerderste zijde te voegen/ so dat Moetadavilles Nayros (zijnde omtrent 800 a 1000 in 't geral) te Lande / ende 1500 a 2000 vande Cochen ende Vercksielanders/op de Vaertuygen niet genoeg waren de vreese der Koningh te stuyten/ welcke occasie wy waer nemende/ versochten dat de Koningen gelieften te permitteeren/datter 600 a 700 Nayros der Samorijnsche over quamen/ sonder nochtans der Samorijns Persoonen / welck getal niet genoegh was / haer te beschadigen/ende nochtans door hare reputatie de Vyanden seer krencken soude; d'oude Vorstinne stont dit versoeck gewilligh toe/seggende datse haer leven / haer Neef / ende haer Landt onse oprechtigheydt was op-draagende / &c. Onder stondt / Accoordeert. Ende geteeckent / P. van Dam.

Num. 4.

Extract uyt de Missive vanden E. Rijckloff van Goens, ende sijn E. Raedt, geschreven inde Stadt Gale, aen de Vergaderinge der Heeren Seventiene, in date den 26 April 1662. Fol. 1157.

SOo heeft ook den Heer van Happin de E. Compagnie tot sijn bescherminge op 't alder-eerbiedigste versocht/en sijn Landt opgedragen/ dat wy op approbatie van haer

Ed:

Ed: geaccepteert hebben/naer vermogen te doen/ gelijck mede den herstelden / ende nu andermael geweecken Moetadaville, wettigh Koningh van Couchin / sijn gantschen Staet onder de macht vande Ed: Compagnie gestelt heeft / &c.

Of nu d'opdracht vande Koningin/ ende wettighe Koningh van Couchin aen de E. Compagnie in goeden ernst van alle haer Landt gedaen/u Ed: recht geeft/ by tijde van Vrede suiker te mainteneren/ sullen u Ed: beter dan wy / nae hare hooge wijsheyt konnen oordeelen. Onder stondt / Accordeert. Geteeckent / P. van Dam.

Num. 5.

Extract uyt de Missive vanden E. Jacob Huystaart, en Raedt, geschreven aenden Gouverneur Generael ende Raden van Indien, in 't Suyt-Leger voor Couchin den 2 Novemb. 1662.

DE Revier van Pozca blijft beset met de Jachten Roode Leeuw en May-boom, maer de Reviere Cranganor / met een Batery aen strandt / en de wacht van 't Oorlogh-Schip ter Tholen, midts welcken wy hoopen geene Fregatten tot den Vyandt entrade sullen vinden. Onder stondt / Accordeert. Geteeckent / P. van Dam.

Num. 6.

Extract uytte Resolutie vande E. Rijcklof van Goens, en den Raedt, genomen binnen Couchin, Fol. 1176.

Saturdagh den 13 Januarij 1663.

IS wyders in Raedts-vergaderingh beslooten / 't sy dan voor of nae de expeditie van Cananor / soo als de saecken haer best schicken willen / met een goet gedeelte onser Oorloghs macht die van Pozca te gaen besoecken / ende nae behooren te straffen / over de groote Vyandtschap / die ons van hem ghedurende de belegeringh is aengedaen. Onder stondt / Accordeert. Geteeckent / P. van Dam.

Num. 7.

Extract uyt de Resolutien vanden E. Rijcklof van Goens, ende den Raedt, genomen binnen Couchin, Fol. 1176.

Saturdagh den 13 Januarij 1663.

GEmerckt den Couchinsen Koningh Moetadaville, die sich heel en al onder protectie vande E. Compagnie begeven hadde inde maent Novemb. passada / in sijn herwaerts komste van Coylan op het Jacht de Mayboom is overleden / ende t'sedert door den Heer Veldt-Oversten wel bedachtelick gemeynt is geen ander in des selfs plaetse te laten kiesen / en opwerpen / voor en aleer dese Stadt door Compagnies wapenen was gedwongen/dewijle uythondigh scheen te blijcken/ dat den Sammorijn het oogh hadde om daer toe te succederen / ende in soo grooten beslommering der belegering niet mogelijck soude geweest zijn hem tot redelijckheyt te dwingen / of anderssints in eenige revolte deswegen ontstaende nae den eysch te versien / behalven dat aen d'ander zijde heel ongeraden was hem met ontrijdigh keuren van eenen anderen Couchinsen Koning te misnoegen/ende van de E. Compagnie te verbreemden. Soo is in dese Vergaderinge geoordeelt/dat de tijdt jegenwoordigh bequaem/ende de gelegenthey t rijp geworden is / om die sake ten principalen te voorsien / ende de E. Compagnie by Contract gemaeckt tusschen den Sammorijn ende den Heer Gouverneur Adriaen vander Meyden, verbonden is het geslacht van Moetadavile, als de rechte Erfgenamen ende wettighe

Koningen tot de Croone te helpen / mitsgaders geensints geraden zy / toe te staen dat den Sammorijn sich daer soude indringen / ten opsicht hy daer door te groot van vermogen en te beswaerlijck by de E. Compagnie in goede devotie gehouden soude konnen werden / ook de Couchinders tot submissie onder gehoorsaemheyt vanden Sammorijn niet soude wesen te dwingen / ten aensien vande groote brandschap die tusschen beyde so lange Jaren heeft gedurt / ook d'omleggende Vorsten meest al te samen den Sammorijn afgunstigh zijn / en door des selfs verhooginge de Landen in meerder Oorloge en onrusten stonden te verballen / waren tegen de Compagnie patrocinerende het geslachte van Moetadavile den nieuwen Koningh / tot grooten danck voor soodanighen weldaet / ende gehoorsaemheyt om alles nae onsen sin te doen ende te laten / sal kunnen mobeeren / ende by de Landtsaten bemint worden / ende in meerder aensien geraecken / in voegen vast gestelt is / te bearbeyden dat den naesten Bloetverwant van Moetadavile, ende die nae 's Landts gebruyck den rechten Competiteur tot de Croone is / tot Koningh van Couchin ingevoert ende bevestight werde. Onder stondt / Accoordeert. Geteeckent / P. van Dam.

Num. 8.

Extract uyt de Missive vanden E. Rijcklof van Goens, en Jacob Gustaert, geschreven inde Stadt Couchin, aende Vergaderinge der Heeren Seventiene, in date den 23 Januarij 1663. Fol. 1143. verso.

't Beleech dus aengegrepen zijnde / hebben wy ontrent in seven weecken onse Wercken volbracht / met so bloedigen / punibelen ende verdrietigen arbeyt / dat d'onse uyt oorsaecke der selve al begonden tot den Vyandt over te loopen / hebbende dagelijcx noch te strijden / niet alleen tegens de traegheyt onser Geallieerde Vrienden / maer besonderlijck tegens 't Swaert vanden overgebleven Koninghs Broeder van Couchijn / Godorme, die ons de levens-middelen afsneedt / en met assistentie des Konings van Porca de geheele Rivier onbeplich maeckte / tegen de welcke wy te Water en te Lande tweemael by nae met gelijcke fortuyne / niet sonder merckelijcke schade aen onse kant / gestreeden hebben / &c.

Om d'overige tot devotie te houden / sal het Guarnisoen alhier voor een Jaer in 't geheel wel dupsent koppen noodich zijn / ende sulcx ook wel nootsaeckelijck om d'Inlandtsche Kagias in rust te houden / die nu noch (als gesept is) seer tegens malkanderen gealtereert ende in wapenen zijn / maeckende wel het meeste werck den Kagia van Porca / ende Godorme, die tot hun gevlucht is / ende in welckers Landt d'Engelschen een Logie tot den inkoop van Peper gesticht hebben: Nu staen wy in groot beraet ende bedencken om dien Kagia eerst te dwinghen / of wel eerst na Cananoor te gaen om de Vyanden voort te drijven / doch verhoopen de saken so aen te leggen / dat wy eerst Porca sullen dwingen tot onse devotie / ende echter Cananor ook meester werdrn / maer meer achten wy onmogelijck van dit saisoen te verrichten.

Den ouden Sammorijn / waer mede d'E. van Goens, Anno passado Contract hadde geslooten / is 't sedert ende voor onse aenkomste overleden / wiens doodt onse saecken niet veel voordeels ofte schade heeft toegebracht / maer wel die vanden Couchinsen Koning Moetadavile, die weder groote alteratie heeft gemaekt / want den Sammorijnsen Vyant die nu regeert / ende midts de incapaciteyt vanden rechten Sammorijn de regeering in handen heeft / beelde sich in / dat wy hem behoorden tot Heer over dese Landen te stellen / ende sulcx om de groote adsistentie die hy aen ons gedaen hadt / maer de Couchinsche Kagias / Vasalen van den Couchinsen Koningh / stelden haer hier tegens / niet be-

geerende

geerende onder den Sammorijn te submitteren/ allegerende een oude wet van Vpandschap tusschen de Sammorijnsen ende Couchinsen. Geduyrende de belegeringe hebben wy/so wel d'eene partye als d'andere geantwoort / dat wy souden doen dat recht ende billick was/sonder yets anders te openbaren/ maer nu wy de Stadt meester zijn/ ende het maken van een Koning geen langer uytstel lijden kan / hebben wy gehouden de zijde der oude Coninginne / die tot Erfgenaem verklaert heeft haer naeste Maeghschap uyt het bloedt van haer Suster / ende 't Geslacht der Moetadaviles gesproten/ welcke wy dan oock volgens beloste ende contract bevestight hebben/tot groote vergenoeginge der Couchinschen Onderdanen.

Den selben Sammorijnschen Vrint / hebben wy door vriendelijcke inductie / reede tot consent gepersuadeert / ende sullen hem voort met het geschenk van eenig verobert Geschut moeren te vrede stellen. Onder stont/Accordeert. Ende geteeckent/ P. van Dam.

Num. 9.

Translaet, Ole geschreven door den Koning van Couchin Moetadavile van Angiecaimal, den 10 Januarij Anno 1663. aenden Ed: Heer Admirael ende Veldt-Oversten Rijckloff van Goens.

DEsen sende ick aenden Admirael en Veldt-obersten te Water ende te Lande vande Nederlandtsche Natie op dese kusten/ ende gebe sijn Ed: by desen te verstaen / hoe van seer oude tijden mijne Voorsaten/en de Portugesen / alsse in goede Vriendtschap ende eenigheyt waren/een oudt Landt-recht ende coustume hebben onderhouden/ dat alle den Peper vallende inde Landen die onder dit Rijck ende den Koning van Couchin subject ende onderdanig zijn/jop 's Conings bevel uyt hare Landen naer de stadt Couchin is gebracht/de selve aldaer gewoogen/en aende Portugesen gelevert : even 't selve recht/gelijck de Portugesen hebben genooten/ blijft nu aende E. Compagnie der Hollandtsche Natie. Tegen dit recht ende oude coustume wert nu Peper gewoogen en gelevert alleen in 't Landt van Porca, en versoeck ick ernstelijck/ dat u Ed: sulcx gelieft te verhinderen/en niet meer te gedoogen/ niet alleen aen die van Porca, maer alle andere die mede onder dit Rijck staende / sulcx souden willen doen / om dat het buyten 't oude recht/ende geheel tegen de reden en oude coustumen deses Landts is/en niemant/ 't zy wat vreemde Natie 't soude moghen zijn / sal voortaen eenige Peper / uyt de Landen staende onder Couchin, mogen komen inkoopen/ verkoopen of verboeren : Gelijck de Onderdanen deses Rijcx / oock niet sullen vermogen aen eenige andere vreemde Natie haren Peper te verkoopen of leveren / als alleen aende E. Compagnie der Nederlanders/nae de selve manier ende oude coustume / als aende Portugesen is geschiet. Was geteeckent/ V. Moetadivile, Coningh van Couchin. Onder stondt / Gecollationeert/accordeert met sijn Principael. Couchin den tweeden Februarij Anno 1663. Ende was geteecken / M. Huysman, Secretaris. Lager stondt / Accordeert. Ende geteeckent/ P. van Dam.

Num. 10.

Extract uyt de Missive vanden E. Rijcklof van Goens, geschreven inde Stadt Couchin, aende Vergaderinge der Seventhiene, in date den veerthienden Februarij 1663. Fol. 1644. verso.

DEn Ragia van Porca heeft voor weynigh dagen den Vreede aen ons versocht / op welck fondament onse Krijghs-raedt voornoemt nae Cananoor gheseonden is.

Nu

Nu schijnt hy onder de handt noch wel by sijn eerste resolutie te persisteeren / maer de vreese van straffe houdt hem seer variabel / soo dat de wederkomst van onse Crijghs-macht eerst sal dienen af gewacht / eer wy van dese saecke een absolut eynde hebben te verhoopen / want het is een seer trouw'loos hoogh-aerdigh Volck / alleen met dwangh ende gelt te leyden zijnde. Onderstont / Accordeert. Ende getreckent / P. van Dam.

Num. 11.

Extract uyt de Missive vanden E. Rijcklof van Goens, geschreven uyt Couchin, aende Vergaderinge der Heeren Seventhiene, in dato den 19 Febr. 1663.

NAe het veroberen van Cananoor / dat Godt gheve haest gheschiede / openbaert sich noch den Oorlogh met Porca, een swarigheyt die ons allermeest bekommert / om dat de Engelschen daer een Logie hebben / en nu noch resideeren. Het recht om den Radja van Porca te bevorlogen / hebben wy volkomen / zijnde onsen openbaren Pyandt. Ende dewijl wy hem oock met assistentie onser Geallieerden / ofte oock met Godes hulpe alleen genoeghsaem machtigh zijn / sal ons de reden ende billicheyt selfs dwingen om den Coningh van Couchin, want behalven dat Porca een speciael Onderdaen van Couchin is / soo is het een oudt recht / expres gestipuleert / dat alle de Peper van Porca na Couchin moet werden gebracht / om den Coningh van Couchins Tollen niet te ontrecken / allwaer dan alleen den Peper maer gewoogen / gescheept ende verhoert werden / uyt krachte van dien en 't recht van Oorloge / d'Engelschen dan oock noodsaecke-lijck sullen moeten ruymen. Groote diligentie hebben wy aengewendt / om die Vrunden uyt ontsagh des Oorlogs van daer te troonen / tot verseeckeringe van haer Middelen / hebbende noch voor weynige daghen derwaerts gesonden 't Schip 't Zee-paert, met aenbiedinge / alle haer middelen daer in te verseeckeren voor d'aenkomste van onse Crijghs-macht / 't welck / dewijl sy geweygert hebben / ons oock oorsaeck heeft gegeven schrifteliick teghens haer te protesteeren / wegens de schade die haer soude mogen over komen. Wy weten voorseecker dat op Porca uyt vreese van u Ed: Wapenen meest alles wech gevlucht is / hebbende Landtwaert alle haer middelen / Vrouwen en kinderen verseeckert: Soo is ons nu oock seeckerlijck ter ooren gekomen / dat d'Engelschen op Porca geen Peper altoos in voorraet hebben / door dien de Leveranciers / neffens d'andere Vluchtelingen / met het overgaen van dese Stadt / gevlucht zijn / sonder pets daer te laten / dat is van een Engelsch-man / die selfs van Porca hier inde Stadt gekomen / ende nu noch hier is / bevestight / die onder den Presidént in Bengale sorterende sich selfs / ende de middelen van haer Compagnie inde Stadt / uyt krachte van ons protest / schijnt te verseeckeren: de resteerende Engelschen staen onder Suratta / die Porca niet begeeren te verlaten / schoon datse in vreese van onse Wapenen / ende van alle Negotie afgesneden zijn. Daer uyt u Ed: dan konnen afmeten / met hoe onrechtveerdige protesten wy hier van die Natie gequelt worden: want so het Conings Schip den Luypaert, al op Porca was aengeloopen / soude 't selve echter leedigh hebben moeten vertrecken / ende daer-en-boven wel licht soo veel tijdt versuymt / dat het de reyse nae haer Vaderlandt verhindert hadt. Den uytslach van saecken sullen U Ed: in Junij te Lande doen verwittigen / op dat u Ed: door spoedige advertentie tegens d'Engelsche protesten / mogen gewapent zijn. Onderstondt / Accordeert.

Ende getreckent /

P. van Dam.

Date

Hooge Mogende Heeren,

WY hebben ontfangen U Hoog: Mog: Missive van den 30. des voorleden Maendts / hebbende tot bylage seekere Memorie voor den Heer Downing, Envoyé Extraordinaris van den Koningh van Groot Brittangien / ten selven daghe aen uwe Hoog: Mog: gepresenteert / tendeerende de voorsz. Missive daer toe / dat wy U Hoog: Mog: souden hebben toe te senden / het bericht dat wy mette Retour-Vloot upt Oost-Indien souden moghen hebben ontfanghen / raeckende de Schepen de Hoopwel en Luypaert, ende de pretensien die dien-aengaende aen de zijde van Engelandt werden gemoveert.

Om dan U Hoog: Mog: begeerte daer in te voldoen / soo sullen wy ons voor af refereren totter gene wy wegen de ghelegentheydt van die saecke U Hoog: Mog: by onse Missive van den 28. Januarij lestleden tot bericht hebben laten toekomen / en 't welck sedert noch naerder is gededuceert / en voor den Druck in 't licht geraeckt / verbattende alle 't geene tot die tijdt toe t'onser kennisse was ghekomen. Dan alsoo ons nu mette Retour-Vloot zijn ghevvorden de beschevden / die ons als doen waren manquerende / strecckende tot naerder eclaircissement van de saecke / mitsgaders verificatie van eenighe poincten / by ons doenmaels geallegeert / en voort destructie van verscheyde sepsten en argumenten / by den ghemelten Heer Downing voort ghebracht / sullen wy met U Hoog: Mog: permissie / de selve hier by ghevoeght gaende / een weynigh nader applicieren. De Questie dan / gelijck U Hoog: Mog: is bewust / bestaet daer inne / dat d'Engelsche voor-gheven / dat de voorsz. twee Schepen voor onse Macht qualijck en t'onrecht upt Porca souden zijn upt-ghehouden / ofte van daer afghewesen: Wat de Hoopwel belanght / hebben wy upt de Brieven / als vooren upt Indien ontfangen / verstaen / dat de selve in November 1662. voor Couchin is gekomen / ten tijde als wanneer wy de Stadt met een Navale Macht van in de twintigh Schepen te Water / en voort te Lande belegert haden / versoeckende in Porca te moghen gaen / om aldaer den handel te dryven / d'Onse / alsoo die Plaetse en Revier onder Couchin sorterende / mede met twee Schepen beset en belegert hadden / en verwachtende dat den Radia, of Koningh van dien / sich alle daghen soude accommoderen / ghelijck als naderhandt oock ghedaen heeft / hebben sy 't versoeck van de Engelsche daer in gedifficulteert / doch gepresenteert de Peper / die sy daer sepden te hebben / met onse Schepen selfs van daer te halen / soo en ghelijck de Papieren by den Heer Downing voor desen overgelevert / zijn mede-brengende. Hier tegens is by de Engelsche gepretesteert / en by de onse een contra-protest ghedaen / beyde onder de voorsz. Stucken te vinden. De Luypaert in Januario daer aen volgende mede voor Couchin komende / met ghelijck versoeck als vooren / zijnde doenmaels die Stadt door onse Wapenen weynigh tijdts te vooren tot overgabe ghedwongen / en waer op den Radia van Porca sich mede hadde beginnen te submitteren / heeft men aen haer gelijcke presentatie gedaen. Eerstelijck / vande Peper met onse eygen Schepen van daer te sullen af halen / en daer na dat men haer met haer Schip daer soude admitteren / mits dat sy dan met eenen haer Comptoir souden moeten lichten / en geen Negotie meer doen. Hier over is mede wederzijts gepretesteert / en hier upt zijn ontstaen dese hevige klachten / die by den Heer Downing worden voortgebracht. Aen onse zijde wordt ghesent / dat wy niet en connen sien / dat met 't gene by ons Volck daer in is gedaen / eenighsints is gepreceert / of 't Volckenrecht daer in te bupten gegaen.

Eerstelick / Om dat wy d'Engelschen geen belet hebben gedaen om in Porca te gaen /

sy zijn als gheseyt is / in onse Vloot ghekomen / en hebben daer het voorsz versoeck gedaen / indien sy volgens hare sustenue recht hadden om op die Plaetse te varen / waer toe sulcx versocht / had men haer / daer voor komende / met gewelt daer uyt gehouden / dan souden sy in allen ghevalle noch eerst te spreken ghehadt hebben / en welck argument daerom des te krachtiger is / om dat onse Schepen voor Porca leggende / expresselick waren gelast geen geweldt tegens haer te gebruycken / maer simpelick te protesteren / ghelijck u Hoog: Mog: uyt het bygaende onder de letter A breder sullen gelieven te sien.

Ten tweeden / ghenomen dat wy haer al mette machtige handt daer buyten gehouden hadden / soo souden wy evenwel daer in tegens het recht der Volckeren geensints gepecticeert hebben.

De reden is om dat / gelijck in 't voorsz. gedruckte Bericht breder staet gededuceert / tot noch toe onder de Natien ongedefinieert is ghebleven / hoe verre men Vrienden of Neutralen / varende op vyantlijcke steden of plaetsen te water beset of belegert / daer vermach buyten te houden / of af te wijsen. Indien men 't exempel vande Engelse / so als sy sulcx in voorgaende tijden hebben gepractiseert / daer in hadde ghevolght / soude men haer niet alleen mogen afgewesen / maer selfs haer Schepen geconsisceert hebben. 't Is waer / dat men hier in Europa naderhant / ofte eenige jaren herwaerts / heeft beginnen toe te staen / of in te voeren / de vryheyt van Navigatie en Commercie op Plaetsen die selfs te Water beset zijn / mits geen goederen van Contrebande daer in gebracht wordende / maer dat en geeft geen obligatie / daer de Engelsche tot noch toe weygerigh zijn geweest / daer over yetwes met desen Staet vast te stellen / insonderheyt kan sulcx geen plaetse hebben in Indien / daer d'Engelschen daer te Lande selfs altijt van een contrarie verstant geweest zijn / en het tegendeel mede gepractiseert hebben / namentlick voor Bantam, voor Malacca, voor Manilhia, voor Goa, ende andere Plaetsen / die sy te water alleen beset gehadt hebben / niet alleen de Navigatie / en van Europiaensche en van Indiaensche Natien daer op hebben belet / maer selfs verscheyde Schepen / na soodanige Plaetsen tenderende / opgebracht en geconsisqueert / soo als 't selve met het bygevoeghde Extract onder de Letter B wort gedoceert.

Ten derden / Genomen dat de practijcq / die dien-aengaende hier in Europa begint ingevoert te werden / sich al mede tot in Oost-Indien soude mogen extenderen / soo soude de selve in allen gevalle tot het cas subject niet applicabel zijn.

D'Engelschen seght men hebben met een Vloot ghelegen voor Calis, desen Staet voor Lisbon, &c. maer sonder dat men de Navigatie ende Commercie op de selve heeft belet gehadt; dan dat en raeckt eygentlick de saecke in questie niet / want die steden en zijn noch by de Engelschen noch by ons beset geweest / met die meyninge / om de selve te nemen of te emporteren: Ter contrarie / als wanneer d'Engelschen in voorgaende jaren met eenige Schepen voor Duynkercken lagen / met intentie om die stadt te lande mede te besluyten / hebben sy gheen de minste vaert of handel op de selve toeghestaen / maer alle Schepen daer omtrent komende / afgewesen / sels langen tijt te voren / eer sy een man aen Landt hebben gehadt. Maer om tot het cas subject te komen / de Nederlandtsche Compagnie heeft voor Couchin gehadt een macht / als geseyt is / van in de twintigh Schepen van Oorloge / diergelijcke noyt in Oost-Indien gesien is / en daer neffens een Leger te Lande / Porca een Plaets onder Couchin behoorende / en eenighe mijlen daer van daen gelegen / hadde soo voor / als gheduyrende de Belegeringe / sich mede als Vyandt tegens ons gedragen / een Leger tegen ons te Velde gehadt / en verscheyde schaden ghedaen: Ons Volck haer dienvolgende genootsaeckt vindende den Radia mede tot reden / of onder subjectie te brenghen / hebben voor eerst die Plaets of

Rivier

Rivier met twee Schepen beset gehadt / om voor af alle baert en toevoer op de selve te beletten / en na veroberingh van Couchin, ten ware hy sich middelerwijlen quam te accommoderen / mede op 't Lijf te komen / en met geweldt daer toe te dwingen / gelijck wy ook genootdruckt zijn geweest / na dat hy hem al hadde gesubmitteert / doch weder daer uyt gesprongen was / met een Leger by te komen / en soo t'onder te brengen / ghelijck alles soodanigh in facto waer te zijn geverificeert wordt met het geëxhibeerde onder de Letter C. Nu is de questie / of wy de saecken soo staende gehouden waren d'Engelschen / en alle andere Natien middeler-wijlen met haer Schepen daer in te laten / en of 't geene men bande practijcke hier in Europa allegeert / eenige gemeenschap met dese saecke heeft / en of d'onse daer in yets anders of verder ghedaen hebben / als 't exempel van alle andere Natien / en specialijcken dat van de Engelschen voor Duynkercken gheholght: Hadden wy voor Couchin en voor Porca gheleghen niet met die intentie om die Plaetsen met geweldt te dwingen / ghelijck men voor Calis ende voor Lisbon gheleghen heeft / de saecke soude noch wat van een ander aensien kunnen wesen / maer niet een exempel sal men weten te allegeren hier in Europa voorgevallen / van die natuere als dese / daer men de Navigatie en Commercie heeft toeghestaen.

Indien der thien / twintigh / en meer Schepen van verschepde Natien daer voor gekomen waren geweest / die souden volgens dit gestipuleerde / gelijck recht van admissie konnen gepretendeert hebben / waer soude dat eyndtlijck heen gegaen hebben? of by wat Natien is dat oyt staende gehouden? Gedurende de beleegeringe van Couchin, hebben de Portugeesen haer t'onsen merckelijcken nadeel / gedient ghehadt van de Engelschen Schepen / en 't Volck van dien / die te voren daer in geloopen waren geweest / soo als voor desen is gedemonstreert / en noch naerder by het geëxhibeerde onder D is blijckende. De Luypaert seght men selfs dat in de tsestigh stucken op hadde / en by gevolge van al ander Ammontie van Oorlog na advenant: Zijnde bekent hoedanigh de Indiaensche Natien voorgaens om alle 't selve verlegen of benoodigt zijn / en wat afbreuck men ons daer mede soude konnen gedaen hebben.

Wy konnen ook gheen reden van differentie sien tusschen een besettingh te Lande / en een besetting te Water / daer op beyde een beleegeringh komt te volgen / of daer men weynig daer na een Leger te Lande mede komt voort te brengen / gelijck in casu subject is geschiet / en by 't nevens gaende onder C naerder te sien is. Soo haest en begint men een Stadt te Lande niet te blocqueren / of men tracht aenstonts alle uyt en inganck te beletten / en sonder dat yemant daer over reden van klagen heeft. Hadden wy Porca, ghedurende de beleegeringhe van Couchin, in plaetse van te Water / te Lande beset ghehadt / souden wy d'Engelschen en andere Natien te Lande daer in willende komen / met recht daer uyt mogen gehouden hebben? waerom hebben wy sulex nu niet vermocht te doen te water?

En evenwel / gelijck hier vooren is aengewesen / soude men noch die goethept gehadt hebben / in gevalle sy eygentlijck daer in hadden willen wesen / dat men sulex met goede oogen / en alleen onder protestatie soude hebben aengesien en gedooght / 't welck notoirlijck alle disputt wegh neemt.

Staende te noteren / dat in 't contra-protest voor ons Volck ghedaen / voor desen Ed Hoog: Mog: neffens onse voorsz. Missive van den den 28. Januarij lest-leden ter handen ghekomen / en in coppe weder hier by gaende onder E / wel dupdelijck wordt gesept / dat d'Engelschen op de Reede voor Couchin waren gekomen uyt eygen lyden wille / en voor en aleer wy eenighe wegheringe deden / aen d'onse versocht hadden na Porca te mogen zeylen / en dat d'onse daer tegens versocht souden hebben daer van te

desisteren / soo verre ig het daer van daen / dat wy eenigh het minste gheweldt souden hebben gebruyckt.

Ten vierden / Genomen dat op 't gundt voorsz. ig / noch al eenighe bedenckinghen souden mogen overigh blijven / gheljck nochtans gemeent wordt van neen / so worden de selve wijders daer mede wegh ghenomen / dat volgens 't recht van 't Landt aldaer / soo als het bygaende beschept onder de letter F klaerljck aenwijst / gheen Peper uyt Porca mach werden verboert / maer alle na Couchin moet werden ghebracht / om van daer afgeschreept ende getransporteert te werden.

Dit recht dan by de Compagnie / door 't obergaen van Couchin, volgens het bygeboeghde onder de letter G zijnde geacquireert / ig de selve geensints gehouden gheweest d'Engelschen daer te admitteren / de Peper het eenighste of voornaemste zijnde / dat sy / volgens haer eygen voorgeven / van daer sochten te halen.

Ten vijfden / Ig in desen mede decisoir / dat de Engelschen ten voorsz. tijde / als wanneer sy met hare Schepen voor Couchin zijn ghekomen / noch oock daer inne geen Peper tot Porca gehadt hebben / blijckende by een be-eedighde Attestatie / soo als het hier by bygeboeghde onder H en K ig getuygende.

Invoegen dat dit gepretendeerde belet haer in allen ghevalle geen schade heeft toeghebracht / en gheen satisfactie over schade / die men in desen pretendeert / kan vallen / daer geen schade geleden ig / men laet staen dat de pretense schade daer door soude zijn voorghekomen gheweest / inghevalle men de presentatie van ons Volck hadde geaccepteert / van de Peper die sy daer meenden te hebben / en in der daedt niet geweest en ig / met onse eygen Schepen af te halen / ofte dat men haer daer soude admitteren / mits dat sy dan oock met eenen het Comptoir souden hebben te lichten / en geen nieuwe Negotie te doen. De redenen daer toe ghedient hebbende / zijn uyt het voorighe gededuceerde af te nemen. Want gheposeert dat alle Peper en wilde Canee in 't Landt van Porca vallende / na Couchin moet werden getransporteert / en sonder dat de selve elders mach werden verboert / gheljck als met het voorighe gepraduceerde onder F. suffisantelijck werdt gedoceert / en voor al met 't Accoordt tusschen de Compagnie van den Koninghe van Couchin, ende den voornoemden Radia gemaeckt / hier by gheboeght onder I. medebrenghende Art. 5. dat den selven Radia gheen Peper of Canee in sijn Landt sal doen wegen of uytboeren / dan met consent van den Koninghe van Couchin, ende de Compagnie / de welcke / soo als met dupdelijcke woorden daer by gheboeght wordt / na de Wetten het recht daer van alleen competeert / soo ig de voorsz. presentatie meer als suffisant gheweest / en die d'Engelschen dienvolghende hadden behooren te accepteren. Hadden sy hier teghens rijdt versocht tot het lichten van 't Comptoir / gheljck men haer die naderhandt / blijckende by het gheproduceerde onder H. 3. loco heeft gheghéven of toeghestaen / of dat sy hare goederen en ommeslagh in Couchin hadden willen bergen / of oplegghen / tot de komste eeniger harer Schepen / of naerder ordre dan hare Principalen / en 't welck men haer / volghens het hier by gaende onder K. mede geensints soude hebben gheweygert / soo soude de saecke mede ghevonden zijn gheweest: maer in plaetse van dien / maeckt men de Zeylen by / en gaet herwaerts aen / om quansuys dese klachten over te brengen.

Dat verder gaet / wanneer de Onse voornemens waren Porca met gheweldt aen te tasten / en tot dien eynde met een Leger te Lande daer voor te komen / hebben aen d'Engelschen daer van niet alleen advertentie ghedaen / maer door een expres afgheseynden Persoon / met een Brief hier by geboeght onder L. haer aengeboden hare Persoonen ende goederen / en dat soo wel van hare Meesters / als haer eygen / in 't Schip 't Zee-

Paert

Paerdt te verseckeren / en de selve na Bantam of Madrespatnam, daer sy hare Comptoiren hebben / te voeren.

d'Argumenten die by den Heer Downing voor desen / tot adstructie van het recht aen sijn zijde zijn by gebracht / bestaen daer inne / Eerstelijck / dat Porca een Plaets of Lantschap op sijn selven / soude wesen aen niemandt onderhoorigh.

Ten tweeden / dat als het al onder Couchin sorteerde / dat sulcks in allen gheballe onder den Koninghe / en niet onder de Stadt van Couchin soude wesen / hebbende de Compagnie geen Oorlogh tegen den Koninghe van Couchin, maer alleen tegens de Stadt en Portugesen gevoert gehadt.

Ten derden / dat de sake wel onderscheyt werdende / en Couchin en Porca beyde onder 't gesagh van den Sammorijn souden behooren / en sulks de Compagnie met den Sammorijn in vrede zijnde / te min vermocht heeft de Engelschen uyt Porca te houden.

Ten vierden / dat sy in Porca een Huys en Factorye hebbende / haer by stont daer te negotieren / sonder dat wy haer eenig belet daer in vermochten te doen.

En ten vijfden / dat wy haer in allen geballe van den Oorlogh tegens Porca mosten hebben geadverteert.

Van hoe wel het den gemelden Heer Downing / als Aenlegger zijnde / soude incumberen alle die positiven te verificeren / die malkanderen oock in eenighe poincten wat schijnen te contrarieren / en wy als Verweerders konnen stil sitten / afwachtende wat bewijsen dien aengaende voor den dagh souden komen.

Soo hebben wy evenwel niet ongeraden geacht / om aen te wijsen / op hoe losse en abusive fondamenten in dese procedeert / 't contrarie te bewijsen / en dat notanter met de Tractaten selfs / die wy met de Vorsten dier Landen hebben ingegaen. By het Contract tusschen de Compagnie ter eenre / den Koning van Couchin ter andere / en die Radia van Porca ter derder zijde ghemaeckt / belooft den voornoemden Radia voor eerst aen de voorsz. Compagnie die getrouwigheyt te bewijsen / die hy opt aen de Portugesen bewesen heeft: wijders / dat hy / als hier vooren mede is gesept / nopt Peper of Caneel in sijn Landt sal doen weghen / noch uytvoeren / dan met consent van den Koninghe van Couchin en de Compagnie / die hy met eenen verklaert / dat na de Wetten van 't Landt het recht daer van alleen competeert. Dat tot dien eynde de Compagnie in sijn Landt sal mogen bouwen een steene Packhuys / tot verseckeringe van hare Middelen / en maintenue van haer recht / en voort genieten alle preeminentien en voordelen die de Portugesen gehadt hebben.

Daer-en-boven heeft de Compagnie met den Koninghe van Couchin alleen of afsonderlijck noch een Tractaet gemaeckt / waer by den selven Koninghe onder anderen verseckert / of sich verbint / dat alle de Peper en wilde Caneel in sijn Landen / tot Porca in cluys / en tot Cranganor toe / vallende / alleen sal worden gelevert aen de Compagnie / en dat alle de selve Peper op Couchin sal worden gescheept in Compagnies Schepen / sonder dat eenige Natie ter werelt daer aen sal mogen participeren / belovende tot maintenue van dien alle bystant en hulpe / na sijn uyterste vermogen te contribueren / met versoeck dat de Compagnie soude gelieven drie Vastigheden op te rechten / onder anderen een tot verseckeringh van de Porcasche Rivier / op de beste gelegene plaets van Porca, mitsgaders op meer andere Plaetsen daer 't noodigh is / en 't welck in cas van noodsakelijckheyt oock aengenomen is te doen.

Gaende beyde de voorsz. Tractaten of Accoorden hier by gevoegt / 't eerste als gesept is onder I. / en 't ander onder M.

Hier op heeft den gemelden Koninghe by Missive van den 14 Meert 1663. hier nevens gaende onder N. den voornoemden Radia oock aengeschreven en belast / dat hy

d'Engelschen die in sijn Landt zijn/ haer affschept sal geven / en wegh senden met alle hare goederen en Koopmanschappen/ sonder daer weder in te komen.

Gelijck wp by Brieven van den selven datum/ mede hier by gevoeght gaende onder O. d'Engelschen sulks insgelijks heeft geordonneert gehadt / te weten / dat sp met hare goederen en koopmanschappen opt wederom te komen.

Upt alle't welcke dan klaerlijck is blijckende / het recht dat den Koning van Couchin en de Compagnie op Porca hebben/ en dat het geensints een Landt is op sijn selven bestaende: gelijck daer upt mede consteert / dat den Radia onbevoeght is geweest haer een Factorye in sijn Landt toe te staen / om Peper en wilde Caneel daer te handelen/ en te verboeren/ en dat sp mitsdien haer daer op geensints konnen beroepen/ of eenigh recht afmeten: zijnde voor desen aengewesen/ en 't welck wp deg noodt zijnde/ noch naerder presenteren te doen/ dat de Compagnie/ soo wel tegens den Koning van Couchin/ als tegens de Portugesen den oorlogh gevoert / oock den selven t'eenemael t'onder gebracht/ en een ander in sijn plaets gestelt heeft.

Wat den Sammorijn belanght / dat hy eenigh recht of gesagh op Couchin of Porca soude hebben of exerceren / sal den voornoemden Heer Downing nopt konnen astrueren/ hoewel ongehouden/ willen aennemen het contrarie te verificeren.

Dat wp d'Engelschen eenige denunciatie of advertentie van den oorlogh tegens Porca souden hebben moeten doen/ komt met het gunt voorschreven is mede te corrueren. Hebbende buyten deg den oorlogh tegens de Portugesen/ en die van Couchin soo lange Jaren/ met kennisse van alle de werelt geduert gehat/ gelijk de Compagnie ten tijde van de eerste belegeringe/ een Jaer voor de veroveringe begonnen/ specialijk met den Radia van Porca in openbaren Oorlogh is geweest/ niet by de Compagnie/ maer by hem selfs aengevangen / en waer van de Beschepden voor desen mede aen u Ho: Mo: zijn overgelevert onder Num. 25.

En dit is dan/ voor soo veel aengaet de sake van de voorsz. twee Schepen/ niet twijfelende/ of u Ho: Mo: sullen daer upt klaerlijck bespeuren / dat de pretensien die de Engelschen daer over maken/ notoirlijck zijn ongefondeert / en hebben dienvolgende oock niet konnen nalaten met alle schuldige eerbiedigheyt te versoecken / ten eynde u Ho: Mo: ons in ons goet recht dien aengaende gelieven te maintineren.

Maer Ho: Mo: Heeren/ wp hebben by dese gelegenthepdt niet konnen stille staen/ u Ho: Mo: met gelijcke eerbiedigheyt bekent te maken/ dat de jonghste Brieven/ die wp van den Gouverneur Generael en de Raden van Batavia hebben ontfangen/ onder anderen meebrenghen / dat met het Engelsch Schip de Kust Fregat genaemt/ een Brief soude zijn gekomen van den Koning van Groot-Bittaignen / aen den Sultan of Lant-Vorst tot Bantam / neffens een vereeringe van 3. lange Metale Stucken/ schietende 18. ponden kogels / voorts eenige Roers / Bandeliers/ Tont/ &c. 't welk den selven seer aenghenaem was gheweest; maer als den Brief gelesen was/ dat den gemelden Vorst soude hebben gebraeght / hoe het by quam dat in dese geen vermaen en wiert gedaen van de Schepen/ die sp hem hadden toegesept dat upt Engelant souden komen/ om met een gecombineerde macht d'Engelsche ter Zee / en by te Lande/ Batavia te belegeren/ en in te nemen. Waer upt u Ho: Mo: konnen sien/ hoedanigh die Natie tegens ons aldaer is geintentioneert en opgeset / en wat vertrouwen op de selve te stellen is; behalven dat het assisteren van die ongeloovige met Geschut en Schiet-geweer / nergens anders op en kan sien / als om ons ter gelegenen tijdt daer mede te konnen beschadigen / gaende het Extract upt den voorsz. Brief hier by gevoeght onder P.

Boven dien werdt by den selven Brief/ blijckende by het Extract onder Q een ver-

haal

haet gedaen van een schandelijcke Moordt/ die de Engelschen in Suratte aen Sualyssrandt begaen hebben aen den Constapel van 't Jacht den Dolphijn, Claes Jansz. Swart genaemt / dieſe achter hare Cent / ſonder dat 'er pemant van de onſe is by geweeſt/ deerlijck om 't leven hebben gebracht : en ſchoon men wel wiſte wie de hantdadigers daer van waren / d'Engelſchen Preſident geen Juſtitie echter daer over heeft willen doen. Alle welcke ſaken u Ho: Mo: na hare hooge wijsheyt wel ſullen konnen apprehenderen/ dat in Indien de beſte bruntſchap en confidentie / die wy ſoo gaerne met die Natie aldaer gecultiveert ſagen / en waer toe onſe oprecs ſucceſſivelijk tenderen/ niet en ſullen geben : en daerom hebben wy u Ho: Mo: in bedencken willen ſtellen/ of u Ho: Mo: niet ſouden konnen goet vinden / aen den Coning van Groot-Britangien daer over klachtig te doen vallen/ met verſoeck dat Sijn Maj. goede gelieſte sy order te ſtellen / dat ſulks of dierghelijcke in toekomende niet meer en ſoude voor te vallen : en voornamentlijk niet om de Indiaenſche Natie / en dat noch onder beloſte van aſſiſtentie/ tegens ons te animeren en op te ſetten. Gelijk het mede een pure acte van hoſtiliteyt is/ dat ſy volgens de voorgaende beſchepden onder Den L gedurende de belegeringe van Couchin, uyt haer Jacht/ binnen de Rivier doenmaels leggende/ na dat ſy het met Plancken hadden opgeboeyt / niet alleen met Muſquets op d'onſe na de Baterpen en anders / maer oock met Canon veel ſchadelijcke ſchooten hebben gedaen.

Hier mede/

Ho: Mo: Heeren/ &c. In Amſterdam den 15. September 1664. Onderſtont/ U Ho: Mo: oetmoedige Dienaren/ de Bewinthebberen van de Geoctroyeerde Oost-Indiſche Compagnie ter kamere tot Amſterdam/ en uyt de ſelve/ geteeckent / Jean le Gauche, Daniel Bernard, Nicolaes R. van Cappelle.

A.

Extract uyt de expeditien van Oorlogh, ende 't conqueſteren der Stadt Couchin, en verdere Plaetſen, onder 't beleyt van den Admirael Rijckloff van Goens, tzedert den elfden September 1662. tot den 19. Junii 1663.

Ady 30. Januarii 1663.

VAn Goa komt hier ter Rede 't Engelſch Koninghs Schip den Luypaert, waer mede den Portugeſen Gouverneur in Bombain was gebracht / zijnde den Capitepn ghenaemt Richard Minors, den welcken ſijnen Lieutenant en Koopman van 't Schip aen den Heer Admirael ſont/ verſoeckende na Porca te mogen varen ; de ſelve Bunden van ſchriftelijke order onverſien zijnde/ gingen weder na boort/ en brachten een Brieffken van den ghemelden Capitepn / waer in bekent maeckte ſijn laſt om op Porca ſijn lading te gaen halen/ die hy moſte gehoorſamen / en mits den tijdt om ſijn repſe na Europa te volbrengen ſeer verloopen was/ verſoekt ſpoedige antwoordt.

De gemelde Engelſche Bunden zijn daer op afgeſonden met 't volgende Brieffken aen den Capitepn Richard Minors.

Mijn Heer,

HEt is ons van herten leet / dat wy uyt laſt van onſe Overigheden / om rechtvaerdige redenen U E. niet konnen toeſtaen na Porca te varen ; Derhalven wy verſoecken/ dat U E. daer van gelieft te deſiſteren/ de middelen die van U E. Compagnie daer mochten weſen/ ſullen wy naer vermogen onder onſe beſcherminge nemen. Maer in betooninghy van onſe goede wille / zijn wy bereydt U E. ſoodanigen Peper van daer par Compagnies Schepen te doen halen / als U E. ſeggen daer gereet te zijn/ om alhier in u Schip weder geladen te worden. In de Stadt Couchin, den 30. Januarij 1663. Onderſtont/ U E. dienſtwillige Bunden en Dienaers. Was geteeckent/ Rijcklof van Goens, en I. Huſtaert.

Des-

Des abonts werdt 't Schip Zeepaert na Porca afgevaerdight / met eben sodanigen last aen 't Jacht Tutucorim, 't welck hy aldaer soude vinden / gegeven is / namentlijck niemant entrance te verleenen / wie het oock zy / met verder bevel van den Schipper van 't Zeepaert, so 't Engelsch Schip de Luypaert derwaerts quam / en trachtede op Porca aen te varen / sulcks in der minne te ontseggen; doch geen gehoor krijgende / te protesteren over alle schaden en ongelijcken / mitsgaders 't bloet-storten dat daer uyt mochte ontstaen / haer preparerende en alle toestel doende / om 't selve feytelijck te beletten. Doch eyndelijck siende dat sy erhyter wilden door dringhen / is hem verboden tot feytelickheyt te komen / en vermits de meeste Schepen binnen een dagh of twee te vertrecken stonden / is 't Jacht Bloemendael desen nacht weder buyten de Revier gekoyt / en op de Rede sijn plaets genomen.

B.

Extract uyt de Resolutien by den Raedt van Defensie getrocken.

Vyfdagh ady 24 April 1620.

AEngaende de Raden van defensie / was in de Brieven van d'Engelsche genomineert den President Jan Jardijn / met volmacht / om neffens hem noch drie andere uyt de suffisantste / om sulcke negotie te verhandelen / te eligeren / en vermits de absentie van den voornoemden President Jardijn / hadden by provisie geeligeert vier Personen / als namentlijck den Admirael Martin Pyng / Mr. Thomas Brockedon / Capitepn Augustijn Spalding / en Mr. George Muchamp; wegen der Nederlanders wiert van den Heer Generael Coen vertoont / hoe dat tot Raden van defensie by de Sevontiene in Julio 1619. vergadert / genomineert en verkooren waren d'Ed. Heer Gen. Jan Pietersz. Coen / en de Heer Jacob Wedel / en wierden om d'absentie van den Heer Jacob Wedel by provisie in die Collegie van de Raden van defensie / om op alle voorvallende saken te helpen disponeren / by sijn Ed: geeligeert den Commandeur Willem Jansz / Raedt van Indien / en Maerten Sonck / Advocaet Fiscael / en d'Heer Commandeur Jaques le Febre / malkanderen aen wederzijden beloovende / en sterck makende / dat alle 't gene in dit voorsz. Collegie tusschen de voorverhaelde Personen gereselveert en beslooten soude worden / krachtig en vondigh wesen / en met alle sinceriteyt verhandelt / en naergekomen soude werden.

Is voorder op het voorslagh en versoeck van den Admirael Martin Pyng / goet gevonden / dat men naer Bantam aen den Pangoran een van de onse beneffens de hare soude senden / om by den Pangoran selfs audientie te versoecken / met last hun de vereeninge tusschen ons van de Koninghlijcke Majest. van Engelandt / en de Ho: Mo: Heeren Staten / mitsgaders sijne Princel: Excell: gemaeckt / te laten weten / en hem voorder afvragen / of hy mede genegen is in 't selve Accoort te treden.

Dinghsdagh ady 28 April 1620.

AUsoo den Engelschen Admirael Martin Pyng / beneffens eenige andere Overhoofden / den Generael Coen tot sijn Ed: groot contentement nu verscheyden malen besocht hadden / heeft den Heer Gen. Coen / gecompagneert met eenige van sijne Raden / den Admirael Martin Pyng en d'Engelsche Over-hoofden op huyden in 't Schip de Jeems versocht / alwaer na onderlinge vriendelijcke discoursen / by den Ed: Heer Generael Coen aen den Admirael Martin Pyng / en andere van wederzijden aldaer presente Raden / gepropooneert en voorghedragen is / wat ons ten dienste van beyde de Compagnien te doen stont / en hoe voorder in de saecke van Bantam soude procederen: Want soo 't scheen / door civile en beleefde middelen nu met gheheene goetvindingh dziemael / en daer te vooren by de Nederlanders dickwils ghebruyckt /

de

de ſake niet en bozderde/ is derhalben met gemeen advijs goet gevonden/ dat men aen den Pangoran van Bantam niet meer en ſoude ſenden/ maer de prepparatie by de Nederlanders alrede begonnen/ als namentlijck met het Schip de Suyder Eendracht, en de Vloot voort varen/ om die beyde ſoo na Bantam als mogelijck te brengen/ en daer upt de Stadt te beſchieten/ als mede dat de Nederlanders met noch twee Schepen de Stadt Bantam ſullen beſetten/ om de ſelve te benaeuwen/ en het voorſz. Schip de Suyder Eendracht, des noot weſende/ te aſſiſteren: Tot welcken eynde van gelijcken goet gevonden is/ dat d'Engelſche twee Schepen voor Bantam ſullen houden/ voorder dat men de Armade de Kema langhs de kuſt na ghewoonte ſal laten krupſſen.

En alſoo door lange experientie bevonden is/ dat de ſake van Bantam niet haeſtig/ maer langhſaem moet geeyndight werden/ daer beneffens geconſidereert/ ſoo men ſchoon met gewelt op Bantam gets voor nam/ dat de middelen daer toe gerequireert/ noch niet vaerdigh zijn; is derhalven in deliberatie ghelepdt/ wat interim met de macht van wederzijden alhier preſent/ ten meeſten dienſte van beyde de Compagnien dient gedaen/ geconſidereert/ dat met gewelt niets op Bantam ſullen konnen attenteren/ mette jegenwoordige reſpective macht en Vloote ſonder grooten dienſt/ of ſonder verandering of verhoyring van de ſake van Bantam gets ſoude konnen verrichten. Waer over by den Ed: Heer Generael gepropooneert is/ of niet gheraetſaem en oirbaer ſoude zijn/ een Vloote na de Manilha te ſenden/ omme onſe Vyanden alle mogelijcke afbreuck te doen/ op de Chineſche Joncken te paſſen/ en den handel van China elders/ ter plaetſen daer onſe Natien reſideren/ toecken te trecken/ geconſidereert dat wel een treffelijcke Vloote/ ſonder verachtering van de ſaken van Bantam/ verſonden magh worden/ alſoo onſe reſterende macht/ als mede die dagelijcks upt Engelant/ Nederlant/ als mede van de Nederlanders wegen upt de Molucoos te verwachten hebben/ tot uptboeringe van de ſaken van Bantam ſuffiſant erkennen. Op welcke voorſz. Propoſitie aen wederzijden verſchepden diſcourſen geballen zijnde/ is daer op eyndelijck eenſamentlijck gearreſteert en goet gevonden/ dat een Vloot von tien kloecke Schepen toegeruſt/ geprepareert/ en na de Manilhas geſonden ſal worden/ het welck van de Nederlanders wegen nootſakelijck ſal dienen uytgheſtelt/ tot dat ſeecker ſullen zijn/ wat Schepen ſy upt de Moluccos hebben te verwachten/ als mede wat Schepen alrede van daer naer Japan zijn verſonden.

Aldus gedaen en gearreſteert in 't Schip de Jems Royael, leggende ter Reede voor Bantam/ deſen 28 April Anno 1620. ſtilo novo. Was onderteickent.

Jan Pieterſz. Coen.	Martin Pring.
Willem Janſen.	Thomas Brockedon.
Martinus Sonck.	Auguſtin Spalding.
Jaques le Fevre.	George Muchamps.

Vrydagh ady 22 Mey Anno 1620.

NA dat den 28 April paſſado gereſolveert was/ dat men tegens Bantam met nader Apprache ſoude voort varen/ om de Stadt te beſchieten/ gelijck te booren by de Nederlanders voorgenomen was/ heeft het ongeluck getreft/ dat het ſchip de Suyder Eendracht, dicht onder de ſtadt Bantam op de drooghte geſet zijnde/ omgeballen zy/ en daer naer van die van Bantam/ uptballende met 50 Praeuwen/ overrompelt/ verſlagen en genomen zijn vier Praeuwen/ met verlies van 30 man/ en veele gequetſten van de 8/ welke de Nederlanders by dito ſchip op de wacht hadden leggen

om vooꝛ te komen dat de selvige vooꝛ de Jabanen niet en souden werden verbꝛant/ terwijle raet versocht wiert / om het vooꝛsz. Schip te rechten / waer vooꝛ ons vooꝛgaende dessepn is verhindert ghewoꝛden. En alsoo het schijnt den Vpandt daer over couragie geschepт heeft/ zijnde met 40. welgemande Pꝛaeuwen uptgekomen / en hebbende daer mede lagen gelept/ om de resterende 8. Nederlantsche Pꝛaeuwen mede te overballen: Is hier over d'Ed: Heer Generael Coen den Raedt vertoont/dat te consideꝛeren hebben/wat ten besten van beide deCompagnien best geraden zijn/namentlijk/dat alle de macht hier omtrent bp een versamelt en gehouden werde/om de Stadt Bantam met gewelt aen te tasten / of dat met den epsch van de voorighe resolutie te herbatten/ weder op nieuws alle aenkomsten so na doenlijk besetten/ en wederom soo veele Pꝛaeuwen namen als mogelijk zp/ om van Bantam alle pꝛovisie van Toevoer te beletten/ en hen 't vissen te weeren/ten eynde dat also van langer hant gematteert/ en tot een goet accoozt gedzongen woꝛden. En so best geraden binden in deser voegen te pꝛocedeꝛen/ en d'aentastingh van de Stadt upt te stellen/ dat daer toe van nooden zijn ses Schepen/ en een goet geral licht Vaer-tupgh/ omme de Schepen tot retraicte en versekeꝛing van 't lichte Vaer-tupgh vooꝛ alle aenkomste te leggen/ namelijk eene vooꝛ Anger/ eene aen 't west-eynde van Paolo Panjang/ twee vooꝛ Bantam/ een vooꝛ Pontang/ en 't feste vooꝛ Tanajare: want bp aldien desen epsch niet voldaen en wozt/ en in dese besettingh verslappen ofte versupmen/ soude den Vpandt te moedigeꝛ woꝛden / alle secoursen bekomen / en dies te langer dueren / eer tot den handel met Bantam geraken. Hier op bp den Raedt wijtloopigh gediscoureert en geleꝛt zijnde/ is eenstemmigh verstaen en goet gevonden/ de pꝛesente macht niet op te houden / noch ons niet te verhaesten/ omme de Stadt Bantam met gewelt aen te tasten / maer dat met de vooꝛghenomen tocht na Manilha vooꝛt varen / en Bantam soo naeuwe besetten sullen / als de resterende macht sal konnen repcken/ op hoope dat eerlange goede secoursen van verschepde quartieren bekomen/ en't gheene ons nu ontbzeeckt/ als dan voldoen sullen. Die van de Engelsche Compagnie hebben verklaert tot manningh van licht Vaertupgh geen raet te weten. En also van acht Schepen / welcke hier tegenwooꝛdigh hebbende zijn/ bijf na Manilha destineren/ een nootwendigh na Jamby dienen te senden/ een meenen te employeren om Hout te halen / en het achtste vooꝛ Jaccatra te houden/ alsoo noch van hupsingh niet vooꝛsien zijn / waer over de besettingh van de vooꝛsz. plaetse/ en de Stadt Bantam dooꝛ de Nederlanders/ gelijk vooꝛ desen gedaen dient te woꝛden/ vooꝛ soo veel sonder merckelijck verlet van versterckinge en voltreckinge van 't nieuwe Foꝛt tot Jaccatra gheschieden kan / daer toe sp-lieden verklaert hebben berept te zijn / doch dat vooꝛ dees tijdt den behooꝛlijcken epsch sonder verlet van negotie mede seer qualijck voldoen konnen/ vermits mede verschepden Schepen na diverschе quartieren dienen te senden. Dan alsoo daer tegen van ure tot ure andere Schepen van verschepden quartieren verwachten/ hoopen sp-lupden het gebzeck soo dooꝛ de Foꝛtificatie in gebzeck verviele / hoꝛtelingh te suppleren / niet geraden vindende de tocht op Manilha hier over te retarderen. Aldus ghedaen en gearresteert in't Foꝛt Jaccatra, datum ut supra, &c. stilo novo. Was geteeknt /

Jan Pietersz. Coen.	Thomas Brockedon.
Pr. de Carpentier.	Augustin Baldin.
Dedel.	George Muchamps.
Willem Jansz.	Thomas Mill.

Woensdagh den 22. Julij Anno 1620. stilo novo.

ALsoo den Ed: Heer Gouverneur Generael Coen/ op den negentienden deser vooꝛ sijne Gecommitteerden aen de Engelschen ghesonden / haer E. aengedient en in bedenc-

bedencken gegeven hadde / wat ons te doen stont / in gevalle dat eenige Franschen / Denen / ofte andere Natien met hare Schepen / terwijle wy met die van Bantam in openbaren oorlogh noch zijn / voor Bantam quamen / en aldaer den Handel versochten / 't welck by den Heer Generael op huyden in de Vergaderingh van de Raden van defensie weder geproponeert zijnde / is daer op eenstemmig goet gevonden en gearresteert / dat in gevalle eenige Franschen / Deenen / of andere Natien met hare Schepen om te handelen voor Bantam quamen / en aldaer haer prosijt sochten / dat men haer in aller manieren sulchs sal soecken te beletten / daer toe eerst gebruyckende alle humaniteyt en beleefthey t / soeckende haer met recht en redenen van sulcken onbehoorlijcken voornemen te diverteren / waer voor soo sy tot het gene naer alle billickheydt verepscht wordt / en de reden der natuer selfs wijst / niet te brengen zijn / noch lupsteren willen / maer ter contrarie met de prosijten / die wy nu met groote kosten van een langhdurigen oorlogh te verwachten hebben / soeckende door te gaen / dat men haer in sulcken gevalle met wil of onwil haer voornemen / namelijck den handel van Bantam sal pogen te beletten / daer toe gebruyckende de macht / die als dan soo wel van d'een als van d'ander zijde tegenwoordigh sal wesen / tot last en verantwoordingh van beyde de Compagnien : want sulcks ten besten dienste en prosijte van beyde de E. E. Compagnien (gefondeert zijnde op recht en reden) also bevonden wort te behooren.

In 't Fort Jaccatra, Datum ut supra, &c. Was geteeckent /

Jan Pietersz. Coen.	Thomas Brockedon.
Pr. de Carpentier.	Augustijn Spalding.
Dedel.	George Muchamps.
R. Haselwood.	Martinus Sonck.

Donderdagh ady 17. December 1620. stilo novo.

ALso op den 15. deser selver Frans Schip / genaemt l'Esperance, alhier ter Rede gekomen is / en de Overhoofden van 't selve by Requeste aen de Nederlantse Compagnie versocht hebben / om by pelijck tot Bantam te mogen handelen. Op 't welcke naer verscheyden discoursen in den Raedt van defensie / gheh ouden by den Ed: Heer Generael / geproponeert is / of niet geraden zy de Franschen haer versoeck te permitteren / onder conditie / soo eenigh Peper bequamen / dat sy in dien gevalle soo aen de Engelsche / als Nederlandtsche Compagnien / oock hare egale portie souden gehouden wesen uyt te reycken / mits in 't reeckenen van elck sijn portie in consideratie soude komen / de groote excessive kosten / gedurende den Oorlogh tegen Bantam / by de respective Compagnien voornoemt / soo te samen / als elck in 't bysonder geleden / 't welck alsoo 't sonder eenige prejuditie van ons recht tegen die von Bantam dunckt te konnen geschieden ; So is dat by den E. Raedt van defentie / dunne verscheyden consideratien goet gevonden / geresolveert en gearresteert / gelijck goet vinden / resolveren en arresteren mits desen / dat men de Franschen sal permitteren den Peperhandel tot Bantam met het voorsz. Schip l'Esperance, te mogen gaen versoecken / met reserve / soo eenige Peper bekomen / dat in dien gevalle yeder der respective Compagnien voornoemt / hare portie gereeckent als vooren / sal genieten. Dit alles niet tegenstaende voorige Resolutie / ende sonder dat het selve in consequentie sal ghetrocken worden.

In 't Fort Jaccatra, Datum ut supra, &c. Was geteeckent /

Jan Pietersen Coen.	Richard Fursland.
Pr. de Carpentier.	Thomas Brockedon.
Dedel.	Aug. Spalding.
Martinus Sonck.	George Muchamps.

OP de Requeste van dato den 16 December 1620. by Monsieur Gzabe/Capitepn van 't Fransche Schip de Hoope, Lieutenant van de Vloot van Montmorency/ en Monsieur Tellier/ Opperste Commis van 't voozsz. Schip/ aen d'Ed: Heer Generael der Nederlantsche Compagnie gepzesenteert/ daer by seer instantelik versochten/ dat haer-lieder vzy access tot Bantam/ en den libere Commercie van de Peper-handel aldaer mochte vergunt wozden/ ig 't dat het selvige by den Ed: Heer Generael den E. E. Raedt van defensie voozgedzagen/ en rijpelijck daer op gheler zijnde/ eenstemmigh goet gevonden en gearresteert/ om die van de Fransche Compagnie soo veel eenigh sins mogelick te accommoderen/ niet tegenstaende haer met recht alsoo tegenwoozdig met die van Bantam in openbaren Oozloge zijn/ van daer soude moghen weeren/ dit haer versoeck te accozderen en consenteren op conditie hier naer volgende/ als namentlijk/ dat soo de Franschen eenige Peper tot Bantam bekomen/ dat in dien gevalle d'Engelsche/ Nederlantsche en Fransche Compagnie/ so veel die Peper ingebocht sal zijn/ en vozders de Tollen en Lasten die daer op souden moghen vallen/ pro rato betalen/ onder expzesse conditie/ dat de voozsz. Peper ter oozsake van de groote lasten/ soo van de Nederlantsche Compagnie alleene/ als beneffens d'Engelsche Compagnie/ gedurende den oozloge tegen die van Bantam geleden en gedzagen/ beswaert sal wozden/ met alsulcke lasten en beswaringe/ als naer den Peper bekomen sal zijn by de voozsz. Raden van defentie/ in alle redelijckheyt en billickheyt bevonden sal werden te behooren/ 't welck alles als voozsz. is/ de voornoemde Monss. Gzabe en Tellier/ by de Gecommitteerden wegen den Raedt van defentie wel dupdelijck voozghehouden zijnde/ hebben sy het selve op voozsz. conditien gaerne geaccepteert en belooft na te komen/ alles sonder argh ofte list. Des t'oirkonde by pzincipale en respective Overhoofden van de voozsz. dzie Compagnien/ desen van eenen inhoude/ so in de Engelsche/ Nederlandtsche/ als Fransche Tale met eygen handt ondertekent. In 't Fozt Jaccatra, adp 19 December 1620. Was geteken/

Jan Pietersen Coen.	Richard Furnlant.
Pr. de Carpentier.	Thomas Brockedon.
Dedel.	Aug. Spalding.
Martinus Sonck.	George Muchamps.

Vrydagh ady 25 November 1620.

ALsoo tot het volkomen aental van Schepen by de respective Eerw. Engelsche Compagnie en de Nederlandtsche Compagnie/ achterbolgende 't Contract der defensie geozdonneert/ noch bijf van wederzijden resteren in te bzengen/ en hooghnodigh is/ dat die genomineert/ en metten eersten gepzepareert wozden/ so omme tot besettingh van Bantam/ als afbzeuck van de Vyanden/ innewaerts aenghesonden en gebzupckt te wozden; Is by den Raedt van defensie goet gevonden/ dat yeder de sijne nomineren/ en soo haest doenlijck pzepareren sal/ niet tegenstaende die van d'Engelsche Compagnie verklaren dat sy tegenwoozdigh van soo machtige en treffelijcke Schepen/ als de oozde van de respective Compagnie mede bzenght/ en tot volboering van groote ende sware exploicten berepscht wozden/ niet volkomentlijck versien waren/ hebben upt de pzesente macht dese navolgende genomineert/ met conditie dat sy andere van berepschte groote ende qualiteyt in plaetse van de mindere/ soo haest die bekomen/ sullen pzesteren/ te weten/

De Royael Erchangel, geestimeert op 400 Lasten.
De Charles op 400 Lasten.
De Clave op 250 Lasten.

De

De Rubijn op 250. Laſten.
De Diamant op 125 Laſten.

Daer teghen die van de Nederlandtſche Compagnie / omme ſoo naer met de voorſz. Engelſche Schepen te elargeren / als mogelijck is / hoewel van baſtanter en machtiger Schepen / voor ſoo veel haer contingent belanght / voorſien ende bereyt zijn in te bryengen / deſe navolgende genomineert hebben / te weten /

De goede Fortuyn, geëſtimeert op 400 Laſten.
De Nieuwe Mane op 400 Laſten.
Groeningen op 300 Laſten.
De Morgen-Sterre op 200 Laſten.
De Zeewolf op 180 Laſten.

Uyt welcke voorſz. Schepen goet gevonden is / datter vier / namentlijck / van yeder Compagnie twee / naer de Moluccos geſonden ſullen worden / ſoo tot conſervatie van den handel / als afbreuck van den Pyandt aldaer / 't welck by twee goede Schepen ten deſe wel ſoude konnen beſchickt worden / maer alſoo den Pyandt machtige Galeyen ende Fregatten / ende andere kleyn Vaertuygh aldaer in 't Water is houdende / die op de voorſz. Plaetſ dienen waergenomen te worden / ſulex met twee ſoo wel niet als met vier Schepen kan gheſchieden / gheliick mede te onderſtaen / of men deſ Pyandts jaerlijcxe ſecauriſſen / die hem van de Manilha toegeſonden worden / ſoude konnen af-ſnijden ende vernielen: Is eenſtemmigh gearreſteert deſe vier navolgende daer toe te nomineren. Wegen de Engelſche Compagnie /

Den Royael Erchangel, ende den Rubijn.

Wegen de Nederlandtſche Compagnie /

De Nieuwe Mane, ende de Zeewolf.

Item / tot beſettingh van Bantam deſe naevolgende ſes Schepen; wegen de Engelſche Compagnie / de Charles, de Clave, en den Diamant; wegen de Nederlandtſche Compagnie / de goede Fortuyn, Groeningen, ende de Morgen-Sterre, omme voor Bantam ſoo langh te houden / als den Raedt van defenſie goet binden / ende ter gelegener tijdt anders daer inne diſponeren ſal.

Maendagh ady 8 November 1621.

IS voorder by den Ed: Heer Generael Coen, van de Gecommitteerden weghens de Engelſche Compagnie afgevordert furniſſement / ende voldoeninge van 't reſterende compliment / hare tien ſchepen van defenſie / welke haer E. volgens Accoort gehouden zijn te preſteren. Wijders is by den E. Heer Generael voorgedragen / hoe het ſcheen dat de Engelſchen haer de ſaecken van Bantam, ende de beſettinge van dien / niet meer ter harten trecken / 't ſelve nu een tijdt langh t'eenemael hadde laten ſteecken / ende op de Nederlandtſche Compagnie alleene viel / hoe men dagelijcx Franſchen / Deenen / ende andere vreemde / ſoo Aſiatiſche / als Europiſche Natien te verwachten hadde / die ons den handel van Bantam ſullen ſoecken te troubleren / ende te onderkruppen / by aldien daer geen Schepen continuelijck op de wacht gehouden worden / ende eenighe Franſchen / Deenen / ofte eenighe andere vreemde Natien verſchijnende / ſooder dan geene als Nederlantſche Schepen op de wacht leggen / en de Vreemdelingen van daer weeren / dat in alſulcken gevalle die van de Nederlantſche Compagnie den haet en laſt alleene op den hals ſullen halen / daer nochtans de profijten die hier upt te verwachten ſtaen / volgens 't Accoort tot beneficie van de Geunieerde Compagnien behooren te ſtrecken; Gevende de voorſz. Gecommitteerden verder te bedencken / wat zwarigheden upt deſe Procedueren in toekomende ſouden mogen rijſen / daer d'eene den laſt van

den oorlogh alleene suppozteert / ende andere naer komen / die de vzuchten van dien mede sullen pzetenderen te genieten. Derhalven versocht sijn Ed. dat de voorsz E. Gecommitteerden hier inne gheliefden te voorsien / ende de saecken / ghelijck dat behoort / mede te handthaven / op dat alle zwarigheden die schier of morgen daer over souden mogen ontstaen / gepzevenieert mochten werden. Waer op de voorsz. Gecommitteerden wegen de Engelsche Compagnie ten antwoort gaven / dat bereydt waren de saecke van Bantam / neffens de Nederlandtsche Compagnie eenpaerlijck te vervolgen / ende te handthaven / ende 't resterende compliment van hare thien Schepen van defensie te voldoen / soo haest middel ende macht bequamen / waer van haer als nu gedestitueert ende ontbloot vonden.

In 't Fort Batavia, datum ut supra. Geteeckent /

Richard Turslant.	Jan Pietersz. Coen.
Thomas Brockedon.	Pr. de Carpentier.
Richard Hasselwood.	Willem van Aertsen.

Extract uytte Resolutien van den Raedt van Defensie, genomen op Vzydach den 29 May 1620.

Instructie voor de vier Schepen de *Elisabeth*, *Haerlem*, *de Bul*, ende de *Nederlantsche Hoope*, door den Raedt van Defensie na Ferando ghedestineert, met ordre hoe trachten sullen te vermeesteren 't Portugesche Vaertuych van Maccau na Nangasacka varende.

In sonderheyt belasten U L. by desen / op u Voyagie / 't zy waer 't soude mogen wesen / geen vzye Luyden / als Chinesen / Japanders / ende andere te beschadigen / noch aen haer Schepen / Persoonen of goederen te verhozten / op pene van arbitrale correctie.

Doch eenige Chinesche Joncken op Manilha varende / of van daer komende / resontrerende / sullen de selve voor goede pzysen aengetast worden / maer geen Chinesen op Japan varende.

In 't Fort Jaccatra, ady 30. May 1620, stilo novo. Ende was geteeckent /

Jan Pietersz. Coen.	Thomas Brockedon.
Pr. de Carpentier.	Augustijn Spaldingh.
Dedel.	George Muchamps.
Willem Jansz.	Thomas Mill.

Extract uytte Resolutien van den Raedt van Defensie.

Instructie voor den E. Robbert Adamsz. Admirael; Willem Jansz. Vice-Admirael, ende den Raedt van thien Schepen, weghen d'Eerw: Engelsche en Nederlandtsche Compagnien op Indien handelende, gedestineert van Firando na Manilha te varen.

De voorsz. Vloote van thien Schepen in Japan by den anderen gekomen zynde / sullen tot gemeenen besten daer by gheboeght worden twee andere Jachten / soo die daer te bekomen zijn / of twee Joncken / om eene by Noorden / ende eene by Zuyden de Baye van Manilha op de Chinesche Joncken te passen / of anderszins tot Bzanders op des Vyandts Schepen gebzuyckt te werden.

Ontrent primo January 1621. sullen U Ed. met de gheheele Vloote gesamentlijck van

van Japan na de Bape van Minilha vertrecken / loopende Cabita soo na als doenlijck is / om te sien wat macht van Schepen ende Galeyen den Vyandt heeft / ende u na bevindinge reguleren.

De Vloote wordt expres na Manilha gesonden / omme de Spaignaerden alle mogelijcken afbreuck te doen / ende den Chineschen handel van daer t'ongs-waerts te trecken ; hoe dit best doenlijck is / kan niet precijs voorgeschreven worden : Want na gelegenthept van saecken sullen hun de Vrienden moeten reguleren. Doch ons bedunckens sal goet wesen / dat de Bape van Manilha met de geheele Vloote van thien Schepen / of soo veel de Vrienden noodigh sullen bevinden / om des Vyandts macht binnen te houden / beset wesende / mits dat men een Jacht by Noorden die Bay van Manilha, ende een by Zuyden houde / om alle aenkomende Chineesche Joncken aen te halen / ende van Manilha te weeren.

Eenige Schepen / Galeyen / Jachten / of anderssints van den Vyandt bekomende / gelijck mede alle Chineesche Joncken na Manilha varende / sullen de goederen daer van onder behoorlijcken Inventaris overgheschreept worden / in sulck Schip of Schepen / als de selve aenghehaelt en verobert sullen wesen / of in alsulcke Schepen / als den Raedt na gelegenthept van tijdt ende de prinsen sal bevinden te behooren.

In 't Fort Jaccatra, ady 13. Junij Anno 1620. stilo novo. Was onderteeckent /

Thomas Brockedon.	J. P. Coen.
Augustijn Spalding.	P. de Carpentier.
George Muchamps.	Dedel.
R. Halselwood.	Martinus Sonck.

Extract uyttе Resolutie vanden Raedt van Defensie, genomen op

Donderdagh ady 19. November Anno 1660. stilo novo.

WAt aengaet de Macassaren / ende die van de Mattaram / op Malacca varende / die van de Nederlandtsche Compagnie mogen de selve / soo 't hun goet dunckt / tot haer particulier profijt ende schade / occasie ober komende / aentasten / ende haer recht daer tegen verbolgen.

By die van beyde de Compagnien is verklaert / seer genegen te wesen / omme eenige andere Schepen meer ontrent Malacca te senden / tot afbreuck van den ghemeenen Vyandt / ende accressement van beyde de Compagnien. Dan alsoo eenige Schepen voor Bantam, ende andere Quartieren dienen te houden / ende andere vele nootlijckheden ontbreecken / hebben voor deese tijdt niet anders konnen doen.

In 't Fort Jaccatra, datum ut supra. Ende was onderteeckent /

Richard Furslant.	Jan Pietersz. Coen.
Omphrey Filherber.	Frederick Houtman.
Thomas Brockedon.	P. de Carpentier.
Augustijn Spalding.	Martinus Sonck.

C.

Extract uyt het Dach-Register, gehouden by den Heer Rijcklof van Goens, inde veroverde Stadt Couchin. 1663.

5 Maert.

DEs naermiddaghs werdt in Rade ober de saecken van Porca gedelibereert / zijnde nevens den Heer Ambassadeur present de E. Major Piere du Pon, de E. Pieter

de

de Bitter, en Capitepn Isaac de Sint Martin, en na gehouden mediatie/ geconsidereert de blugge doorloopende tijdt / ende gelegenthept van saecken / tot executie van de Resolutie eergisteren ghenomen / in ghevolghe van dien werdt verstaen dat men ghenoot-saeckt is / ende derhalven by desen werdt vast ghestelt / 't werck aen dien kant alleen met macht des Koninghs van Couchin, ende d'assistentie van 's Compagnies Krijghs-macht te ondernemen / ende upt te voeren / dewijle alle andere hulpe van Inlandtsche Kagias niet alleen onnodigh / maer oock nadeeligh soude zijn. Des is insgelijck goet ghevonden / morgen voor dagh tot een begin voor af upt te senden 600 van de kloeckste Nederlandtsche Militairen / en 300 Lascarijns / om aen de kerck Sint André, of op deese zijde de spruyt van Angiercarouw te halten / ende onderwijlen voor den reghen Hutten op te slaen / ter tijdt dat den Heer Admirael met de verdere Krijghs-macht persoonelijck volghe / waer en tusschen na 't ooghmerck alsints den optocht ruchtbaer sal maecken / ende den Vyandt tijdt geven sich te beraden. Tot Hoofden der ghemelte Militairen ordonnerende den Velt-heer mede te gaen de Ed. Pieter de Bitter, om sich te informeren ende kennisse te bekomen van de gelegenthepdt der Landen aen die kant / ende beneffens sijn Ed. de Capitepns Schimmelpenningh ende Sint Martin, tusschen welcken tijdt den Heer Admirael de Koninginne des Koninghs van Couchin sal bevorderen / en met effecte volbrengen / als mede 't Contract met den selven gemaeckt. 6 Maert.

's Morgens met 't aenbreecken van den dagh trecken acht Compagnien ofte 600 Nederlandtsche Militairen / ende 300 Lascarijns de strandt langhs na Sint Andrée, met den Commandeur de Bitter, ghevoert by den Capitepn Schimmelpenningh; en Sint Martin, om / volgens Resolutie van gisteren / aldaer de komste des Heer Admiraels af te wachten / gelijck mede na Porca zeylen 't Jacht Vlielandt, Item / Ster, de Chaloupen Caneel Tacq, Negombo, nevens de Boot Colombo.

Den Capitepn Bacx te rugge gekeert zijnde / komt de weet doen dat Moetadavile op komende wegh was met de Groote en Kasiadores van Couchinsche Rijck / ende een groote Suite / des terstont de Militie in de wapenen zijn gestelt / in een rinquet van des Heer Admiraels wooning / tot voorby de kerck Francisco, en vier Compagnien op het breetste in slach-orde / dicht nevens de selve op 't Pleyn / den Heer Admirael te Paert sittende / ontmoete Moetadavile even voor de gemelte kerck / wiens Suite bestondt upt een getal van ontrent 700 à 800 Menschen: de Mairos in orde voorgaende eerst met Pijl en Booghen / daer aen Piecken / verder Roers / en ten laetsten met Schildt en Swaert gewapent / daer achter volgde de Kasiadores ofte Raets-heeren / namentlick den Palleter d'eerste / en Angicaimael de III. van 't Couchinsche Rijck / met haer Maervolgers ofte Successeurs / Item een deel Capitepnen / Mamboerijs / Brammines / &c. Voors eenige Trommeltjes / Schelmeyen / en lichte Basupnen / achter welck den Koning hoft volgde / geseten in een Palanquijn op wit linne / by de Kasiadores gingen den Capitepn Schuylenburg, en van Rhede te voet: Sijn Ed: reedt weynigh voor den Palanquijn / tot aen sijn Ed: Logement / ontfangende ghemelte Moetadavile met aenbaerdingh der handen / die daer op sijn Ed: om-armde / ende gesamentlijck binnen op de Zael traden / waer hem upt courtoisie de hooghste plaetse wierde ghegeven / werdende de Kasiadores / de voorname groote Mairos met Schilden en Swaerden gewapent / oock eenige Brammines en Hooplupden op de Zael mede ingelaten / na de gesonthept wederzijts gevraegt zijnde / antwoorde Moetadavile, dat hy niet heel wel en was / ghelijck aen eenighe uytghestagen bierighept in sijn Aensicht bleeck / doch toonde een vriendelijck gelaet. De Capitepnen Schuylenburgh ende van Rhede deden rapport / dat Moetadavile na de wijse en ceremonien van 't Landt in 't Hof van Bedeepeer

vande

van de grooten des Lands persoonelick/ of door haer Rasiadores / als Gesanten uyt der selver naem/ tot Koningh aengenomen en erkent was/ende aldaer mede present geweest zyn den Prince van Paroua/ met welcke ceremonien nae syn Ed: intentie vry gehaest was/ 't welck anders om Moetadaviles indispositie/als eenige verdere toestel en omstandigheden/ wel een dach of twee gewacht soude hebben. Doch syn Ed: seyde hem Moetadavile/dat door't verlies des tyds de victorie veelmael verwaerloost wierde/ ende derhalven de saecken soo haestig mosten aengeleyt zyn/dat reets de Commandeur met een deel van 't Leger na S. Andrée gesonden was/ om door syn Ed: met de macht van Couchinsche Inlanders ten spoedighsten te volgen / vragende wat ghetal Nairos/ende wie tot hoost daer mede gaen soude/op 't welck den Koningh diende/dat syn Ed: dede gelyck ten besten vereyschten / ende die optocht des Commandeurs seer goet was/presenterende soo haest het den Heer Admirael geliefde in persoon met 1000. Nairos mede derwaeres te trecken/ sulcx goetgevonden zynde/ seyde syn Ed: dat den Jonger Palietter voor een goet Soldaet befaemt zynde/ mede moest gaen / om sulcx te toonen/ 't welck Moetadavile niet ontkende /doch repliceerde dat hy en syns ghelyck noch Jongelingen waren/die van syn Ed. nu souden leeren.

Geduurende dese en andere minnelycke discourssen/ overleyde syn Ed: met den Major du Pon, ende Capiteynen Schuylenburgh ende van Rhede / de Methode der Krooninge des Konings / en vonden goet dewyl door 's Compagnies macht / en 't goede succes dat Godt de Heere heeft verleent / dese huldinge geschiet aen den wettigen en rechten Erfgenaem/ volgens getuygenis der Inlanders/en selfs des Sammoryns/ dat den Koning de Kroone sal opgeset worden / staende in een Venster / voor al de presente Volckeren/ende dat den selven geduurende de actie / ende eenige noodige redenen soo wel voor/ als nae de krooninge sal staen ende sitten aen de lage handt van den Heere Veldt-Overste/ als presenterende haer E. tot Batavia/ ende in der selver naem de authoriteyt van de E. Compagnie in dese gelegentheyt.

De Heer Admirael syne redenen tot Moetadavile hervattende seyde/ dat de saecken deses rycx aen de Noortzyde in zeeckerheyt waren/ want de Koningen van Couchin en Sammoryn niet meer Oorlogen souden/ dewyl d' E. Compagnie in 't midden staende/ die eerst beginnen wilde/nootsakelick den Middelaer soude beledigen/ ende welcke gene andere intentie hebben/als alle goede vrede/vrundtschap / ende florisanten handel alomme in dese Gewesten te maintineren. Des aen dien kant niet te duchten en was: den Koning voer voort te seggen/ dat nu alleen mancqueerde die van Porca tot gehoorsaemheyt te brengen/'t welck den Pallietter/ als oudste Rasiador des rycks/ vervolgde met een klaer bewys der wettige subjectie van den Ragia/ aen Couchin / als mede syne vermetelheyt in 't breecken der oude Landt-rechten/ tegen de welcke hy bestaen hadde peper in syn Landt te wegen / en te laten uytvoeren tot eygen authoriteyt / en diergelycke omstanden meer/tot dat de Heer Admirael 't discours leyde op de Kroning van Moetadavile tot Koning. De Ragiadores ende Inlandtsche Omstanders doen afvragen/ of niet seecker en gewis ware/dat den presenten Moetadavile wettige Successeur en Erfgenaem des rycks van Couchin was/ ende derhalven by inhuldinge van den selven/ niemant onrecht en geschiede / ofte nader daer toe was/ ghesamentlyck is geantwoort ja: diversche van de Omstanders ophalende de linie des gheslachts / met aenwysinge de selve de wettige ende naeste Successeur te zyn.

So vervolgde dan den Heer Velt overste aen Moetadavile te segghen / dat de E. Compagnie hem aen nam onder hare protexie/mits dat uyt de landen van Couchin/en der selver ressort/niemant(wie het soude mogen zyn) peper of wilde Caneel souden vermogen te vervoeren/ maer alleen aen de E. Compagnie gelevert worden / als meer-

malen besprooken was/ ende gelijk in tijden der Portugesen aen de selve gheschiet sy. Dat oock van dupten geen Amphioen ofte diergelijcke impostante waren aengebracht/ of in dit Landt gevoert sal worden / als met kenniſſe van 't Opper-hooft deser Stad. Dat dese poincten/ ende eenige die noch nodig mochten sijn/ benevens de onverbreeckelijcke vrientschap / vertrouwelijckhept ende naeuwe Alliantie / geschreven soude worden op twee silvere Olas/ in forme als met de Sammorijn geschiet sy. Op alle 't selve diende Moetadavile / dat de wijl alle de voorgaende groote swarigheden te boven gekomen waren/ dit verhaelde 't minste sy / ende seer geern beloofde sulex in allen deele te onderhouden/ mits dat de E. Compagnie hem in alle redelijckhept protegeren/ ende den Potentater te dwingen hadde/ wanneer de Pyanden uptgeroept sijnde/ de Regeeringe/ en den onderlingen aenwas van broederlijcke liefde en vrintschap in dit Rijck op 't beste doenlijck/ gepractiseert soude werden/ want de E. Compagnie ende hy/ als een Lichaem waren/ gelijck mede den ouden Pallietter/ sulex door gelijckenissen bevestighde : sijn E. sette sich opstaende aen de hooge handt van Moetadavile/ hem met de voornoemste Landt-grooten brenghende in een kleynder voorsael van 't Huys/ daer twee Stoelen stonden aen een Taeffel/ waer op de Kroone lag / op een omgekeerde silvere Schotel/ bedeckt met een witte Linnen doeck / door een der Venſters/ waer upt een alacatijf gelept was/ vergaderde sich alle de presente Inlanders. d'Heer Admirael ende Moetadavile in maniere voornoemt / wepnigh neder geseten sijnde/ stonden beyde op/ ende wierd 't verbondt en de voorsz. poincten andermael verhaelt/ ende nader bevestight / met belofte by handtastinge / dat de E. Compagnie den Koninghy/ noch den Koninghy de E. Compagnie nopt soude verlaten / maer trouwe onverbreeckelijcke Bondtgenoten sijn / ende blijven den anderen in alle gelegentheden na vermogen en redelijckhept voor te staen/ ende yder in sijn recht te mainteneren soodanig/ als naerder/ en gelijck voorsept / by Articulen beschreven soude werden : op dese conditien en belofte traden den Heere Velt-overste ende Moetadavile in 't Venster/ de Kroone op 't Kussen door de E. Major du Pon , en Capitepn Hendrick van Rede, den welcken toegereyckt / sette de selve op des Koninghs hooft / waer op terstont door de Trompetters vreughde geblasen wierdt/ ende door de Nairos alle haere roers gelost/ maeckende generalick een groot gejupgh. Den Koning ende de Omstanders/ selfs de Nairos/ sijn met Roose-water besprenght / ende andere teeckenen van vreughde gedaen / bespeurende generalijck aen de Inwoonders / voornamentlijck de Grooten/ een ongemeen groot ghenoegen. Den Heer Admirael ende den Koninghy Moetadavile als voorsept is/ andermael weder gesetен sijnde/ is den Pallietter ghegeven soo veel silver Moor tot een Rock/ op de wijse van dit Landt/ voor den Koninghy te maecken/ benevens dien wepnigh Speeceyen / ende drie stucken Sandel-hout tot vereeringe/ hem aenmanende/ dat hy nu konde besit nemen van sijn Paleys in Couchin / waer upt de wacht die tot noch toe aldaer door de Nederlandsche Soldaten was gehouden/ souden upttrecken : 't welck hy seyde te sullen doen. Wyder eenige discourssen van beweeginge en vrintschap sijnde gehouden/ is den Koninghy door den Heer Admirael uptgelept/ gaende met de Kroon op 't Hooft te voet/ tot voor de Kerck Sint Francisco/ daer den selven nae omhelsinge en afscheyt van den Heer Admirael in sijn Palanquin gesetен sijnde/ is vertrocken.

De Kroon was curieuselijck gemaeckt van fijn gout/ ontrent vijfthien oncen swaer/ ghedreve werck / op de manier van een Graeffelijcke Kroon (in welcke hooghept den selven Koning nae de mate ouser regeeringh maer t'estimeren is) op d'eene Lelie 't merk van de Vereenighde Oost-Indische Compagnie gedreven / ende boven aen de kanten rontom met peerlen behangen / staende over een purper Fluwele Muts/ om de onder-

ste-

ſte randt twee hoogh met goude Kant belept / verheerlijckende den perſoon des Konings alſo in een cierlijcke gedaente / die derhalven veel beſiens hadde.

10. Meert.

Met het lumieren van den dag raeckten 't Leger weder aen 't gaen / ende quamen naer twee a drie uuren marcherens aen een plaets ghenaemt Combele / alwaer den Veltheer 't Leger liet ruſten / ſteeckende alle inwoonders de Vryede Vaen op: Sijn Ed. ontfingh van de Heer Huſtaert / die verſocht ſpoedigh gedepeſcheert te werden / daer op ſijn E. aenſtonts door den bringer antwoort ſondt / daer ſijn E. ſonder uptſtel nae verrichter ſaecke de Brieven afſonden.

Sijn Ed. roept de Hoofden van 't Leger by een / om overſlach te maecken / hoe men beſt den porcatter ſoude aendoen / 't zy om hem ſtilſwijgens aen te taſten / of wel laten vragen / hoe hy ghenegen was / tot Vryede / of tot Oorlogh / doch 't geval was ons ſoo gunſtigh / dat onder 't raets-plegen een Nairo van den Hooft-Ragiadoor in 't Leger quam / zynde door den porcatter aen den Heer Admirael gheſonden / met een Vryede Vaen / om welcken Ragiadoor by ſijn Ed. te bringen / gecommitteert werden den Commandeur Pieter de Bitter / en Capiteyn S. Martin / die den gemelten Ragiadoor voor ſijn Ed: brachten / ſittende op een ſtoel / ſtaende het Leger rontſ-om ſijn Perſoon in de Wapenen in volle ſlachordre / en in ſulcken goeden ordonnantie / dat het ſelve wel 4000 ſcheen groot te zijn / den Ragiadoor was in 't eerſte aenkomen met alle de ſijne ſo gealtereert / dat inſonderheyt den Ragiadoor beefde dat hy ſchudde / doch den Veltheer ſprack hem vriendelijck toe / en dat hy niet en had te ſorgen voor ſijn perſoon / maer bygelick ſijnen laſt te openbaren / hem verſeeckerende een veyligh vertreck tot de ſijne / waer door den ſelven herſtelt zynde / ſeyde van den Rabia van Porca uptgeſonden te zijn / om den Veldtheer te begroeten; ſijn E. ſneedt deſe complimenten kort af / en vraegde met een ernſtige ſtemme hoe den Ragia genegen was / tot Vryede / of tot Oorlog / begeerende daer op terſtont kort antwoort: den Ragiadoor al bevende ſeyde de Vryede: daer den Veldt-heer weder kort op antwoorde / dat hy nu gekomen was om den Ragia van Porca voor al ſijn quaet tegen de E. Compagnie gedaen / te ſtraffen / doch dewijl hy den Vryede begeerde / ſoo moeſte den Ragia perſonelick ende ſelfs by den Veldtheer verſchijnen / ende mits de E. Compagnie doende ſoodanige ſatisfactie, als hem ſoude aenbevoolen worden / om den Vryede te komen verſoecken / 't welck den Ragiadoor ſeyde den Ragia te ſullen doen: Sijn Ed. diende daer op / dat hy ondertuſſchen metter Leger ſoude voort trecken tot onder de Wal van Porca / ende aldaer den Ragia van Porca verwachten / die niet langer als tot morgen te vertoeven had / waer mede den Ragiadoor blijdelijck vertreck / met opdelijck verſoeck / ſijn E. gelieſde doch niet binnen de Wallen van Porca te komen.

11. Meert.

Marcherende op / om den Ragia van Porca te verwachten / die ontrent den middag by den Veltheer verſchijnt / latende een roode Fluweele ſtoel met goude Spijkers voor hem dragen / om op te ſitten / d'Admirael bede hem gelaſten den ſtoel weg te brengen / ſittende den Ragia op een banck aen ſijn ſlincker zijde: geſeten zynde / toonde den Porcatter een open onverſchrickt gelaet / preſenterende aen den Heer Admirael de hand / doch ſijn E. weygerde de ſijne te geven / ſeggende eerſt te willen weten hoe hy geſint was / den Ragia antwoorde daer op met een Vorſt en Mannelijck gelaet / dat hy alles ſtelde in handen van den Admirael / wiens oprechtigheyt hy ſijn Perſoon ende Landt overgaf / ſubmitterende ſich geheel en al onder den Coning van Couchijn / met groote verſeekeringe van getrouwigheyt / ſoo dat na eenige over en weer diſcourſen / de Vryede op handtgeving geſlooten wert / ſeggende den Veldtheer / hem op morgen te ſullen komen

beſoecken/waer op den Ragia van Porco met groote blijſchap naer binnen keert/'t Leger wert geordonneert hier tot morgen te blijven / zijnde deſe plaets genaemt ende een quartier uurs gaens van de Porcatters wal gelegen.

12. Meert.

's Morgens marcheert 't Leger naer binnen / alwaer den Heer Admirael van den Ragia van Porca ſeer vrindelick ontfangen werdt / toonende ghemelte Ragia en ſijne Grooten/ ſeer groote blijſchap over de nieuwe gemaeckte Vrede/met te ſeggen/dat den Koningh van Couchin ſijn Heer ende Meeſter was / beloovende hem daer voor t'erkennen/eeren en reſpecteren: den Veldtheer ſloegh den Porcattor voor/of niet geraden ſoude zijn/dat den Koning van Couchin perſoneliik hier verſcheen/om de onderhandelinge ende 't ſlupten der Vrede by te woonen/ dan of hy na den Koning van Couchin / nevens den Veldtheer/ die hem als Middelaer tuſſchen haer beyden ſtelde/ſoude gaen/ om alles aldaer te vereffenen; waer op den Porcatter tot antwoort diende / dat hy een Dienaer van Moetadavile zijnde/ hem ſubmitterende derwaerts te ſullen gaen: dierhalven ſont ſijn Ed: met goetvinden van den Porcater den Lieutenant van ſijn Ed: Guarde aen den Koningh van Couchin/ om hem van 't verrichten te rapporteren.

Naemiddag reed den Heer Admirael/by hem hebbende den Major du Pon / nevens den Capiteyn Baer/als ſijn Lijf-garde/ na de Pagode / alwaer den Koning van Couchin ſich onthielt/ reſcontrerende den Porcatter op weg met ontrent 400 a 500 Nairos/ die mede derwaerts gingen/om de geſchillen tuſſchen beyde opentſaende te vereffenen/ waer in hem den Veldtheer als Middelaer ſtelde; daer gekomen zijnde wiert den Veldtheer op een ſtoel ter rechter/ende den Ragia van Porcatter ſlincker zijde van Moetadavile op een Scabel geſet: den Admirael bondt de ſaecke met grooten ernſt aen/alſoo de tijdt hoogh en koſtelijck was/gaende daer op den Porcatter in een ander vertreck/ latende ontrent den Koningh van Couchin ende den Veldtheer twee ſijner Ragiadoors/om daer in te beſoigneren / ende begon den ouden Palietter/eerſt pretenderende eenig Lant hen van de Porcatter afhandigh gemaeckt/ waer mede lang beſig waren/ eer over een konde komen. Eyntelijck wierd de ſaecke abſolutelick aen den Heer Admirael geſtelt om ſulex te doen/ ende te laten als ſijn E. ſoude goetvinden/ daer in beyde partyen accorderen/ ſijn E. haer vertrouwen merckende/ beloofde als een Man met eeren / hy ſoude daer in volgens conſcientie te werk gaen/ mits oock een Ragiadoor ſoude ſenden/ om haer Meeſters ſaecke te patrocineren/ waer mede beyde ſeer wel gecontenteert waren/ ſullende op morgen geſchieden; Ende reedt ſijn E. weer na 't gros van 't Leger/ alwaer ontrent acht uuren in den avont aen quam.

13. Meert.

's Morgens komende de Gecommitteerden/ den ouden Palietter wegens den Koningh van Couchin/ ende een Ragiadoor van den Ragia / van Porca by ſijn Ed: om van 't begonnen werck een eynde te maecken / ende wert de Vrede geſlooten volgens het Contract hier volgende.

Extract uyt de Miſſive van den E. Rijcklof van Goens, in de veroverde Stadt Couchin, geſchreven aen de Vergaderinge der Seventhiene.

26. Februarij 1663.

ONderwijlen genaeckt binnen wepnige dagen de kroninge van den nieuwen Couchinſchen Koningh Moetadavile/ welcke geeffectueert zijnde/wy terſtont in des ſelfs geſelſchap U Ed. Soldaten na Porca ſullen wenden/ om ſijne Rebellen aldaer/ die tegen de Compagnie ook ſoo ſchendig verpeutert hebben / te ſtraffen / of tot een redelijck Accoort te dwingen / ende daer mede de Oorlogs-actien in deſen oort voor dit jaer

jaer te eindigen. Godt Almachtig gebe sulex wel gelucken mach/ ende dat voorders des E. Compagnies staet en Negotie alomme overvloedig gesegent blyve/ 't welck na nederige groeteniſſe van herten wenſchen u H E: getrouwe ende onderdanige Dienaren. Was geteeckent/ Rijcklof van Goens, ende I. Huſtaert. Ter zyden/ Couchin 26. Febrnarij 1663.

Extract uyt het Dach-Regiſter ghehouden by de E. Rijckloff van Goens, in de veroverde Stadt Couchin.

Reſolutie genomen op Sondag 25. Februarii ende 3. Maert 1663.

EEnde ghemerkt den tegenwoordigen Koning van Porca oorſaeck is geweeſt van veele onluſten/ oorlogen en rebellyen in dit Lantſchap/ waer van hy niet langer ſchynt te ſullen deſiſteren/ als tot dat de roede/ te weten Compagnies Oorlogs macht/ ſal weck genomen zyn/ ſulex ook den Couchinſchen Koning Moetadavile verklaert liever te ſullen ſterven/ als geſepde Porcatter (die doch ſyn wettige Onderdaen is) langer in de regeeringe te gedoogen: ſoo is gereſolveert/ dat na goet ſucces van saecken/ van onſe hant daer mede toe gearbeyt ſal worden/ dat dito Kagia van Porca van ſyne regeeringe werde gepryveert/ ende een ander in ſyn plaetſe gekooren.

Aldus gedaen/ gereſolveert ende gearreſteert inde Stadt Couchin/ datum als vooren. Was geteeckent/ Rijckloff van Goens, I. Huſtaert, Piere du Pon, Pieter de Bitter, Barent van Schuylenburgh, Adriaen Schimmelpenningh vander Oy, H. van Rheede tot Draeckenſteyn, I. Bacx, G. van Herenthal, Sant Martin. Lager ſtont/ myn pryſent/ M. Huyſman, Secretaris.

Extract uyt de Miſſive van den Heer Rijckloff van Goens, geſchreven in de Stadt Gale, dato 18 Mey 1663. aen den Heer Gouverneur Generael en de Raden van Indien ſtaende, gevonden in het Dach-Regiſter van de Stadt Gale.

HEt Landt van Couchin begrypt langs de Zee-ſtrant niet min dan 20 Duytſche mylen/ is verdeelt onder diverſche Pagiaſen/ daer van de pryncipale wel zyn Verchenkour/ Parouw en Mangaty landwaert/ ende Porca aen zee/ over deſe vier ende noch groot getal mindere Pagias/ gebied den Koning van Couchin/ doch over de een abſoluter dan over de andere/ naeder in de inſtructie aen de Overheden op Couchin gelaten te ſien. Van dit Landt is Couchin het Hoff ende Hooft-ſtadt/ gheleghen in 't midden/ gevende wel ſoo veel peper/ Sappanhout/ Gember en Waſch uyt/ als alle de reſterende Landen der Malabers kuſt met malkanderen. De Portugeſen hebben altoos gepractiſeert den Couchinſchen Koningh tegens d'andere Pagias te maintineren/ waer door sy dit Landt geſtadig in devotie/ ende de Inlanders nae haer sin hebben weten te leyden/ niet alleen om haer reſpect ſtaende te houden/ maer ook beſonderlyk om haer profyt te betrachten. Ende dewyle wy niet alleen 't recht der portugeſen hebben geconqueſteert/ maer ook met den wettigen Koningh bondig Contract geſlooten/ dat alle de vorige privilegien aen de E. Compagnie ſullen blyven overgelaten/ om die eeuwigh te genieten: dunckt ons onder u E. correctie/ dat het voor eerſt noodig weſen ſal/ de methode der Portugeſen te houden/ ende naer te volgen/ trachtende den Couchinſchen Vorſt ſoo veel te aſſiſteren/ als het Compagnies gelegenthept ende geſtalte der tyden ſullen konnen gedoogen. In de overgeſonden Articulen met den Couchinſchen Vorſt geſlooten/ ſal u Ed: blyken/ dat hy voor hem en ſyne Succeſſeuren met toeſtaen der Pagias/ van ſyn lant heeft afſtant gedaen/ van alle het recht op de Stadt Couchin: Ende alle het recht/ ende alle het Landt dat de Portugeeſen ont beſeten hebben/ zynde al van ſodanige conſideratie/ dat wy hopen de E. Compagnie een groot

gedeelte van hare lasten daer upt sal vinden. Boven 't selve hebben wy geobtineert 't recht over alle de Roomsche (maer niet Sint Thomese/ die ook meest Roomschgesint zijn) Christenen/ bestaende meest upt Visschers / Landtbouwers / Tijfferaers der Klappius Boomen/ aen strant haer domicilie hebbende / ende die seer groot van getale zijn/ om deselve te richten/ te straffen/ ende in alles souverainelijck te beheerschen / 't welck dan tot beschermingh van die arme Menschen voor het teere Christendom geen kleyne saecke is / van welcke materie wy ons niet willen vermeten voor dees tijdt anders te schrijven/ dan dat het buyten twijffel zy/ ofte het Christendom is hier van in seer groote consideratie ende gevolgh by de Sint Thomese Christenen van een groot ghetal. Wy doen alle debvoiren d' Europische papen (buyten de vijf die in Couchin ghelicentieert zijn) van de Malabare ende Madurese Kust te verdrijven / ende waer toe metter tijdt wel verhoopen te komen / maer het dependeert al mede aen het ontsagh der Militie/ goede / getrouwe en verstandige Overheden / ende somtijts machtige erkentenisse van de Ragias / die nu de papen al veel niet gunstigh schijnen. De Sint Thomesche Christenen oordeelen wy ons gunstigh / om dat wy haer van de Europiaensche papen en Bisschoppen hebben ontlast/ ende hare eygen priesters (die overvloedigh onder haer zijn/ ende in haer eygen tale haer Godts dienst oeffenen) toestaen te gebruycken. Dese priesters (onder haer Caffenapros genaemt) zijn 't die ons nae alle apparentie sullen helpen het ooghwit te berepeken / soo wy de selve wijselijck weten te lepden ende te disponeren.

Porca, is een kleyn Landeken niet boven vijf mijlen aende Zeestrand langh / ende op 't breetste nauwelijcx twee breet/ doch seer vruchtbaer / en aen de revier - kant / gelegen tegen de vaste Landen van Teckencour en Berckencour / daer d' aldermeeste peper valt / hoe groote moeyte ons den Heer des selfs (in den Oorlogh) heeft aengedaen/ sal U Ed: voor heen/ en by rapport van den Heer Hustaert gebleecken zijn.

D.

Extract uyt het Dach-register van 't Casteel Batavia, sedert primo Januarii tot den elfden December Anno 1662. Folio 399.

Donderdagh 15. Junii 1662.

ALL dese toestel gheschiede in 't gesicht van 't Engelsche Schip de Rou Parel, 't welk daer/ te weten binnen Couchin lach/ dese Vrienden hielden haer wel stil/ so datse ons geen hostiliteyt betoonden/ maer evenwel sach men haer Vaertuygh ghedurigh de Stadt af en aenvaren/ jae het is gebleecken/ dat sy by 't Canon der portugesen gestaen/ ende op de onse geschooten hebben.

OP huyden den twaelfden Maert 1663. compareerde voor mp Maerten Huysman/ Secretaris van den Ed. Heer Admirael en Veldt-overste Rijckloff van Goens / ter presentie van de ondergenoemde Getuygen/ den Manhafte Pierre du Pon, Sergeant Major der Nederlandtsche Militie/ Jan Vacx/ Hendrick van Rhede/ Capiteynen / nevens Joachim Balthaser van Hamburgh Trompetter / alle beschreyden geweest in de jongste belegeringe deser veroverde Stadt Couchin/ de welcke verklaerden op hare Manne-waerheyt in plaetse van eede/ ter requisitie van den voornoemden Veldtheer Rijckloff van Goens / raedt ordinaris van Indien / Superintendent van Ceylon/ waer ende waerachtig te wesen/ namentlick de E. Major du Pon, ende Capiteyn Vacx / dat sy Attestanten staende de jongste belegeringe / gemelte haer quartier ende bestier yder na hare qualiteyt hebben gehadt van de punt Caluwetty van de Baterye ende Loopgraven tegen de selve punt gelegt / ende aldaer met eygen oogen gesien/

dat

dat seker Jacht groot ontrent 80 a 90 lasten/eerst een stuck van de Wal in de Couchinsche Revier heeft gelegen/ latende een Engelsche Vlagh wapen/ nae dat het al eenige dagen sonder de selve gesien was/ dat mede 5 a 6 dagen daer na/ sonder in den præcisen tijd behaelt te willen wesen/ 't selve Jacht is aen de Wal gehaelt/ dwars met de zyde tegen de Baterijen daer den gemelten Capiteyn Baer 't gheschut hadde/ tusschen het Land daer de Punt Caluwetp op leyt/ ende het verdalen peperhuys/ zynde 't gemelte Jacht met planchen opgeboeyt/ ende waer upt niet alleen met Musquetten op de onse/ nae de Baterijen/ maer ook met licht Canon van 4 a 6 ponden yser geschooten wiert/ ende daer nevens bemercken konde/ dat achter 't selve met kleyn Baertuyghs af en aen gemelte Peperhuys ginck ende weder gevaren wierdt/ van welcke hinderlage de selve Attestanten den Veltheer voornoemt rapport gedaen hebben/ ende last bekomen 't selve Jacht/ ende andere daer ontrent leggende Baertuygen in de gront te schieten/ want reets eenige schadelijcke schooten daer upt waren gedaen. Verklarende wyder Capiteyn Hendrick van Rheed/ ende Joachim Balthasar/ ghemelt/ gesien te hebben/ dat ten tijde den Admiracl met een Scheeps Schuytje/ daer af/ het teecken von den Veldtheer was wapende/ van Bappin na de Pagode de Chuna willende varen/ upt het gemelte Jacht een schoot met Canon of twee is gedaen/ passerende dicht over ende achter de geneemde Schupt. Alle 't welcke voorsz. is/ verklaren sy Deposanten te zyn de oprechte ende sincere waerheyt/ bereydt zyn/ noodigh ende daer toe versocht zynde/ yder voor 't gene getuyght hebben/ het selve met eeden te sterken. Gedaen in de Stadt Couchin ten dage ende jare boven genoemt: Was getekent/ Piere du Pon, Bacx, genaemt van Herentals, Hen: van Rhede tot Draeckensteyn, ende Jachim Balthasar. Lager stont/ My present. Geteeckent/ M. van Huysman.

E.

Op huyden primo April 1663. hebbe ick Maerten Huysman/ Secretaris van den Heer Rijckloff van Goens/ Raed ordinaris van Indien/ Admiracl en Veldt-Overste der presente Zee-en Krijghs-macht op de Custe van Indien/ mitsgaders Super-Intendent van Ceylon/ tot orde van den gemelten Heere van Goens/ ende d'Heer Jacob Hustaert/ Raedt extraordinaris van Indien/ my vervoeght aen boort van 't Engelsch Schip de Luypaert, hier ter Reede leggende/ by desselfs Capiteyn/ genaemt Richard Minors, ende aldaer ten overstaen van den Manhaften Hendrick van Reede, Capiteyn/ benevens Robbert Willemsz. Soldaet/ so schrifteliek als mondelinge gedaen/ soodanigen protest als in authentijeque Copie hier aen geannexeert is/ en waer op den gemelten Capiteyn Minors ten principalen tot antwoort heeft gedient syn last mede brengende/ eerst hier in de Bloot aen te doen/ en te onderstaen/ of hy soude mogen op Porca aenbaren/ ende dewijle hy niet geauthoriseert was/ de Factorye van Porca te lichten/ derhalven sonder derwaerts te gaen/ syn reyse nae Engelandt voorderen soude/ waer van wy ondergeschreven dit rapport hebben gedaen. In 't Oorlogh Schip den Muscaet-Boom, ter Rheede van Couchin/ datum als boven. Onderstont/ 't welck ick getuyge. Ende was geteeckent/ M. Huysman, Secretaris. Ter zyden stont/ in onser presentie. Ende was geteeckent/ H. van Rheede tot Draeckensteyn, en 't Merck gestelt by Robbert Willemsz.

Mijn Heer Minors.

Wy hebben gisteren een Brief van u E. ontfangen/ ende daer beneffens een protest tot vergoedinge van schaden die de Majestept van Engelant ende Engelsche Compagnie stont te lijden/ om dat wy volgens u E. voorgeven het Schip de Luypaert niet toe staen na Porca te varen/ waer op niet hebben konnen laten/ dit contrapropooft te doen/ ons verwonderende dat u E. seght/ dat wy geweldighlick of violentelick

telick u E. soude hinderen de repse nae Porca te doen / 't welck wp rondt upt loochenen ende ontkennen. U E. is hier ter Reede gekomen upt eygen wyen wille / ende heeft ons / aleer wp eenighe weygeringhe deden / versocht na Porca te mogen zeylen: Waer op wp versocht hebben / dat U E. daer van soude willen desisteren. Daer en boven hebben wp U E. gepresenteert / d' Engelsche peper van Porca met een Compagnies Schip te halen / ende hier in u E. Schip te laden / 't welck voorwaer geen onbeleefde actien veel min violente proceduuren ofte hinderniss zyn. Wp zyn gerechtigt / met dese onse conqueste der Stadt Couchin / om alle de Peper onder het district van den Couschinschen Koning / daer af den Pozeatter een speciael onderdaen is / ende dienvolgens daer onder sorterende / voor de E. Compagnie alleen te mogen koopen / met exclusie van andere natien / gelyck wp t'synder tydt dat met krachtige en onwederspreckelycke Documenten sullen doen blycken. Evenwel om 's Konings Schip niet ledig na Patria te laten gaen / zyn wp te vreden dat U E. na Porca sal versenden / ende daer mogen in nemen / soodanigen Peper als d' Engelsche Ministers hebben gekocht / mids dat u E. dan verders oock aldaer het Comptoir en den voorderen ommeslach sullen inne trecken / ende geen nieuwe Negotie doen / want onse Compagnie is alleen daer toe gherechtight. Ende ingevalle u E. dese onse billicke presentatie / waer in wp al heel veel van ons goet recht afstaen / niet gelieft te aenvaerden / soo protesteren wp in desen onschuldigh te zyn van allen schaden / die uwen Heer Koningh ende d' Engelsche Compagnie daer by moghte komen te lyden / maer dat U E. daer van sal wesen de rechte oorsaeck. Verklaren dat wp in desen meer doen als wpschuldigh zyn / ende sulex om U E. te overtuygen van het groot onrecht dat ons by u protest wert aengedaen / ons beschuldigende onrechtvaerdighlyk met saecken die wp nopt gedacht hebben / veel min gedaen.

F.

Translaet, Ole geschreven door den Coningh van Couchin Moetadavile van Angiecaimael den 20. Januarii 1663. aen den E. Heer Admirael en Veldtoverste Rijckloff van Goens.

DEsen sende ick aen den Admirael ende Veldt-Oversten te Water ende te Lande van de Nederlandsche Natie op dese Kusten / ende geve syn Ed: by desen te verstaen / hoe van seer oude tyden myne Voorsaten / en de Portugesen / alse in goede vrientschap ende eenighept waren / een oudt Landt-recht ende coustume hebben onderhouden / dat alle de peper vallende in de Landen die onder dit Rijck en Koning van Couchin / subject en onderdanigh zyn / op 's Koninghs bevel upt hare Landen nae de Stadt Couchin is gebracht / de selve aldaer gewoogen / ende aen de Portugesen gelevert. Even 't selve recht dat de Portugesen hebben genooten / blyft nu aen de E. Compagnie der Hollandtsche Natie. Tegen dit recht en oude coustumen wert nu Peper gewoogen ende gelevert alleen in 't Land van Porca. Ende versoeck ick ernstelick / dat U Ed: sulex gelieft te verhinderen / ende niet meer te gedoogen / niet alleen aen die van Porca, maer alle andere / die mede onder dit Rijck staende / sulx souden willen doen / om dat het tegen 't oude recht / ende geheel tegen de reden en oude coustumen deses Lands is / ende niemant / 't zy wat vremde Natie het soude mogen zyn / sal voortaen eenige peper upt de Landen / staende onder Couchin / mogen komen inkoopen / verkoopen of vervoeren: Gelyck de Onderdanen deses Rijex oock niet en sullen vermogen aen eenige andere vreemde Natie haren peper te verkoopen / ofte leveren / als alleen aen de Compagnie der Nederlanders / na de selve manier / ende oude gewoonte / als aen de Portugesen is geschiet. Was geteeckent / V. Moetadavile, Coningh van Couchin. Onderstont / Gecollationeert / accoorderet met syn principale, Couchin den 1. Februarii 1663. Ende was geteeckent / M. Huysman, Secretaris.

Articu-

Articulen van Accoordt, gemaeckt en beſloten tuſſchen Franciſco Gomes Sarmento, Capiteyn van een Compagnie Infanterye, nevens Marco de Pinto, Burger van Couchin, Gemachtighden van I. Inacio Sarmento de Carvalho, Capiteyn Generael der Stadt Couchin, wegen Sijn Majeſteyt den Koningh van Portugael; ter eenre; En d'Heer Jacob Huſtaerdt, Raedt Extraordinaris van India, Gemachtighde van den Veltheer Rijckloff van Goens, Raedt Ordinaris van India, Admirael op deſe Kuſten, en Super-Intendent van Ceylon, uyt den naem van den Nederlandtſen Staet in India, en ſpecialijcken de d'Ed: Heeren Bewinthebberen van de Vereenighde Nederlandtſche Geoctroyeerde Ooſt-Indiſche Compagnie, en de E. Heer Gouverneur Generael en Raden van India, ter andere ſyde.

DAt de Stadt Couchin ſal overgelevert werden / met alle hare Juriſdictien / oude Privilegien / Inkomſten / Landerijen / met de Documenten ende Papieren daer van zijnde / ende wes meer in den name van den Koningh van Portugael is geposſideert / cederende daer van alle competentie ende gerechtigheyt aen den gemelten Veldtheer / ofte ſijn E. Gecommitteerde.

Dat voorts alle Artillerye / Ammunitien / Koopmanſchappen / Divres / roerende ende onroerende goederen / Slaven / ende Wat meer in weſen is / inſgelijcks overgelevert ſal werden als voorzen.

Dat alle vyve Perſoonen / de Wapenen gevoert hebbende / ſullen ſweeren / in twee Jaren tegens den Nederlandtſchen Staet in India niet te dienen.

Dat de Soldaten / ende alle die van de Militie zijn / ſullen upt trecken met vliegende Vendels / ſlaende Trom / brandende Lonten / Kogels in de mont / ende twee ſtucken Geſchut / ter bequamer plaetſe buyten de Stadt / ende 't ſelve Geweer onder 't Vaendel van den Veldtheer neder leggen.

Alle Naturelle ongetroude Portugeſen ſullen nae Europa gevoert werden.

De getrouwde Portugeſen en Miſticen / ſullen na Goa vertrecken / ende mogen mede nemen Bedt en Bulſter / ende ſulcks meer als by den Veldtheer en ſijnen Raedt ſal werden toegeſtaen.

Alle vyve Koupaſſen en Canarijns ſullen blyven tot believen / en ter diſcretie van den Veldtheer.

De Geeſtelijcke ſullen mogen mede nemen hare Beelden ende Kerckelijcke Ornamenten / behalven die van Goudt of Silver zijn.

Alle vyve / ende Kerckelijcke Perſonen die hier in 't Land ſwerven / en Onderdanen zijn van den Koning van Portugael / ſullen in dit Contract mede begrepen werden.

Aldus gedaen / geaccoordeert ende geſlooten in 't Nederlandts Veldt-Leger voor de Stadt Couchin / den 7 January 1663. Was geteeckent / I. Huſtaert, Franciſco Gomes Sarmento en Marco de Pinto de Fonſeca. Leger ſtondt / Ratifico o Capitulado per aſſiqueren a Conſelho que me aſſiſte Couchim em 8 de Jan. 1663. Era aſſinddo Ignacio Sarmento de Carpalho. Ter ſyden ſtont / Geſien hebbende 't voorſtaende Contract / approberen en ratificeren 't ſelve upt den naem en van wegen de Heeren mijne Principalen / In 't Leger voornoemt den 8 Januarij 1663. Was geteeckent / Rijckloff van Goens.

H.

Extract uyt de Miſſive van den E. Rijckloff van Goens, in de veroverde Stadt Couchin, geſchreven aen de Vergaderinge der Heeren Seventiene, in dato den 19 Feb. 1663.

WY weten voorſeecker dat op Porca, upt vreeſe van u Ed: Wapenen meeſt alles wech gevlucht is / hebbende Landwaert alle hare Middelen / Vrouwen en Kinderen verſeeckert / Soo is ons nu ook ſeeckerlijck ter oren gekomen / dat d'Engelſchen op Porca geen Peper altoos in voorraet hebben / door dien de Leverancierſ neffens de andere Vluchtelingen / met het overgaen van deſe Stadt gevlucht zijn / ſon-

der pets daer te laten: dit is van een Engelsch Man / die selfs van Porca hier in de Stadt gekomen / ende nu noch is / bevestight / die onder den President in Bengale sotterende / sich selfs ende de Middelen van haer Compagnie in de Stadt / upt krachte van ons protest schijnt te verseckeren / de resterende Engelschen staen onder die van Suratte / die Porca niet en begeeren te verlaten / schoon datse in vrees van onse Wapenen / ende van alle Negotie afgesneden zijn / daer upt u Ed. dan konnen af meten / met hoe onrechtvaerdige protesten wy hier van die Natie gequelt worden / want soo het Coninghs Schip den Luypaert al op Porca was aengeloopen / soude 't selve echter leedigh hebben moeten vertrecken / ende daer en boven wel licht soo veel tijdt verspunt hebben / dat het de repse na haer Vaderlandt verhindert hadt. Den uptslach van saecken sullen u Ed: in Junij te Lande doen verwittigen / op dat u Ed: door spoedige advertentie tegens d'Engelsche protesten mogen gewapent zijn.

Extract uyt de Missive van den E. Rijckloff van Goens, en den Raedt, geschreven uyt 't Casteel Colombo den 10 Novemb. 1663. aen den Gouverneur Generael en Raden van Indien.

GEmelte de Haes was van ons secretelijck gelast / scherp te vernemen wat Peper ende Koopmanschappen de Engelschen in haer Packhuysen hadden / op dat wy mochten weten of 't Schip de Luypaert eenige ladinge soude hebben konnen verboeren. Den selven de Haes heeft ons gerapporteert / dat hy persoonlijck in haer Packhuys en Logement geweest heeft / doch datse niet een kooi Peper in voorraedt hadden / concorderende met de getuygenisse die daer af voor heenen gegeven was. Ende of dese getuygenisse in 't Vaderlandt mocht te passe komen / heeft ons goet gedacht den selven de Haes onder eede daer van verklaringe te doen geven / om (soo u Ed: sulcx mochten noodigh achten) met de aenstaende Retour-Vloot versonden te werden / want ons beduncken's behoort het wyselijck in consideratie te komen: want kan haer bewesen werden / datse geen Peper hebben gehadt / soo hebben sy ook geen redenen van doleancie / dat van daer ledigh vertrocken zijn.

Extract uyt de Generale Missive van den Gouverneur Generael en den Raden van India, aen de Vergaderinge der Heeren Seventiene, geschreven in 't Casteel Batavia, Ady 21 Dec. 1663.

Nota. Dese verklaringe heeft tot noch toe onder de overgekomen Papieren niet konnen gevonden werden, doch sal nader ondersoeck daer naer gedaen werden.

IN Januario voorleden / is voor Couchin verschenen het Engelsch Schip den Luypaert, zijnde het Schip dat den Vice-Roy upt Portugael tot Goa heeft over gebracht / om een Peper-ladinge die sy voorgaven in Porca by haer Comptoir in voorraedt te wesen / in te nemen. Hier nevens gaet nu een be-eedichde Attestatie / by de welcke verklaert wort / dat de gemelte Vrienden daer doen / noch naderhant niet een bael Peper by haer Packhuys hebben gehadt / en waer upt dan blijckt / dat 't haer alleen om het voorsz. protesteren te doen moet zijn geweest / om daer actie op te formeren en voordeel met te doen. De Vorst tot Porca heeft haer al langh upt gesept / maer sy blyven daer echter noch continueren / onder pretert van haer uptstaende schulden te innen / daer weynigh aen gelegen is / als sy maer geen Peper of Caneel upt en voeren.

I.

Contract, Alliantie en Confederatie, tusschen de E. Compagnie der Vereenigde Nederlanden in Orienten, den Coningh van Couchin, en den Radia van Porca, besloten in manieren als volgt:

1. BY partyen reciproque sal wesen een eeuwige Vreede / Amnestie en vergetenthept van 't gene voor heenen gepasseert is / ende dienvolgens voortaen van eeuwige liefde en toegenegenthept tot malkanderen so lange Son en Maen sal schijnen.

2. Den Radia van Porca verklaert sich Vyandt tegens alle de gene die 't Rijck van Couchin eenigsints soude willē beschadigē / 't zy Portugesen / of andere Potentatē / etc.

3. Be-

3. Belooft dienvolgens den Radia van Porca, Godormo sijn Lant niet alleen nu te doen ruymen/ maer oock voor toekomende daer buyten te houden.

4. Belovende mede voortaen de E. Compagnie de getrouwigheyt te bewysen / die hy oyt de Portugesen bewesen heeft.

5. Den Radia van Porca belooft/dat hy nooyt Peper of Caneel in sijn Lant sal doen wegen/ ofte uytvoeren/ dan met consent van den Koning van Couchin/en de E. Compagnie/ die nae de Wetten het recht daer alleen van competeert.

6. De E. Compagnie sal in des Porcatters Lant mogen bouwen een stenen Packhuys/ tot versekeringe van haer Middelen/ en maintenue van haer recht.

7. Den Radia van Porca belooft voortaen geen Eliphanten meer in sijn Landt te doen in / of uyt barcqueren.

8. Den Radia van Porca belooft aen de E. Compagnie te restitueren alle de Fregats die van de Portugesen noch in sijn Lant zijn / mits de E. Compagnie sal betalen de kosten die daer om gedaen zijn.

9. Ende tot bewijs van oprechte vruntschap/sal den Radia van Porca sijn gemaeckte Wal / gelegen tegens 't Landt des Koninghs van Couchin/ 200 cubidos slechten / latende 't overige aen 't believen van de Compagnie / en den Koningh van Couchin / sonder de selve oyt te sullen repareren.

10. De E. Compagnie belooft de parthyen reciproque te betoonen alle hulpe tegens hare Vyanden/ soo veele haer macht/ ende de billickheyt sal konnen lyden.

11. Generalijck accorderen de partyen / dat de E. Compagnie sal genieten alle preeminentien die de Portugesen gehadt hebben.

12. Dit sal ses mael geschreven/ en wederzijts getekent werden/ te weten/driemael op Papier in 't Nederlandtsch/ en driemael op silvere Olen in 't Malabaers/ daer van de partyen yder twee sullen behouden/ een in 't Duyts ende een in 't Malabaers.

Aldus gedaen ende gecontracteert in 't Veldt voor Porca, desen veerthienden Maert anno 1663. ende nae 't Malabaers in 't Jaer 838. Onder stondt eenige Malabaerse Caracters / met onderschryving geteeckent by Moetadavile Koningh van Couchin, en daer nevens in Lack gedruckt 't gewoone Zegel van den Radia van Porca / daer by geschreven was / dit is gestelt by den Radia van Porca. Weynigh besyden stont / Ons present tot aensiene deser onderteyckeningen specialick gecommitteert / zijnde soodanigh gedaen / als by yder geschreven staet. Was geteeckent / H. v. Reede tot Draeckensteyn, Saint Martin, ende Bartholomeus Vaslingua. Ter syden stondt/ Vyt den naem van de E. Compagnie / als Geauthoriseerde van de Ed. Heer Gouverneur Generael ende Raden van Indien. Was gheteeckent / Rijckloff van Goens. In margine stont mede gedruckt 't Wapen van de E. Compagnie / ende 't selve door last van sijn Ed: ende den Raedt geteeckent / H. V. Storm.

K.

Antwoort, en Contra Protest, op de ongefondeerde doleantie en protest overgegeven by Johan Harington, Koopman in dienst van de honnorable Engelsche Compagnie.

OP u protest dienen wy tot antwoort / dat het selve buyten eenige redenen ons is toe gesonden door de Personen / die wy u tot assistentie daer gesonden hadden. Capiteyn Minors heeft daer over tegens ons geprotesteert / maer geensints bekent gemaeckt dat hy geldt of goederen op Porca te brengen hadt / soo dat wy u voorgeven voor versierdt houden / gemelten Minors seyde om Peper gekomen te zijn / ende wy sullen bewysen dat op Porca geen Peper in voorraedt geweest is. Wy hebben weder in contra tegens hem geprotesteert / is hy met u Compagnies gelt wegh geseylt / sulcx gaet ons niet aen. U is niet onbekent / dat wy soo veel weecken een uwer Kooplupden van Porca, binnen onse Stadt hebben geberght / ende toege-

 staen

staen goederen van u Compagnie soo wel als sijn eygen te verkoopen / daer uyt dan blijcken mach / dat wy oock niet souden geweygert hebben u Compagnies geldt ofte koopmanschappen hier inde Stadt tot de komste eenige uwer Schepen op te leggen. De Brieven ende Boecken die ons behandight zijn / hebben wy selver aen u eygen persoon nae Suratte / ende andere na Cormandel gesonden. Het Koninghs Schip is oock na Engelandt gerepst / na d'intentie der Overheden / ende niet om dat wy het van Porca hebben afgesonden / ende soo het behonden repse doet (dat Godt verleent) mach den Koningh meer dan u dancken / om dat het noch 12 à 15 dagen ophoudens om op Porca te laden / wel licht de repse na Engelandt onmogelijck soude geweest zijn te doen. Het is vertrocken den 12 Februarij nieuwen stijl / en dewyle met ware redenen u ongefondeerde klachten ende protesten wederlepdt hebben / ende krachtigh blijckt / dat ghy niet anders soecht / dan onse loffelijcke Compagnie / ende hare getrouwe Dienaren te beschuldigen / schade ende disreputatie aen te doen / Soo contra-protesteren wy tegen u Johan Haringhton / over het groot ongelijck / ende de schade die onse loffelijcke Compagnie / ende hare Dienaren aengedaen werdt / latende de saecke voorts ter discretie van alle vroome ende onpartydige Rechters. Aldus gedaen ende gecontrapротesteert inde Stadt Couchin den twee en twintighsten Maert 1663. ende overgelevert den selven dach. Was geteeckent / Rijckloff van Goens, Pierre du Pon, Pieter de Bitter, Cornelis Valckenburgh, H. van Rheede tot Draeckensteyn, I. Bacx, genaemt van Heerentals, en Saint Martin.

L.

Extract uyt het Dach-register gehouden by den E. Rijckloff van Goens, inde veroverde Stadt Couchin. Adv 3 Februarij 1663.

Monsieur Johan Haringhton,
en Alexander Georbie.

HEden morgen hebbe ick ontfangen in 't Engels een Brief van den 21 passato / doch by gebreck van een goet Tolck in die Tale / den sin soo recht niet konnen verstaen / als wel gewenscht hadde / niet anders hebbende konnen begrijpen / dan dat u E. daer in epschen een Jacht van 120 Tonnen aen uwen Maeckelaer Durendas / ende anderen Benjanen gelaten / waer van wy in 't alderminste geen kennisse hebben / maer wel dat staende onse belegeringe / de Portugesen onse Vyanden drie soo groote als kleyne Jachtjens met Ree-zeylen / ende seven à acht harer Fregatten gelepdt hadden / voor haer Peper-hups / ofte ordinarie genoemt Peso d'Pimento, Dese Jachten ende Fregatten waren voorsien met Volck ende licht Geschut onser Vyanden / die ons dwers in onse Loopgraven / sonderlijdts groote schade deden / ende insonderheyt het grooste (dat wy meynen te wesen 't geene u E. epscht) versien met Geschut / op geset met Placken / daer achter de Musquettiers wy stonden voor onse Musquetten / ende dienvolgens ons seer beschadighden / soo dat wy genootsaecht waren / niet alleen 't selve / maer oock alle d'andere met Canon te verbypsselen / gelijck de Brengers u E. vande gestalte sullen konnen rapporteren: Doch tot maintenue van onse beswooren confederatie ende noot saeckelijcke vriendtschap / sijn wy berepdt 't selve weder te restitueren soo 't geschieden kan / ende daer toe na ons vermogen / de handt berepdt zijn te leenen. Hoe groot ongelijck ons van den Radia van Porca is aengedaen / is u E. niet onbekent / noch oock dat wy dese Stadt met geweldige middelen onder Godes zegen ende bystant vande Vyanden gewonnen hebben: de Brengers sullen u E. konnen rapporteren / wat van ons recht ende intentie zy / ende insgelijcx hoe wy (om onse vrundtschap / ende de schade die u E. soude overkomen) na ons vermogen den Sammorijn en andere Vorsten ophouden te oorlogen / 't welck sy nu vast gestelt hebben tegen den Porcatter om daer in dan tydigh

ter

te voorsien/ docht ons best neffens de Brengers van U E. Brief/ derwaerts te senden een onser Officieren/ genaemt Salomon Silvester, spreeckende goet Portugeesch/ (om mallkander wel te verstaen) die u E. upt onse naem sal aenbiedinge doen/ niet alleen om u Persoon/ maer oock alle uwe goederen op 't alderspoedighst in ons Schip 't Zeepaert te verseecheren/ soo wel die van u E. honorable Compagnie/ als oock van een yeder particulier/ presenteerende die te voeren nae Bantam/ ofte nae Madrespatnam/ daer toe wy nu goede gelegenthept hebben. Doch u E. sulcks weygerende/ protesteeren wy uptten naem van onse Superieuren/ wegens de schade die u E. onnijdelijck sonde over komen/ u E. de groote ondeucht der Malabaren/ ende haer trouweloosheydt niet onbekent zijnde. De Brieven ende een Packken dat wy upt handen van den Capiteyn Richard Minors op 't Schip de Luypart ontfangen hebben/ gaet in handen der personen by u E. afgesonden/ hier nevens. Godt bewaere u E. Inde Stadt Couchin adi 3 February 1663. Onder stont/ u E. dienstverpden goeden Vrient. Ende was geteeckent/ Rijckloff van Goens.

M.

Contract en Eeuwigh Verbandt, tusschen de Vereenighde Nederlandtsche Oost-Indische Compagnie, by den Hollandtschen Admirael Rijckloff van Goens, uyt den naem van den Gouverneur Generael en Raden van Indien ter eenre, en den Couchinsen Moetadavile, en sijne Princen, ter andere zyde.

1. DAer sal wesen een vaste ende eeuwigh-durende Vrede/ liefde/ eendracht ende vertrouwelijckheydt/ waer van beyde parthyen haer sullen verseckert houden.

2. Den Koningh van Couchin cedeere het recht van dese Stadt/ ende alle de Landen ende Eylanden daer onder volgens Contract gehoorende/ genaemt de Papen Eylanden/ Musquiten Eylanden ende Bandoeten/ soodanige die van de Portugesen zijn beseten geweest/ gevende daer van de volle opdracht aen de E. Compagnie ten eeuwigen dage/ sonder dat hy/ of de Koningh en sijne Successeuren daer opt pets sullen hebben te pretenderen.

3. Den Koningh van Couchin erkent van de E. Compagnie herstelt te zijn in sijn Koninghrijck/ accepterende dienvolgende de E. Compagnie voor sijnen Protecteur.

4. Den Koningh van Couchin verseeckert de E. Compagnie/ dat alle de Peper ende Wilde Caneel in sijn Landen tot Porca inclusys/ ende tot Cranganor toe vallende/ alleen sal gelevert werden aen de E. Compagnie/ ende dat alle de selve Peper op Couchin sal werden gescheept in 's Compagnies Schepen/ sonder dat eenige Natie ter werelt daer aen sal mogen participeren.

5. Den Koningh van Couchin authoriseert de E. Compagnie alle Vaertuygen ende Schepen uptter Zee met Amphioen buyten te houden/ ende geen intrance te verleenen dan met believen van de Contractanten/ op dat de selve in haer recht niet werden gefrustreert.

6. Tot maintenue van 't vierde ende de voorige Articulen/ belooft den Koning van Couchin te contribueren alle hulp ende bystant na sijn uptterste vermogen/ ende versocht dat de E. Compagnie gelieven wilde noch drie Bastigheden op te rechten/ een tot verseckeringe der Porcasche Rivier op de best gelegen plaetsen van Gerea/ ende een derde op Bappin tegen over de Stadt/ tot beter verseeckeringh der Rivier van Couchin/ ofte op meer Plaetsen daer noodigh was.

7. Den Admirael belooft upt den naem van de Compagnie/ voor den Koning ende tot maintenue van 't Contract te besetten de Stadt Couchin/ Castella de Suma/ ende noch Palelipor/ Bappin ende Porca soo 't noodigh sal geoordeelt werden.

8. Item/ dat aen den Couchinschen Koningh sullen betaelt werden soodanighe Tollen ende gerechtighept als van outs gebruyckelijck/ ofte naemaels noch sal werden geconditioneert.

9. Alle de Chriſtenen ſtaende van oudts onder de Stadt Couchin / ende langhs ſtrandt woonende / ſullen alleen blijven ter judicature / ende onder de Rechters by de Compagnie in Couchin onder den Gouverneur van Ceylon geſtelt.

10. Soo een Heydenſch Onderdaen van den Couchinſchen Koningh ende Chriſten Onderdaen van de E. Compagnie in queſtie quamen / ſal een yeder de ſijne recht doen / nae ſijn conſtume : ende ſoo een van beyde quamen te ſterven / ofte den een den anderen doodt ſloegh / ſal den doodtſlager / by ſy Chriſten of Heyden / met de doodt gheſtraft worden / ſonder eenige genade.

11. Het munten van Fanoms ſal door 's Konings Munt-meeſter binnen de Stad in 's Koninghs Hoff gedaen werden / ende d'onkoſten afgetrocken zijnde / ſal den Koninghd e profijten genieten / nochtans onder expreſſe conditie / dat de E. Compagnie een Opſiender of twee haren wegen daer over ſal houden. Ende ſo een valſche Munter ergens geattrapeert wert / ſal de ſelve met de doodt geſtraft werden / 't zy van wat geſlacht ofte Kuſte den ſelven weſen mochte.

12. Het vervoeren van Peper en Caneel te Lande / belooft den Coningh van Couchin te verhinderen.

13. Het Pleyn dat rontsom de Stadt nu geſuyvert is van alle Clappus Boomen / ſal by niemant mogen beplant werden / als met conſent van de E. Compagnie.

14. Geen Roomſch-ghejinde Religieuſen ſullen inde Landen van Couchin / ofte der ſelver reſſort gedoocht worden / als met ſpeciael conſent van de E. Compagnie / ende ſullen de Jeſuiten / ende alle andere Europeaenſche Papen inſgelijcx ten eeuwigen dagen van hier verbannen blijven.

15. Alle Debiteuren van de E. Compagnie / hoedanigh die mochten zijn / ſullen op alle Plaetſen achterhaelt ende ghearreſteerd werden ; ende ſoo eenige der ſelver fugitijf quame te werden / ſal den Coningh de ſelve met alle devoiren laten naeſpeuren / ende weder leveren : van ghelijcken ſoo eenige Nederlanders ofte Lijf-eygenen quamen wech te loopen.

16. d' Inlandtſche Koophyden handelende met de E. Compagnie / ſullen met geen extraordinaris laſten / dan met voorgaende conſent van de E. Compagnie mogen beſwaert werden buyten gewoonte / maer onder de Compagnie gepriviligeert werden.

17. Dit Contract ſal tweemael geſchreven werden op ſilvere Ole / ende tweemael op Papier in 't Malabaers ende Nederlandts / ende by partyen reſpective onderteeckent werden. Aldus gecontracteert ende beſlooten / uitſgaders onderteeckent / in 't Hof des Koninghs op Couchin de Suna / ende in de Stadt Couchin den 20 Maert 1663. Was geteeckent met eenighe Malabaerſche Caracters door Moetadavile Koningh van Couchin, ende Rijckloff van Goens. Ter ſijden ſtondt / t'onſer preſentie als Getuygen Geteeckent / Cornelis Valckenburgh en Hendrick van Rheede tot Draeckenſteyn. Lager ſtondt / Onder 's Compagnies Zegel ter Ordonnantie van ſijn Ed. en den Raedt. Geteeckent / M. Huyſman, Secretaris.

N.

Tranſlaet, Ole geſonden van den Koningh van Couchin aen den Ragia van Porca.

Ick Moetadavile Coningh van Couchin / ſende deſen Ole aen den Ragia van Porca / die ick belaſte dat hy de Engelſchen die in ſijn Landt zijn / haer affſcheyt ſal geven / ende wegh ſenden / met al haer goederen en koopmanſchappen / om daer niet wederom te komen / doet dit ſonder te vertoeven / ſoo haeſt ghy dit Geſchrift ſult ſien. Was geteeckent door Moetadavile, Koning van Couchin, den veerthienden Maert 1663.

O.

Tranſlaet, Ole geſonden door den Koning Moetadavile aen de Engelſchen op Porca.

Ick Moetadavile Coningh van Couchin / ſende dit Geſchrift aen den Engelſchen kooman / al deſe verleden tijdt hebt ghy in 't landt van Porca geweeſt / en daer u negotie

gotie en handel gedzeven / en dat is gepasseert. Nu belaste ick u daer van daen te gaen met al u goederen en koopmanschappen / om nopt wederom te komen / en soo ghy dat niet en doet / siet het sal niet goet wesen. Was getreckent doo2 Moetadavile Koningh van Couchin. Gedaen den 14 Maert 1663.

P.

Extract uyt de Missive van den Gouverneur Generael en Raden van Indien, geschreven uyt Batavia den 21 December 1663. aen de Vergaderinge der Heeren Seventhiene.

MEt het voo2schzeve Cust-Fregat is aen den Sultan tot Bantam gekomen een Bzief van den Koning van Engelant / nevens een vereeringe van dzie lange Metale stucken / schietende 18 ponden kogels / voort eenighe Roers / Bandeliers / Lont / etc. dat sijne Hooghept seer aengenaem is geweest : maer als den Bzief geleesen was / vraeghden sijn Hooghept / hoe het by quam dat in de selve geen vermaen en wiert gedaen van de Schepen die sy hem hadden toe gesept dat uyt Engelandt soude komen / om met een gecombineerde macht / sy ter Zee / en hy te Lande Batavia te belegeren / en in te nemen : waer uyt men kan beslupten / wat haer concepten zijn geweest / ingevalle het aen de macht niet en hadde ontbzoocken.

Q.

Extract uyt de generale Missive van den Gouverneur ende Raden van Indien, geschreven aen de Vergaderinge den Heeren Seventiene, in dato den 21 Decemb. 1663.

TUsschen 't varent Volck van de onse en de Engelsche is beneden aen Suhalijs strand al weder hant gemeenschap geweest / komende soo het schijnt / wanneerse dzoncken zijn / malkanderen aldaer geensints verdzagen / dickwils niet wetende wie men van beyde de Natien de schult imputeren sal. Doch dit isser van / dat der Engelschen Haen (gelijck men sept) altoos wil Koningh zijn / ende daer uyt ontstaen by den dzonck veeltyts dzoevige ongelucken / die qualijck konnen geweert / noch voozgekomen werden. Een schandelijcke moozt hebbense jonghst aen den Constapel van 't Jacht den Dolphijn, Claes Jansz Swart genaemt begaen / diese achter hare Tent / sonder datter pemandt van d'onse is by geweest / deerlijck om 't leven hebben gebzacht / en schoon men wel wiste wie de handtdadigers daer van waren / en heeft den Engelschen Pzesident daer over geen Justitie willen doen / dat dzoevigh en verdzietigh valt.

Num. 5.

Geprojecteerde Poincten, raeckende een Reglement op de Commercie en Navigatie. Geleesen den 4 September 1664.

DEn Koningh mijn Meester (om te betoonen de sinceritept van sijn inclinatien / tot oprechten van een goet ende salutair reglement in de Oost-Indien / ende andere verre afgelegene Plaetsen / by het welcke in toekomende voozgekomen moge werden soodanige disozdren ende desplapsiers / als in de Quartieren voor gekomen zijn / ende dat de Subjecten van wederzyden negotieren konnen met de selfde versecherthept / ende d'een d'ander bejegenen met de eygene civilitept ende vziendtschap als in Europa) heeft sijn Extraozdinaris Envoyé belast / te repzesenteren aen de Staten Generael der Vereenighde Nederlanden / het nevens-gaende pzoject / en te versoecken / daer op te mogen hebben ten alderspoedichsten haer antwoozt. Gedaen in den Hage den 25 Augusti 1664. oude stijl.

Reglement tusschen de Compagnien der Engelse, en die van de Vereenighde Nederlanden.

1. ALl-hoe-wel een van de selfde Compagnien eenige macht te Lande heeft voor eenige Stadt / Casteel of Plaetse / soo sal niet te min daer door niet belet werden de Commercie van de andere / in cas de selve te Water open zijn / ende mede niet

ter

ter selver tijdt actuelijcken en reelijcken met Schepen gebloequeert ende beslooten. En al-hoe-wel een van de gesepde Compagnien hare Schepen of Vlooten soude mogen hebben voor eenige Stat/ Casteel of Plaetse/ so sal niet te min daer door niet belet werden de Commercie van de andere Compagnie op die plaetse/ ten sy het gesepde Casteel of Plaetse mede niet ter selver tijt actuelijcken en reelijcken te Lande belegert is.

2. In cas dat eenigh van de Compagnien in oorlogh sy met eenig Volck of Natie/ binnen de limiten van haer respective Chartres/ soo sal niet te min de andere Compagnie niet werden geempeschеert van alle Commercie met de gesepde Volckeren ende Natien/ alleenigh uytgenomen in Wapenen en Ammunitie van Oorlogh/ evenwel blyvende het Schip met het overige van syn inladinge vry/ ende niet subject eenige sayse/ arrest of detentie/ noch geempeschеert of gefrustreert in syn voyagie.

3. Dat de eene Compagnie hebbende een Casteel of Fortificatie op eenige Kuste of Landt/ echter niet en sal beletten de andere Compagnie te traffiqueren met het Volck of Natien van de selfde Kuste of Landt.

4. Dat de actuele belegeringe van een Plaetse door eene van de Compagnien/ niet beletten sal aen de andere/ om te mogen handelen in eenige andere Plaetse daer dicht aen gelegen.

5. In cas by een van de Compagnien soude mogen wesen/ of noch soude mogen werden gemaeckt met eenige Naturellen binnen de Limiten van hare Chartres eenig Contract/ over den geheelen inkoop van eenige soorte van Koopmanschap/ dat in sulcken geval de actie of pretensie van de contracterende Compagnie niet en sal syn verder/ als jegens de Persoonen met de welcke gecontracteert is/ ende niet jegens de andere Compagnie: Ende dat geen van de Compagnien sich intermesleren sal met de andere/ om op soodanigh pretext te empeschеren of prejuditieren in eeniger manieren de commercie en Navigatie van de selfde.

6. In cas een van de Compagnien inladen sal eenighe koopmanschappen in een Schip toebehoorende een van de Vyanden van de andere Compagnie/ en dat het komt te gebeuren dat het selfde Schip gesayseert word by de gesepde Compagnie/ soo sullen echter de voorseyde koopmanschappen niet geconfisqueert werden/ maer dadelijck gerestitueert/ en in cas van schade/ sal satisfactie gedaen werden aen die Compagnie aen de welcke de koopmanschappen syn toebehoorende.

7. Dat niemant residеerende in eenige Forten/ Factoryen of plantagien/ van elcke Compagnie/ of in der selfde limiten gemolesteert sal werden/ door eenige force of authoriteyt van d'andere Compagnie/ onder wat pretext het oock soude mogen zijn.

8. Dat geenigh schip of eenigerhande vaertuygh van d'een Compagnie/ sal mogen worden gevisiteert of geempeschеert/ door d'andere Compagnie; noch men sal uyt de selfde niet mogen nemen eenige parsoonen of koopmanschappen/ ten sy soodanighen schip of vaertuygh sy in het gesicht/ en heeft desseyn om te gaen in eenich Port/ den vyandt van de selfde Compagnie toe-behoorende/ en in der selver possessie/ en in sulcken gevalle alleenich tot recherche/ of daer geen Wapenen en ammonitie van Oorloge in zijn/ gelijck als toegelaten is in het tweede Articul.

9. Dat den Commandeur van eenig schip of vaertuygh toebehoorende aen een van de Compagnien/ of eenige Natien of volck/ met de welcke beyde de Compagnien binnen de Limiten van hare Chartren/ jegenwoordig zijn tranfiqueerende/ en met welcke de andere Compagnie in vrede is; niets toonende het passeport van eene der Compagnien of eenige van haer Agenten of Factoren meerder sal werden gevisiteert/ of getroubleert in de Havenen of in de Zee/ door d'andere Compagnie/ noch in eenige maniere geretardeert of gediverteert van hare presente en vyve pourſuite van haer Voyagie/ ten sy als in het tweede of achtste Articul.

10. Dat

10. Dat yder van de Compagnien vry sal staen/ te mogen halen Water/ Hout/ Victuyes en sich refraischeeren/ in de Porten en Havenen beseten van d'andere Compagnie binnen de limiten van haer respective Chartre/ en haer sal ook geparmitteert zijn/ te komen in de Porten en plaetsen/ met eenige van hare Schepen en vaertuych/ ten tijde van tempeest en ander eminent dangier tot haer relief.

11. d'Engelsche Oost-Indische Compagnie/ en sal door d'Oost-Indische Compagnie deser landen/ of yemandt anders/ geensints geempescheert worden/ in het reclameren en recouvreren van haer recht hun competeerende/ door een accoord gemaeckt met den Koninck van Persien/ op de helft van de Tolle of costume van Ormus en Gombron.

12. Dat eene remonstrantie of declaratie/ gepubliceert by eenen Valckenburg, in het jaer 1663. op de naem van de Staten Generael/ en de West-Indische Compagnie deser landen/ by de welcke hy pretendeert/ de geheele Kuste (genaem de Gout-kust) van Guinea werde gerevoceert en geannulleert/ en dat het selfde sy gedaen/ aen een andere van gelijcke Natuere/ onlanghs gepubliceert door die van de Oost-Indische Compagnie deser Landen. Was Geteeckent G. Downingh.

Num. 6.

Protest van Johan Valckenburgh, Generael in Guinea op del Mina.

Johan Valckenburgh, Directeur Generael over de Noort-kuste van Africa en 't Eylandt Sint Thomé, met den aenkleven van dien, uyt den naem en van wegen haer Ho: Mo: de Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, midtsgaders der selver Geoctroyeerde West-Indische Compagnie, aen den Edelen Heer Francoys Selwin, Agent van de Koninghlijcke Engelsche Compagnie, traffijcquerende op de Kuste van Africa.

Edele Heer,

't IS een saecke welcke alle de Werelt/ en sonderlinge d'ervarene/ ontrent de gelegentheden van de Kuste van Africa en Guinea/ kennelijck is; dat de Portugeesche Natie/ uyt krachte van de Porten en Vastigheden/ welcke onse Staet en Compagnie/ op de selve Portugeesen hare Vpanden/ in goeden Oorloge hebben gecouqueesteert/ en noch jegenwoordigh besitten/ altoos tegens alle en een yeder hebben gemaintineert/ de gansche Gout-kuste van Guinea/ en den aenkleven van dien/ mitsgaders de negotie aldaer vallende/ haer eygen te zijn/ als dienende daer van tot een onfeylbaer bewijs/ den Titul van Heer in Guinea/ so noch heden ten dage by de Koningen van Portugael werdt gevoert/ en welcke onsen Staet en Compagnie/ door 't recht van den Oorloge/ en die daer op gevolgde Tractaten met de Kroone van Portugael/ jegenwoordigh indisputabel toebehorigh is/ en waerinne en waer by deselve/ als hebbende sodanige Conquesten niet dan seer dierbaer/ en met spendue van veel goets en bloedt verkregen/ van haer nabuyren en Geallieerde/ en sonderlinge van so goede Vrienden/ als de subjecten van Sijn Doorluchtighste Majestept den Coninck van Groot Brittannien/ wel ongeturbeert behoorde te zijn gebleven/ daer nochtans gantsch contrarie/ sedert uwe Edele Natie/ in dese quartieren zijn komen aen te landen/ andere effecten/ en veelmaels voor de Vrienden en Geallieerde/ geheel onbetamelijcke bejegeninge hebbe moeten vernemen/ waer van als ook veel voor onser beyder komste hier te Lande geschiet/ en gekomen ter kennisse van ons Wedersepts Souverainen/ tot een ongenoughelijcke herdenckingh van gepasseerde saecken/ hier niet op en sullen halen/ maer diergelijck haer Hoogh oordeel en decisie laten bevolen zijn/ ons beneerstigende

gende alle goede Vreede en vrientschap met u Ed. Natie te observeren / en niet te min 't geen ons bevolen en toevertrouwt / ook wel te bewaren en voor te staen / in betrachtinge van 't welck / en op dat onse onderlinge vrientschap daer door meer en meer soude mogen komen te cultiveren en toe te nemen / V Ed: by dese Vrundt en Naebuyrlijck hebben willen insinueren / hoedanigh V Ed: of sijne Predecessseuren / haer / tegens erpresse protestatie en gedane Waerschouwinge / van den 24 Mayo Anno 1662. stilo novo, nevens ons hebben ingedrongen een Handel-huys ofte Logie tot Cacorary / onder de vastigheyt / soo van onse Staet en Compagnie aldaer werdet gepossideert en beseten / op te rechten / schoon van u Ed: tijde / 't selve niet en souden vermögen te geschieden / al en wierde aldaer ook soodanige vastigheyt niet gehouden / als wesende Cacorary / gelegen onder Neder Antha / waer van Chamor de Hooft-plaetse sijnde / onder welcke vastigheyt die van Cacorary / Saconde / Abaary / altoos sijn geprotegeert / en daer voren door 't geven van Thollen / wegens hun Visscheryne ter Zee en anders / de Portugesen Tributaris geweest / die onse Natie door 't recht van den oorloge gevolght / en mede niet te min de voors. vastigheyt / uyt handen van de Portugeesen bekomen / ook hebbende aengehouden / en tot dese uure gemainteneert / soo en sonde het in't vermogen van de voors. Cacorarise niet sijn / gelijck het in effect van waerheyt ook geensints en is / tegens ons dierverkregen recht / aldaer pemant in te halen / of van u Ed: syde / om de goede onderlinge vrientschap dier gelijcke verrightinge te doen / of in 't werck te stellen / even soo weynigh als aen Cabo Corss / alwaer u Ed: Natie dan ook onderstaen hebbende in den jare 1647. haer gelegenthey / tot sulcx waer nemende / door giften en gaven de Naturellen en Vassalen van onsen Staet en Compagnie / gelijck nu lest aen Cacorary geschiet / tot rebellie op te wecken / en de handt te bieden. En onaengesien alle vriendelijcke protestatien en gedaene waerschouwingen plaetse te nemen / tot inextimable schade van onsen Staet en Compagnie / schoon ook van u Ed: zyde / door andere gesubornerde Sweeden en Deenen / de selve wonde / als aen ons geinslingeert / korzelingen daer na weder is toegebracht / en wy noch jegenwoordigh op twee diversche Plaetsen / daer uwe Ed: Logien besitten / versocht werden / haer ook op de selve maniere te tracteren; daer toe noch komende / als van onser syde meenigh werven hebben getracht / de voors. gesubornerde Sweeden en Deenen (sijnde het meer onse Staets rebellige Vassalen) van daer te dislogeren / en aen uwe Ed: Natie / daer van veele malen waerschouwinge gedaen / ons met de onse te laten gewoorden / en 't selve van u Ed: zyde / niet alleen om de onderlinge Alliantie tusschen ons weder zijts Natie wesende / en hadde behooren te geschieden : maer om dat 't selve immers soo wel was dienende / tot vermeerderinge en verbeteringe van u Ed : Natie haren handel / als die van onse Compagnie / indien geen assistentie / ten minsten ook geen hinder of belet / toegebracht hadde moeten werden / want het publijck en waer is / dat of schoon de plaetse van Cabo Corsa niet alleen by gevolge van jurisdictie die uwe Ed: (hoewel sonder reden of recht) licht sonde willen disputeren / maer ook partieulier door 't recht van den Oorloge selfs als in Augustus des Jaers 1637. ons macht aldaer te Lande tredende / noch voor de veroveringe van 't Casteel del Mina is t'onder gebracht / ende de Inwoonderen van dien / alsoo onsen Staet en Compagnies Vassalen gewoorden / ter contrarie van u Edele syde de selve onsen Staet en Compagnies Vassalen tot meerder rebellye en wederspannighey / in maintenue van de voors. gesubornerde Deenen en Sweeden sijn opgewecht / en daer inne gestijft / en als aen ouser zyde met spendue van veel goet en bloet weder zijn getracht tot gehoorsaemheyt te brengen / door onbehoorlijcke practijcquen tegens gegaen / en in onse seer billicke en rechtmatigh voornemen / tot geen kleyne

schade

schade van onse Compagnie / en openbaren spotte en decisie van onse Natie belet / en om van de bedeckte assistentie die openbaer genoegh is / te geswijgen / oock publijcq door diversche Schepen / als de Coronation, Jeems, Charles, Castel Fregat, en Rupaert, genoeghsaem geweldigerhandt belet / en daer door de blockade van het voorsz. Cabo Corss / die anders in korten tijdt ten goeden eynde hadde mogen werden gebracht / als nu geschiet / tot excessive kosten in langhwyligheyt getrocken / soo dat maer voor eenige weynige dagen / eerst weder besitters daer van geworden / als uwe Edele dat kennelijck is / en door het voorigh verhael niet onbewust sal zijn / het den handel en onse onderlinge goede correspondentie nadeeligh soude wesen / beyde aldaer te verblyven / of wy't selve langer souden kommen tolereren / uyt vreese van't geene ons eens uyt die by een Wooninge over komen / en't welck wy in onse possessie zijnde herstelt / oock niet en soude gehengen of gedoogen / sonder de Autheurs en Stichters van sodanige desseynen / aenslagen en ongeoorloofde practijcquen / van ons uyt ons wettigh besit te verstooten / als onder onse Jurisdictie sorterende / te doen dragen 't geen nae rechten soude bevonden werden te meriteren / het welck alsoo eenige onvrientschappe sonde mogen causeren / Soo en hebben niet willen onderlaten u Ed: gantsch Vrundt en Naebuyrlijck te waerschouwen / en te versoecken / der selver Factorye van Cabo Corso / en van Tacorary ten eersten op te lichten / en wegh te nemen: Want behalven dat u Ed: aldaer op een onbillicke en voor de Vrienden onbetamelijcke Wyse zijn ingekomen / so en isset mede niet mogelijck / dat wy in die plaetse soude verblyven / en vriendtschap tusschen ons wederseyts Natie / hier te Lande conserveren / daer onsen Staet en Compagnie in beyde Forten en Bastigheden besitten / gelijck na 't geene ons opt van u Ed: geroemde wijsheyt en discretie te voozen gekomen / oock niet en twijffelen / of de selve en sal / ons sodanigh billick en rechtmatigh versoeck / sonder uytstel of dilay inwilligen / en door 't wech-nemen van de voorsz. Factoryen van Cabo Corss en Tacorary der selver genegenthey / tot conservatie van onderlinge vriendtschap betoonen. Doch even verre het selve tegens hoope en vermoeden anders souden bevinden / en u Edele tot inwilligunge van het voorschreve ons so rechtmatigh en billick versoeck / sich niet en soude konnen laten bewegen. So ist / dat van onser zyde / ons oock niet langer konnende sien verkorten / in dien gevalle over sodanige weygeringe willen gepretesteert hebben / gelijck uyt kracht van onse authorisatie en commissie als voozen / wel expresselijck protesteren by desen tegens u Ed. Koninckl: Compagnie / uwe Ed. persoon en die onder hem sorteren / en als een yeder van d'Engelsche Natie / op dese Custe traffiqueerende / by u Ed. langer verblijft en continuatie aen Cabo Corss / en tot Tacorary voornoemt / en dat u Ed. hare Factoryen oplichten / en van daer deslogeren / oock onderlaten de Naturellen van de Lande onsen Staet en Compagnies Vassalen wesende / tegens ons op te maken / en die t'onser verderve t'assisteren / als daer van in desen gesept / of dat u Ed: eenige Rebellen of perturbateurs van de gemene ruste haer hier te Lande onder Deensche name behelpende / en welcke veele van onsen Staets subjecten (welcke doch oock selfs zijn) in dienste van de Compagnie of daer buyten / door handen van de Naturellen / voor seeckeren prijs op der selver lijf en leven gestelt / of oock door wegen van openbaer gewelt / moordadigh hebben doen sterven / tegens den 8. Artickul van de Alliantie / tusschen de Kroone van Engelandt en onsen Staet gesloten / sonde willen ophouden / en tegens ons. (oock selfs tot merckelijck nadeel van uwe Ed. Koninckl: Compagnie) langer maintineren / of ons in onse alder-rechtveerdighste voornemen / tegens die Lieden hinderlijck wesen / ons onschuldigh willen houden / aen alle onheylen en inconvenienten / die daer uyt op dese Custe te Water of te Lande sonde mogen ontstaen / en voort-

komen: en verder oock mede voor de verkoringe / door u Ed. Trafficque aldaer aen Cabo Corso en tot Tacorary / sedert dat de selve aldaer eerst een voet te Lande hebben geset/tot de jegenwoordige ruyne in ons Compagnies Negotie geleden/en die by verder continuatie/ noch verder soude konnen komen te lyden/ ter somma van veertigh marcken gouts voor Cabo Corso/en twintigh van de selve marcken voor Tacorary/maendelyer / en noch voor dupsent marcken Gouts / die onse Compagnie door de proceduyren van de voorsz. Schepen Coronation / Jeems / Charles / Castel Fregat en Rupaert / tot verlet van hare Schepen / en 't geene waer toe de selve anders waren gedestineert / tegens Vrienden gebruyckt is aengedaen/ of door andere/ of diergelijcke noch aengedaen soude mogen werden. Ondertusschen dat hier op verwachtende uwe Ed: rechtmatige Resolutie tot voldoeninge van onse redelijcke begeerte/aen onser syde met hart en ziel sullen trachten alles te contribueren / wat tot vermeederinge van ons wederzyds Natie onderlinge vrientschap hier te Lande sal konnen dienen. Gedaen op 't Casteel Sint George del Mina in Guinea / dese sevenden Junij 1663. Geteeckent / I. Valckenburgh.

HUybert van Gageldonck, Opper-Commis ten dienste van de Generale Geoctroyeerde West-Indische Compagnie op het Fort Nassau tot Mouree / werdet gelast en geauthoriseert gelijck den selven lasten en authoriseren by desen/sich nevens twee Getuygen / te transporteren nae Cormantijn/ ofte Plaetse daer den Ed. Heer Agent van de Koninghlijcke Engelsche Compagnie eerst aen te treffen soude wesen / en aldaer ter presentie van de selve Getuygen / aen den gemelten Heer te insinueren / den inhoudt van den voorsz. protestе/ en nae gedaene lecture/ syn Ed: 't selve behoorlijck geverificert en geteeckt over te leveren / ons van soodanige insinuatie en syn verrichten / en de antwoorde daer op te ontfangen. Leverende Acte in forme. Aldus gedaen op 't Casteel Sint George del Mina / ten dage/Maent en jare als boven. Was geteeckent / I. Valckenburgh.

OP huyden den sevenden der Maent Junij des Jaers onses Heeren duysent ses hondert drie en tsestigh / hebbe ick Huybert van Gageldonck / Opper-Commis wegens d'Ed. geoctroyeerde West-Indische Compagnie op 't Fort Nassau tot Mouree, uyt krachte van de hier voorige authorisatie / nevens de Getuygen naer genoemt / my begeven en vervoeght naer de Plaetse van Cormantin en Vastigheyt / soo aldaer van de Engelsche Natie jegenwoordigh werdet gehouden / zynde gelegen op het Landtschap van de Strandt Fantijn, ende alder laten vinden binnen de voorsz vastigheyt by den Heer Francoys Selwin, Agent van de Koninghlijcke Engelsche Compagnie trafficquerende op de Kuste van Africa/ aen wien nae dat de selve alvoren uyt den naem en van wegen den Directeur Generael Johan Valckenburgh behoorlijck hadde begroet / lecture en overleveringe van het voorsz. Protest hebbe gedaen / ende daer op voor antwoorde ontfangende / dat het ontfangen Protest soude naesien ende overlesen / en daer op volgens syn Koninghlijcke Commissie / in behoorlijcke forme beantwoorden. 't Welck aldus passeerden ter presentie van Alexander Cruypenningh Opper-Commis / en Johannis van Heeden Onder-Commis / beyde ten dienste van de Generale Geoctroyeerde West-Indische Compagnie in 't Fort de goede Hoop tot Adia, die dese Acte in oirkonde nevens my hebben geteeckent/ten dage/jare en Maent als boven. Onder stondt / Inkenniſse van my/ Was geteeckent / H. van Gageldonck; A. Cruypenningh, I. van Heeden.

Num. 7.

Antwoort van den Engelschen Principael F. Selwin, op het Protest van Valckenburgh.

Uyt het Engelsch vertaelt.

Franchoys Selwin, Agent wegens de Koninghlijcke Compagnie der Adventuriers van Engelandt op Africa, door bevel van sijn Alder-uytsteeckenste Majesteyt den Koninghvan Groot Brittangien, Vranckrijck en Yrlandt, &c. Aen den Achtbaren Johan Valckenburgh, Directeur Generael over de affaires van de West-Indische Compagnie der Vereenighde Nederlanden op de Kust van Guinea.

't Is boven verwonderingh/ wat dolle furie u gedachten so ingenomen heeft/dat gy so onverdragelijcken valschen argument durft by brengen/ raeckende den eygendom van de Kust van Africa/ inne brengende soo stout een eysch en pretensie van den interest/ de Forten/ en besittingen van sijn gedachte Majesteyt mynen Souverain/ onder wiens Coninghlijcke Voor-vaders/ de Engelsche Natie/met eer en voordeel onderhouden hebben/ een onverhinderden handel op de Gewesten van Africa/ vermelt in de opene Brieven/die Sijn Majesteyt genadelijcken gelieft heeft onlanghs te vergunnen/ sijn Koninghlijcke Hooghevt den Hertogh van Joycke/ en andere van de Koninghlijcke Compagnie/ tot incorporeringe en regeeringe van den geheelen handel van Africa/ binnen de respective Landtschepdingen/ (uytgesondert wanneer die verhindert wiert in tijden van Oorlogh/ door openbare Vyanden/ ofte (gelijck hyndens daeghs) in Vrede door bedrogh en gewelt van gepretendeerde Vrienden) ten naesten by eenige honderden van Jaren (om de tijdt niet meer te melden/ voor de geboorte/ofte in de machteloosheyt of onmondigheyt van uwe (tegen woordige Hoogh Mog:) Staten/ besonderlijck inde jaren 1553/ 1554/ 1555/ 1556 en 1557. tot en in de Regeringe van Koningin Elisabeth/ 1558. ende opwaerts tot 1562 ende 1566. in alle welcke Jaren (indien ghevoeghlijck) sonde ick konnen insereren de namen der besondere Schepen/ ende Commandeurs/ met hare Journaelen/ reysen ende successen op dese onse Kust/ tot inden jare 1585. als wanneer eenige voordeelige dessynen/ op dese Gewesten verlaten wierden/ omme te vervolgen andere van goedertierenheyt/ in het onderstutten en helpen van uwen gemelden (als doen verdruckten) Staet/ ten tyde doen uwen Opper-heer die dreyghde/ gelijck het die geene die in de Historien dier tyden ervaren zijn/ wel bekent is. Den effect van welcke onderstant/ de bystant en voorspraeck van hare Naevolgers Coningh Jacobus ende Carolus den eersten/ van heylige ghedachtenisse/ hoe wel ick naelate te vermelden/ nochtans moet ick verwondert staen over de monstreuse ondanckbaerheyt van die/ (alsoo 't geene onlanghs verricht is door u pretendeert/werdt te zijn cum Previlegio) niet denckende op de Verbintenissen/ Contracten en vrientschap met de Kroone van Engelant; aen welckers gherechtige besit/sijn Majesteyt qualijck herstelt zijnde/door de ghenadige ende wonderlijcke voorsienigheyt des Almogenden Gods/ of door gewelt en roouerye/hare Schepen genomen/ alle Schepen ofte Bodemen de welcke sy door gewelt ofte verraet vermeesteren konden op dese Cust/ syne Onderdanen behorende: Behalven haer boos-aerdige verhinderingh van haren handel op Strandt/ op verscheyde Plaetsen/ onder anderen eene van syne Majesteyts Havens/ onder pretexten/liever belachelijck/ als beantwoort te werden/ van welcke quade bedryven wy niet en twijffelen/ of souden ghedesisteert hebben sedert sijn Majesteyts vast stellen van een Compagnie onder de speciale beschermingevan sijn Coninghlijcke authoriteyt/ en dat ghy selfs hoyts

daer nae met haer Commissie aenkomende / hadt ick gedacht/ onderſocht ende geremedieert ſoude werden de vooꝛſz misbruycken / ende verbetert de ſoodanige de welcke u wijſheyt ſoude ondecken / op dat alle grieven uytte weeg gedaen zijnde/ een vriendelijcke correſpondentie geſtabilieert moeſte werden / ende wy gelijckelijck vreede en vrientſchap onderhouden mochten/ doch heu quam deceptus fui, want ghy niet alleene het geweldt / rooverye / overlast ende vyandtſchap van anderen uwer Vooꝛ-vaderen/ ende Landts-lieden ghejuſtificeert hebt/ de welcke ſy bedreven hebben op de Schepen/ Onderdanen / goederen ende middelen / behooꝛende ſijn gedachte Majeſteyt den Coning / maer dooꝛ uwe eygene beſtieringe en bevel / alle andere te boven gegaen / injurien / om niet te ſeggen inſolentien / boven de vuylſte woeſtheyt ghepleegh / niet vergenoeght van te ghebruycken die van u eygen Natie / maer om de Vrede met ons te breecken / hebt ghy ſijn Majeſteyts Onderdanen ghetroont tot breeckingh haerder trouwe/ en opene weder ſpannigheyt/ de welcke ghy als noch maintineert/ niet tegenſtaende de beſondere waerſchouwingen van mp ſelfs / ende anderen ter contrarie / en op dat deſe uwe daet te meerder ſichtbaer zy / hebt ghy eene verheven tot het opperſte bevel van een capitael Schip van uwe Compagnie de Goude Leeuw, de welcke / gheljck in waerdigheyt / anderen ten dien eynde geſtelt / in ſchelmerye te boven heeft gegaen / te weten in het affronteren ende gheweldt bedreven op de Schepen van de Coninghlijcke Compagnie / welcke Schip de Goude Leeuw, (behalven verſchepde andere uwer Compagnies Schepen) benevens de Chriſtina, Amſterdam, het Weſt-Indies Huys ende de Eendracht, gedurigh ſoo veel haer mogelijck was / de Schepen der vooꝛſz Koninghlijcke Compagnie verhindert hebben van handel en negotie / volgens haer Commiſſie van de Koninghlijcke Compagnie/ niet alleene in verſchepden Plaetſen/ waer toe de vooꝛſz Schepen/ en andere recht hebben te handelen / maer aen de eygene Havens/ Factoryen en Gronden/ gelijck Antha ende Comenda, de welcke Plaetſen zijn die over dertigh jaren de Engelſchen behooꝛt hebben / insgelijcks bewoont/ (wanneer het gevoeghlijck geacht wierde) dooꝛ ſoodanige Perſoonen die Sijn Majeſteyt genadelijck gelieft heeft daer mede te vertrouwen/ lang te vooꝛen ghy beſit van del Mina genomen hebt/ waer inne ghy u ſoo verheerlijcht/ en wanneer geen quaet op Zee bedreven konde werden/ (op dat wy nopt van uwe vervolgingen bevrijdt mochten zijn) hebt ghy veel afgrijſſelijcker verraderyen te Lande gepractiſeert. Op den vierden Marty jonghſt hebt ghy een Soldaet van deſe Guarniſoen met het Swaert der Cozmantiners omme gebracht / dooꝛ u ſelfs / of yemandt onder u bevel geſtelt en gehuyꝛt/ om een Dienaer van de Compagnie te vermooꝛden / welken Soldaet ſy dooꝛ u oꝛdre/ met alle Duyvelſche furie vervolght en vermooꝛt hebben/ hebbende verſcheyden anderen ſulcks oock getracht te doen ; 't is een ſaeck/ ſo wel van u generale practijck / als der dagelijckſe diſcourſen / van de uwe/ aen onſe Natie en anderen / welcke bekent en ruchtbaer gemaeckt heeft / dat de diſcipline die gy voert over Inwooners onder de Forten die ghy commandeert / haer gebracht heeft tot die oꝛdre / dat ſy geen ſinguliere actien derven committeren / (ſpecialijck de Witte Lieden) ſonder u conſent of ooghluyckinge ; Mr. Benjamin Bront / Engels Edelman / hebbende op den 3 April jonghſtleden tot Mozea gehuyꝛt een Canoe met vijf Man / aldaer t'huys hooꝛende ('t welck hy om redenen boven vermelt geraetſamer dacht / achtende ſich ſelfs aldaer veyligh ſt in handen van die u aengaen) is by haer lieden beſtolen / geſlagen / verwondt / en by na verdroncken / waer over ick menighmael gekleeght hebbe aen u ſelfs / en andere onder u commando / ter plaetſe daer ick verſtout deſe Lieden te zijn / maer ſonder eenige vergoedingh of juſtitie / 't is indiſputabel dooꝛ u toeſtemmingh / de ſaeck is u eygen.

Boven

Boven dien (ter schaemt en schande der Christenheyt) is het verwonderens weerdigh te hooren de discoursen van de Ingeborenen en Koningh van dit Landt/ op wat wyse gy haer tracht om te koopen/ ten eynde sy dit Casteel souden bespringen/ en verraden/ en my af nemen; haer ten dien eynde belovende uwe hulpe/ van gelijcken tot Antha op den dertighsten passato/ en t'sedert wegens het Engelsche Huys aldaer/ door welcke moort en verraet/ ghy u Westersche wreedtheden gelijck gemaeckt hebt aen uwe Oostersche/ beschryvende de streepen met Engelsch bloedt.

Doch hier rust ghy noch niet/ maer even of dit maer beuselingen waren/ hebt ghy op ofte ontrent den 30 May jonghstleden/ met ghelijcke loose treecken overvallen ('t welck ghy als noch in possessie houdt) seecker Casteel/ behorende aen hooghst-gedachte sijne Majesteyt mijnen Souverain/ gelegen op Cabo Corso, en niet alleen gebouwt op sijn eygen gront/ maer oock betaelt tot de Steenen der Wallen toe/ een saeck van ontwijffelbaer recht/ dan eenig ding dat gy besit aen de geheele Kust van Guinea.

Voorby gaende veele andere saecken van rechtvaerdige klachten/ dien ick tot een geheel Boeck soude konnen uytbreyden/ sal ick tegenwoordigh alleene hier by voegen/ dat geen dingh op dese Kust aen alle Menschen soo algemeen bekent is/ dan de palen tot de welcke de Koningh van Engelant/ sijne Onderdanen ten dien eynde gesonden heeft. Eerstelijck heeft hy sich bekomen de plaets daer op dit Fort staet/ en de grondt van dien behoorende aen hem selfs/ sijn Erfgenamen en Nakomelingen voor eeuwig: met wat onbeschaemtheyt dan/ hebben andere uwe Voorsaten daer derven bouwen/ en ghy selfs ten heedigen dage toe/ onderhouden en beschermen Casteelen en Huysen op de selve grondt/ namentlijck tot Aga en Annamaboa? 't Is een saecke die my verbaest en stom maeckt.

Ghy alle nu die hantdadigh zijt aen de boven-verhaelde Tragedien/ en wonende in de selve Landen en Territorien van hooghst-gedachte Sijne Majesteyt onsen genadigen Souverain/ ende dienvolgens onderworpen om te verantwoorden alle soodanige verraderyen/ volgens de Wetten van Engelandt/ werdt van my vriendelijck vermaent en geraden/ voortaen te desisteren van sodanige practijcken/ ten zy ghy daer van de rechtveerdige straffe over uwen hals wilde halen/ en door 't volherden in de boven-gemelde injurien t'eenemael vernietigen de overeenkomst en eendracht/ t'sedert eenigen tijdt herwaerts onderhouden/ tusschen de Kroone van Engelandt/ en uwe Staten/ waer van de soetheyt ons meer vermaeckt heeft/ dan eenige uytspreeckentheyt soude konnen uytdrucken.

Ick versoecke/ en waerschouwe u van gantscher genegentheyt/ van nu voortaen af te laten van Syne Majesteyts Schepen ofte Onderdanen aen te doen eenige moeyten ofte hinder/ wanneer die in dienst zijn van de Koninghlijcke Compagnie op de Kust van Africa/ van Cabo Blanco af tot aen de Caep de Bonne Esperance toe/ haer te moorden/ te slaen/ te rooven/ ofte andersints te mishandelen/ ofte te veroorsaecken/ dat sy gedoodt/ geslagen/ berooft/ of mishandelt werden/ te Water of te Lande/ in eenige harer dienst yemandt wie hy zy verloekende/ om de vreede en rust der Onderdanen van Sijn Majesteyt te verbreecken/ te verraden/ ofte oorlogh te verwecken/ op eenige van sijne Forten/ besettingen/ en andere beschanssingen/ op pene van te vergoeden alle schaden die naemaels daer over geeyscht sal werden.

Ende tot voorkominge of vermydingh van alle vordere differenten/ versoeck ick vorders by dese jegenwoordige/ dat ghy aenstonts alle ende een yeder van uwe Natie treckt uyt de meergemelde Sijne Majesteyts Forten en Gronden van Tacorary of Anta, Cabo Corso, Annamaboa en Aga, immiddels wegens de voorverhaelde violentien/ ende de schaden daer door veroorsaeckt/ aen Sijn Majesteyts Onderdanen/ ende de Schepen van de Koninghlijcke Compagnie/ by desen protesterende tegens u Nederlandtsche West-Indische Compagnie/ u eygen Persoon/ en alle die in der selver

dienst

dienst zijn / op de Kust van Africa / en particulierlijck dese van Guinea / maer noch speciaelder tegens de gesepde Schepen de Goude Leeuw, Amsterdam, Christina, West-Indisch Huys ende d'Eendracht, voor een somme van vijf dupsent pont gout. Gelijck oock over de Wederspannighept die ghy verwerckt hebt in Synne Majestepts gebozene Onderdanen / de selve daer in gebzuyckende soo wel by Zee als Landt / en noch wegens de mooit van sijn gemelde Onderdaen / Thomas Beches, Soldaet van dit Casteel / op welcke saecken van Wederspannighept en mooit / ick geen prijs meen te stellen / maer 't selve te laten ter oordeel van die daer meer hooghlijck aen gelegen is.

Voor 't berooven / slaen / verwonden / en andere mis handelingh en injurien gedaen den voornoemden Mr. Bront, een somme van twee hondert ponden gouts. Voor u houwen en besitten van Forten ende Casteelen op sijn Majestepts Territorien / tot Tacorary, Annamaboa, Cabo Cost en Aga: vijf hondert pont gout voor Tacorary: twee dupsent pont voor Cabo Cost; een dupsent pont voor Annamaboa; een dupsent vijf hondert pont voor Aga; van ghelijcken / hondert pont gouts ter maent voor peder Plaets / van den dagh en datum van dit protest af / tot soo langh als ghy alle / of eenige van die Plaetsen / onder u sult behouden.

Wyders / dat ghy u sult wachten van alle omkoopinge / ofte eenigh Volck / welck 't zy van wat soort of qualitept / aen te moedigen / om te overweldigen ofte te verraden eenige van Synne Majestepts Forten / of besittingen op dese Kust: gelijck oock van te storten 't onnosel bloedt van synne Onderdanen / op gene van 't selve onnosel bloedt te halen op haer eygen hooft of hoofden / benevens alle andere onheplen daer upt te ontstaen / ende dat sijn Majestept de Koninghlijcke Compagnie / ende alle andere / in haer dienst mogen blyven bevrijdt en schadeloos. Gedaen op 't Casteel Cormentin den 14 Junij 1663. Onderteeckent / F. Selwin.

Daer aen volghde geschreven:

Mr. Nathaniel Lausdon, Factoor van de Koninghlijcke Compagnie op dit Fort Cormantin, is beschepden nevens twee Getuygen / sich te verboegen aen 't Kasteel van Sint George del Mina, ende aldaer / ten overstaen der gemelde Getuygen / 't voorsz Protest te insinueren en exploicteren aen den Achtbaren Johan Valckenburgh, Generael over de affaires van de West-Indische Compagnie der Vereenighde Nederlanden aen de Kust van Guinea / ende nae die distinctelijck te hebben gelesen / t'sijner aenhoozen / hem die over te leveren in behoozlijcke forme onderteeckent / door hem de voorsz Lausdon selfs / ende de gemelde twee Getuygen / des selfs antwoort te ontfangen / ende my te relateren. Op 't Casteel Cormantin den 14 Junij 1663. Onderteeckent / F. Selwin.

Onder stondt:

Wy ondergeschreven affirmeren gesien te hebben / dat 't voorgaende Protest / in manieren als voozen overgelevert is gewozden / in 't Casteel van Sint George del Mina, desen 15 Julij 1663. Was onderteeckent / Will. Hulingn, Adam Arthear, Na. Lausdon.

Num. 8.

Extract, Antwoort en bericht van de Nederlandtsche Oost-Indische Compagnie, op seeckere Articulen by de Heeren Commissarisen van den Koningh van Groot Brittannien, d'Heeren Extraordinaris Ambassadeurs van desen Staet ter handen gestelt, voor soo veel de selve de gemelte Compagnie zijn concernerende.

Belangende het Eylandt Pouloron, is te meermalen gesept en aengewesen / dat de Nederlantsche Compagnie altijt bereydt en volvaerdigh is geweest / gelijckse oock als noch is / 't selve op d'uytspraecke van wederzyts Commissarisen van den jare 1654. aen de Engelschen over te geven.

Dan

Dan alsoo splupden by dit Artijckel 't selve als nu aenstonts sonder eenige conditie of limitatie begeren ingerupmt te hebben/niet uptten hoof de van de voorsz uptsprake of arbitragie/ maer upt kracht van seltere Tractaet in den Jare 1622. gemaeckt/soo heeft de Nederlantsche Compagnie nodigh geoordeelt/om de obergroote impertinentie van dese Lupden/ wat klaer en naeckt te demonstreren/ en voor oogen te stellen/ de saecke upt sijne gronden en fondamenten af op te halen/en sulcks de gelegentheyt van dien wat breeder te deduceren. Soo haest en was dan den 30. Augusti 1654. niet gedaen de uptsprake of arbitragie van wederzijts Commissarisen tot Londen / waer by onder anderen word gesept en gestatueert / dat de Nederlandtsche Compagnie het voorsz. Eplandt aen de Engelsche Compagnie sal cederen en overleveren / in die staet en conditie in 't welke 't selve doenmaels was / midts nochtans dat het de Nederlantsche Compagnie sal vry staen te amoveren/en van 't voorsz. Eplant weech te nemen alle Ammunitie van Oorloghe / Koopmanschappen / Hupsraedt / en alle andere meubile goederen die de selve daer op souden mogen hebben / of de Nederlantsche Compagnie heeft haer aenstonts volveerdigh en gereet getoont tot het overleveren van dien. Tot dien eynde heeft sy ter requisitie van de Engelsche Compagnie al den sesten November des selvigen jaers/ met goet vinden van haer Ho: Mo:/ aen de selve toegesonden hare Brieven en Commissien/ geaddresseert aen den Gouverneur Generael ende Raden van Indien / midtsgaders aen den Gouverneur over d'Eplanden van Banda / met die last en oordre/ dat splupden aen die van de Engelsche Compagnie / of die by de selve daer toe souden werden afgesonden/ op en in conformite van de voorsz. uptsprake Pouloron souden cederen en overdoen / mits dat de selve daer toe / gelijck reden was/ souden moeten zijn voorsien met genoegsame authorisatie van de Regieringe aldaer. Met dese Brieven en Depesches heeft d'Enghelsche Compagnie doenmaels niet alleen ghenomen contentement en satisfactie / maer heeft na den ontfangh van de penningen / haer boven de inrupminge van 't voorsz. Eplandt / by de voorsz. uptspraecke toeghewesen/ op den 20 Apzil daer aen volgende by hare quitantie/ daer in de voorsz. uptspraecke verbotenus mede staet geinsereert / de voorsz. Brieven en Depesches niet alleen geapprobeert / en voor goet opgenomen/ maer de Nederlandtsche Compagnie/ noopende de voldoeninghe van de voorsz. uptspraecke volkomentlijck gedechargeert/ met belofte in de bondigste forme van de selve oorsaken in de meer-genoemde uptspraecke begrepen / nopt meer te sullen moepelijck vallen. In de gevolge van dien / hebben die van de Engelsche Compagnie de voorsz. Acte van Ratificatie van den Protector oock verworven en geobtineert/ midtsgaders by hare Missive van den 22. Febzuarij 16$\frac{55}{56}$. Copie / of een Concept daer van de Nederlandtsche Compagnie toegesonden/ met versoeck van de selve te examineren / en dat om daer voor / gelijck sy daer by voegen/voor te komen alle disputen en cabillatien die daer over in Indien souden konnen vallen. Staende te noteren / dat in het voorsz. concept eerst voor gaet een Acte van Procuratie die by de Compagnie aldaer soude werden gepasseert op eenige personen/ welckers namen daer inne open ghelaten waren / doch gevult souden werden/ om upt ten hoof de van de voorsz. uptsprake / en waer van den inhoude voor soo veel als daer by van de voorsz. overleveringh word gesproken / mede van woort tot woort staet geinsereert / 't selve Eplandt over te nemen / volgende daer op onder aen een Concept van een Acte van approbatie en authorisatie by den Protector te passeren. Hier op heeft de Nederlandtsche Compagnie by haere Brieven van den 16. Meert en 6. Apzil des selvigen jaers 1656. gerescribeert/ dat sy beyde de voorsz. Acten hadden gelesen en geexamineert / doch ghene consideratien daer op ghevonden / dat dienvolgende seer wel mochte lyden / dat de selve in dier voegen opgemaeckt / geteeckent en gesegelt wierden/

verstaende / met insertie van de namen van die geene daer aen sy souden begeeren 't voorsz Eylandt overgelevert te hebben / alsoo die in het voorsz concept open gelaten waren / versoeckende alleenlijck dat alles in behoorlijcke forme opgemaeckt zijnde / haer daer van twee authentijcque Copien souden mogen gheworden / om die mede naer Indien te kunnen versenden / en daer neffens te gelasten om aen die geene die d'originelen daer van souden komen te vertoonen / 't Eylandt in te ruymen. Dese Copie hebben sy by hare Missive van den 25 Julij daer aen volgende de Nederlandtsche Compagnie toegesonden / en dat ghelijck sy daer by seggen door dese publijcque Notarisen gheauthentiseert. Hebbende de andere Copie in handen van den Heer Ambassadeur Nieupoort overgelevert / om insgelijcks herwaerts overgesonden te worden / bedanckende voorts de Nederlandtsche Compagnie over hare bereyt-willigheydt tot d'oberlevering van dat Eylandt in hare Brieven betoont / en 't welck sy seggen door een groote obligatie te erkennen. Dan die van d'Engelsche Compagnie haer hier mede noch niet ten vollen gherust vindende / schrijven by hare Missive van den 9sten September daer aen volgende aen die van de Nederlandtsche Compagnie / dat sy wel in handen hadden de voorige Brieven / houdende aen den Gouverneur Generael / als mede aen den Gouverneur in Banda / doch dewijle sy die nu soo langhen tijdt onder haer ghehadt hadden / te weten van November 1654. af / als wanneer hare saecken soo klaer en vaerdigh niet en hadden als de Nederlandtsche Compagnie / (Nota) wel begeerde dat sy wenschten dat de voorsz Commissien en Depesches / mits de Nederlantsche Compagnie soo wel de voorsz Procuratie als Acte van Ratificatie van den Protector haer had laten behalden / haer als nu in breeder termen als de voorighe souden mogen toekomen / en neffens de ghesegelde Brieven mede de Copien van dien / om die met haer Schepen naer Oost-Indien te kunnen versenden. Dese Brieven en Depesches heeft de Nederlandtsche Compagnie weder aenstondts in die forme verveerdigt / en die by hare Missive van den derden October daer aen volgende haer toegesonden / schrijvende daer by aen den Gouverneur in Banda / en hem ghelastende dat hy aen de Persoonen in de voorsz Procuratie genomineert / 't meer-ghenoemde Eylandt sal hebben over te laten / verstaende aen die gheene van henlupden 't sy een of meer de originele Acte van Procuratie / met approbatie van den Protector / onder het groote Zegel van Engelandt bevestigt / en waer van hem daer by mede Copie toegesonden worde / sullen komen te vertoonen / en hem over te leveren: met byvoeginghe dat hy hem daer naer precise sal hebben te reguleren / en herwaerts te advisieren 't gheene by hem in naehominghe van dien sal zijn ghedaen / en waer mede die van de Engelsche Compagnie haer weder ten vollen vergenoeght gehouden hebben. Boven en behalven de voorsz Brieven / waer van den inhoude is verhaeldt / schrijven sy luyden mede by hare Missive van den 24 May des selvigen jaers 1656. soo aen den Generael en Raden van Indien / als aen den Gouverneur in Banda / dat haer gantsch aenghenaem was dat de questien en differenten / die nu soo langhe jaren tusschen beyde de Compagnien soo van Engelandt als Nederlandt ongheterminneert hadden ghehanghen / eenmael door de voorsz Arbiters waren afghedaen / en alsoo aen de voldoeninghe van der selver arbitragie niet anders quam te ghebreecken / als de opdracht van 't voorsz Eylandt / en dat in handen van soodanighe als sy daer toe souden stellen / waer toe sy seghghen de Ratificatie van den Protector bekomen te hebben / oock besigh te zijn Schepen ende Volck daer toe te prepareren / dat het selve ghedaen zijnde / haer van alle particularitepten verghenoeght souden houden; sendende daer beneffens aen den Gouverneur in Banda copie van de voorsz Acte van Procuratie en Ratificatie / met byvoeginghe dat d'Originele met hare Schepen sonde volghen / versoeckende alleenlijck op die van Banda / dat die soghe wilden blijven draeghen / dat de Boomen daer op staende / volghens de meyninghe van de voorschreeve

arbi-

arbitragie / voor ruine ende destructie souden moghen zijn ende blijven gheconserveert.

De saecken dan in dier voeghen wederzijdts zijnde gheprepareert / ende de Nederlandtsche Compagnie geen andere staet noch gissinge maeckende / of d'Engelschen souden haer daer op in volkomen besit van dat Eylant hebben gaen stellen / en 't welck indien sy doenmaels gedaen hadden / alle dese disputen die nu weder soo veel moeyten en moeyelickheden gecauseert hebben / daer mede voorgekomen souden zijn geweest / hebben sy sulcks van tijdt tot tijdt verschooven en uytgestelt gehad / tot dat eyndelijck dese veranderingh in de Regieringe van Engelandt is komen voor te vallen / en den Koningh in sijn voorighe dignitepten weder gerestablisseert / als wanneer sy by haere Missive van 28. September des voorleden jaers aen de Nederlandtsche Compagnie schrijven / en versoecken / dat alsoo sy midts de herstellinge van sijn hooghst-gedachte Majestept geresolveert waren possessie van Pouloron te gaen nemen / en tot dien eynde haer Schepen ende Volck metten eersten derwaerts te senden / dat de Nederlandtsche Compagnie last en ordre aen den Generael tot Batavia / midtsgaders aen den Gouverneur van de Eylanden van Banda soude willen geven / dat sy aen haer volck die daer toe onder haer Zegel souden authoriseren / de possessie van dien souden laeten nemen / en dat achtervolgende d'intentie van het Accoordt dien-aengaende gemaeckt / houdende haer in allen schijn of van te vooren daer in niet en was gepasseert / en 't welck te noteren staet van alle't voorige t'eenemael afwijckende / willen 't selve als nu overghelevert hebben aen die geene die sy bupten kennisse of authorisatie van sijn Majestept onder haer Zeghel alleen daer toe souden authoriseren. Hier op heeft de Nederlandtsche Compagnie / hoewel om redenen voorsz / gantsch ongehouden / weder aenstonts gelijcke Brieven en Commissien als die van November 1654. waren geweest / verbaerdight / nae Engelandt geexpedieert / ende nae dese voorgevallen verandering in de regeeringe aldaer gedresseert. Dit is dan den steen des aenstoots geweest / en hier upt zijn dese nieuwe differenten ontstaen / als hebbende d'Engelsche eerst gestatineert / ongehouden te wesen soodanige Commissie of authorisatie van sijn Majestept te verstaen / seggende dat sy niet en konden bedencken wat de Nederlandtsche Compagnie daer mede voor hadt: evenwel naderhant een concept van een Acte of Commissie by sijn Majestept verleent / of te verleenen / upt gebracht hebbende / heeft men de selve bevonden van seer sobere stoffe en substantie / en geensints suffisant noch satisfactoor voor de Nederlandtsche Compagnie te wesen / alsoo daer by gheen mentie / noch van de voorsz upt spraecke / of arbitragie / noch ooch van de Nederlantsche Compagnie / of dat sy luyden 't voorsz Eylandt van de selve sullen overnemen of ontfangen / wierde gemaeckt / maer alleen gesept dat sy luyden 't selvige upt krachte van voorige Octroyen van sijn Majestepts Voorsaten weder souden gaen besitten / beplanten en fortificeren. Ende hoewel die van de Engelsche Compagnie sulcks met alle moderatie en beschheydenheyt is voorgehouden geweest / en haer aengewesen dat de Nederlandtsche Compagnie daer in ganssch geen securitept of gerustheyt konde vinden / met versoeck van het noodige redres of de gerequireerde Ampliatie in de voorsz Acte / hebben die van de meer-gemelte Engelsche Compagnie selfs geweygert daer toe by sijn Majestept eenigh aensoeck te doen. Hier van aen haer Ho: Mo: notificatie ghegeven / en middelerwijlen mede alhier tot kennisse gekomen zijnde / dat die van de Engelsche Compagnie vast besig waren / om wederom levendig te maecken eenige oude ongefondeerde pretensien by voorgaende Accoorden / ende specialijck by seecker publijcq en ten wederzijden geratificeert Tractaet van date den sesten Februarij 1659. t'eenemael geerringueert en gemortificeert / hebben haer Ho: Mo: voor-

deelende dat booz sijn Majestept niet aengenaem soude zijn / dat in de Acte bp hem te passeren eenige mentie wierde gemaeckt van die geene / die de Regieringe aldaer booz desen in handen hebben gehadt / geraden ghebonden booz de Heeren Ambassadeurs alleen instantie te laten doen / ten epnde in die Acte van authorisatie bp sijn Majestept ten fine boozsz te depescheren / niet anders soude mogen influeren als een generale clausule / namentlijck dat booz en met d'oberleveringh van het boozsz Eylandt met eenen soude cesseren alle boozgaende disputen / pretensien en onlusten die tusschen beyde de Oost-Indische Compagnien swevende / en booz den 20 Januarij 1659. in Engelandt bekent gheweest zijn / of dierghelijck in substantie. Ende hoewel 't selve t'eenemael was conform 't boozsz Tractact den sesten Febzuarij 1659. gemaeckt / als wozdende bp het selve geextingueert en gedoot alle actien en pretensien over schade en verongelijckingen in Indien boozgeballen / booz soo veel die den 20 Januarij 1659. in Engelandt waren bekent / soo hebben echter die van de Enghelsche Compagnie haer soo vexre gheemancipeert / dat sp daer op de Heeren Extraozdinarig Ambassadeurs van desen Staet / een seecker Geschzifte bp fozme van protest ter handen gestelt hebben. Hier over is booz speciale last en instructie van haer Ho: Mo: booz de welgemelte Heeren Ambassadeurs aen sijn meer-hoogst-gedachte Majestept gedoleert / namentlijck dat particuliere Onderdanen bupten publijcque authoritept hebben derven onderstaen / den Staet deser Landen / in de Persoonen van hare Ambassadeurs dierwpse te bejegenen: en boozt versocht te mogen weten het verstant ende d'intrinsicque meyninge van Sijn Majestept / of namentlijck de selve soude kunnen gedoogen / dat eenige actien of pretensien op nieuws gemaeckt of ghemobeert souden konnen wozden over saecken bp de booz-geroerde uptspraecke van den 30 Augusti 1654. of bp het boozsz Tractaet van den 6 Febzuarij 1659. geassopieert en gemoztificeert: wpders sijn Majestept booz oogen gestelt de notoire onbillickhept die daer in booz de Nederlandtsche Compagnie soude resideren / dat eene Natie aen haer spde merckelicke boozdeelen upt eenig Tractaet getrocken hebbende / gelijck in desen bp d'Engelsche tot soo hoogen en beswaerlijcken somme booz de Nederlandtsche Compagnie is geschiet / naderhandt sich niet mede verobligeert soude houden tot prestatie van 't gunt in soodanig Tractaet recipzoquelijck tot haren laste is gestipuleert / behalven dat om de publijcque ruste / en om onepndige verwezringen te schuwen / niet altijdt met de voeten kan werden gestooten / en booz invalide gehouden / 't gunt bp en onder een onwettige Regieringe is gepasseert / ghelijck men bericht is dat bp het Parlement van Engelandt upt dien insichte booz valide ghehouden wozden alle Sententien tusschen particulieren / en meer andere saecken geweesen en gepasseert / bp tijden dat de authoritept en 't gesag aldaer booz andere is geusurpeert geweest. De saken dan in die terminis staende / en sonder dat sijn Majestept sich desen aengaende noch hadde verklaert / hebben die van de Engelsche Compagnie bp seeckere Requeste aen sijn hoogstgedachte Majestept ghepzesenteert / versocht dat alvooren tot eenigh Tractaet van Alliantie met desen Staet te komen / de welgemelte Heeren Ambassadeurs soude gelieven af te wozderen een volkomen en satisfactoir beschept / tot wat epnde de Nederlantsche Compagnie so considerable uptrustinge van Schepen was maeckende. Ten anderen / dat aldaer soude mogen werden veraccozdeert en verdzagen over de ongelijcken en schaden (die sp seggen) haer booz onrechtvaerdig gewelt van de Nederlandtsche Compagnie aengedaen te zijn / en boozts werden bedongen redelijckie ende verseeckerde conditien booz den bzydom van haren Oost-Indischen handel in het toekomende. Seggende wijders bp seeckere naerdere Requeste of Remonstrantie aen de Heeren Commissarisen van sijn hoogst-gedachte Majestept overgelevert / dat hoewel

de

de Nederlandtsche Compagnie gehouden is uptten hoofde van het voorsz Accoordt van den jare 1654. aen haer 't voorsz Eylandt te restitueren / dat de selve nochtans geobligeert is geweest sulcks al voor desen in den jare 1622. te doen / maer gelijck sy tot den jare 1654. gerefuseert souden hebben 't eerste Accoort te volbrenghen / dat sy nae het Jaer 1654. noch getracht souden hebben haer uptten possessie van dien te houden / en dat door corruptie van twee van haer Leden met een pensioen van 1000 pont sterlings / 's jaers. Voorts dat sy meenen tegens haren plicht strijdig te wesen / dat sy sijn Majesteyt souden bewegen om het voorsz Tractaet van den jare 1654. in sijne te verleenen Commissie te approberen / als zijnde 't selfde by de macht van een Usurpateur ghemaeckt / en waer van haer 't recht al van den jare 1622. soude hebben toegekomen. Dat het contradictoir is / dat de Nederlandtsche Compagnie voorgeeft / dat sy haer verseeckeringh en securiteyt niet en kan vinden in die Commissie / de welcke sy als vooren van sijn Majesteyt hebben geobtineert / en in een andere periode seyt / dat d'Engelsche Compagnie een Quitantie soude hebben gegeven / by de welcke sy bekent volkomentlijck van het voorsz Accoort te wesen voldaen. Item / dat het voorsz. Tractaet van den Jare 1659. haer niet en raeckt / dat het selve maer is gemaeckt over de schaden door het nemen van dzie Schepen gheleden / en dat by authoriteyt van den Usurpateur Richard, door des selfs Agent in den Haegh / sonder dat sy daer in hebben kunnen geslooten / of in haer recht verkort worden. Versoeckende voorts als noch dat haer voor het sluyten van het tegenwoordige Tractaet van Alliantie / reparatie van de geleden schaden mocht werden gedaen. Welck Geschrifte na dat door de gemelte Heeren Commissarisen aen de meer-gedachte Heeren Ambassadeurs was gecommuniceert / hebben de selve haer wepnigh dagen daer nae soo veere uptgelaten / dat sy aen de opgemelte Heeren Ambassadeurs ter handen ghestelt hebben de voor-verhaelde Articulen / by de welcke als nu onder anderen ghe-eyscht wordt restitutie van 't voorsz Eylandt / en dat sonder limitatie of conditie niet uptten hoofde van de voorsz uytspraecke / maer uyt kracht van het voorsz Tractaet van den Jare 1622. Dan met hoe notoire onbillickheyt / is uyt het voorverhaelde ten genoegen af te nemen / en 't welck hier verbolgens noch naerder sal aengewesen worden / alleenlijck sal de Nederlandtsche Compagnie noch alvooren seggen / dat sy aengaende de voorsz gepretendeerde extraordinaris equipagie aen haer Ho: Mo: op der selver begeerte / door hare Gecommitteerdens heeft laten doen het ghedesireerde bericht / en de selve aengedient / dat dese extraordinaris equipagie / daer over soodanigh rumoer wort gemaeckt / niet verder en heeft bestaen als in 't getal van ses Schepen / met aenwijsinge van de noodsaeckelijckheydt die haer daer toe heeft geperst / dat sy voorts by geschrifte heeft overgelevert een Antwoort op het voorsz Request of Remonstrantie van die van de Engelsche Compagnie / en daer by in 't korte aengewesen de gelegentheyt van 't geene in en omtrent de gepretendeerde restitutie van 't voorsz. Eylandt was gepasseert en voorgevallen / en 't welck de Nederlandtsche Compagnie noodigh ghebonden heeft hier vooren wat breder te narreren en deduceren. Voort ontkent dat sy eenige van hare Leden soude hebben gesocht te corrumperen / hoe wel men 't selve odieuselijck voor stelt / blijckende mede uyt het voorverhaelde van hoe kleyne kracht en efficatie sulks sonde hebben geweest / ter contrarie dat de Nederlandtsche Compagnie / soo haest sy t'eenigh maer over de voorsz inrupminge is aengesproocken geweest / aenstonts sonder eenige de minste tergiversatie / haer promptitude en volbaerdigheydt getoont / mitsgaders hare Brieven en Depesches daer toe verbaerdight / en d'Enghelsche Compagnie toegheschonden heeft. Invoeghen dat de Nederlandtsche Compagnie met het grootste ongelijck van de wereldt wordt nae gegeven en beschuldigt / in allen schijn of sy daer op souden uyt geweest zijn / om d'inrupminge van 't voorsz Eylandt te difficulteren of op te

houden / ter contrarie bedanckten sy de Nederlandtsche Compagnie by hare voorsz. Missive van den 25 Julij 1656. voor hare getoonde gereetheyt / en seggen by den volgenden Brief van den vijfden September / dat sy selfs tot die tijdt toe soo klaer en vaerdig niet waren geweest als de Nederlantsche Compagnie wel hadde gewenscht / doende sullks dien-aengaende noch in effecte haer excuse. Uyt het voorige gededuceerde is mede ten genoegen af te meten / dat de Nederlandtsche Compagnie niet sonder reden gemeent heeft de voorsz Commissie van sijn Majesteyt / of concept van dien geensints t'haerder genoegsame verseeckerheyt te dienen / niet tegenstaende sy de voorsz quitantie van de Enghelsche Compagnie in handen heeft / en sonder dat sullcks eenighe contradictie is impliterende. Want nu komt eerst voor den dagh / 't geene men altijdt heeft voor gehadt / en waerom men de voorsz Acte van Commissie soo studieuselijck in dier voegen heeft getoucheert / namelijck om daer door het werck by de voorsz uytspraecke en Tractaet respective afgedaen / weder in een onseeckerheyt te stellen / en nu men al dit gelt in handen heeft / nieuwe actien en pretensien te fileren / om (waer 't doenlijck) de Nederlantsche Compagnie noch een sullks gelts af te persse. Gelijck men dan oock verholgens soude hebben gesustineert / 't voorsz Eylandt niet uytten hoofde van de voorsz uytspraecke te hebben aenbaert / maer uyt kracht van het Tractaet van den Jare 1622. En dewijle men het haer sedert onrechtvaerdelijck (soo spreken sy nu) heeft onthouden / dat sy oock tot de vruchten van dien / hoewel by de Nederlantse Compagnie gene daer van zijn getrocken / souden zijn gerechtight / doch gelijck gesept is alles / etc. want eerst nae dese voorgevallen veranderinge in de Regieringe / hebben sy quansups van dese arbitragie niet willen weten / daer sy nochtans voor de veranderinge in alle hare Brieven en geschriften hier vooren vermelt / haer daer op altijdt hebben beroepen gehadt / en alleen haer fondament daer op gemaeckt / en sonder dat een eenige Acte of Instrument van haer opt vermaen van het voorsz Tractaet van den Jare 1622. is gedaen. Sonder dese veranderinge souden sy haer van de voorige Brieven en Depesches van de Nederlantsche Compagnie / mitsgaders d'Acte van Ratificatie van den Protecteur / diese alle noch in handen hebben / kunnen gedient gehadt hebben / 't welck sy nubts dese veranderingh / en datse de saecke selfs / als hier vooren aengewesen is / soo langh stilstende gehouden hebben / nu niet hebben kunnen doen. Dese verandering heeft haer dan geneceffiteert nieuwe Brieven en Commissien van de Nederlantsche Compagnie te versoecken / die men immers met geen reden kan sustineren / dat de Nederlandtsche Compagnie gehouden soude zijn geweest haer anders te verleenen / als de selve nu gedaen heeft / namentlijck nae de tegenwoordige constitutie van de Regieringe gedresseert / En hoe kan d'Engelsche Compagnie als nu ontgaen te doen 't geene sy den tijdt van omtrent seven Jaren aen den anderen in soo meenigvuldige Brieven / Acten en Instrumenten / successivelijck verstaen heeft schuldig en gehouden te wesen / dat is d'approbatie van de Regieringe te versoecken / gelijckse by de voorige gedaen heeft / en met wat fondament sal sy nu / dat noch soo veel verder gaet / upt het geheele werck konnen uytspringen / sonder sich aen alle de Brieven / Acten en Depesches / so wegen 't publijeq als particulierlijck by de Compagnie aldaer verleent en uytgegeven / eenighsints te binden / in voegen dat daer mede dan t'eenemael verbalt 't geene men als nu sustineert / namentlijck dat de Nederlandtsche Compagnie gehouden soude zijn haer 't voorsz Eylandt niet uytten hoofde van de voorsz uytspraake / maer van het voorgeroerde Tractaet van den jare 1622. in te ruymen; 't Is seer apparent dat d'Engelse opt gedacht hebben dat de Nederlantsche Compagnie so soigneus in 't bewaren van hare Brieven / Acten en munimente: soude zijn geweest / en die noch alle in handen hebben / also het anders niet mogelijck soude zijn / dat sy haer soo verre souden hebben konnen vergeten / om te verwerpen 't gene men met soo meenigvuldige Acten en Instrumenten heeft geconfirmeert en bevestigt.

Ver-

Verscheyden saecken raeckende Nieuw Nederlandt, als de Limijt-scheydinghe, Extracten uyt verscheyde Verbalen over de questie met de Enghelschen, soo op het *Langhe Eylandt*, als anders; de Proceduyren van *Jan Schot*, &c. het innemen van *Nieuw Amsterdam*, *&c.* alle in *Nieuw-Nederlandt.*

DE Staten Generael der Vereenighde Nederlanden/ Allen den geenen die desen sullen sien ofte hooren lesen / Salupt. Doen te weten, Alsoo ons van wegen de Bewinthebberen van de Geoctroyeerde West-Indische Compagnie ter Kamere tot Amsterdam / is overgelevert het Extract upt de Articulen van het Accoort gemaeckt ende geconcludeert tot Herfort, gheleghen op Coniticot, den negenthienden September 1650. soo raekende de Limijt-scheydinghe tusschen Nieuw Nederlandt ende Nieuw Engelant, als anderssins/hier naer volgende van woorde te woorde geinsereert.

Extract uyt de Articulen van Accoordt, ghemaeckt en geconcludeert tot *Herfort*, gelegen op *Coniticot*, den neghenthienden September 1650. tusschen de Arbiters van de Achtbare *Commissoners van de geunieerde Engelsche Colonien*, en *Petro Stuyvesant*, Directeur van Nieuw Nederlandt.

AEngaende de Limijt-scheydinghe tusschen de geunieerde Engelsche Colonien/ ende de Duytsche Provintien van Nieuw Nederlandt / wp accoorderen en beslupten als volght.

1. Dat op het Lange Eylandt, een lijne gestreckt worde van Westersche gheheelte van de Oester-bay ende soo in een directe / ende rechte linie tot aen de Zee-kant / sal de Limijt-scheydinghe zijn tusschen de Duytschen ende de Engelschen op 't Lange Eylandt, het Oostelijckste endt voor de Engelschen / ende het Westelijckste endt voor de Duytsen.

2. De Limiten op het vaste Landt sullen beginnen aen de West-zijde van Gzoenwits Bay / zijnde ontrent vier mijlen van Stansort / ende alsoo te loopen 't lantwaert in / op een noordelijcke linie twintigh mijlen / behoudens datter op thien mijlen na aen de Noort sidier niet sal komen / daer naer als het sal geaccordeert worden / by de twee Gouverneurs van de Duytschen ende Nieuhaven. Is mede gheaccordeert / dat de Duytschen gheen hupsen sullen timmeren hier naer / op ses mijlen naer de voorsz. / de Inwoonders van Gzoenwits te blijven tot nader ordre / ende consideratie / onder het gouvernement van de Duytschen.

3. Dat de Duytschen sullen behouden ende besitten het Landt tot Herfort, dat sy nu actuelijck possederen / bekent door verscheyde merckten ende teyckenen / ende alle de resterende Landerpen aen beyde sijden van de voorsche sidier / te zijn en te blijven aen de Enghelschen aldaer. Is van ghelijcken geaccordeert / dat de voorsz. Limijt-scheydinghe beyde op het Eylandt en vaste Landt sal geobserveert en onghemolesteert blijven beyde van de Engelsche geunieerde Colonien / ende de Duytsche Natie / sonder eenighe vorder extensie ofte molestatie / ter tijdt toe datter een finale conclusie getermineert wort in Europa / door 't mutueel consent van beyde de Staten van Engelandt ende Hollandt.

Aengaende de Fugitiven.

HEt is gheaccordeert / dat de selve methode sal onderhouden worden tusschen de Engelsche geunieerde Colonien / ende de Duytsche Natie in dese Gewesten van Nieuw Nederlandt / volgens het achtste Articul van 't Accoort tusschen d'Engelschs Colonien daer toe gestelt.

Aengaende

Aengaende de Propositien van een nadere Unie ende Dientschap/tusschen de Engelsche ende de Duytsche Natie in dese Gewesten / specialijck tegens een gemeenen Vyant / wy achten 't nodigh goede consideratien daer over te nemen by de geunieerde Colonien: en van gelijcken begeerende / dat haer macht aengedient en gerecommandeert worden op de naeste jarige by een komste van de Commissarissen. Ende in kennisse van ons eenparigh consent/tot de voorgaende verschepde conclusien/hebben dese met eygen handen onderteeckent desen negenthienden September anno 1650. Lager stont / Symon Broadetreete, Thomas Pience, Thomas Willet, George Baxter.

SOO IST, Dat Wy naer rijpe deliberatie d'Articulen in het selve voorstaende Extract gementioneert / hebben geapprobeert ende geratificeert / gelijck Wy die approberen ende ratificeren midts desen: Begeerende ende ordonnerende over sulcx dat den inhouden van dien naer sijne sonne effect sorteren / ende by allen ende eenen gelijcken onder onse gehoorsaemheyt staende ende gehoorende / die het eenighsints aengaen mach/ naergekomen ende onderhouden werde/sonder ter contrarie te doen/ ofte te laeten gheschieden / op pene van te incurreren onse hooghste indignatie / want Wy sulcks ten meesten dienste van den Lande bevonden hebben alsoo te behooren. Gegeven in den Haghe onder onsen Cachette / Paraphure ende de Signature van onsen Greffier / op den 22. Februarij 1656. Was geparapheert / I. Ifbrants, vt. Lager stondt / Ter Ordonnantie van de hoogh-gemelte Heeren Staten Generael. Geteeckent / N. Ruysch. Ter sijden stont gecachetteert der selver Heeren Staten Zegel in rooden Wasschе/ met een Wit Papier overdeckt.

Extract uyt de Missive ende Relaes van het gebesoigneerde over de Limijt-scheydinge, &c.

WEsende in den voorleden Jare tot Conitticot, soo wanneer onsen Gouverneur heeft vergaderinghe gehouden met de Ghecommitteerde van de Gheunieerde Engelsche Colonien.

Naer diverschе by een komsten ende debatthen tusschen de ghemelte Gouverneurs ende de Gecommitteerdens noopende de saken in questie tusschen den selven/ is ten lesten respectivelijck beslooten aen twee Gecommitteerden op peder zijde / waer toe onsen Gouverneur ons verkooren heeft / &c.

Weghens de voorsz. Rivière / de provisionele bepalinghe tusschen beyde de Natien soude wesen / ghelijck de selve gheweest zijn/ ende als noch door de selve zijn bewoont/ yeder blijvende ende woonende onder twee verscheyde Regeeringen.

Noopende het Lange Eylandt, de provisionele limiten of bepalinge tusschen beyde Natien sullen wesen als volght: De Nederduytsche sullen hebben soo verre Oostwaerts / als een Plaetse ghenaemt Oesterbay, ende de Engelschen van daer af naer het oostepnde van 't Eylant. En dat alle de geenen die soude gaen woonen onder eenige van de gemelde bepalingen, souden absolutelijck dependeren ende sorteren onder de Regeeringe waer onder de selve bepaelt ende begrepen zijn, ende gheen dependentien aen den anderen hebben, &c.

De provisionele bepalinghe besloten voor het vaste Landt / &c. De redenen welck onsen Gouverneur meest hebben bewoogen te tracteren ofte accorderen/ zijn geweest/ om voor te komen de voordere usurpatie der Engelschen op de Landerpen ende district van de Compagnie/ &c. Was getecken / Tho: Willet, Geo: Baxter, Op Manhatans Eylandt in Nieuw Nederlandt / den 29. September 1651.

Extract

Extract uyt het Dagh-Regiſter van de Deputatie, bekleedt door den Directeur Generael van Nieuw Nederlant, aen de *Commiſſioners* der Colonien van Nieuw Engelandt, tot *Baſton* in de Maent September 1663.

NAer dat wel ende honorabelijck gerecipieert was/ende in beſoigne komende over 't gene te deſmeleren ſtont/ ſo heeft onder andere gebraeght of de Commiſſioners de prouiſionele Limijt-ſchepdinge in den jare 1650. gemaekt/ als noch niet en hielden vaſt ende bondigh/ daer op de Commiſſioners van dese van de vier Colonien verklaerden van ja/maer de vierde refereerde haer aen haer geobtineerde Patent/ 'twelck op het Tapijt gebracht/ en de geextendeerde Limiten daer in naer geſien/ is bevonden onbepaelt/ ende daer op verſocht hare gepretendeerde Limijten te willen expreſſeren/ waer op hare verklaringe in geſchrifte over gaven/ ende debatthen gevallen zijn.

Daer zijn wijders verſchepde conferentien gehouden/ tot voorkominge van ſwarigheden die te beduchten ſtonden/ daer over oock de Commiſſioners een van de dese advouerende Colonien/ als Nieuw Plymouth, preſenteerde hare mediatie tuſſchen die van Baſtonts Colonie ende die van Nieuw Nederlandt/ tuſſchen wien de Limiten queſtioneus waeren/ ende naer verſchepden beſoignes ende conferentien/ wederzijdts honorable ende vriendelijcke onthalinghe/ zijn ſonder eenige finale concluſie te nemen/ van den anderen geſcheyden.

Ander Extract uyt het Dagh-Regiſter gehouden van de Gecommitteerden van Nieuw Nederlandt, *Cor. van Ruyven*, Borgermeeſter *Cortlandt* ende *Jan Lauwrens*, naer de generale vergaderinghe tot Herfort, in Nieuw Engelandt: in de maendt October 1663.

GErecipieert ende geadmitteert tot audient by den Gouverneur ende Court verkregen Commiſſariſſen/ ſoo is over verſchepden poincten/ namentlijck over de queſtien ontrent de Limiten/ gehandelt ſoo mondelingh als in geſchrifte/ die onderlinghe gewiſſelt zijn. Over de poincten van te conformeren met de andere Colonien/ over de Limit-ſchepdinge geaccordeert Anno 1650. of anders Perſoonen te committeren/ om alles in der minne af te doen/ ende by ontſtenteniſſe alles te remboyeren aen weder-zijdts Superieuren in Europa.

Daer op ſeyden/ dat niet en koſten conformeren met het advijs van de andere Colonien. Dat intimatie hadden gedaen aen die van de Engelſche origine op het Lange Eylandt, van haer Koninghs Patent ende vergunninge. Dat die bywilligh voor het meeſtendeel hadden begeven onder haer/ dat ſulcks niet en koſten ende vermochten af te ſlaen/ om geen ongunſte by den Koningh te behalen/ alſoo de ſelve in haer Patente waren begrepen/ daer by voegende/ ſchoon genomen de determinatie van de limiten wierden uytgeſtelt tot de naeſte vergaderinge van de Commiſſioners de anno 1664. dat ſy haer niet naer het advis van de Commiſſioners, of de andere Colonien hadden te reguleren/ maer naer des Koninghs Patent/ ende ſoo de Commiſſioners daer yets tegens wilden doen/ dat ſy haer veel liever van de andere Colonien wilden affſcheyden/ alſoo ſy in eeuwigheydt niet en ſouden toe ſtaen/ dat daer tegens yets wierde gedaen/ of veranderinghe in gemaeckt/ als voor ſijn Majeſteyt ſelfs/ alſoo die geene die daer eenighe veranderinghe in ſoude willen maecken/ ſich meerder Meeſter/ ende grooter ſoude achten als ſijn Majeſteyt ſelfs.

Want men hier tegens ſeyde/ dat ſijn Majeſteyts meeninge niet en was geweeſt yets wech te geven, 't geene reets by andere ſoo lange was gepoſſideert geweeſt, oock dat ſulcx niet uit haer Patent konde werden beweſen, &c.

Sy vraeghden / of den Generael genoeghsame qualificatie hadde / daer op geantwoort wierdt / dat de Ho: Mo: Heeren Staten Generael / den Heere Generael ghenoeghsaem tot sulcx qualificeerden. Ende overgaende tot het derde poinct / seyden te vreden te zijn dat de saken aen wederzijts Superieuren wierden gedefereert / mits dat de Engelsche Dorpen op't Lange Eylant, midsgaders Westchester by provisie soude onder het Gouvernement van Hertfort staen. Dit soo voorghestelt zynde / dede den ouden Mr. Alijn een langh relaes van substantie / inhoudende dat hy seeckerlijck wiste dat de Engelsche Dorpen niet langer onder het Nederlandts gouvernement en wilde staen / ende soo men haer wilde constringeren / dat sy geresolveert waren lyf ende goet by malkanderen op te setten tot haer defentie / dat hy over sulcks van ghevoelen was / dat het beter voor ons was / om meerder schade ende bloedtstortinge voor te komen / de gemelte Dorpen / tot anders by sijn Majesteyt en de Staten soude zijn geaccordeert / te laten onder het gouvernement van Hertfort, te weten / de soodanige die haer vrywilligh onder haer gouvernement hadden gesubmitteert.

Waer op by ons wierde gheantwoordt / dat sulcks nu nochte nimmermeer soude werden toegestaen / repliceerden voorder tegenwoordigh niet verders met ons te konnen doen / oock niet te konnen beletten dat de voorsz. Dorpen haer begaven onder de gehoorsaemheydt van Sijne Majesteyt / gaven daer op tot antwoort / dat sy daer oorsaeck van waren / overmits sy ghemelte Dorpen door diversche besendinghen daer toe hadden geencourageert en geanimeert. Antwoorden dat sy schuldigh waren des Koninghs vergunninge haer bekent te maken. Wierde gerepliceert / dat sy sulcx moehten doen aen sijn Majesteyts Onderdanen / maer niet aen de Onderdanen van haer Ho: Mo: ende de E. Compagnie. Waer op sy weder toebrachten / dat het Onderdanen van sijn Majesteyt waeren / alsoose volghens Patent op sijn Majesteyts grondt saten. Op welcke voorstellinghe wy haer vraeghden / waer voor sy dan de provisionele Limit-scheydinge van anno 1650. reeckenden. Antwoorden absolutelick / voor nul ende van geen waerde / alsoo sijne Majesteyt hare limiten nu hadde ghestelt / ende het andere maer provisionelijck was gedaen. Waer op wy ons wederom beriepen op het advis van de andere Colonien. Antwoorden dat die geen veranderinge en konde maken / of dat sy haer selven meerder maeckten als den Koningh / seggende absolutelijck in dat reguard met de andere Colonien niet te doen hadden. Met diergelijcke voorstellingen / en antwoorden den tijdt gepasseert zijnde / sonder yets te verrichten / ende uyt alle omstandigheden deducerende / dat al het werck van Richard Mels tot Wechester ende andere op het Lange Eylant, door haer instigatie geschiet / ende in het werck gestelt was / en datse nu anders niet als een spaeck in het wiel sochten te steecken / en het werck noch voor een tijt dragende te houden / ter tijt de Dorpen (welkers Afgesanten / namentlijck van Westchester, Middelburgh en Rustdorp, wy daghelijcks hier voor onse ooghen sagen gaen / ende acces by de voornaemste hebben) waren gerevolveert / verklarende rondelijck / dat ingevalle de Dorpen de welcke haer vrywilligh onder haer gouvernement ende protectie begeven hadden / haer versochten om adsistentie / dat sy sulcks niet souden konnen noch mogen weygeren. Alle het welcke dan by ons geconsidereert / ende daer beneffens / dat so wy sonder yets vast te stellen quamen te vertrecken / de Engelsche Dorpen op't Lange Eylandt apparent voor ons arrivement aen de Manhattans al souden zijn afgevallen? Resolveerden om sulcx / en de onheylen daer uyt te ontstaen / te prevenieren / en te toonen dat (soo veel mogelijck was) tot voorkominge van bloedtstortinghe wilden contribueren / den volgenden voorslach noch voor het laetste te doen / te weten dat ingevalle sy de provisionele Limit-scheydinge Anno 1650. gemaeckt / vast ende oprechtelijck wilden onderhouden / ter tijdt toe over de Limiten

tusschen

tusschen sijn Majesteyt ende de Hoog: Mo: Heeren Staten Generael was geaccordeert / en haer niet onderwinden eenige van de Engelsche Dorpen / staende onder het gouvernement van de Nederlandtsche Regeeringhe / in haer protectie aen te nemen / noch geen jurisdictie over de selve haer aen te matigen; dat wy aen onsen kant tot die tijdt toe oock geen jurisdictie ons souden aenmatigen over Oostdorp, anders Westchester ghenaemt / met byvoeginge dat ingevalle sy in dese onse gedane voorslach niet acquiesceerden / dat wy ons selfs ende onse Principalen (als hebbende nu tot continuatie van vrede ende eenigheydt alle moghelijcke middelen gecontribueert) onschuldigh verklaerden voor Godt ende de Wereldt / wegens de onheylen de welcke uyt haer onrechtmatige proceduren mochten komen te rysen. Naer eenighe debatten / weynigh ter materie dienende / vermits reet laet in den avondt was / seyden sy dat haer op de gedane voorstellinge tegens morgen wilden bedencken.

Den 20. October omtrent tien uyren quamen de voorgemelte Gecommitteerdens aen ons Logement / etc. Naer eenige discoursen tot inleydinge / vraeghden of hare consideratien over onse ghedane Propositien hadden laten gaen / ende wat sy daer op antwoorden / ende naer eenige frivole exceptien / van dat d'Engelschen op het Lange Eylandt niet onder ons en souden willen staen / dat soo men haer tot gehoorsaemheydt soude willen dwingen / groote bloedtstortinge daer uyt stont te redunderen / seyden absoluyt uyt / datse niet konden accorderen / of de Engelsche Dorpen / te weten Oostdorp, Middelburgh, Rustdorp en Heemstede souden onder haer gouvernement moeten staen / waer in soo wy wilden condescenderen / datse dan de saeck wilden uytstellen / ende niet vorder procederen tot een nader by een komste / doch dat wy ons inmiddels gheensints souden inlaeten / omme eenigh recht of jurisdictie over haer te exerceren / maer soo wy sulcx niet konden doen / dat sy oock niet konden noch vermochten te beletten / dat de voorghestelde Dorpen (zijnde by sijn Majesteyt van Engelant mede in haer Patent geincludeert) haer onder haer beschermingh begaven / en by ghevolge / datse de selve oock souden moeten tegens eenige overlast defenderen. Waer op by ons in substantie wierde geantwoort / dat wy aen sijn Majesteyt meer discretie defereerden / als dat hy de Onderdanen van haer Ho: Mo: / ende hare Landeryen diese soo veel jaren hadden ghepossideert / soude includeren in haer Patent / dat het abusivelijck soo wierde uytgeleyt / dat het Patent behelsde een stuck Landts gelegen in America / in Nieuw Engelant / ende dienvolgens niet in Nieuw Nederlant / dat de Heer Gouverneur Winthrop in ons aller presentie / selfs hadde verklaert / dat het soo moeste verstaen werden / ende mede dat het moeste verstaen werden in dit cas / ghelijck Bastons Patent / waer in uytdruckelijck staet / midts dat de Landeryen te vooren by geen Prins of Staet sullen zijn gepossideert. Zijnde het Lange Eylant nu soo veel jaren by de Onderdanen van haer Ho: Mo: gepossideert / datse oversulks geensints eenigh recht daer op hadden te pretenderen. In 't korte wat vriendelijcke voorslagen ende inductien wy gebruyckten / konden met haer niet verder komen / inmiddels etens tijt zijnde geworden / wierden wederom versocht op 't Raedthuys by den Gouverneur en Gecommitteerden 't middaghmael te houden / 't welck doende / &c.

Naer de middagh deden ons beklagh aen den Heer Gouverneur ende Gecommitteerden / dat wy met met hare Gecommitteerden en vorderden / vermits datse onmoghelijcke ende onverantwoordelijcke dingen / als het afstaen van de Dorpen / &c. en versochten / &c.

Den 21. dito tot den Heer Gouverneur ter maeltijt / en daer na met sijn Ed: in discours geraekte / verklaerde sijn Ed: ront uyt / dat de meeninge van den Instelder van 't Patent geensints en was geweest / om eenig recht te pretenderen op Nieu Nederlant,

 maer

maer dat het alleen behelsde een gedeelte Landts in Nieuw Engelandt / etc. versochten of sijn Ed: dies-aengaende wel eenige schrifteliicke verklaringe soude gelieven te passeren / omme ons daer van te konnen dienen / het welck by hem wierdt geexcuseert / seggende dat het ghenoeghsaem deductijf was uyt het Patent-selfs. antwoordden dattet echter door andere wierden verdraeyt / dat soodanighe verklaringhe veel openinghe soude konnen ghe-ven / etc.

Den 23 dito / noch een conferentie met de Gecommitteerden / ende seyden dat sy ghe-socht hadden te persuaderen de Ghecommitteerden van de meer-geroerde Dorpen / haer (tot nader determinatie) onder ons gouvernement stil te houden / dat sy daer toe niet hadden willen verstaen / en daerom best voor ons soude zijn / de selve ons niet aen te matigen / om meerder onheyl voor te komen. Antwoordt / dat die van Herfort daer oorsaeck van waren / overmitse de Onderdanen van haer Ho: Mo: door diversche besendinghe / van haer gedanen eedt ende ghetrouwigheydt hadden afgetrocken / ende tot rebolte geencou-rageert / etc: Het welcke by haer niet en wierde ontkendt, maer seyden het is nu soo, doch wy mochten wel lijden datse haer stil hielden, maer wat konnen wy nu doen, sy sijn in ons Patent begrepen, ende versoecken aenghenomen ende beschermt te werden / 't welck wy niet konnen weygeren. Veel wierde hier tegens gesegt / datse niet in het Pa-tent begrepen en waren / dat het Patent behelsde een gedeelte Landts in Nieuw Enge-landt / ende niet in Nieuw Nederlandt / dat het by den Heer Gouverneur selfs soo wierde verstaen / sy seyden den Gouverneur is maer een Man alleen / wy verstaen 't soo / en meer met ons / en dat ons Patent niet alleen daer begrijpt / maer stupt noortwaert aen Bastons Lijn, en westwaerts aen de Zee / ten ware datter een ander Koninghs Patent tusschen was. Vraeghden haer waer Nieuw Nederlandt dan leydt. Antwoordden rondt uyt / dat sy gheen Nieuw Nederlandt en kende / ten ware dat wy daer van een Acte van sijn Ma-jesteyt konden toonen. Seyden dat wy gheen Acte van sijn Majesteyt van doen hadden. Antwoordden dat sy te vreden waren met ons te accorderen / soo wy een Acte van eenigh Prins / ofte van haer Ho : Mo : konde toonen / daer by aen ons soodanig parceel Landts was toeghestaen : beriepen ons op het Octrop / ende de Approbatie van haer Ho: Mog: / op de provisionele Limit-scheydinghe Anno 1650. tot Harfort ghemaeckt. Ant-woordden / het Octrop is maer een Octrop van Negotie / ende de ghemelte Limit-schey-dinge was maer provisioneel / ende soo ghylieden geen speciael Patent tot dat Landt kon-de toonen / so moet het onder ons komen. Seyden dat het recht van haer Ho: Mog: indisputabel was blijckende / by de eerste onderteeckeninge, koop van de Naturellen, oudste possessie, antwoordden ons / voor soo veel als by onse Natie reelijck gepossideert ende beset was / datse ons dat wilden laten houden / maer dat wy haer niet konden beletten possessie te nemen van 't gheene by de onse niet beset was. Veel woorden wierden hier-tegens ghemaeckt / dat possessie van een gedeelte voor 't geheel wierde genomen / ende hoe dit op dit subject applicabel was / etc. maer mocht niet helpen / seyden dat wy gheen recht en hadden om haer het possideren van onbesette Landerpen te beletten / alsoose in haer Patent begrepen waren / ende wy geen Patent van eenigh Staet ofte Prins konde toonen. Maer veel pro en contra-debatten / vraeghden haer / hoe datse het dan voor den presenten tijdt willen hebben / naedemael datse tot noch toe op onse billicke propositie niet hadden gheantwoordt / inmiddels etens tijdt ghelworden zijnde / beloofden naermid-dagh / etc.

Voorders wierden ons vertoont eenige Propositien / wanneer wy wilden assistant doen Westchester, met alle het Landt tot Stantfort toe / ende voorders van eenige jurisdictie te pretenderen op de Engelsche Dorpen op het Lange Eylandt, datse dan naerder met ons wilden accorderen / ende alsoo de gemelte Propositien maer zijn geweest ontworpen bol-

lilad-

hladden / soo zijn die in het net gestelt / ende bestonden daer in:

1. Dat Worchester ende al het Volck ende Landen tusschen de selve ende Stanfoort, sal behooren tot de Colonie van Conitticot, tot nader sal wesen gedetermineert.

2. Dat Conniticot noch de Duytsche eenigh gesag of authoriteyt over de Heemstede, Iamaecoe, &c. op Lange Eylandt, mede tot nader determinatie.

3. Dat verbleven sal werden by ontstentenisse van Accoort / de differenten op het Lange Eilandt.

4. Indemniteyt voor alle ende een yeder Ingeseten van het Lange Eilandt.

5. Dat onderlingh soo wel Engelsche als Duytsche vreedtsamelick sullen blijven converseren.

Welcke Propositien oversien zijnde / hebben die bevonden t'eenemael onredelijck ende onverantwoordelijck daer in te condescenderen / versocht datse van hare pretensie op de Dorpen op't Lange Eilandt, gelegen binnen ons gouvernement / wilden desisteren / dat wy dan over de verdere poincten wilden spreecken: maer was te vergeefs. Sy seyden als vooren / wy konnen niet naelaten die Dorpen aen te nemen / des versoeckende tegens alle ende een yegelijcken oock te beschermen / 't welck wy oock sullen doen / etc. Siende dat wy niet en verderden / echter om verdere anticipatien voor te komen / genegen zijnde pets vast te stellen / waer toe geen middel sagen / soo wy haer niet eeniger wijse te gemoet quamen / resolveerden om redenen voorsz / ten eynde meerder onheylen mochten werden ghepreveneert / de volgende presentatie te doen.

1. Westchester met Volck en Lant / tot Steenfort toe / sal zijn onder het gouvernement van Conitticot, tot dat over de Limiten van de selfde Colonie / ende de Provintie van Nieuw Nederlandt gedetermineert sal zijn / het zy door Persoonen wederzijdts te liesen / of door sijn Koninglijcke Majesteyt van Engelandt / of haer Hoog Mog.

2. Dat de Plantatien Middelburgh, Rustdorp, Heemstede, die gerebolteert zijn / sullen blijven onder het gouvernement van Nieuw Nederlandt / mede tot nader determinatie als vooren.

3. Indemniteyt van alle ende yeder Ingeseten van 't Lange Eylandt.

4. Onderlinge vreedtsame conversatie / soo wel Engelschen als Duytschen.

5. De differenten tusschen Conitticot Colonie, ende den Gouverneur ende Raden van Nieuw Nederlandt / sal men trachten by te leggen.

Welcke Propositie geen essentieel different hebbende / als van het tweede haer het eerste ingewilligt hebbende / over gelevert ende oversien zijnde / wierdt door eenige geantwoort / of wy sulcks voorstelden of niet / dat het eben veel was / alsoo de ghemelte doch onder ons niet wilden continueren; andere seyden dat sy van geen Nieuw Nederlandtsche Provintie wisten / maer wel datter een Duytschen Gouverneur was over de Duytsche Plantagien aen de Manhatans, dat het Lange Eylandt in haer Patent begrepen was / ende dat sy het ooch souden possideren / ende maintineren / en meer diergelijcke discoursen.

Op het eerste wierde geantwoort / dat wy verseeckert waren dat onder ons Gouvernement wel souden continueren / soo Herforts Colonie haer de selfde niet aenmatighde. Op 't andere / dat sy Anno 1650. in 't maecken van de provisionele Limit-scheydinghe / wel een Provintie van Nieuw Nederlandt hadden erkent / etc. Maer alsoo wy bemerckten dat wy niet en verderden / versochten dat de saecke soude mogen blijven gheliickse teghenwoordigh was / tot een nader determinatie van sijn Majesteyt / ende de Heeren Staten Generael. Antwoorden dat sijn Majesteyts Patent de Limiten stelde / soo wy in hare Propositien niet konden condescenderen / datter dan niet ghedaen en konde werden: maer soo wy die wilden onderteecknen / datse dan nader wilden accorderen. Ende alsoo wy voordeelden sulks onverantwoordelijck te zijn / versochten expeditie ende affscheydt / alsoo

wilden vertrecken / om den Generael ende Raden van Nieuw Nederlant rapport te doen. Antwoordden dat een reſcriptie ſoude gereet maecken / naer dat haer verſocht hadden / datſe de ſaecke gelieſden in ſerieuſe conſideratie te nemen / ende ſoo veel mogelijck was contribueren / ten eynde in vreede ende eenigheyt mochten continueren / tot dat de Limit-ſcheydinge tuſſchen ſijn Majeſteyt ende de Heeren Staten was gemaeckt / namen affſcheyt / etc. Begroeten den Gouverneur / nam affſcheydt / met beklag / datter niet meer ghedaen en was op ſoo billijcke voorſtellinge / waer op ſijn E. antwoorde / dat het in de vergaderinge ſoo gedaen was / dat hy wel wenſchte datter pets vaſt gheſtelt was geweeſt. Antwoordden dat by ons alles was aenghewent / wat mogelijck was.

24 October. Vertrocken van Herfort, &c.

Extract uyt het Regiſter van 't ghene ghepaſſeert is tuſſchen Capiteyn *Jan Schot*, Aengaende de pretenſie van het *Lange Eylandt*, deſen laetſten December 1663.

Mijn Heer,

DE reden van mijn komſte aen de weſterlijcke deelen van dit Eylant op deſen tijt / is niet tot eenige weg van hoſtiliteyt / ten ware ſijn Majeſteyts goede Onderdanen / om wiens libertey mijn leven niet dierbaer aen mijn is / ſoude gepriveert worden van haer oprecht recht / welcke Godt en de natuur haer mede begaeft heeft / ende onſen ſouverainen Heer den Koninghy / als van reſolutie zijnde om ſyne Onderdanen daer inne te maintineren. Sijn Majeſteyt niet alleen zijnde ſouverain Heer van ſijn Volck / maer oock een getrouw Prins / ende een ware Pater Patriæ, of Vader des Vaderlandts / ende conſequentelick een ſtricte wreecker van ſijn Volcks ongelijcken ende injurien. Mijn Heer / ick ben onderrecht van hoſtiliteyt ende dpantlijcke actien / abſolute vreeckers van de vreede tuſſchen Engelandt ende Hollandt / het geloove van elck deel ick reſerveren ſal / tot der tijdt ick 't gheluck hebbe van u handen te kuſſen / 't welcke mogen zijn ſal omtrent de klocke twaelf uren aen het platte Boſch / ſoo het u gelieden ſal mijn in 't gemoet te komen / die gevolgt ſal zijn met een admiſſibel gevolg by hem / die ſijn Majeſteyts getrouwe Dienaer is / ende u Ed: in alle ding niet ſtrijdig met ſijn Majeſteyts Koninglijcke intereſten / ende de vreede van ſijne goede Onderdanen. Was onderteyckent / J. Schott. Het opſchrift was / Aen den Ed: Pieter Stuyveſant, Generael van de Ouytſche in de Manhattans.

DEn boven-ſtaenden Brief doorreenen Mr. Jackſon aen den Generael overgelevert zijnde / is by ſijn E. / de preſente Raden / ſampt Borgheemeſteren deſer Stede / ſoo uyt het opſchrift / als eenige diſcourſen van den Brenger / gededuceert / dat de klepnachtinghe met ſtudie de naem van Generael of Directeur van Nieuw Nederlandt was naerghelaten / ende maer ſimpel gheſtelt aen Petrus Stuyveſant, daerom ghereſolveert is den Brief ongeopent den Bode weder mede te gheven / ſeggende dat hier geen andere Petrus Stuyveſant was / als den Directeur Generael van Nieuw Nederlant / ſoo Capiteyn Schott die meende / dat ſijn E. dan oock in die qualiteyt moſte erkent werden: 't welck den Bode Mr. Jackſon aengeſeyt zijnde; antwoorde dat het beter was dat den Brief geopent wierdt / dat Capiteyn Schott, al hoe wel hy tegenwoordig met een groote troupe te Peerde ende te Voet by hem hadde / niet anders quam als in vrundſchap / ende dat den inhoudt behelſde een verſoek / dat den Heer Ghenerael hem in 't vlacke Boſch ſoude komen ontmoeten / om met malkanderen te ſpreecken / ten eynde vordere onheplen mochten worden verhoedt. Eyndelijck preſenteerde den Brief ſelfs te openen / ende voor te leſen / 't welcke in ſijn keur wierde geſtelt / ende is den gemelten Brief daer op voor hem geopent / luydende

van

van woozde tot woozde als de selve hier vooren is gecopieert: Waer op gereselveert is eenige Persoonen naer Midwout te senden / omme te sien ende te hooren wat den gemelten Capiteyn Schott aldaer soude proponeren en verrichten / en den selven aen te seggen / soo hy iets hadde te exhiberen ofte proponeren / dat hy sich herwaerts aen den Heere Generael ende Raden hadde te addresseren / etc. waer toe gecommitteert zijn de Heeren Cornelis van Ruyven, Secretaris ende Ontfanghet Generael van Nieuw Nederlandt / Olof Stevensz. van Cortlant, Borgghemeester deser Stede / Maerten Crijger, Capiteyn Luytenant / ende Johan Laurentse, Burger deser Stede. Actum Fortresse Amsterdam in Nieuw Nederlandt / den elfden January 1664.

WY ondergeschreven in gevolge van de mondelinge last ende oozde van den Heer Directeur Generael ende Raden / hebben ons vervoeght in 't Dorp Midwout, op 't Lange Eylandt, alwaer van 't Paert getreden zijnde / hoozden een Trommel slaen / ende Trompetter blasen / ende wierde ons gesept / dat Capiteyn Johan Schott, met een Compagnie te Peerde ende te Voet aen quam marcheeren / reselveerden om hem met de Compagnien voor het Huys van den Schout Hegeman in te wachten. Naer een weynig vertoevens / quam den gemelten Capiteyn Schott met sijn Compagnien / ongevaer sterck 60 a 70 te Peerde / ende ook soo veel te voet / binnen rijden met blieghende Vaendel / slaende Trommel / ende steeckende Trompet / tot voor het Huys van den Schout Hegeman, alwaer ons siende staen / tradt met eenige van de sijne van het Peert / en quam nae ons toe / naer eenige complimenten sepden tegens hem / dat wy verwondert waren dat hy op soodanighen manier quam binnen rijden. Sepde dat hy gehoopt hadde den Heer Stuyvesant daer te ontmoeten / maer dat hy upt sijn Bode Mr. Jackson verstaen hadde / dat sijn Brief eenige offensie hadde gegeven / Antwoozden dat de Heeren Staten Generael / ende de E. Compagnie / sijn E. hadden gequalificeert als Directeur Generael van Nieuw Nederlandt / ende dat hy daer voor moeste werden erkent. Dat het anders niet alleen een klepnachtinge voor sijn Persoon / maer ook tot disreputatie van de welgemelte Heeren Staten Generael / ende de Compagnie / die hem daer toe gequalificeert hadden / was streckende. Daer op hy eenige excusen maeckte. Dat latende varen / versochten wy / soo hy eenige Commissie hadde / of iets hadde voor te stellen / dat hy sich aen de Manhattans, alwaer de Residentie-plaets van den Heer Generael was / soude gelieven te addresseren. Antwoozde / dat hy een weynig met het Volck hadde te spreken / ging daer op naer buyten / dede den Trop naderen, ende dede een langh relaes in de Engelsche Tale, de substantie daer van was, dat de Duytschen dit Lant onrechtveerdelijk besaten, dattet Sijn Majesteyts van Engelandt gront was, de welcke, so de Ingesetenen voor haren Souverain wouden erkennen, datse dan mochten blijven sitten, anders vertrecken, &c. De welke door hem gedaen zijnde, ging den Secretaris van Ruyven ter plaetse daer den gemelten Capiteyn Schot stont, seggende in substantie, dat niemant eenig recht hadde als de Heeren Staten Generael, en de geoctroyeerde West-Indische Compagnie, also 't selve eerst door de Nederlanders was ontdekt, voor het meerendeel van de Naturellen gekogt, en sommige Plaetsen 40. andere 30. jaren vreedsamelijk gepossideert. 't welke aen nam suffisantelijck te bewijsen / so hy Capiteyn Schott mede op de Manhattans woude komen. 't Welk Schott excuseerde / seggende nu niet van sinne was over te gaen. 't Welk gedaen zijnde / vraegden hem eenmael en andermael na sijn Commissie. Antwoozden dat wy alvorens ons regt moesten tooncn. Na een weynig beradens / sepde dat hy met ons wilde rijden tot het Veer / om te sien of den Hr. Stuyvesant daer met hem sou willen komen spreken / gingen t'samen te paert sitten / 't voetvolk liet hy agter Mitwout om na Gravesant te marcheeren. Op 't veer gekomc zijnde begon weêr te spre-

ken

ken van den Koning van Engelant aldaer te proclameeren. Waer op geantwoort zijnde, dat sulcks niet en vorderde, dat men de Heeren Staten Generael allesints wel konde gaen proclameeren. Antwoorde in toornigheydt, dat soo yemandt de Staten daer wilde proclameren, dat hy de selfde woude onder de voet steecken. Waer op den Secretaris seide, sijn meinigh niet wel te verstaen. Antwoorde den ghemelten Capitein Schott in de Duytsche Tale, Ick sal hem mijn Degen in de buyck steecken, die de Staten hier proclameert, ofte die seyt dat het des Konings Lant niet en is. Wierde door den Secretaris van Ruyven geantwoort, dat daer mede de questie niet soude bygeleyt zijn, dat 'et oock geen reputatie soude zijn voor een ghewapende Troup / een ongewapent persoon onder de voet te steecken. Waer op hy seyde / al quamen wy met hondert Soldaten / dat hy die soude verwachten; daer noch by voegende, soo de Compagnie die hy by hem hadde mede wilde gaen, dat hy niet vreesde over aen de Manhattans te varen, ende daer de selfde proclamatie te doen. De Schuyt inmiddels ghereet ghemaeckt zijnde / seyden dat wy souden over varen / ende de Heeren Generael en Raden bekent maken dat hy daer gekomen was; vraeghden hem diversche reysen naer de Copie van sijn Commissie / of dat hy sijn pretensie in schrift ons soude mede langen / omme de Heeren Generael ende de Raden te konnen toonen / &c. Eyndelick haelden een Briefjen uyt sijn sack / zijnde voor soo veel als men daer uyt konde begrijpen / een forme van een Instructie of Memorie / gheconcipieert by die van Herforts Colonie, voor hem / en een Capiteyn Jongh, die mede in sijn Compagnie was / waer by sy versocht worden / om te vernemen naer het recht dat de Duytschen mochten hebben tot het Lange Eilant, 't welck begonnen hebbende te lesen / stack het selve weder in sijn sack / seggende / soo den Heer Stuyvesant over komt / sal ick van wichtiger dingen met hem spreecken. In 't wech gaen seyde / een uyr te sullen wachten naer bescheyt. Geen kans siende yets anders te verrichten / voeren over / laetende Johan Lauwrents daer blijven / om te sien of hy van hem konde te verstaen komen / wat hy voornemens was te doen. In ordre is overgeslagen te verhalen de klachte die den gemelten Capiteyn Schot; en andere van sijn Compagnie in Midwouth aen ons dede / segghende / dat de onse de Vreede tusschen Engelandt ende Hollandt hadde ghebroocken; om dat den Heer Generael een Fregat met gewapende Soldaten hadde uytgesonden, om eenige Engelschen van Gravesande in de Nieuwehings te vervolghen, dat wy oock seer qualijck hadden gehandelt met Richard Mils ende Jeems Crysty, ten tijde als de selve by ons waren gedetineert, ja dat den eersten, soo geseyt wierde, daer aen soude gestorven wesen, &c. Waer op wy antwoorden / dat sulcks valsch was, en niet anders als een opgeraepte onwaerheidt, ende dat het contrarie soude doen blijcken, 't welcke ten deele by hem wierde ghelooft, ten deele niet. Meer diergelijcke discoursen vielender / doch zijn niet waert het Papier daer mede te beslaen. Zijnde dit het voornaemste dat in ons presentie ghepasseert is. In oorkonden deses geteyckent in 't Fort Amsterdam in Nieuw Nederlandt den elf den Januarij 1664.

't Bovenstaende rapport aen den Heer Generael gedaen zijnde / wierde goet gevonden 't volgende Briefken hem door de selfde Gecommitteerdens toe te senden.

Capiteyn Schott,

DEse weynige dienen / dat wy door onse Gecommitteerden bericht zijn / weghens eenige gedane proclamatie / en pretensie op de Landeryen ende Onderdanen van haer Ho: Mo: op 't Lange Eylant, uyt wat commissie of ordre is haer of ons noyt gebleken / wes wy ook voor den pretensen tijt op deselve niet konnen antwoorden / alleen versoecke nochmaels / indien U E. eenige Commissie / ordre ofte pretensie zijn hebbende op de Landeryen en Onderdaenen van de Ho: Mo: Heeren Staten Generael op 't Lange Eylant, nu sommige veertig / andere dertig / de minste twintig jaren vredelijck

beseten /

beseten / dat H E. de selve soo als dat behoort / ter plaetse van onse residentie gelieft te exhiberen / indien niet / wy protesteeren by desen / van 't ongelijck haer Ho: Mog: Onderdanen aengedaen / of noch te doen. Aldus gedaen ter Vergaderinge van den Directeur Generael en Raden van Nieuw Nederlandt / den elfden January anno 1664. Was getecknet / P. Stuyvelant, ut Ordonnantie van de Heeren Directeur ende Raden van Nieuw Nederlandt. Was getecknet C. v. Ruyven, Secretaris.

DE Gecommitteerdens mettet bovenstaende Briefken over komende / was Capiteyn Schott met sijn Compagnie al vertrocken / verstaende uyt Mr. Laurents, datter by nae een groot ongeluck tusschen ons Volck en sijn Compagnie was ontstaen, zijnde alle seer gestoort met de bloote Degers in de vuyst, Huys in Huys uytgeloopen, soeckende nae een seecker Persoon die een van de Engelsche met een Bijl hadde geslagen, maer de selve niet vindende / zijn eyndelijck vertrocken / ende dat Capiteyn Schott voor sijn vertreck aen Mr. Laurents versocht dat den Heer Generael den gemelten Persoon soude straffen / en met eenen seggen / dat hy den Heer Generael ofte Gecommitteerdens soude verwachten tot Jamenica, by ons Rustdorp genaemt.

OP dat de Gecommitteerdens die ghesonden souden worden aen Capiteyn Schott, niet te vergeefs souden komen / is geresolveert desen Brief aen hem voor een Sergeant voor af te senden.

Erentfeste Heer,

DIese Gecommitteerdens soo spoedigh als het mogelijck was / met een antwoordt aen H E. afgevaerdight / keerden gisteren avondt onverrichter saecken weder / dan alsoo H E. Mr. Johan Laurents mondelingh bekent heeft gemaeckt / dat H E. op Jamanica tot Maendagh ende Dinghsdagh toe soude continueeren / en aldaer onse Gecommitteerdens af te wachten / om naerder niet malkanderen te spreecken en te handelen / Soo hebben dese wegnige alleen te dienen tot bericht / dat soo het Godt gelieft gesonthepdt ende beguaem Weder te verleenen / onse Gecommitteerdens tegens die tijdt H. E. daer sullen ontmoeten.

Tot ons ontvernoegen hebben uyt gemelte Johan Laurentsz mede verstaen / de differenten tusschen eenige Duytschen ende Engelschen / in absentie van onse Gecommitteerdens voorgevallen. Wy sullen op H E. verseock aen Johan Laurense gedaen / ons dies-aengaende soo veel als mogelijck informeeren / en den Transgresseur behoorlijck corrigeren / indien ten voorschijn kan gebracht worden. Waer mede naer groeteniſse eyndigende / blijve H E. geaffectioneerde Vrundt ende Dienaer. Was getecknet / P. Stuyvelant.

Volght de Commissie van de Gecommitteerdens.

KEnneliick zy het by desen / dat wy Directeur Generael ende Raeden van Nieuw Nederlandt / gecommitteert ende gequalificeert hebben / gelijck wy qualificeeren ende committeeren midts desen / onse lieve getrouwe / de Heeren Cornelis van Ruyven, Secretaris ende Ontfanger Generael van Nieuw Nederlant / de Heer Roeloff Stevens van Cortlant, Borgermeester, Cornelis Steenwijck Oudt-Schepen / ende Joan Laurense, Borger en Inwoonder deser Stede Nieu Amsterdam / oninme met de Heeren Gecommitteerdens wegens de Colonie van Herfort /

Capiteyn Iohan Schott, ende Capiteyn Johan Iong, te spreeken en te handelen wegens eenige klachten/ proclamatien/pretentien en differentien t'sedert het leste provisionele Accoort voorgevallen: Belovende by desen van waerden te sullen houden / naer te komen / ende te doen naerkomen/ wat by opgemelte Gecommitteerdens gehandelt/beslooten ende geteyckent sal worden. Alsdus gedaen en gesloten in onse Vergaderinge gehouden binnen Amsterdam in Nieuw Nederlant/adp desen 12 Januarij 1664. In meerder seeckerheyt waer af hebben met onse hant geteyckent/ende 's Lants Signature bevestigt. Was geteeckt. P. Stuyvesant. vt. Nikasius de Sille.

Missive aen Ian Schott.

Erentfeste, Voorsienige, en recht Achtbare Heere,

WEt groote verwondering hebben uyt het mondeling rapport van onse Gecommitteerdens vernomen u E. komste met so veel gewapent Volck te Voet ende te Paerde/vliegende Vaendel/slaende Trommel/en steeckende Trompet inde Vorpen van dit onse toevertrouwde Gouvernement/ nu sommige veertig/andere dertigh en twintigh jaren vreedsamelyck gepossideert/'t welcke niet alleen is contrarierende de vernieuwde Vrede / nader Unie ende Alliantie tusschen Syn Majesteyt van Engelant/en haer Ed: Ho: Mo: de Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden in den jare anno 1662. soo solemnelyck beslooten / neemaer oock tegens de gemaeckte Limit-scheydinge van anno 1650. tusschen de Heeren Commissarissen van Nieuw Engelandt en ons / ghemaeckt by de drie Colonien Baston, Pleimouth en Nieu Haven, sub dato 3 October des voorleden jaers geconfirmeert / nemaer oock tegen 't geene in Herforts generale Court en onse Gecommitteerdens in de Maent van October laest provisionelyeken / ende tot naerder vereenkomste besloten/gelyck de vrengers onses Gecommitteerdens U. E. omstandelyck beyde mondelyck en schriftelyck sullen konnen demonstreren.

Met geen minder verwonderingh worden ten tweeden door onse opgemelte Gecommitteerdens bericht / dat u E. tegen voorghemelte Vreedens-Articulen / provisionele Limit-scheydinge en onderhandelinge met Herforts generale Court sonder eenige Commissie ofte ordres te exhibeeren/inde Vorpen Midwot, op 't veer, en elders/ eenige proclamatie ende pretenste hebbe gemaekt op de landerpen / door wettelyke koop van Naturellen en Eygenaers bekomen / en als vorren gesept is / van de onderdanen van haer Hoogh. Mo: de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden so lange jaren vreedsamelyck gepossideert/ als by verscheyden koop ende Opdracht-brieven van de Naturellen / en Gront-brieven der Besitters noch blycken.

Eyndelich ende ten laetsten/ worden door onse Gecommitteerdens bericht/ wegens eenige klachten tegens ons/ en dit Gouvernement gedaen/ waer uyt u E. sustineerde de Vredens-Articulen/ende het gene met de Heeren Commissioners der drie Collonien en Herfaxts generale Court provisionelyck aengaende de saeken en questie/ beslooten was/ gebrooken soude zyn. Zynde de voornaemste beschuldinge/ aengaende een gepretendeerde quaet tractement eenen Richard Mils en James Christy gedurende hare detentie aengedaen, ende dat den eersten daer van soude gestorven zijn, oock niet tegenstaende het kennelijck is, dat na syn demissie acht Maenden geleeft, ende binnen die tijt verscheyde binnenlantsche reysen hier ende daer, en in October laest tot Herfort gedaen heeft, eyntelijck ende ten laetsten, dat met een Fregat met Volke, de Engelsche van Gravesamde vyandtlijk hebben laten vervolgen. Of wy schoon dies aengaende geen reden noch verantwoordinge hebben te geven/ als alleen aen God/ en naest hem/ aende Hooge Overheyt/ die ons

in

in 't Gouvernement gestelt hebben / in reguarde op gemelte Persoon / of schoon Engelsche van geboorte / niet andres geconsidereert kounen worden als Onderdanen in eedt en trouwigheyt vande Heeren Staten Generael/de Heeren Bewinthebberen vande geoctroyeerde West-Indische Compagnie/en hare Gouvernement alhier verplicht/ echter om de frivolitepten en valscheden/ en andere calumnien / nu en naemaels beter te doen blijken/ hebben onse Gecommitteerden Cornelis van Ruyven, Oloff Stevens van Cortlant, Cornelis Steenwijk, en Iohan Lanrens, in last gegeven u E. de beschapenheyt der saecke in waerheyt en oprechtelijck breeder te berichten. Seggende ter materie/ dattet gepasseerde omtrent Mils en Christy voorgevallen is/ voor dat onse meer-gemelte Gecommitteerden op de generale Court van Hersort gesonden wierden/ende aldaer gedebatteert en wederlept is/ende over sulck geen infractie vanden gemaeckten vrede tusschen Engelandt en Nederlant / veel min vande provisionele onderhandeling aldaer. Wat belangt het laetste/ 't is valsch en onwaerachtig / dat wy een Fregat met Volcke / gelijck wy beschuldigt worden/tegens de Engelsche van Gravesande gesouden/ en haer daer meer eenige outragie ofte gewelt souden gedaen hebben / alleen is omtrent dese sake waer / dat wy op de oorde ende aenschrijvens van onse Heeren Principalen/ al voor lange eenige ongelochte Landerpen so wel achter het Col als in de Newehinghs hebben getracht te koopen/ waer in de laetste voorgevallen Oorloge met de Esopusse ende andere Wilden/en andere inconvenienten belet zijn geworden/en onlangs door eenige Engelschen als Duytschen / ja voor de Barbaren selfs bericht en gewaerschouwt/ dat eenige van Gravesande ons sochten te prevenieren/en wel tot twintig toe na Newehings en Rozitaensche Wilden gevaren waren om eenige Landerpen vande Wilden te koopen/ twelck gelijk het in Nieuw Engelant/ Virginia en elders/ niemant privativelijck voort toegelaten/ sonder consent en kennisse van het Gouvernement/ so ock hier door geemaneerde en meermaels gerenoveerde Placaten publijcq is verboden / hebbe over sulck geen Fregat/ maer een kleyn Jacht 6 à 7 lasten groot/ met onsen Capiteyn Lieutenant Creyger derwaerts gesonden / en wel expresselijck mondelingh en schriftelijck belast/ tegens Wilden noch Engelschen geen hostiliteyt te toonen / maer op de civilste manier/ de eerste te versoecken geen verkochte noch onverkochte Landerpen aen yemant te verkoopen/ als aen 't Gouvernement ; ende de laetste te waerschouwen/ dat sy het niet soude doen/ in reguarde het streedt tegens de gemeene Landts oorde ende geemaneerde Placaten van 't Gouvernement/ en in cas van non gehoorsaemheyt civilijk tegens de Engelschen van Gravesande te protesteren. Meerder reden hebben wy tegens de bewuste Engelschen van Gravesande te klagen wegens haer onghehoorsaemheydt / overtredinge van 's Landts gemeene oorden ende Placaten / als infractie van het gecontracteerde tot Hersort/ en voornamentlijck dat sy onsen Capiteyn Lieutenant met eenig ongewapent Volck/ maer aen Landt komende/ begroeten/ ende vraegden wat sy daer deden/ haer in postuer van offensie stelden in rpen en geleederen / met haer Geweer inde hant/ tot 18 in 't getal. Aengaende eenige particuliere injurieuse woorden wederzijts gevallen; wy ignorreren 't eenemael daer van/en verklaren geen de minste last ofte oorde gegeven te hebben/ indien yemant daer over ghe klaegt hadde op 't hoven van partyen/en gedaene bewijs/ soude behoorlijke Justitie ofte satisfactie gedaen zijn: maer zijnde om voordere onheylen en bloetstortingen voor te komen/nogtans neniegh al dese en andere klachten en pretensien/ in gevolge van 't laetste provisioneel Accoort/tusschē Hersorts generale court/en onse Gecommitteerdens/te differeré/of aen een nadere by eenkomste van gelijk getal van wederzijdē te committeré/ofte ook te renvoyeré aen wederzijts Souveraine in Europa: Hebbē onse Gecommitteerdens bysonderlijken gerecommandeert/ dies-aengaen-

de met u E. als vooren behoorlijcke qualificatie vertoont hebbende / te spreeken / en te handelen by desen als vooren. Verobligerende onser sydts van waerden te sullen houden / 't ghene by haer ghedaen ende ghehandelt soude worden. Waer mede naer cordiale groetenisse / U. E. in Godes bescherminge recommanderende / en blyve / Erentfeste / Voorsienighe / ende recht Achtbare Heere / U E. gheaffectioneerde Vrienden / (Was gheteyckent) P. Stuyvesant, vt. ende Nicasius van Sille.

Post Schript:

NAe dat de bovenstaende ontworpen was / worden tot onse meerdere verwonderinghe bericht / wegens eenighe hostile actien en attentatie van U E. by hebbent volck / de Onderdanen van haer Ho: Mo: de Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden / de Heeren Bewinthebberen vande gheoctroyeerde West Indische Compagnie aenghedaen in den Dorpe Utrecht, mettet om verre werpen van haer welghedachte Ho: Mo: / ende Heeren Bewinthebberen Geschut uyt de Roopaerden aldaer / van den Directeur Generael en Raden ghesonden tot hare bescherminghe teghens ve Barbarische Wilden / het naerloopen van een swangere Vrouw met een blooten Deegen / als mede het onredelijck ende onbehoorlijck tractement Thomas Hall, Borger ende Inwoonder deser Stede aengedaen. Over alle welcke / en veel andere hostiliteyten en onheylen daer uyt te volgen / wy uyt den name van hoog-ghedachte haer Ho: Mo: ende de Bewinthebberen / als haer Gemachtighden en Directeur Generael ende Raden deser Nieuw Nederlantsche Provintie by desen zijn protesterende / ten zy dan behoorlijcke reparatie ende satisfactie dies-aengaende ghedaen worde. Waer mede naer cordiale groetenisse / blyve U E. geaffectionerde Vrunden. Was onderteyckent / P. Stuyvesant, ot. ende Nicasius de Sille.

Memorie voor de Heeren Gecommiteerdens.

VOor 't overleveren van hare Credentialen / van Capiteyn Jan Schott af te versoecken visie en copye van sijn last ende Commissie. Indien vertoont Commissie van Engelandts Majesteyt / daer op substantieel en kort te antwoorden / dat sijn Majesteyt aengaende de beschapenheydt der saecke des Lange Eylandts, immers dit westelijckste gedeelte nu ontrent veertigh jaren is begonnen gepossideert te worden / langh te vooren eer eenige Natie pretentie op dit Eylandt maeckten / en voorders daer by te voegen / indien Engelandts Majesteyt eenige pretensie op 't Lange Eylandt mocht hebben / ende dat die suffisantelijck konde doen blijcken / de rechtmatigheydt van hare Hoog: Mog: soodanigh te zijn / dat sy sullen niet trachten noch begeeren in sijn rechtveerdige recht te bekorten / veel min Engelandts Majesteyt / met de welcke sy solemnele continuatie van Vreede / Unie en Confederatie gemaeckt hebben / en hoe reel en sorghvuldigh haer Hoogh Mog: gedachten zijn / dat de gemaeckte Vredens-Articulen in alle hare deelen mochten naergekomen worden. Tot dien eynde by haer eygen Missive haren Directeur Generael van Nieuw Nederlandt specialick belastende / die in allen deelen naer te komen / en te doen naer komen. Wy verseeckeren ons dat sijn Majesteyt van gelijcken sijne Onderdanen in dese gedeelte van America gedaen sal hebben / of noch doen / en dat het uyt kracht van de gemaeckte Vredens-Articulen / nootsaeckelijck is / dat dese / en alle andere questien gedifferreert worden aen wederzijdes Superieuren.

Indien

Indien Commissie mocht toonen / of pretenderen uyt kracht van Herforts Patent / als gepresumeert wordt / daer op niet anders te antwoorden / dan dat de questie dies-aengaende gedebatteert ende geventileert zijn eerst tusschen de Commissioners van Nieuw Engelandt / ende den E. Heer Directeur Generael / ende sedert by sijne Gecommitteerdens met Herforts generale Court / en dat de saecken in questie / mutuelijck zijn gedifferee rt aen een nadere by een komste / en by non Accoort aen de decisie van wederzijts Superieuren in Europa / waer op hy Directeur Generael en Raden als noch zijn persisterende / sonder daer yets tegen te doen / behoudens datter van de andere zijde ook niets tegens gedaen en werde.

Eyntlijck worden gerecommandeert / op de responsive naeuwe achtinge te nemen / ende pertinent bericht daer van te doen. Actum Amsterdam in Nieuw Nederlandt / den 14 Januarij 1664.

Anno 1664. den 14. Januarij.

's MOrgens de Peerden over gheset zijnde / reeden ongeveer 18 uyren van 't Veer / ende quamen na de middagh ten twee uyren tot Rustdorp / vonden aldaer een Troup van tsestigh koppen in de wapens / en wierde ons geseydt / dat Capiteyn Schott naer Vlissingen was / sonden een Bode derwaerts / hem te seggen / wy daer gekomen waren. Ontrent vier uyren quam Capiteyn Schott met een Compangnie te Peert / ontrent 60 a 70 koppen / dede sich excuseren / dat dien dagh noch niet hadde gegeten / dat hy tot de Predicant Dr. Naecker een weynigh soude eeten. Na gedane maeltijdt / meest avondt ghewordden zijnde / quam Capiteyn Schott en Compagnie aen ons Logement. Wierde geseydt dat wy t'samen souden gaen in de ordinarie vergaderingh-plaets / 't welcke deden. Capiteyn Schott wierde gevolght van sijn geheele Compagnie. Wy versochten dat alleen 6 / 8 a 10 van de gequalificeerste Persoonen soude toegelaten worden binnen te komen. 't Welck Capiteyn Schott mede aen 't Volck versochte: maer 't mochte niet helpen: Quamen gesamentlijck binnen. Naer overleveringe en voorleesinge van de Missive ons mede gegeven / versochten dat hy ons soude gelieven te vertoonen sijne Commissie / wat last en ordre hy hadde / op dat wy mochten weten / hoedanigh hy gequalificeert was / ende met wien wy souden handelen / ende spreecken. 't Welck hy seyde te sullen doen. Maer begon weder eenige discoursen / weynigh ter materie dienende. Wy daer en tegen bleven by ons voor gedane versoeck. Waer op hy een ongeteyckent schrift vertoonde / en voor las / waer in sijn Majesteyt van Engelant het gheheele Lange Eylandt aen hem opdraeght. Doch seyde / dat het naderhandt is opghedragen aen den Hertoge van Jorck / wiens gemachtighde hy nu was. En alle sijne Onderdanen gelaste / datse hem Capiteyn Schott in 't geene hy van nooden mocht hebben / tottet leggen van een Fort ofte Forten / sullen adsisteren met gelt en Volck. Seyde oock / dat die van Herfort versocht hadden / dat hy de Onderdanen van sijn Majesteyt op 't Lange Eylandt in haer rechveerdige saecke soude adsisteren / ende dat het Volck hem daer toe oock versocht hadde / sulcx dat hy met ons handelde als President van sijn Majesteyts Onderdanen op 't Lange Eylandt, doch beloovende Coppe van sijn qualificatie aen ons over te geven. Vragende met eenen aen de omstanders / of sy hem voor haren President niet erkenden. Waer op sy gesamentlijck antwoorden / Ja / ja.

Na eenige discourssen / dat hy behoorde sijn Commissie / gelijck als wy / te vertoonen. 't Welck hy beloofde te sullen doen / alhoewel die noyt te voorschijn quam.

Maeckten hem de substantie van 'tgene ons per memorie was mede gegeven/ bekent. In 't korte/ anwijsende het onwedersprekelijk recht dat de Nederlanders tot dese Plaets hadden/ so door de eerste ontdeckinge/ koop van de Naturellen/ als outste possessie/ exhibeerende tot dien eynde de medegenomen Documenten. De welke door hem/ en andere gesien zynde / maeckten enige veranderinge/ so by hem/ als anderen. Versochten/ dat sy van gelyken haer recht souden tonen. Waer op hy ons voor las een Recuyl uyt verscheyden Historien/ waer mede hy seyde/ dat aengewesen wiert/ dat dese Plaetse lange te vooren door de Engelsche waren ontdeckt/ en dat Hendrik Hudson anno 1603. in dienst van de Engelsen/ de Noordt-Rivier ontdekt hadde/ &c. Versochten Coppe. Beloofde de selve te sullen leveren. Na veele discourssen/ zijn eyndelijck verdragen/ dat hy de Duytse Dorpen en Landeryen ongemolesteert soude laten, dat de Engelschen souden blijven gelijkse tegenwoordig zijn, tot den 20 Febr. ouden stijl, als wanneer een Vergaderinge by haer tot Heemstede/ of tot Assort soude gehouden worden / tegens welcken tijt hy ons Coppe van alle sijn Actens / so van qualificatie / ontdeckinge / koop / als possessie/ beloofde te sullen overleveren/ versochten dat wy van gelijcken wilden doen/ en datmen dan soude sien voorder in min en vruntschap te verdragen/ maer aengaende 't Lange Eylandt dat soude aen sijne Ma: moeten gelaten worden. Waer op antw. dat wy niet twijffelden / of wederzijds Principalen souden daer over wel accorderen. Waer mede eyndigende / also reets laet in den avont geworden was/ gingen ten Huyse van Andru Messinger/ also hy ons daer toe versogt hadde ten eten. Na den etenquam Capiteyn Schott mede aldaer na enige discourssen. Midder nacht/ en goetweer zynde/ resolveerden/ om geen tijt te verliesen/ te vertrecken. In 't afscheyt nemen / seyde Cap. Schott tegens den Secretaris van Ruyven en Mr. Jan Laurents so sy verklaren/ onder andere discourssen / datter niet meer als een middel was , waer door dit begonnen werk konde werden gestut, 't welck was, datmen met den Hertoge van Jorck moeste sien op 't spoedigste te accorderen; overmits hy seekerlijk wist dat Sijn Majest. dit Eylandt aen den opgemelten Hertog hadde opgedragen , en dat eenige den voorsz. Hertog hadde wijs gemaekt dattet selve jaerlijks 30000 ponden 'steerlings mochte op brengen, 't welc den Hertog hadde doen resolveren , soo hy 't gemelte Eylant met gemoede niet konde bekomen dat hy 't selve met forse soude sien te krijgen, en tot dien eynde twe Fregatte of meerder herwaerts senden, omme niet alleen 't voorschreve Eylant, maer geheel Nieuw Nederlant op te eysschen , en dat hy Cap. Schott op de gemelte Fregatten als Lieutenan Generaelsoude commanderen. 't Welck hy ons meer als eens verklaerde so waer te wesen. Waer op wy antwoorden / dat wy niet en twijffelden / wanneer Sijn Majest. en den Hertoge van Jork na waerheyt van de rechte beschapenheyt der saeke geinformeert soude zijn/ of hy soude met de Heeren Staten Generael wel accorderen. Waer mede ons afscheyt namen. Quamen tegens den dag an 't Veer/ en rapporteerde dadelijc ons wedervaren. Actum Fort Amsterdam in Nieu Nederl. den 5. Jan. 1664.

Aen den Ed Gr. Achtb Heer Directeur Gen. en de Heren Raden van N: Nederlant.

OF wel Schout ende Schepenen van de respective Dorpen Amersfoort/ Brenkelen Midwout/ ende Utrecht/ geleghen op 't Lange Eylandt en dese Provintie / niet twyffelen/ of de selve U Gr. Achtb. wel omstandelijk en in het Genrael te sullen wesen geinformeert/ van het gene sedert den voorgang van het vuyr ende Tempeest van alte ratie ende seditie in diversche Dorpen/ mede geplaets op het selde Eylant/ onder deses Provinties ghebiet) en bewoont van de Engelsche Natie ontstaen/ midtsgaders naer dat eenen Jan Koo , Engelsch man ende Molenaer in den Dorpe Middelburg / U Ed: Gr: Achtbaerheden Onderdaen zijnde/ sich verder vergetende/ hem aenmatigende de de qualiteyt van Capiteyn/ heeft durven onderstaen die van den Dorpe Gravesande / Inwoonderen ten meesten deele van sijne Natie zijnde / ende Onderdanen van deses Provinties gebiedt/ te ingredieren met een gewapende Troupe te Paerde ende te Voete/ en de selve sijne partye en factie te doen by vallen/ als wanneer dat mede een IRenser

ot-

occasie nam te komen in de Dorpe van Midwout/verselt met een Trompetter/en andere Engelschen te Paerde / den Schout Hegeman vooren te houden/ Meester Hegeman / ick kome als Vriend / om u te waerschouwen dat wy op Gravesant hebben geweest/ende aldaer nieuwe Magistraten gestelt/ Sergeant Huyberts tot Borgermeester en Capiteyn/ende Karel Merges tot Constapel. Soo gy/of yemant van u Volk/of den Gouverneur van de Manhattans, haer enige molestie aen doen/ ofte gevangen haelt/ so sullen wy jou/ ende de Magistraten weder in de plaets halen/en dat twe voor een/ te vuyr en te zwaerdt / als blyckt onder Attestatie litt. A.

Jongst sich omtrent de Proceduyren en bedryf van eenen Jan Schott in de Dorpen van deses Provinties gebiedt op het Lange Eylandt gelegen/ tot vilipendie van de Souverainiteyt van haer Ho: Mog: gesagh / ende gebiedt van de Ed: Compagnie/ ende gouvernement van U Ed: Groot Achtb. geexploicteert / heeft toegedragen / konnen echter Schout ende Schepenen voorsz. midts den hen genakende noodt van supressie / ende voorts occurentie tot hunne dechargie / niet stil staen/ maer vindende haer verobligeert U E. Groot Achtb. by desen onderdanighlijck/ ende in het particulier te remonstreren hunne/als die van de voorsz. Dorpens Inwoonderen bejegeninge/ende ontmoetinge van de voorsz. Schott, ende sijn gevolg.

Namentlijcken/hoe dat den selven Schott, hem dragende als Capiteyn/ op den 11 en 12 der laestleden Maent January deses jaers 1664. met gevolg van een gewapende Troup/sterck ontrent 70 a 80 te Peerde/ en 60 a 70 te Voet/ bestaende de selve Troupen / twee of drie uytgesondert / uyt Engelsche Onderdanen deser Provintie / als zijnde Inwoonderen van de Dorpen onder u Ed: Gro: Achtb. gouvernement / gesagh ende gebiedt van de Ed: Heeren Bewinthebberen/ ende Souverainiteyt van haer Ho: Mog: gesitueert zynde/gelijck sy haer de soodanige Onderdanen te zijn / door handtreyckeninge van hare Magistraten / openbaerlijcken verklaert ende bevestight hebben/als in confesso, ende evident by de Remonstrantie in dato den 1 December 1653. by hem selver ingestelt / ende gedicteert / zijnde neffens andere Leden deser Provintie aen u Ed: Groot Achtb. geexhibeert / met blasende Trompet/slaende Trommel/ swaeyende Vaendel/ sonderlinge bruyt/en rumoer; hem heeft onderstaen hun Remonstranten voornoemde Dorpen/en by een wooningen daer onder resorterende aen te doen / te incurreren ende ingredieren/ soo te sien is uyt de bylaghen B. C. D. Ende sonder te produceren eenighen Tytul/ Commissie/Credentiael of ander wettig bescheydt/ misbruyckende tot een pretext van sijn extravagante buyten spoorige ende onbedachte conduicte / de name des Majesteyts van Engelant/aldaer met een admirabele opgeblasene onbeschaemtheydt / door Harangues in de Engelsche tael / tot verwonderinge en opsien der Remonstranten ende Inwoonderen/in substantie verklaert/het landt der voornoemde Dorpen der Remonstranten/te wesen niet des Compagnies/ maer des Koninx Carel van Engelandt / ja selfs het geheel America van de Virgini af tot Baston toe / als te sien onder d'Attestatie lit. C. voorts eenige der Remonstranten afvragende / of sy hun niet en wilden onderwerpen den Koninck / met dreyginge dat by weygeringe van het selve te doen / sy te verwachten hadden watter van soude komen ende volgen/ die hen ter materie dienende / modestelijcken daer op hebben bejegent / als voor tegenwoordig haer geen ander Heer bekent te zijn / als daer sy tot noch toe onder waren staende/de Hoogh Mog: Heeren Staten Generael/ de Ed: Compagnie/en U Ed: Achtb: Versoeckende te sien sijn Commissie ende Pouvoir/ en voort hem renvoyerende aen de Hooge Overheyt deser Provintie / vorders verwaendelijck vilipendeerende haer Hoogh Mog: in den Persoon des Heeren Generaels bekleedt met des selfs haer Ho: Mog: Caracter / consernerende het Gouvernement deser provintie / ende den aenkleven van dien. Heeft den Remonstranten ende andere voornoemde Ingesetenen belast. Ghyen sult voortaen niet meer (noemnede) Pieter Stuyvesant, voor uwen Gouverneur achten/ maer niet meer als voor een particulier man kennen / ende

hun

hy en is geen Generael meer; oock niet aen hem te geven/ofte rade by hem te gaen/ ende het geene by hun lieden gegeven was / hem Schott dat bekent te maecken/ hem het selve weder te doen geven / ende hebben / ende Pieter Stuyvesant met den zwaerde daer toe te sullen constringeren.

Wyders den Remonstranten aenseggende / ghy en behoeft geen Thienden aen de Compagnie te geven / ende dat hy in April ouden styl weder soude komen sijn Commissie als dan soude openen / ende soo dra dese Plaets Koninghs ware / sy meerder vryheydt souden hebben / als sienlyck is by de Depositien onder C. en D.

En andere diergelycke talen tegen de Remonstranten voerende/ hier onnoodigh u Ed. Gro. Achtb. patientie langer mede te importuneren.

Met het doen van welcke voorsz. proclamatien ende frivoliteyten/ den voorsz. Schott hem niet ghecontenteert houdende / heeft niet alleenlyck in den Dorpe Utrecht / deses Gouvernements Canon / tot defentie tegens de Indianen / ende Wilden aldaer / in het Blockhuys staende / uyt de Affeuyten ofte Ropaerden doen werpen / ende na eenigen tydt het selve in den name des Koninghs van Engelandt daer weder in doen leggen / maer hebben oock eenige van sijn gevolghde Troupen/haer niet ontsien / met bloot geweer in de Huysen aldaer te loopen/ ende met force seecker Persoon aldaer van daen willen hebben / als namentlycken ten huyse van Rutger Joosten, te sien litt. C. Gelyck mede aen het Veer door haer verscheyden insolentien zijn gepleeght aen de Inwoonders aldaer / niet sonder gevaer van tot bloetstortinge uytgevallen te sullen hebben.

Passeerende dan de Remonstranten sijne Schots braveriers ter selver plaetse gebruyckt/ in het uytdagen des Heeren Generaels/ met des selfs hondert Soldaten/ oock met sijne byhebbende Troupe / indien de selve gheresolveert waren aen de Manhattans te willen komen/ende aldaer te proclameeren/ het geene hy op hunne Remonstranten plaets hadde gedaen / als dreygende te willen doorstooten/ die soude proclameeren de voornoemde plaets des Koninghs grondt niet te wesen/ ende andere excessen door hem op het voorsz. Veer ghepleeght / als onder andere verscheyde bravades ende andere hostile actien door de voorsz Engelschen omtrent de Nederlanders aldaer in het werck ghestelt.

Gebeurt zijnde / dat eenen Wynandt Pietersen, (verstaen hebbende dat den Soon van den Capiteyn Lieutenant Marten Kregier door de Engelschen/ ende specialyck door hem Schott was ghebastondeert geworden / (ter saecke hy Schott niet nae sijn appatyt en imaginatie / met het afnemen vanden Hoet hadde geresspecteert) daer over gheseyt hebbende / wat hebben sy ons hier te slaen ? laetse slaen daer sy over te slaen hebben. Het selve by een Engels man gheh oort werdende/ ende den selven Wynant daer over van hem met een stock of Rottingh gheslaghen werdende/ sich daer over willende revengeren/ ende een slach met de steel van de Byl naer den voorsz Engelsch man brengende/ de Byl in sijn handt houdende / ende het Paert daer den selven op sat raeckende/ is het selve by den voorsz Engelsche Troup soodanigh opgenomen / dat sy daer over oorsaeck namen den selven Wynant niet alleen te paerde te soecken/ ende met een sonderlinge furie naer te trachten / (die om sijn leven te salveren / in eenige Struwellen ghenootsaeckt was hem te verbergen) maer den selven niet vindende/ sijn ten huyse van de Weduwe Potters met bloote Degens ingeloopen / ende souden aldaer eenen Frederik Lubbertsz. sonder merckelycke verhinderinghe / doorsteecken ende omghebracht hebben. Dreyghende eenen Ian Iongh (geseyt Capiteyn) indien men haer den voorsz gevluchten Persoon niet in handen stelden/ de Huysen aldaer aen 't Veer in

brandt

brandt te sullen steecken / als evident onder de nevens-gaende bekuiaringe litt. E.

Sulcx dat indien eenige Ingesetenen der Remonstranten Dorpen het ongeluck hadden gehadt / ter voorsz. tyden / als den gedachten Schott met syne revolterende Luyden in hare Dorpen was / van beschoncken te zyn geweest / gelyck als doen diversche van de voorschreve Engelsche Natie waren / souden naer apparentie de onverdraeghlycke trotseringen ende overmoedigheden der meergeroerde Engelschen niet hebben konnen dragen / ende dienvolgens niet anders te verwachten hebben geweest / als bedroefde bloetstortingen ende onheylen / daer den voorsz. Schott / ende syne Troupe den grondt toe souden hebben geleydt / het welcke den Almogenden Godt genadelyck heeft gelieven te verhoeden.

Ende dewyle de Remonstranten ervaren / dat de vooren-gementioneerde Proceduren ende attentaten der voorsz. Engelschen (gereguardeert de impuniteyt) naer preallabele geruchten ende advertentien (sonder eenige verhinderinge ofte reele tegengangh te rencontreren / successivelycken haer effect ende voortgangh hebben genomen / zyn de Remonstranten waerlycken beducht / ende bekommert / dat de selve daer door wel mochten werden geprovoceert / ende aengepoort tot wyder ende pernitieuser progressen / soo den veel-gedachten Schott genoeghsaem is dreygende / ende te kennen gevende / ende daer door sy henluyden / Huysluyden zynde / ten platten Lande / ende ondefensyf geplaetst / te verwachten / ende te gemoet te sien hebben / of ten eenemale van ende uyt hare Landeryen / Huysen ende Middeltjes (met soo onverdrietigen bloedighen arbeyt / spillinge van kosten / ende uytstaninge van de voorsz. extremiteyten van Wilden / Oorloge / ende andere troubelen gepossideert ende verovert) gestooten / gedestitueert en gesaccageert te werden / en daer door gestelt in een inevitabele ruine ende totale verderf / ofte geforceert ende gedwongen te werden tegens hen herte ende innerlyck gemoet / te amplecteren disperate resolutien. Alle het welcke niet anders en soude konnen wesen en strecken / dan tot een manifeste disreputatie ende blame / etc. Ende hebben derhalven de Remonstranten in desen haren geaffligeerden ende dangereusen staet / hen benoodight gevonden / het selve aen U Ed: Groot Achtb. needrigh te remonstreren / ten eynde de selve reflexie nemende op 't geene voorsz. hare deliberatien daer henen gelieven te dirigeren / etc. ten eynde de selve mogen werden geconserveert in het presteren van haren eedt / geprotegeert / ende behoedt in hare voorsz. middelen ende gelegentheden / daer toe sy den Almachtigen Godt uyt grondt harer Zielen bidden / te verleenen synen segen / etc.

Ander Extract.

COmpareerde voor my Pelgrim Klock, Notaris by de Ed: Groot Achtb. Heer Directeur Generael ende Raden geadmitteert / in den Dorpe van Midwout, op 't Lange Eylandt in Nieu Nederlant residerende / etc. N N. welcke verklaerde ter requisitie / etc. dat op Saterdagh wesende den twaelfden deser Maent verleden / Jan Schott, Engelsch Capiteyn van een Troup Ruyterye ende Voetknechten / gekomen is in haer Attestanten Dorp voornoemt / met een groot bahaey / staende den voornoemden Ian Schott op het Blockhuys / ende sprack in het Engelsch seggende / dit Landt komt den Koningh Karel van Engelandt toe, ende geheel America, van de Virginia af, tot Baston toe. Vorders dat Ian Schott in het Blockhuys gingh / ende besagh de Stuckjes die daer stonden / ende door syn ordre gehoort ende gesien hebben / dat syn Volck de Stuckjes die inde Roopaerden lagen / 't onderste boven hebben gesmeeten / soo dat de Stuckjes op de aerde neder lagen / ende naderhandt de selve Stuckjes syn Volck wederom door syn ordre opgenomen hebbende / setteden een Stuckjen uyt 's Ko-

 ninghs

ninghs naem / in een ander gat van het Blockhuys / noemende het selve het Koninghs gat / waer over sijn volck een chergie liet schieten.

Ende verklaerde N. N. voornoemt alleen / dat Jan Schott by hem quam / die tegens hem zepde / dat hy verstaen hadde / dat hy Attestant een Magistraet van het Dorp was / ende of hy oock wilde staen onder 't gebiedt van den Coninghy voor den presenten tijt / daer op Jan Schott antwoordt verwachte. Soo sepde den Attestant / den Coningh is onse Vrient alreede / door dien wy geen oorlogh hebben tegens hem: maer ick stae als noch onder mijn Heer daer ick mijn eedt voor gedaen hebbe. Daer op Jan Schot wederom sepde / soo ghy niet en wilt / so meught ghy sien wat daer van komt.

N. N. verklaert mede gehoort te hebben van Jan Schott / als mede alle de Attestanten gesamentlijck / dat den voornoemden Jan Schott sepde met dese asseurante woorden / ghy en sult voortaen Pieter Stuyvesant voor u Gouverneur achten / ende niet meer als voor een particulier Man kennen / ende hy is geen Generael meer / ende hy haer Attestanten verbiedende geen goet / hoedanigh het is / soude geven / of ooch raden by hem behoeve te gaen; ende soo sy Attestanten goet mosten geven / ofte gegeven hadden / dat hy Jan Schot soude maecken / dat sy het selve altemael wederom kregen / eer dat hy Jan Schot noch sepde / Ick sal Pieter Stuyvesant daer toe constringeren ten swaerde.

Aldus gedaen ende gepasseert inden Dorpe Nieuw Utrecht / op het Lange Eylandt in Nieuw Nederlandt / op den 23 January 1664.

Ander Extract.

Compareerde / Et. Inwoonders vanden Dorpe Amesvoort / Hoe waer ende waerachtigh is / dat op den twaelfden January deser Maent voorleden / in haer Attestanten Dorp voornoemt gekomen zijn Capiteyn Jan Schott / Engels-man / met een troup te Peerde / ende Voetvolck Engelschen / met eenen bahaep / ende hem Jan Schott te hebben hooren seggen / dat de Bay een dorpe Plaets is / door dien dat die gekoft was; als oock dat het geen Compagnies plaets was; als mede dat hy Jan Schott noch sepde / dat hy den eersten April ouden stijl weder soude komen / ende zijne Commissie als dan soude openen / ende geen Thienden aende Compagnie behoefde te geven alsoo het Koninghs was.

Ende N. N. voornoemt verklaert / dat Jan Schott tegens hem zepde / dat deze Plaets een fraepe Plaets was / ende een mop Kerckjen stondt / soo dat hy Attestant niet meerder seggen kan.

Voorders verklaerde N. N. voornoemt / dat Jan Schott tegens hem Attestant gesept heeft / dat soo drae als dese Plaets Coninghs is / meerder dorpen hebben / als de Luyden nu hebben / ende dat als dan een dorpe Plaets sal wesen / omme naer andere Plaetsen toe te baren. Aldus gedaen ende gepasseert inden Dorpe Amesvoort / op den 25. January 1664.

Ander Extract.

Compareerde / etc. N. N. alle wonende aen 't Veer alhier in het Dorp Bzeuckelen / Hoe dat op den elfden January lestleden / Capiteyn Jan Schott alhier aen 't Veer gekomen is / met een Troup Paerden / met Engelschen daer op sittende / komende met groot bahap / blasende Trompetten aenmarcheren / soo dat de Attestanten niet wisten hoe dat sy 't hebben souden / ende vleten het Engelsche Waendel waepen / ende soo drae en was Jan Schott alhier niet gekomen / of sy stonden bloots hoofts / ende spzach in het Engelsch / 't welck sy Attestanten niet wel hebben verstaen / ende geen reden van geven kan.

dan Hupden spzach / dat de Heer Secretaris hem vzaeghde / of hp meede ober wilde varen. Waer op hp Jan Schott antwoozde / van neen. Dat Stupdesant met hondert Soldaten ober komen / ick sal hem hier verwachten. Waer op den voornoemden Heer Secretaris weder antwoozde / wat sal dit wesen? Ende hp Jan Schott daer op wederom antwoozde / ende sepde / een Degen in het lyf te willen geven. Waer ober de Heer Secretaris wederom antwoozde / dat soude geen vzientschap willen geven / ende alsoo van malkanderen geschepden zyn.

Voozder verklaert N. N. noch / dat seven of acht Engelsche Persoonen / van Schott syn Compagnie / gekomen zyn tot synen hupse / ende aldaer komende / hebbende de Degens getzocken op hem Attestant / ende staechen naer hem / roepende / Hier is de Man. Ende alwaer syn Attestants Hupsvzouwe tusschen liep / ende sonder dat den Attestant hp nae docht lyveloos te zyn / ende't selvige ooch hp Capiteyn Jan Schott is beschut geweest / ende ooch sonder hem niet geschiet was / hem Attestant om 't leven souden gevzacht hebben.

Verklaert Wynant Pietersz. voornoemt / dat den selven Capiteyn Jan Schot syn Volck met vier a vyf Persoonen te Paerde sittende / hem Attestant naer-jaeghde met bloote Houwers of Degens / in het Bosch verhoighden / ende also hp Attestant hem inde struellen verberghde / ende sonder dat lyveloos hadde gewest.

Verders verklaert als noch / dat ten selven tyde hp quam een goets moets / hoorende dat Capiteyn Maerten Krygers Soon van de Engelsche slagen gekregen hadde / sepde / wat hebben sp hier te doen? om ons te slaen / laetense slaen / daer sp ober te slaen hebben. Waer op een Engels-man die te Paert sat / dit hoozende / nae hem met een Kottingh ofte stockjen sloegh / ende ooch raechte / soo dat hp Attestant een Byl in de handt hadde / houdende syn handt achter de Byl / ende met de steel naer hem sloegh / dat het Paert raechte.

Voozder verklaerde N. N. dat hp gehoozt heeft van Capiteyn Jan de Jongh / Engelsman / soo hp alsdien ghp ons de Man die met de byl geslagen heeft / ons niet behandight / soo sullen wp de Hupsen in den vzandt steechen.

Item / verklaert N. N. mede gehoozt te hebben van Capiteyn Jan de Jongh / dat hp sepde / Oltvader bischt de Man op die met de Byl geslagen heeft / of wp sullen alle de Hupsen inden vzant steechen.

Item verklaert N. N. dat hp van Capiteyn de Jongh / alsoo hp in 't generael spzach / hoozde seggen / soo ghp ons de Man die met de Byl geslagen heeft / niet behandight / soo steechen wp de Hupsen aen vzandt.

Item / N. N., N. N. verklaren als noch / dat Capiteyn Jan Schot / alsoo Capiteyn Maerten Krygers Soon slaegh gekregen hadde van de Engelschen / tegens hem Maerten sepde / neemt u Hoedt af / ende daer toe dwongh dat hp het doen moeste / slaende hp Jan Schott hem Maerten tot twee a vzie repsen tusschen hals en neck met de Kottingh / dat hp het doen moste / soo dat naderhant Rupsert Panten mede quam / soo gesien hebben / mede hem Maerten Krygers de Jongh met een Kottingh geslagen heeft. Aldus gedaen / etc. den 26 Januarij 1664.

Ander Extract.

COmpareerde / etc. N. N., N. N. tot Midwout in Nieuw Nederlandt / hoe dat op Vzydagh wesende den elfden deser Maent / sp Attestanten gesien hebben dat Capiteyn Jan Schott / Engels-man / in haer voorsz. Dorp gekomen is met een Troup Kupterpe ende Voet-volck Engelschen / een groot bahap maechende / met vliegende Vaendels / slaende Trommels / ende blasende Tromperten / so dat sp Attestanten met verwonderinge

toe sagen / niet wetende wat het beduyde soude. Dat sy Attestanten naderhandt noch gesien hebben / dat Jan Schott voor de Deur vanden Schout voornoemt stout / met ongedeckten hoofde / hebbende den Hoedt op sijn handt / veel seggende in het Engelsch / dat sy niet en verstonden. Actum den 26 Januarij 1664.

Ander Extract.

COmpareerde / etc. N. N. Hoe waer ende waerachtigh is / dat op den achtsten November 1663. voorleden / in het Dorp Midwout voornoemt / gekomen zijn vijf Engelschen te Paert / met een Trompetter by haer hebbende / aen quamen rijden / die haer Attestanten vraeghden / waer woont de Schout ? ende by den Schout komende / een van haer genaemt Jan Ramser / hem Schout noemende Meester Hegeman / wy komen hier by u als Vriendt / ende om u te waerschouwen / wy hebben op 's Gravesant geweest / ende hebben aldaer nieuwe Magistraten gestelt / Sergeant Huyberts tot Borgemeester / ende als Capiteyn; ende Carel Margen tot Constapel / en so gy / of yemant van u Volck / of de Gouverneur van de Manhattans / haer eenige molestie aen doen / of gevangen halen / soo sullen wy jou / ende de Magistraten weder in de plaets halen / ende dat twee voor een / ende dat ten vuyre ende te swaerde / etc. Actum den 15 Februarij 1664.

Ander Extract.

COncernerende het Lange Eylandt, de onwettige ende genoegsame vyantlijcke proceduyren der Engelschen / soo die willen in ferieuse bedenckingen nemen / ende namentlijck van een Jan Schott / naecktelijck vertoont in een remonstrantie van de Duytsche Dorpen op Lange Eylandt, noch onder U E. Achtb. gehoorsaemheyt blijvende (Godt weet hoe lange) ende genoeghsaem geverifieert door Attestatien annex / toonen ons genoeghsaem onses krachterens / dat de quaetwillige Engelschen / onse Nabuyren / so wel Jan Schott als die van Herfort / eenige secrete ende nadere ordre / intelligentie ofte animatie van Engelant / het zy van den Koningh selfs / Hertoge van Jorck / ofte eenige andere Grooten moeten hebben geobtineert / niet jegenstaende U Ed. Achtb. adviseren ter contrarie / dat sy van dien kant niet sullen worden gestijft / hare vyantlijcke attentaten / met dagelijcxe continuerende dreygementen ende affronten / ons en de goede Ingesetenen beter bekent wesende / ende dat genoeghsaem blijcken / datse yets meerders hebben / ten minsten verwachten / ten zy sulcx door haer Hoogh Mog: by de Majesteyt van Engelant / door het vast stellen van de Limiten voorgekomen wierde / 't welck soo niet spoedigh van dese Somer kan uytgerecht ende bereyckt werden (niet tegenstaende het geobtineerde Patent van haer Ho: Mo: ende haer ernstigh bevelen ende aenschrijven) te vreesen staet onvermijdelijck te volgen / datse door openbaer gewelt haer Meester sullen maecken van het gantsche Lange Eylandt, ende vorders possessie nemen van de Noort Rivier / etc.

U Ed: Achtbaerheden konnen wel afnemen / soo by ons een resolutie genomen ware / van met feytelijckheyt te resisteren / die soo violentelijck ende vyandtlijck op de gronden ende eygendommen van de selve zijn infesterende d'Ingesetenen van de selfde / wat daer uyt te vreesen is / want wy de proceduren van Jan Koo / met omtrent 70 of 80 te Voet ende te Paerdt / ende kort naer hem / van eenen Jan Schot met omtrent een Troup van 170 ende 180 alleenlijck op 't Lange Eylandt, sonder secours van eenige der Colonien op de been gebracht / ende wat onder haer hostile actien / soo wel van ons / andere goede Ingesetenen gespeculeert / gejugeert / ende aen U Ed: Achtb. geadviseert wert / te weten / datse niet anders expecteren, wenschen en hoopen, dan dat feytelijcke oppositen gedaen, oft yemant van haer mochte geschooten ofte gequetst werden, om daer uyt oorsake

te

te nemen, de Duytsche Dorpen te overvallen, te plonderen, ende t'eenemael te ruineren, &c. Waer over wy goede Vrunden / tot conservatie van het geene noch behouden is / ende niet te periculiteren en door feytelijck oppositien / ende tot verseeckeringe van de Duytsche Dorpen op het Lange Eylandt, ende om de rebellerende Troup van Jan Schott inde 170 a 180 te Voet ende te Paerde sterck / uyt het Velt / ende tot stil stant te houden / ende de voorverhaelde Duytsche Dorpen voor plonderingh te bewaren / wy ons genecessiteert gevonden hebben / met hem ende sijn Volck / voor den tijdt van een jaer een Accoort te maecken / te weten dat om plunderinge ende bloedtstortinge voor te komen / de questie over het Lange Eylandt, soude gedifferecrt worden aen weder-zijdts Principalen / blijvende de gesubjugeerde ofte gerevolteerde Engelsche Dorpen / soo alsse doenmaels stonden / ende de Duytsche tot dien tijdt in vreede ende stilstant / soo dat ons woort ende beloften te buyten te gaen / niet gaen souden / dan om aldus haer / ende een yder / alle oorsaecke van calumnie te benemen / ende trachten op civilste ende beleeftste dat doenlijck / elck te vermanen ende te induceren tot haer debvoir. Hoopen dan met het presteren van onse beloften ende soete persuasien / meer sullen te weeghe brenghen / als door teytelijcke oppositien. Ende sullen met een geduyrigh verlangen / afwachten het vervolgh ende den uytslagh van de instantien tot een finale Limit-scheydinge tusschen Sijn Majesteyt van Engelant ende haer Hoogh Mog: soo lange verlangt ende verwacht. Actum den 26. Ap. 1664.

Ander Extract.

OP 't Lange Eylandt staen de saecken in terminis / als voorgaende breeder verhaelt is. De vijf Duytsche Dorpen / als Amesvoort, Breuckelen, Midwout, Nieuw Utrecht, ende Boswijck, met hare onderhoorige / continueren en blijven tot noch toe onder u Ed. Achtb. Gouvernement ende gehoorsaemheyt / Godt weet hoe lange. De vijf Engelsche Dorpen / als s'Gravensande, (half Duytsch ende half Engelsch) Heemstede, Vlissingen, Rustdorp en Middelburgh, (alle binnen onse Limiten) blijven gerevolteert / etc.

De Missiven van haer Ho: Mo: is by de Magistraet vande voorsz. Plaetsen niet ontfangen / ende heeft weynigh operatie gedaen / ende is ongelesen gesonden naer Herfort.

Wy zijn door N. N. ende N. N. ende andere wel-geaffectioneerde Engelschen gewaerschouwt ende geinformeert / dat opgemelte Brieven in de Generale Court tot Herfort / mede van weynigh operatie zijn geweest / maer aldaer geestimeert ende gehouden / datse by de Compagnie van Hollandt / of by de Regeeringe alhier gefingeert ende gefabriceert waren / de Heeren Staten hadden met dit Landt niet te doen / zy wisten wel dat het Koninghs Landt was / en haer by haer geobtineert Patent vergunt / ende hadden over sulcx de Generale Court tot Herfort geresolveert / het geheele Lange Eylandt onder haer Gouvernement te brengen. Wat daer op volgen sal wegens gantsch Nieuw Nederlandt / wil den tijdt leeren.

Vermidts de Brieven ende Advijsen uyt Oudt Engelandt tot Baston in Nieuw Engelandt gearriveert / mede brengen / dat onsen Staet met den Koningh niet al te wel ende vreedtsaem stonden / maer tot een rupture scheen te sullen uytvallen / etc. Actum Amsterdam in Nieuw Nederlandt den thienden Juny 1664.

Ander Extract.

WY lijden veel van de Naebuyrige Engelschen / sonder dat wy eenighe veranderinge speuren / niet jeghenstaende / etc. Ende vinden wy ons in moeyelijcke bekommernissen / aen de eene kant van de Sweedsche equipagie / en van de andere kant / ten aensien van de gevaerlijcke Troubelen der Wilden ende Barbaren / waer ten derden by komt / 't welck noch dagelijcx ergerende continueert / niet alleen met dreygementen / maer

naer dadelijcke veratten / de benaderinge der Engelschen / sonder tot noch toe eenige apparente uytkomste van redres / veranderinge of verlossinge te sien.

Wy hebben U Ed: Agtb. sub dato den 26 April ende 10 Junij assonderlijcken geschreven waerom wy de gerebolteerde Dorpen niet geraden vonden met feytelijckheydt te reduceren / ofte eenige feytelijcke attentaten te doen / tot welcke wy ons refereren. Ende wat belanght het presuppoost / dat het alleenigh een gerebelleerden troup is van 150 Man / dat is uyt de verlichtinge klaer ende waerachtigh: maer dat dese gerebelleerde Troup geen dependentie of onderstant van andere soude hebben te verwachten / is uyt de bevindinge ende het gevolgh van saecken niet aennemelijck.

Het is wel soo / dat het meerendeel van de rebellige Troup / die Jan Schott eerst hadden opgeworpen / ende voor haer Hooft ende President hadden aengenomen / naederhant voor die van Herfort zijn omgeset / midts het gevangen nemen van Jan Schott; ter cause dat hy op de Commissie ende ordre die die van Herfort / uyt kracht van haer Patent / hem hadde gegeven om 't Lange Eylant voor haer te reduceren / ende onder hare Colonie te brengen / 't Gouvernement uyt den name van Engelants Majest. ende den Hertoge van Jorck / voor sich selven getracht hadde te behouden. Wes ock den Gouverneur Wintrop selfs in Persoon / en neffens hem eenige Gecommitteerdens van Herfort / in Junto leskleden op 't Lange Eylandt zijn gekomen in de Dorpen Heemstede, Vlissingen, Rustdorp, Middelburgh en Gravesande, hebben aldaer / soo sy ons verklaerden op de recommandatie ende aenschrijvens van de andere drie Colonien / de Magistraet by Schottingesteh / veranderd / de ingestelde uyt den naem van den Koningh be-eedight / hulpe ende adsistentie toegesept tegens allen ende een peder die haer daer tegens souden komen te opposeren / wes wy oculaire Getuygen zijn: zijnde de Heer Generael geaccompagneert met den Secretaris van Kuyper / ende den Burgemeester Coztlandt / ende eenige andere voornaeme Borgers tot haer gelepde selfs in persoon derwaerts gegaen / om tegens soodanige onordentelijckheden te protesteren / gelijck dan ock in alle Dorpen / Heemstede alleen uytgesondert / daerse eerst ende buyten onse kennisse waren aengekomen / ende haer saecken al hadden verricht / geschiet is: doch sonder vrucht. Soo dat niet apparent is / dat den rebellerende Troup geen onderstandt van de andere soude krygen / ofte dat de drie andere Colonien hare actien onrechtmatigh souden oordeelen / ende dat den Gouverneur Winthrop selfs daer geen behagen in souden hebben / etc. Ende of schoon het meerendeels der Inwoonderen der opgemelte Engelsche Dorpen / haer het Gouvernement van Herfort onderworpen / ende den eedt laen haer gedaen hebben / Edoch niet alle (soo veel wy doenmaels neffens den Gouverneur Winthrop, ende sijne opgeroepde / in de voorsz. Dorpen vervoegende in loco konde vermerchen) ende wel het gerechte derdendeel van de Inwoonderen der voorsz. Dorpen / het liever anders gesien / ende onder onse regeeringe gebleven ende gecontinueert hadden / dorsten echter vermits de beloofde adsistentie / ende dreygementen / uyt vreese van een erger gevolgh / en van alle het hare berooft te werden / soodanigh in 't openbaer / niet uyterl / als wel aen ons privatelijck / hoopende ende wenschende dat de saecken in questie / in Europa tusschen Engelandts Majestept ende haer Ho: Mo: door Limit-schepdinge / of anderstins / mochten werden gedetermineert. Wy hebben ons met ernstige protestatien van onschuldigh te willen zijn / van alle onheylen ende bloetstortinge / uyt soodanige maniere van procederen te volgen / ten aenhoozen van alle de Inwoonderen van de voorsz. Dorpen / gepzotesteert / echter voeren de meergemelte Gouverneur ende Gecommitteerden van Herfort / in haer voornemen voort / met het veranderen van de Magistraten / ende be-eedigen van de selve / voorgevende daer toe genoeghsame ordre ende qualificatie van den Coningh hadden / uyt kracht van haer

Pa-

Patent: behalven/ alsse vorders seyden / ende oock uyt een open Briefjen de Dorpen voor lasen/ datse daer toe van de drie andere Colonien versocht / ende aengemaent wierden. Zijnde alles te vergeefs wat wy daer tegens hebben geallegeert/ingebracht ende vertoont; te weten dat wy de eerste ondeckers ende possesseurs waren / zijnde nu omtrent veertigh jaren op het Lange Eylandt, ende omtrent twintigh jaren langer over al in possessie geweest dan de Engelschen: Dat wy de Landeryen wettelijck van de Naturellen ende rechte Eygenaers hadden gekocht: Dat d'Engelsche/of nu schoon anders geinduceert ende misleydt/ of boosaerdichlick tegens eedt ende plicht / haer ons wettigh Gouvernement ontreckende/ onse possessie / koop ende Jurisdictie voor wettigh hebben verklaert; vermits door versoeck-schriften aen ons/ ende aen onse Predecesseuren/haer gedefereert hebbende onder onse/ende onser Predecesseuren consent/ Commissie ende Patent/ de voornoemde Dorpen hadden gestabilieert ende voort geset/ ende in d'eene min/ d'ander meer/20 22 a 23 Jaren ons Gouvernement ende Jurisdictie vrywilligh onderworpen waren geweest: behalven datter by determinatie van de provisionele Limit-scheydinge inden Jare 1650. tot Herfort gemaeckt/ ons oock soo was toegevallen/ ende het voorleden Jaer tot Herfort tusschen ons ende de Commissioners van Nieuw Engelant / waer van den Gouverneur Winthrop selfs een was geweest / verstaen / dat het Contract tot Herfort gemaeckt/ stant behoorde te grijpen / ende te blijven tot naeder ordre ende decisie van wederzydts Souverainen. Wat dienaengaende oock by gebracht wiert/'t holp niet/ het was Koninghs Landt/ zijn Subjecten ende Onderdanen.

Wat aengaet de advijsen uyt oudt Engelant bekomen/ dat zijn Majesteyt genegen soude zijn alle zijne Rijcken ende onderhoorige Landen onder een forme van regeeringe/ soo in Policie als Kercke te brengen/ ende dat tot dat effect eenige Commissarisen / ende als hier gedivulgeert wierdt / twee a drie Fregatten met Ammunitie ende Militie ghenoeghsaem versien/ in Engelandt ghereet lagen / om haer naer Nieuw Engelandt te begeven/ende aldaer de Bisschoppen/ gelijck in oudt Engelandt/ in te voeren. Wy willen wenschen ende hoopen/ dat het soo wil uytvallen/ indien het ten besten van Godts Kerck mach strecken: Maer konnen niet naer laten te gemoete te voeren / wat ons dien-aengaende bericht is / ende noch dagelijcx gewaerschouwt ende bericht wert/ dattet desseyn van de bewuste Commissarissen/ Fregatten ende Volck van Oorloge/ eer leyt op 't Lange Eylandt, ende dese verdere conquesten / als op 't geimagineerde redres van Nieu Engelandt. De waerschijnlijckheydt wort uyt verscheyden circumstantien gepresupponeert ende aengenomen/ onder andere/ uyt het Patent voor het Roode Eylandt voorleden jaer overgekomen / waer by de Majesteyt van Engelandt vrydom van conscientie ende Godtsdienst aen een yder / jae selfs oock aen de Naeckers ende Anabaptisten / die daer de meeste ende de voornaemste zijn / is toelatende. Ten tweeden/ dat het Lange Eylant, ende alle de adjacenten Eylanden / het Roode Eylandt exempt/ by Patent zijn opgedragen aenden Hertoge van Jorck / ende dat tot dat effect de Fregatten met soo veel Volck ende Ammunitie zijn versien/ waer van de uytkomste Gode moeten beveelen/ etc.

Op de dispuyten ende debatten soo van Jurisdictie als possessie hier met de naebuyrige Engelsche / soo op hare generale Vergaderinge tot Baston ende Herfort / als nu onlanghs wederom met Winthrop, ende zijne bygevoeghde Gecommitteerdens gehouden: de ervarentheyt heeft ons getoont/dat sodanige koop ende opdracht-brieven oock weynig in consideratie komen / voornamentlick alsse onder al de hare bewesen worden / hebben dan altijdt d'eene ofte andere exceptie ofte clausule / dattet de rechte Eygenaers niet gheweest en zijn/ datse geen macht hadden sulck / of sulck Landt te verkoopen / dat de Wilden nu verklaren/ soo veel Landt aen ons niet verkocht te hebben/ ende wat diergelijcke uytvluchten meer zijn: Maer wanneer haer koop en opdracht-brieven onder zijn dan de onse/ die moeten sonder eenig tegenspreken gelden. Een klaer Exempel is hier van onder

meer

meer andere/ de koop ende opdracht-brief van de Landeryen op Herforts Rivier/ waer van de authentijcque voor handen is/ ende van acht Getuygen die by de koop present geweest zijn/ noch vijf in 't leven/ die met eede bereyt zijn te getuygen/ dat de koop gedaen/ ende de possessie genomen is, voor ende al eer eenigh Engelsman oyt op de varsche Revier geweest was, en dat van de Wilden ofte Naturellen/ die doenmaels de Landeryen besaten/ op de Reviere woonden/ ende haer rechte Eygenaers van de selfde verklaren. Des niet jegenstaende/ zijn de onze met geweldt van de gekochte ende gepossideerde Landeryen door de Engelschen verdreven ende verjaeght/ op pretensie dattet van de rechte Eygenaers niet gekocht en was/ daerom onze koop onwettelijck/ ende de hare wettelyck soo lange nae de onse gedaen/ oock niet yegenstaende zy geen meer noch beter bewys/ wie de rechte Eygenaers waren/ konden produceren/ als wy/ ten reguarde van de Barbaren/ konnende lesen noch schrijven/ als haer simpel seggen/ het is het mijn; het welck naer verloop van een Jaer of minder/ een ander oock dickwils/ met consent ende toestemminge van den eersten Verkooper/ sal tegenspreecken/ ende seggen/ 't is mijn/ etc. Doch in cas van dispuyt/ vermeenen wy dat voor al in consideratie behoort genomen te werden/ de eerste ende oudtste occupatie ende possessie/ die onwedersprecckelijcken op de drie bekende Rivieren/ Suydt Rivier, Noort ende Varsche Rivier gehadt/ ende tot bewijs van jurisdictie/ met de Forten Nassau op de Suydt Rivier, Amsterdam ende Orangien op de Noordt Rivier, ende 't Huys de Hoop op de Varsche Rivier beset hebben. Behalven de particuliere possessien/ eenen Abraham Pietersen van Haerlem, heden noch levende/ heeft op het Eylant Quetenesse in Narricaner Bay, ontrent het Roode Eylant gelegen/ en noch op een ander Eylandt/ boven en omtrent de Pequet Rivier, heden noch op desen dag genoemt het Duytse Eylant, by de Engelschen selfs genaemt/ etc. Actum den 4. Aug. 1664.

Extract uyt het Register van de voornaemste Actens die gepasseert ende voorgevallen zijn, omtrent het attaqueren ende overgaen van Nieuw Nederlandt, Anno 1664.

Translaet uyt het Engelsch door ordre van Sijn Majesteyt.

ALsoo zijne Majesteyt by Commissie/ onder het groote Zegel van Engelandt/ ons gesonden heeft/ omme onder zijne Majesteyts gehoorsaemheydt te reduceren alle soodanige Vreemdelingen/ als sonder zijne Majest. consent haer selven hebben neder geset ende geplaets/ tusschen ofte onder eenige van zijne Domien in America/ tot prejuditie van zijne Majesteyts Onderdanen/ ende verminderinge van zijne Coninghlycke waerdigheyt. Soo verklaren/ ende belooven wy/ dat alle die haer willen submitteren/ van wat Natie die zijn/ etc. Geteeckent L. Nicols, George Canwrichs, Iames Marijck.

De 14. of 24. Augusti/ krijgen bericht dat vier Fregatten met Volck uyt Engelandt waren gearriveert/ om Nieuw Nederlandt te occuperen.

Den 15. of 25. stelden haer in postuyr van defentie.

Den 16 of 26 krijgen advertentie/ dat een vande Fregatten inde Baey gearriveert was.

Den 17 of 27. Augusti/ krijgen advertentie dat den Engelschen Generael op de Schepen was/ ende dat meer Schepen van Oorbay stonden te volgen/ ende hebben d'Engelschen aengehouden het Jacht van eenen Claes Verkaech.

Den 18 of 28. Augusti. Krijgen advertentie dat noch drie Fregatten inde Baey gearriveert waren/ ende sonden aende omleggende Dorpen onder haer gebiedt om adsistentie/ ende

ende bernamen/dat aen de Oozden rontom geſonden was een open Brief/ ſonder dagh ende datum/ van inhoudt in ſubſtantie/ als boven ſtaet in het begin van deſen.

Den $\frac{12}{22}$ Auguſti. Kryghen antwoozdt van de Oozden / aen welcke verſocht hadden hulp tot defenſie/ dat ſy haer Oozden / Vrouwen ende Kinderen niet ten ruyne en koſten laten / dewijle ſy ſouden helpen beſchermen een andere Plaetſe / niet wetende wat hun van de Engelſchen ſoude konnen oberkomen.

Senden eenighe Gecommitteerden aen de Opper-hoofden van de Engelſche Fregatten/verſoeckende van haer te mogen verſtaen de intentie van hare komſte ende verblijf op de Reede vooz Napack / ſonder tot noch toe tot groote verwonderinghe / daer van eenige kenniſſe aen 't Goubernement/ ſoo als het behoozt/ gedaen te hebben.

Den $\frac{20}{30}$ Auguſti. Relateren de Gecommitteerden in ſubſtantie / dat den Engelſchen Generael haer rondelijck hadde verklaert / dat hy gheſonden was om deſe Provintie te reduceren onder de ghehoorſaemheyt van ſyn Majeſteyt van Engelandt/ tot dien eynde haer vertoonende de Commiſſie van ſyn Majeſteyt / haer verleent. Voorders dat hy ſich tot gheen diſpuyt hadde willen inlaten omtrent het recht van Syn Majeſteyt/ en of de Nederlanders tot deſe Plaetſe recht mochten hebben: maer ſeyde t'elckens ſulck te laten tot verantwoozdinghe van den Koninghſelver / de welcke ſoo hem Commiſſie gaf om Amſterdam in Hollandt aen te taſten/ dat hy geen zwarigheyt ſoude maecken ſulcks in het werck te ſtellen / de verantwoozdinghe latende vooz den Koningh. Soude op mozgen ſchriftelijck antwoozt ſenden op de Miſſive dooz de Gecommitteerden hem oberhandt reyckt.

Dito. Is dooz de Engelſchen naer-gevolght ende achterhaelt een Schuyt met Negros / toebehoorende Burgermeeſteren der Stadt Amſterdam in Hollandt, doch de Negros met een Duyts man waren in het Boſch ontvlucht / de Schuyt met eenigh Volck by de Engelſchen genomen.

Item/ Is van de Engelſche een Burger gevangen genomen/ komende van buyten/ naer hem ſchietende eenige ſchoten met ſcherp.

Belaſſen de Boeren boven ende beneden de Rivière / oock op het Langhe Eylandt/ geen toevoer te doen naer de Stadt.

Den $\frac{21}{31}$ Auguſti. Ontfangen een Miſſive van den Engelſchen Generael/antwoozt op den haren/ doch ongeteyckent.

Den $\frac{22\text{ Auguſti.}}{1\text{ Septemb.}}$ Komen Engelſche Gedeputeerden met de ſelfde Miſſive / doch geteyckent / van ſubſtantie inhoudende/ dat ſyn Majeſteyts recht tot die Plaets indiſputabel is/ ſonder dat daer ober hoeven in debath te komen/ eyſchende de Plaets op/ dzeygende / ſoo weder ſtonden/ ende beloofden/ ſoo dzywilligh ober gaven/ elck het ſyne te laten behouden.

Den $\frac{23\text{ Auguſti.}}{2\text{ Septemb.}}$ Schzyven een naerdere Miſſive aen den Engelſchen Generael / die dooz Gecommitteerden aen hem doende behandigen/ reſponſive op den ſelven / inhoudende van woozde te woozde/ als volght:

Erentfeſte Heer,

UEd: eerſt ongeteyckende Miſſive van den $\frac{20}{30}$ Auguſti heden den $\frac{22\text{ Auguſti.}}{1\text{ Septemb.}}$ dooz eenighe ghequaliſiceerde Perſoonen ons behandight zynde / dient tot antwoozdt / &c.

Dat het recht van Syn Majeſteyt van Engelandt tot eenige gedeelten van America in deſe Geweſten indiſputabelijck is/ als onder andere tot de Colonie van Virginia

ende Mary-Landt, als mede tot eenige Colonien in Nieuw-Engelandt, sullen wp in desen niet tegen-spreecken. Maer dat sijn hoogh-gedachte Majestepts recht onquestionabel ende indisputabel soude zijn tot alle de Landen van dese meerder gedeelten van America / soude absoluteljck dooz de Majestepten van Vranckrijck ende Spangien ontkent werden / gheljck wp dat oock absoluteljck ontkennen upt krachte van de Commissie van haer Hoog: Mog: de Heeren Staten Generael / aen mp / als haren Gouverneur Generael ober dese Nieuw-Nederlandtsche Provintie, de Eylanden Caraçao, Bonair, Arriba, appendentien ende dependentien van dien / sub dato den 26 Julij 1646. gedefereert ende verleent / als mede upt krachte van Commissie ende Octroy in den Jare 1621. van wel-gedachte haer Hoog: Mog: de Heeren Staten Generael vergunt ende gegeben aen de Geoctroyeerde West-Indische Compagnie / met een gelijcke authoritept / commissie ende macht / als van Engelandts Majestept aen eenige Americaensche Colonie gedefereert is / ofte gedefereert soude konnen werden: als bzeeder blijckende beyde bp Patent ende Commissie onder haer hoogh-gedachte Hoog: Mog: Signature / Paraphure ende Gzoot Zegel aen U Ed: Gecommitteerden / de Heeren Collonel George Cartwrit, Capiteyn Robbert Needhan, Capiteyn Edward Groves, en Mr. Thomas de Laval vertoont / bp welcke Commissie ende Patent / als mede noch ten oberbloet dooz verscheyde getepckende ende gezegelde Missiven / onlanghs dooz meergemelte haer Hoog: Mog: de Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden gheschzeben ende gesonden aen verscheyden / soo Engelsche als Vupt sche Vozpen op 't Lange Eylandt, (ende bupten twijffel dooz de Inwoonders aen U Ed: Achtbaerheden gecommuniceert ende vertoont) bp welcke haer wel-ghedachte Hoog: Mog: de Staten Generael de Inwoonders op 't Lange Eylandt als elders / dooz haer Subjecten ende Onderdanen absoluteljck zijn verklarende / ende gehoozsaemheyt ozdonnerende / op pœne van te incuzreren in haer Hoog: Mog: grootste indignatie ende onghenade / waer upt soo klaer als de Son op de middagh / baerblijckelijck ende kenneljck is de onghefondeerthepdt van U Ed: eerste pzesuppoost / dat het recht ende tijtel van Sijn Majestept van Gzoot Bzittannien / tot dese deelen van America onquestionabel soude zijn.

Behalven het booren-berhaelde is het onwederspzekeljck / blijckeljck ende kenneljck / upt krachte van noch ouder Commissien ende Patenten van wel-gedachte hare Hoog: Mog: de Staten Generael vergunt aen onse Pzedecesseuren / Gouverneurs van dese Plaetsen / dat wp of onse Natie / boven aen het Fort Oranje 48 à 50 Jaren, hier aen de Manhattans 41 à 42 Jaren, op de Zuydt-Revier omtrent 40, ende op de versche Revier omtrent 36 Jaren vreedighe, ende soo veel ons bekent is, ongequestioneerde possessie gehadt, ende sedert dien tijdt gegaudeert hebben.

Belangende het tweede subject van U Ed: Missive / dat sijn Majestept u gerecommandeert heeft / in sijn name te requireren de restitutie van alsulcke Fozten / Steden / Plaetsen of Strechten / welcke onder mijn gouvernement bp de Nederlanders alsdang wierden gepossideert. Hier op dient eerstelijck booz antwoozdt / dat wp defereren aen sijn hoogh-gemelte Majestept van Gzoot Bzittagnie soo veel discretie ende rechtbeerdighept / dat in boegen sijn Majestept oprechtelijck ende naer waerheyt geinfozmeert ende bericht was / dat de Nederlandtsche Natie niet eygener authoritept / maer als booren gesept is / upt krachte van Commissie van haer wel-gedachte Hoog: Mog: de Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden aen particulieren verguntt / haer ende dese Pzovintie eerst in den Jare 1614. 1615. ende 1616. boven op dese Noozt-Revier / eerst aen ende omtrent het Fozt Oranje hebben neer geset / aldaer een kleyn Fozt jen ghemaeckt / tegens den aenval en de massacre der Wilden / en sedert in den

Jare

Jare 1622. ende volgende Jaren/ tot nu toe/ op Commissie ende Octroy van wel-gedachte Heeren Staten Generael aen de Bewindthebberen der Geoctroyeerde West-Indische Compagnie verleent/ ende in den Jare 1656. aen de Groot-Achtbare Heeren Burgermeesteren der Stadt Amsterdam over de Zuydt-Revier vergunt. Uyt krachte van welcke Commissien ende Octroyen van wel-gedachte Hoog: Mog: aen opghemelte ende andere particuliere Heeren vergunt/ dese Provintie is gepossideert ende geregeert. Van al het welcke/ende wat noch meer aengaende de eerste ontdeckinghe/ langhduerighe possessie/ eerste inkoop der Landeryen van de ingebooren Princen ende Eygenaers der Landen/ hoewel Heydenen/ meer gheseyt soude konnen werden/ sijn hoogh-gedachte Majesteyt ten rechten geinformeert zijnde/ wy vertrouwen sijn Majesteyts rechtvaerdigheyt ten vollen toe/ geen ordre soude gegeven hebben in tijdt van soo nieuwen gemaeckten Vrede ende naeuwe Confœderatie/ de Onderdanen van haer Hoog: Mog: in dese hare Nieuw-Nederlandtsche Provintie te troubleren/ veel min ons te versoecken het op ende overgeven van Fortressen ende Sterckten/ die haer Hoog: Mog: de Heeren Staten Generael by hare Commissie van dato den 28 Julij 1646. ons ordonneren ende ghebieden uyt haren name te maintineren/ te beschermen/ ende te bewaren/ ghelijck sulcks aen U Ed: Heeren Gecommitteerden den $\frac{20}{30}$ voorleden eergisteren onder handt ende Zegel van haer wel-ghedachte Hoog: Mog: vertoont is.

Behalven het voorverhaelde/ is het niet aennemelijck/ dat Engelants Majesteyt/ staende in conformité van de Vredens-Artijckelen/ soo ons in de Missive van hare Hoog: Mog: toegesonden zijn/ ende by hare Missiven soo serieuselijck gelast/ die selve hier te Lande/ binnen dese Nieuw-Nederlandtsche Provintie heylighlijck ende serieuselijck te observeren/ ende te doen observeren/ een baerblijckelijck bewijs/ dat de Ingesetenen van dese Provintie/ Subjecten ende Onderdanen zijn van hare Hoog: Mog: ende dat niemandt anders als wel-gedachte hare Ho: Mog: hare Onderdanen in dese Provintie te ghebieden hebben/ ende oock uyt dien hoofde wederom verobligeert zijn/ het ghene sy/ ende niemandt anders/ ons als haren Gouverneur Generael gebieden/ in cas van Vrede of Oorloghe/ het maintineren van dese Fortresse te justificeren/ ende te revengeren de dreygementen/ geweldt ende ongelijck haren Dienaer/ ende alle hare goede ende getrouwe Onderdanen aengedaen/ oock tegens wie het oock soude mogen wesen. Van het welcke sijn Majesteyt als behoort/ bericht zijnde/ is het niet aennemelijck/ als gheseyt hebbe/ 't geene U Ed: in sijn Missive/ in soo ronde expressie inthimeert ende uyt-druckt/ dat U Ed: soude ghelast zijn/ uyt sijn Majesteyts name op te eysschen soodanighe Steden/ Forten ende Plaetsen van Sterckten/ als by de Duytsche Natie gepossideert zijn/ onder mijn Gouvernement/ het welcke ick verklare/ ende by mede-ghegheven Commissie bewijse te zijn het Gouvernement van wel-ghedachte Hoog: Mog: Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden/ te meer/ dewijle het kennelijck is/ dat omtrent drie Jaren geleden/ eenighe Engelsche Fregatten op de Kust van Africa/ op gepretendeerde Commissie hebben opgheëyscht de Forten ende Sterckten onder haer Hoog: Mog: Commissie op die Kust beset/ als Cabo Verde, Rio, Gambia, ende alle de Forten van Guinea, waer door hare Hoog: Mog: de Heeren Staten Generael/ in conformité van de Vredens-Artijckelen aen hoogh-gemelte Engelandts Majesteyt klachten ghedaen zijnde/ wierdt (ghelijck wy dies-aengaende seeckerlijck bericht ende geadviseert zijn) by sijn Majesteyt die vyandtlijcke actien geëxcuseert/ ende wel expresselijck ontkent/ daer toe eenige last ghegheven te hebben/ &c.

Het is daerom requisit/ dat ons dies-aengaende meerder blijck vertoont wierde/

om ons daer van te dienen by haer Hoogh Mogh: wiens Caracter wy uyt krachte van hare Commissie in dese Nieuw-Nederlandtsche provintie/ ende dienvolgens niet in syn Majesteyts Dominie representeren/ ende daer wy by hoogh-gedachte Majesteyt van Engelandt te konnen werden door haer Hoogh Mo: geklaeght.

Wy komen ooch niet laten U Ed: te ghemoete te voeren/ dat syne Majesteyts Gouverneurs ende Commissioners van Nieuw-Engelandt (of wel over de limiten nu ende dan gequerelleert is) de jurisdictie van haer Hoogh Mog: nopt hebben ghequerelleert/ ende upt dien hoofde met ons upt krachte van haer Ho: Mo: Commissie/ als Directeur Generael van Nieuw-Nederlandt/ over de limiten soo in den jaere 1650. tot Herfort/ als ooch het voorleden jaer tot Bassen hebben ghetracteert ende gehandelt/ mede een baerblijkelijk bewijs dat syn voorgh-gedachte Majesteyt van Engelant/ nopt aengaende de rechtmatighepdt der saecke gheinformeert ende bericht moet zijn geweest: in voegen als U Ed. seggen niet aennemen/ dat teghens de ghemaechte Vredens Articulen (die soo wel wederzijdts Subjecten ende Onderdanen in America als in Europa implecteren) Commissie ende last soude gegeven hebben/ hare Hoogh Mog: Subjecten/ Onderdanen/ Fortressen/ ende plaetsen/ nu sommighe byftigh/ sommige veertigh/ de minste 36. Jaren ongequestioneert beseten/ te inquieteren/ te molesteren/ ende tot surrenderingh by hostile aggressien ende gheweldt van Wapenen te dwingen. 't Welck wy dan uyt ende in de name van welgedachte hare Hog. Mog. verklaren, ende oock voor Godt ende de Wereldt protesteren te sullen zijn een absolute infractie ende violatie van de Vredens Articulen, soo solemnelijcken tusschen hooghst-gedachte Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden gemaeckt ende opgerecht. Behalven alle het vooren verhaelde/ komt ooch ontrent dese materie in consideratie/ dat wy om bloetstortinge te ebiteren en voor te komen/ in Februarii lestleden/ gecontracteert ende ghehandelt hebben met Capiteyn Johan Schot, die doenmaels seyde daer toe gequalificeert te zijn, de questie van de Limiten op 't Lange Eylandt, voor den tijdt van twaelf Maenden in surceance te houden, en te differeren aen hoogh-gedachte Majesteyt van Engelant, ende hare Hoogh: Mog: om by haer in minne gedetermineert te werden. Het welcke wy dan ooch (om bloetstortinge hier te Lande/ als om meerdere onluste in Europa/ consequentelijck ende indisputabel upt hostile aggressien ende differenten tusschen Enghelandts Majesteyt ende haer Hoogh: Mog: te volgen) U Ed: van syn Edele bygevoegde Commissioners by desen/ ende verders door onse Gecommitteerden/ de Heeren Cornelis van Ruyven/ Secretaris en Ontfanger van Nieuw Nederlandt/ &c. zijn offererende.

Wat nu belanght de overgende conclusie in u Ed: Missive/ daer op konnen wy voor dees tijdt niet anders repliceren/ dan dat wy die niet verder hebben te overseen/ als den barmhertighen/ ende niet te min rechtveerdigen Godt daer in sal gelieven te disponeren/ by wien het alles staet/ soo wel door weynige/ ja door geenighe/ als door groote macht en middelen onse rechtveerdige possessie te maintineren. Waer mede naer hertelijcke groetenisse/ &c. Actum Fort Amsterdam in nieuw Nederlandt/ den tweeden September sestien-hondert vier en t'sestigh. Geteeckent/ Pieter Stuyvesant.

Welcke vooren-geschreve Missive door de Gecommitteerden den Engelschen Gouverneur voorgelesen zijnde/ seyde hy Heer Generael Nicols daer op/ dat het geene in de Missive gesept wierde/ aengaende het recht van de Nederlanders tot dese provintie/ soo door ontdeckinge, possessie, als koop van de Naturellen, hem niet aen en ging, maer dat sulex hadde te dienen tusschen den Koningh en de Heeren Staten Generael: maer dat hen alleen aenging de conclusie/ waer in gesept wierde/ dat wy die plaets mochten defenderen ende beschermen waer op hy antwoorde/ dat hy most, ende soude die Plaetse

nemen,

nemen, willende sich voorts tot geen debath inlaten / dat hy sijn last ende commissie moeste volgen / dat hy de conditien by sijn Brieven hadde gepresenteert / by aldien die niet wierde aengenomen / soude ghenecessiteert zijn de plaets met gewelt aen te tasten. Verklaerde sich ontschuldigh aen de onheylen ende bloedtstortingen / gaf beraedt van tweemael 24. uuren / eer soude met sijn macht naderen.

Den 24 Augusti. 3 Sept. Visiteren van binnen haer Forten / ende delibereren wat te doen.

Den 25 Augusti. 4 Sept. Naederde de macht van de Engelschen / dat by haer conjungeerde Capiteyn Schot / ende de sijne te voet ende te paert / die voor desen het Lange Eylant opgeeyscht hadden.

Daer over sendt als noch Gecommitteerden met een Missive aen den Engelschen Generael / inhoudende in substantie / dat gedacht hadde / dat op het onwederspreeckelijck recht van haer Hoogh Mog: tot dese Nieuw-Nederlandtsche Provintie / soo door de eerste ontdeckinge oudste possessie / als koop van de Naturellen / en dat verhoopten dat Sijn Majesteyt met haer Ho: Mo: over de Limiten waren geaccordeert / gedefereert soude zijn geweest / ende om alle onheylen ende bloedtstorten te prevenieren / van sijn voornemen soude hebben ghedesisteert / immers ghesurcheert / tot naeder bericht ende determinatie van wederzijds Souverainen / daer op niet kan repliceren / dan dat volgens last van haer Ho: Mog: eer / eedt ende plicht de plaets mosten defenderen. Edoch alsoo buyten questie van dese aggressie / ende hare gerequireerde defentie / onnosel Christen Bloedt gestort sal worden / versochten surcheance van feytelyckheden / ende stilstant van Wapenen / om nochmaels door Commissarisen ten wederzijden alles te sien neder te leggen. De antwoort van den Engelschen Generael Richard Nicols, was by rescriptie / dat daer toe niet koste treden of verstaen / ten ware dat het was met intentie om te handelen op de overgifte van de plaets.

De Gecommitteerden versoecken dat de Troupen niet en souden naderen. 't Welck den Generael weygert. Versoecken noch surcheance van hostiliteyt / tot nader ghespreecken soude hebben. Daer op ordre geeft aen den Capiteyn Hides, dat de Stadt niet en soude voor als noch beschieten of attaqueren / maer de vluchtende Schepen nemen.

Ende gaen daer op twee Fregatten de Reviere op boven de Stad / ende blijven twee beneden leggen / ende werden de Schepen gewaerschout niet af te varen / soose niet wilden genomen werden.

Ende werden een van de gecommitteerden gevangen / ende de andere naer ghejaegt / soo sy in een Schuyt naer de Stadt keerden. Doch alsoo bekent maeckten dat een Brief hadden aen Capiteyn Hides, dat geen hostiliteyt souden doen passeerden.

Deliberatie over alles gehouden zijnde / ende over het versoeck van de Ingesetenen / &c.

Den 26 Augusti. 5 Sept. Resolveren te tracteren tot overgeven / ende teyckenen van wederzijds pouvoir.

Den 27. Augusti. 6. Sept. Handelen ende sluyten de Conditien ten weder-zijden / daer op de plaets is overgegaen.

Den 29. Augusti. 8. Sept. De Tractaten ende Ratificatien uytgewisselt zijnde / exhibeert den Engelschen Generael Copie van des Konings patent / in date den twaefden Maert / daer in faveur van den Hertoge van Jorck cedert heel Nieuw-Engelandt / midtsgaders Coppe van de authorisatie van den Hertoge van Jorck op Richard Nicols, tot

Generael / en uytboeringe van des Koninghs Patent / in date den tweeden Aprìl / 1664. Als mede Copie van een Acte van den Koningh van Engelandt / waer by den Gouverneur van Nieuw-Engelandt belast / de Nederlandtsche Colonien onder sijn subjectie te reduceren / van date den 23 Aprìl 1664.

Den 30 Augusti. 9 Septemb. En is daer op / sonder dat yets anders geschiet is / als boven verhaelt / de Plaetse van Nieuw-Amsterdam, in Nieuw-Nederlant, gelegen op de Manhattans, overgegeven aen de Engelschen / daer uyt trecklende het Guarnisoen met volle Geweer / vliegende Paendel en slaende Trommel. En namen de Engelschen daer in possessie een Fortresse / ongevaerlijck veertigh Jaren / op kosten van de West-Indische Compagnie gebouwt / continuelijck met Guarnisoen beset gehouden en beseten / sonder eenige contestatie of pretensie van yemandt te vooren op het selve te hebben gemaeckt.

Extract uyt de generale Missive aen de Compagnie.

ENde is het geene voorsz. is ons overgekomen in tijdt van Vrede / van gepreteendeerde Vrienden / niet uyt kracht van Keyserlijcke Patenten / ofte pretensien van eenighe geleden ongelijck, maer alleenigh / gelijck eenparigh verklaren by hare sommatien en geexhibeerde Commissien (de Coppen desen anner) inthimeren en expresseren / dat dese Landen gehoorende onder de Kroon en Dominien van Engelandts Majestept / dus lange onrechtvaerdelijck waren gesurpeert / en gepossideert / de disputen en wat 'er hier over te moveren en te ballen / &c.

Actum Amsterdam in Nieuw-Nederlandt den 17 Septemb. 1664. Synde ons op den sevenden belast / dese Plaets niet anders te noemen als Nieuw-Jorck, op't Eylandt de Manhattans in America.

Num. 10.

Memorie van Downingh, van den $\frac{11}{21}$ Februarij $\frac{1664}{1663}$.

Lec. den 13. Februarij 1663.

DEn ondergeschreven Extraordinaris Envoyé van sijn Alderhoochste Majestept van Groot-Britrangien / &c. ontfangen en overwogen hebbende de Resolutie van de Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden / van date den 26 January lestleden nieuwen stijl / by de welcke hem genotificeert werden de klachten van de Bewinthebberen van de West-Indische Compagnie deser Landen / raeckende seker Schip / 't welck de ghesepde Compagnie sustineert haer toe te behooren / 't selfde noemende het Wapen van Amsterdam, alleguerende het selfde onlanghs genomen te zijn door vijf Engelsche Schepen / omtrent het Eylandt van Caymanbroeck, in de West-Indien / en van daer opghebracht in de Virginie. Vindt sich verobligeert aen haer Heerlijckheden bekent te maken / dat naer hy dese sake geexamineert hadde / hy geinformeert was / het gesepde Schip in der waerheydt een Engelsch Schip te zijn / en t'eenemael toebehoorende aen Engelsche Koop-luyden tot Londen / en dat sijn rechten naem is Marchands Delight, en dat in het Jaer 1660. afgeseylt zijnde van Londres / daer op commanderende eenen Capiteyn Bonner, een Engelsch man / in voornemen om te gaen handelen op de Kust van Guinea / aldaer omtrent de Maendt Au-

Augusti 1661. genomen is ghewerden als Vyandt/ door seker Schip genaemt Amsterdam, behoorende aen de selfde Compagnie / gecommandeert door eenen Arent Cozens. en door den selfden overgelevert aen Jasper van Huysen, doen ter tijdt Generael van de geseyde Compagnie op't Casteel del Mina. En alhoewel den geseyden Bonner aen den voorseyden van Huysen verklaerde / dat hy en sijn Compagnie Engelschen waren/ dat het selfde Schip met sijn ingeladen Cargasoen toebehoorde aen seeckeren Jan Young, en andere Koop-luyden van Londen/ verificerende het selfde met authentique stucken. Dat echter den selfden van Huysen, hem en sijn byhebbende Volck gevangen heeft gehouden omtrent ses weken langh/ onderwijlen haer soo weynigh ten eten gevende/ dat eenige van de selfde van honger gestorven zijn/en liet tzedert hem en de andere loopen om haer fortuyn te soecken / door die miserabele en Barbarische Landen/ waer over seer te vresen is/ dat verscheyden van de selfde gestorven zijn / ten aensien dat men van de selfde geene tijdinge bekomen heeft / en behoudende het geseyde Schip/ hebben het een andere naem gegeven / het selfde noemende het Wapen van Amsterdam, om het selfde soo veel te beter te konnen deguiseren / en dat het in't toekomende soo gemackelijck niet soude te kennen zijn/ en dese saeck heeft op het Tapijt geweest in presentie van sijn Majesteyt/ in des selfs priveen Raedt/ en is daer op toegekomen ordre om daer over reparatie te eyschen / ghelijck in gevolge van het selfde den geseyden Extraordinaris Envoyé het vooren-verhaelde Schip ghestelt heeft op de Lijste van schaden : Zijnde de saeck voorghevallen voor het sluyten van het laetste Tractaet/ maer onder en tusschen de geseyde vijf Schepen / het selfde / als vooren is aengeroert/ rencontrerende by geluck/ en 't selfde kennende/ en bevindende noch in de handen van die van de geseyde Compagnie/ is hernomen gewerden.

Nu soo is't soo vreemt niet/ dat men sich heeft gedient van soo goede occasie/ en getracht te herwinnen met gewelt, het geene men met force, en onrechtvaerdighlijck van haer genomen heeft, principalijck naer dat alle reguliere proceduren / om te obtineren Justitie van desen Staet/ op affaires van die soorte / tot op den dagh van heden toe/ infructueus zijn geweest/ en dat niet een van de Subjecten van sijn Majesteyt / tsedert de herstellinge in sijne Rijcken/ heeft konnen bekomen van hare Heerlijckheden/ anders als woorden / hoewel haer Heerlijckheden erkennen in haer boven-gheroerde Missive van den ses-en-twintighsten Januarij/ de welcke sy geschreven hebben aen den Koningh mijn Meester/ rakende dese sake (dat sijn Majesteyt haer menighmael heeft doen erlangen Justitie op gelijck subject/ en dat sy haer kosten versekeren / dat haer oock die soude doen bekomen in dese rencontre.)

Gegeven in den Hage / den derden Februarij / sesthien-hondert drie-en-tsestigh/ stilo Angliæ.

Was getekent /

G. Downingh.

Extract uyt 't Register der Resolutien van de Hoogh Mog: Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden,

Jovis den tienden September 1665.

IN deliberatie geleyt zijnde; is goet ghevonden en verstaen/ mits desen te versoecken/ en committeren de Heeren van Ommeren/ en anderehare Ho: Mo: Gedeputeerden

reerden tot de saecken van Engelandt / om te dilueren de Replicque van den Heer Downingh / Extraordinaris Envoyé van den Koningh van Groot-Brittannien / op de Remarques by de Heeren hare Hoogh Mog: Gedeputeerden gestelt op des selfs Memorie van den dertighsten December lestleden / doende daer van rapport aen hare Ho: Mo: Was geparapheert / I. van Gent, vt. Onder stondt / Accordeert met het voorschreve Register. Geteeckent / N. Ruysch.

Extract uyt 't Register der Resolutien van de Hoogh Mog: Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden,

Jovis den 31 December 1665.

DE Heeren van Ommeren / en andere hare Ho: Mog: Gedeputeerden tot de saken van Engelandt / hebben / tot voldoeninge van hare Ho: Mog: Resolutie van den tienden September lestleden / ter Vergaderinge geexhibeert / seker Geschrifte / ofte Duplicque / dienende om te dilueren de Replicque van den Heer Downing / Extraordinaris Envoyé van den Koningh van Groot-Brittannien / op de Remarques by de Heeren hare Ho: Mog: Gedeputeerden gestelt op des selfs Memorie van den dertighsten December / 1664. Waer op gedelibereert zynde / hebben hare Ho: Mog: de gemelde Heeren Gedeputeerden voor de genomene moeyte bedanckt. En werden de selve Heeren Gedeputeerden mits desen versocht / de noodige ordre te stellen / dat de voorsz. Duplicque gedruckt moghe werden. Was geparaphreert / I. V. Reigersbergh, vt. Onder stondt / Accordeert met 't voorschreve Register. Geteeckent / N. Ruysch.

AENWYSINGE

Van eenige voornaemste Poincten

die in desen werden verhandelt, Te weten,

WAt occasie gegeven heeft tot het schrijven van de voorige ende dese naerdere Remarques. Pag: 3

Dat inde Remarques geen injurieuse termen ghebruyckt en zijn / maer hier ende elders altijdts ghebleven binnen die van modestie ende respect / Pag: 5

Dat den Heer Envoyé niet by brenght tot justificatie van de irregulariteyten sijner Memorie. Pag: 8

Dat niet en destrueert met het ophalen van de questien over de Schepen d'Experientie ende Charles. Dat geen Schepen genomen zijn / waerlijck Engelschen toebehoorende / ende wat van dese Schepen sy. Pag: 9

Dat de Lijsten van pretentien / immers op een conbenabelen tijdt uytgewisselt zijn. Pag: 10

Dat aengaende de Schepen Hoopwel, Luypaert, Charles, Jacques, Maria, &c. gehouden uyt belegerde Plaetsen / by haer Ho: Mog: condescendence gebruyckt / ende satisfactoirlijcken gereselveert is / Pag: 12

Dat tegens gedaene verklaringe / ende sonder voorgaende denunciatie / de Nederlantsche Schepen zijn aengehaelt. Pag: 14

Dat het voorgebrachte / over het gepretendeerde ophouden van het Schip van Gottenburch / insuffisant is / om daer op de rupture wettelijck te funderen. Pag: 17

Dat het project tot een Reglement voor de Commercie overghegeven / onvolkomen was. Pag: 20

Dat van by de twintigh Schepen / die geseyt werden by de Nederlanders op de Engelsche voor het Tractaet ghenomen te zijn / die geene daer van kennisse is / waerlijck geen Engelsche Schepen zijn gheweest / etc. Pag: Idem

Dat die ghenomen sonde moghen zijn op Spaensche Commissie / den Nederlanders niet aen en gaen. Pag: 23

Dat geen klachten over Schepen / ghenomen sedert het Tractaet / werden ghehoort. Pag: 24

Dat de Schepen Iaec ques, Charles ende Maria, &c. niet anders / als afgeweſen zijn upt Plaetſen fozmelijck te Water belegert. Pag: Idem

Dat op de Pzoteſten ende Contra-pzoteſten van Valckenburgh ende Selwijn, ende diergelijcke / ſatisfactoirlijck is gereſolveert. Pag: 25

Dat het omkoopen van den Koningh van Fantijn/een gefingeerde ſaeck is. Pag: 26

Dat alle het geene booz gebzacht werdt wegens Cabo Cozſo / inſuffiſant is / om te verſchoonen de injuſte occupatie van die Plaets / Pag: 28

Dat die plaets met een rechtveerdigen t ytul in handen van de Compagnie was / als die booz de Engelſchen geoccupeert is ghewerden. Pag. 30

Dat de pzetenſien van den Engelſchen tot deſe Plaets / nopt booz date van hare injuſte occupatie / boozt gebzacht zijnde als behoozde / Pag 32

Dat aengaende Pouloron / alles ghedaen is dat heeft konnen ende behoozt gedaen te werden. Pag: 33

Dat het geene hier tegens by gebzacht wert / irrelevant is. Pag. 36

Dat de Patenten / Chartres of Octropen van haer Hoogh Mog: ſoo ſuffiſant zijn / als die van den Koningh van Engelandt. Ende Nieuw Nederlandt by de Compagnie met goeden tytul ghepoſſideert is / Pag: 38

Dat geene nieuwe inſolentien ofte feytelijckheden tegens de Engelſchen in Nieuw Nederlandt zijn gepleeght / waer booz de Engelſchen aldaer ſouden ghepzovoceert zijn. Pag. 39

Dat te vergeefs gelochent wert / deſe Plaetſen met adven vanden Koningh genomen te zijn. Pag. 42

Dat ſoo eenige pzetenſien op deſe Plaetſen waren ghemoztifieert zijn by het Tractaet / niet gedeſtrueert wozdt booz de inſtantie van queſtie tuſſchen particulieren over pzivate goederen. Pag: 42

Dat den tytul op de welcke de Compagnie Sint Andzies beſat / volkomen was: In allen geballen het ſelfde den Engelſchen niet aen te gaen. Pag: 43

Dat den Koningh van Engelandt noch op de eerſte / noch op de tweede t' huys-komſte / ſatisfactoirlijck heeft doen pzocederen tegens Holmes. Pag: 44

Dat Holmes in ſijn rappozt / over al de waerheyt te hozt doet / bpvoegende het gene niet / en verſwijgende dat inmers gebeurt is / Pag: 45

Dat de Plaetſen Cabo Verde / ende andere op de Kuſte van Africa / ſucceſſivelick naer voozgaende opeyſchen ende bpandtlijcke attaque ingenomen zijn. Pag: 48

Dat

Dat het wooꝛt straffen, in het 14. Articul van het Tractaet / alleenigh relatijf is tot de Justitie vanden Souverain der beledichde/ Pag: 54

Dat de Memorie van den 13. Februarij 1664. inmers vooꝛ-stelt de maxime van geweldt met geweldt te wederstaen / ende het feyt in de selfde vermelt verschepde/ als den Heere Envoyé vooꝛtbrenght/ Pag: 56

Dat het afseynden van de Ruyter, de Instructie van van Campen, die te doen convoyeren dooꝛ den Lieutenant Admirael den Heer van Wassenaer, &c. niet strijdt tegens het Tractaet. Pag: 57. en 60.

Dat haer Hoogh Mo: niet patrocineren pets strijdigh tegens de Thesis van Mare liberum in eenige Gewesten. Pag: 59

Dat niet het seynden van de Ruyter naer Guinea / niet gedaen en is tegens de Declaratie by haer Hoogh Mog: / van dat hy daer was om te ageren tegens de Barbaren. Pag: 62

Dat sijn Instructien ende actien niet gestreden hebben tegens het Tractaet. Pag: 63.

Dat het aenhouden ende nemen van Schepen in Engelant / is geschiet sonder eenige praeallabele denunciatie/ soo als volgens het recht der Volckeren wert gerequireert. Pag: 64.

BY-LAGEN.

Num. 1. Memorie vanden Heere Envoyé / vanden vierden December 1664. Pag: 66

Num. 2. Resolutie van haer Ho: Mo: vanden elfden December 1664 / op de vooꝛgaende Memorie. Pag: 67

Num. 3. Resolutie van haer Ho: Mog: / mitsgaders der selver Missive aenden Koninghvan Groot Brittangien/ over het Schip de Charles, &c. Pag: 68

Num. 4. Deductien aen haer Ho: Mog: overgegeven by die van de Oost-Indische Compagnie deser Landen / raeckende de Schepen Hoopwel ende Luypaert, ende het geene verders gepasseert is dien-aengaende vooꝛ Couchin ende Porca. Pag: 72

Num. 5. Geprojecteerde Poincten raeckende een Regelement op de Commercie ende Navigatie. Pag: 113

Num. 6. Protest van Johan Valckenburgh / Generael in Guinea op del Mina. Pag: 115

Num. 7. Antwoort vanden Engelschen Principael Franchoys Selwijn / op het Protest van Valckenburgh. Pag: 119

Num. 8. Extract / Antwoort ende bericht van de Nederlantsche Oost-Indische Compagnie / op seeckere Articulen by de Heeren Commissarissen vanden Koningh van Groot Brittangien / aende Heeren Ambassadeurs van desen Staet ter handen gestelt. Pag: 122

Num. 9. Verscheyden saecken raeckende Nieuw Nederlandt / als de Limit-scheydinge / Extracten uyt verscheyden Verbalen / over de questie met de Engelschen / soo over het Lange Eylandt, als anders; de Proceduren met Ian Schott, &c. het innemen van Nieuw Amsterdam, &c. alle in Nieuw Nederlandt. Pag: 129

Num. 10. Memorie van den Heer Downingh / vanden [illegible] Febr. [illegible] / Pag: 154